

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Årsrapport 2020

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Fylkesmannens beretning	4
1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse	4
1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året	5
1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater	6
1.4 Andre forhold	7
Sted, dato og fylkesmannens signatur	7
2 Introduksjon til embetets hovedtall	8
2.1 Embetet og samfunnsoppdraget	8
2.2 Organisasjon og ledelse	8
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	9
3 Årets aktiviteter og resultater	13
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	13
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	13
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	15
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	17
Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	19
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	20
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	20
3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap	26
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	28
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	30
3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet	31
3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid	32
3.1.1.7 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	32
3.1.1.8 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	33
3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	35
3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	36
3.1.1.11 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	37
3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene	38
3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	41
3.1.1.14 Bærekraftig landbruk	44
3.1.1.15 Andre oppdrag	46
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	46
3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	46
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	47
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	48
3.1.2.4 Andre oppdrag	50
3.1.2.5 Tilrettelegge for god CBRNE-beredskap	51
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene	52
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	52

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	54
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	58
3.1.3.4 Andre oppdrag	62
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet	62
3.1.3.6 Vergehaver skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede	64
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	66
3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	79
3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	79
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	79
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	83
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks	83
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	83
3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet	83
3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet	83
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	83
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	83
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	84
3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	84
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	84
3.2.9 Landbruksdepartementet	84
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	84
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	125
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	127
3.6 Andre forhold	127
4 Styring og kontroll i embetet	129
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging	129
4.1.1 Embetets risikostyring	129
4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak	129
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet	130
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	130
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	130
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	130
4.3 Andre forhold	131
5 Vurdering av framtidsutsikter	132
5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	132
5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	133
5.3 Andre forhold	134
6 Årsregnskap	135

1 Fylkesmannens beretning

1.1 Overordnet vurdering av samlede resultater, ressursbruk og måloppnåelse

Virksomhetsåret 2020 var år to etter en krevende sammenslåing og skulle bli et år for konsolidering av den nye organisasjonen. Samtidig var vi bevisst på at organisasjonsutviklingen måtte fortsette og at to av våre største avdelinger ikke var gunstig organisert. På tross av pandemien pågikk dette arbeidet utover året. Ny organisering av miljøavdelingen kom på plass i vårhalvåret. Ny seksjonsstruktur i Helse og sosialavdelingen ble besluttet før jul, med innføring tidlig i 2021. Vi har bra tilgang på søkere, og opplever en positiv utvikling i turnover for embetet generelt og for hovedsetet spesielt.

Beitekrisen i reindrifta og Covid-19 pandemien skulle vise seg å snu opp ned på våre planer og prioriteringer. Etter en første fase med krisehåndtering som involverte svært bredt i embetet, reorganiserte vi vår kriseorganisasjon etter sommeren for å kunne skjerme deler av virksomheten og komme i gang med og løse høyt prioriterte oppgaver i virksomhetsplanen. Fysiske møter og arbeidsformer ble erstattet av digital samhandling, og vi har erfart at digitale løsninger både kan nå ut til flere, redusere våre reisekostnader og bidra til mer effektiv ressursbruk. Vi kan vise til gode resultater i deler av virksomheten, der det lå best til rette for omlegging til digital kommunikasjon og samhandling.

Eksempelvis har Fylkesmannen gjennomført kurs for vergene digitalt og fått gode tilbakemeldinger. Videre har mye av den generelle kommunikasjonen og veiledningen av vergene også foregått digitalt. Vi har også gjennomført kurs for nye folkevalgte i kommunene, de fleste gjennomført digitalt.

En konsekvens av strenge reiserestriksjoner i 2020 har gitt mer tid til saksbehandling og vi ser at dette har påvirket saksbehandlingstiden positivt. Oppdrag som krever fysisk tilstedeværelse ble etter pandemiutbruddet satt på vent, men dette ble gradvis lettet på utover høsten i tråd med signaler fra nasjonale myndigheter. Hendelsesbaserte tilsyn, tilsyn barnevern og 9a-saker (mobbesaker) fikk høy prioritet siste halvår 2020.

Pandemi som scenario var ikke ukjent verken for oss eller kommunene, men vi erfarte raskt at dette var noe annet enn hva vi hadde i planene våre. Knapt noen ordførere var kjent med kommunenes ansvar etter Smittevermloven, og det var en ganske tung prosess å veilede kommunene i praktiseringen av loven. Heller ikke alle kommuneoverlegene viste seg å ha den nødvendige innsikt i hvor langt deres myndighet gikk og når det måtte et politisk vedtak til. I starten fikk vi en rekke karantenevedtak i kommunene som ikke bestod Fylkesmannens lovlighetskontroll. Dialogen med kommunene var i en periode noe anstrengt.

Som det eneste fylket i landet grenser Troms og Finnmark til tre land; Russland, Finland og Sverige. Det har gitt mange av våre små grensekommuner store oppgaver knyttet til grensekontroll og TISK. God oppfølging og bistand fra nasjonale myndigheter, har likevel gjort det mulig å løse disse oppgavene på en god måte.

Tilbakemeldingen på årsrapporten for 2019 viste at embetet hadde klare forbedringspunkter knyttet til oppgaveløsning innenfor fagområdene Helse og sosial, miljø og reindrift. I tillegg har vi over tid slitt med økende saksmengde og store restanser på området for klagesaker etter plan- og bygningsloven.

På samtlige områder er det gjort viktige fremskritt til tross for høy merbelastning pga. pandemi og beitekrise. Stor arbeidsinnsats av våre ansatte og tilførsel av noen ekstra ressurser i form av kortere engasjementer, har bidratt til dette.

På sosialområdet er saksbehandlingstiden tatt ned til under 3 mnd. og landsomfattende tilsyn prioriteres i 2021. Ved utgangen av 2020 hadde helse- og omsorgsområdet 110 restanser med hendelsesbaserte tilsynssaker. Median saksbehandlingstid på ferdigbehandlede saker var 9.2 mnd. og median saksbehandlingstid på beholdning var 3 mnd. Det er blitt iverksatt en rekke tiltak for å bedre restansesituasjonen og oppnå målkrav. Her er det en markert forbedring sammenlignet med forrige år.

I tilbakemeldingen til årsrapporten for 2019 fikk vi kritikk for at vi ikke nådde målsetningen om antall tilsyn og gebyrinnføring og at kvaliteten ikke var tilstrekkelig. I ettertid har vi hatt oppfølging fra Miljødirektoratet gjennom dialogmøter som vi mener har vært fruktbare. Vi har blant annet blitt oppmerksom på at det har vært visse ulikheter i hvordan den faktiske gjennomføringen av tilsyn har vært gjennomført i de to embetene. Oppsummert mener vi derfor, gitt forhold utenfor vår kontroll, at vi har god måloppnåelse for tilsyn i 2020.

Fyrtårn barn og unge-satsingen er forankret i Oppvekst- og barnevernavdelingen. Pådriverrollen for tverrfaglig samarbeid for å fremme og sikre barns rettigheter har vi gjennomgående hatt med oss i all vår oppgaveløsning. Det har i 2020 vært en viktig oppgave å bidra til at alle tjenester for barn og unge, også barnehage, skole og barnevern, har håndtert utbruddet av Covid-19 på en trygg og effektiv måte. Vi har hatt stor oppmerksomhet om at tjenestene må være åpne, tilgjengelige og innfri barnas rettigheter, og at tiltaksbyrden for barn og unge holdes lavest mulig. Vi har i dette arbeidet hatt særlig oppmerksomhet mot barn og unge i utsatte livssituasjoner. Vi har erfart god oppfølging og god dialog med skole- og barnehageeiere i fylket. Klagesaksbehandling, tilsyn og veiledning i regelverket har vært prioriterte oppgaver. Det samme gjelder arbeid for trygge, gode og inkluderende barnehage- og skolemiljø. Vårt oppdrag som håndhevingsmyndighet etter opplæringslovens §9a-6 er høyt prioritert. Vi har også arbeidet for økt kommunal kompetanse gjennom utviklingsoppgaver og tilskuddsforvaltning innen barnevern, barnehage og skole.

Når vi oppsummerer året kommer vi ikke unna at saksproduksjon og måloppnåelse særlig knyttet til Helse og sosial og Samfunnssikkerhet og beredskap, er blitt negativt påvirket av pandemien. Store ressurser fra disse fagområdene er satt inn for å håndtere landets alvorligste krise etter 2.verdenskrig. Det er vår vurdering at dette har vært en riktig og nødvendig prioritering for å kunne fylle Fylkesmannsrollen som samordner og bindeledd mellom nasjonale myndigheter og våre 39 kommuner på en forsvarlig måte.

Vi kan også konstatere at reindriftsavdelingens resultater er påvirket av beitekrisen som var et faktum allerede ved årets start. Krisen har medført et kolossalt merarbeid gjennom hele året, med utstrakt kontakt og møtevirkosomhet med fagdepartement og -direktorat og andre aktører som bistod næringen.

Troms og Finnmark utgjør 24 pst. av landets areal. Dette gjør det krevende ressursmessig å følge opp våre 39 kommuner. Kommunedialogen må fornyes

med nye former for digital samhandling, som et supplement til fysiske møteplasser. Pandemien fremtvang raskt heldigital kommunikasjon. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra kommunene på dette, og det er skapt aksept for at fremtidens kommunedialog blir mer digital. Terskelen for kontakt med Fylkesmannen er blitt lavere, men vi må samtidig erkjenne at verdifull relasjonsbygging går tapt i det digitale møtet.

2020 er det andre året i en omstillingsprosess for å tilpasse oss et lavere budsjettnivå. Vi ser at vi på enkelte fagområder er i tydelig utakt med bevilgninger til formålet. Vi har bevisst vridd midler mot restansenedbygging f.eks. innenfor Helse og sosial, men det betyr at vi bruker mindre enn forventet innenfor f.eks. oppvekst.

I arbeidet med budsjett 2021 og langtidsbudsjett 2021-2023 vil det være nødvendig både å ta ned antall årsverk (naturlig avgang) og å oppnå bedre samsvar mellom tildelinger og interne prioriteringer av våre ulike fagavdelinger. Stort mindreforbruk i 2019 skyldes i hovedsak lavere reiseutgifter og utgifter til møter, kurs, konferanser og annen utadvendt virksomhet. Prosjekt modernisering av embetets lokaler i Statens Hus utvikler seg etter planen og har fått en intern organisering som sikrer de ansatte medvirkning og medbestemmelse.

1.2 Overordnet framstilling av de viktigste prioriteringer for året

Året startet i en normal situasjon hvor det ble igangsatt arbeid med planlegging av aktiviteter og budsjettprosess basert på oppgaver i tildelingsbrev og virksomhets- og økonomiinstruks. Embetets **Strategi 2020+** har to overordnede målsettinger:

1. Samle regionen for barn og unge. Gode oppvekstvilkår og gode framtidssikter.
2. Styrke kommunedialogen. Sterkere og mer bærekraftige kommuner.

Vi har holdt fast på disse målsettingene, men har måttet legge noe om på både ambisjon og metode i vårt arbeid i pandemiåret.

En forutsetning for å oppfylle disse målsettingene er et tett og godt samarbeid med kommunene og fylkeskommunen og med regional stat. Fylkesmannen har i samarbeid med Husbanken etablert Regionalt boligsosialt forum med medlemmer fra regional stat, helseforetakene, universitetet i Tromsø, kommuner og brukerorganisasjoner. Forumet har normalt to møter i året. Videre er det regelmessige møter med Mattilsynet, og det er etablert en praksis med halvårlige møter med Sametinget.

I første halvdel av mars ble det behov for å ivareta nye utfordringer som følge av pandemien som etter hvert skulle påvirke oppgaveløsningen for hele virksomheten gjennom året. De opprinnelige og mer vanlige prioriteringer for et normalt driftsår måtte legges om. Etter hvert ble arbeidsdagene sterkt preget av pandemi, og embetets evne til digital kommunikasjon ble satt på prøve. En helsekrise som dette utfordret vår evne til samordning og samhandling, både internt og eksternt. I særlig grad gjaldt dette embetets ledelse, helse- og sosialavdelingen, oppvekst og barnevern avdelingen, stab for samfunnsikkerhet og beredskap og våre ressurser på kommunikasjon og informasjon. I de mest hektiske periodene under pandemien ble det igangsatt to beredskapsvaktordninger (24/7) for embetsledelsen inkludert beredskapsdirektøren og for fylkeslegen og assisterende fylkesleger for at vi skulle være maksimalt tilgjengelig for kommunene.

For å kunne ivareta både pandemihåndtering og ordinær drift, prosjektorganiserte vi etter sommeren pandemiarbeidet i en operativ og en strategisk gruppe. Selv med slik organisering har pandemien ført til at mange av våre faste oppdrag har blitt nedprioritert.

Fysiske møter, tilsyn og reiser stoppet opp kort tid etter 12. mars. Beredskapsmøter med overordnet myndighet kom raskt i gang, og vi har hatt regelmessige møter med fylkesberedskapsrådet, med kommunenes administrative og politiske ledelse og med øvrige lokale og regionale myndigheter.

I første omgang foregikk dette via Skype, men ble etter kort tid lagt over på Teams. Det positive i denne situasjon er at både Fylkesmannen, kommunene og våre samarbeidspartnere er blitt betydelig mer digitalt kompetente og effektive i sin kommunikasjon og samhandling. Vi har i praksis erfart en ikke planlagt kompetanseutvikling innen digital kommunikasjon i forvaltningen som går langt ut over det som normalt kunne vært gjennomført.

Stab støtte og kommunikasjon

Vår stab har prioritert lederstøtte til kriseledelsen og vært støttende til operativ og strategisk korona-grupper. Husprosjektet ved hovedsetet i Vadsø innebærer for vår del forberedelser til nye aktivitetsbaserte arbeidsplasser med tilhørende multirom, møterom og sosiale soner. Det nye arbeidsplasskonseptet skal bidra til måloppnåelse ved å legge til rette for fleksibilitet og bedre samhandling i nye tidsriktige lokaler. Å sikre ansattes medvirkning og medbestemmelse i husprosjektet har vært viktig. Dialogen med Statsbygg og eksterne arkitekter har vært meget konstruktiv og god. Resultatet av disse prosessene er en planløsning vi er godt fornøyd med. Vi er også fornøyd med at det ble antatt et anbud som er godt innenfor de økonomiske rammer som ble satt for byggeprosjektet.

Beredskap og samfunnsikkerhet

For beredskap og samfunnsikkerhet har viktigste oppgaver gjennom året være håndtering av Covid-19 og støtte til kommunene. Vårt arbeid med Totalforsvaret har vært fulgt opp, selv om dette etter hvert er sterkt hemmet grunnet manglende mulighet for kommunikasjon på sikre plattformer, og der eneste mulighet er fysiske møter i sikre lokaler.

Helse og sosial

Avdelingen har hatt mye arbeid med pandemien, og i årets to siste måneder et særlig ansvar for operativ Korona-gruppe. Samarbeid og dialog med kommunene og samordningsoppgaver opp mot kommuneoverleger/smittevernleger og kontakt med helseforetakene, bl.a. i regelmessige møter flere ganger i måneden, har hatt høy prioritet. Dette gjelder også dialog og faste møter med overordnet helsemyndighet, bl.a. Hdir, FHI og HOD.

Parallelt med dette har avdelingen gjennomført god nedbygging av restanser i saker, og har bl.a. kommet i mål med planlagte tilsyn i

spesialisthelsetjenesten. I kommunehelsetjenesten er det kun gjennomført ett tilsyn på grunn av pandemien.

I tillegg til pandemi og restansenedbygging er OU-prosessen ført videre og ny seksjonsinndeling av utredet og gjennomført. Innen fagutviklingsoppgaver er det gjennomført mye både med Leve hele livet og innen psykisk helse og rus, men likevel med mindre innsats enn i et normalår.

Oppvekst og barnevern

Fylkesmannen har gitt høyeste prioritet til oppgaven som håndhevingsmyndighet etter Opplæringsloven §9a-6. Antall saker i fylket er fortsatt høyt i forhold til elevtall og sammenlignet med øvrige fylker. Sakene har ofte høy kompleksitet, i tillegg til at det er ressurskrevende med vår geografi, å oppfylle elevenes rett etter barnekonvensjonen til å bli hørt på en tilpasset og barnevennlig måte. Fylkesmannen ser også med bekymring på at det er en stor og stadig økende andel av sakene vi behandler, hvor vi konkluderer med at skolene ikke har oppfylt aktivitetsplikten. I 2019 konkluderte vi med at aktivitetsplikten var brutt i 86 % av sakene vi behandlet, og i 2020 var dette økt til 88 %.

Barneverntjenestene i Troms og Finnmark er preget av store ulikheter når det gjelder kvalitet og risiko. Både de store og de små tjenestene kan ha utfordringer med å holde god kvalitet, og noen rapporterer om betydelige avvik på ett eller flere områder. De minste tjenestene er svært sårbare ved at de er få i tjenesten, og det er store utfordringer knyttet til å rekruttere og holde på kvalifisert personell. Vi ser at tjenester kan bli stående med vakante stillinger over lang tid. I Troms og Finnmark er det 5 tjenester som har 2 eller færre ansatte. Dette er bekymringsfullt i seg selv, og særlig med tanke på kommende ansvarsending som barnevernreformen bringer med seg fra årsskiftet 2021/22.

Reindrift

På reindriftsområdet har store deler av året gått med til å håndtere og følge opp beitekrisen som oppstod først i indre Finnmark i januar. I løpet av mars var store deler av de tre reinbeiteområde under mye snø og is slik at reinen ikke kom til beitet. Fylkesmannen ledet kriseberedskapsutvalget og hadde ansvar for å iverksette og håndtere de ulike tiltakene som ble iverksatt. Vi bistod også med å fordele ekstraordinære midler fra FEFO og Sametinget. Frem til juni var det kun beitekrise og MOR/Tilskudd som ble prioritert. Beitekonfliktene internt og med jordbruket eskalerte på grunn av snøforholdene, og vi brukte betydelige ressurser til oppfølging av disse. Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag var endret ved at vilkår knyttet til reintall ble innsnevret. Dette medførte til svært mange avslag/avkortinger og tilhørende klager og klagebehandling, og vi ble forsinket i saksbehandlingen totalt sett. Det var svært uheldig at mange som hadde forholdt seg til et gitt reintall etter siste reduksjon nå ble uten tilskudd. På sommeren fikk vi et nytt oppdrag som innebar en intensiv oppfølging av norsk svensk reinbeite Lovgivning. Et viktig mål var å sikre at svenske utøvere overholdt beitetider slik at norsk reindrift kunne benytte seg av vinterbeitene i konvensjonsområdet i indre-Troms. Dette arbeidet ble prioritert og vi iverksatte utdriving av svensk rein på senhøsten.

Justis og kommunal

De første planlagte kurs for folkevalgte i våre 39 kommuner foregikk fysisk, men ble stoppet av pandemien. Deretter videreførte vi slike kurs digitalt høsten 2020 for de resterende kommuner. I første fase av pandemien var det en prioritert oppgave og kartlegge og vurdere lovighet av en rekke kommunale karanteneordninger hjemlet i smittevernloven.

På planområdet er det fortsatt store utfordringer som vi må vie mye oppmerksomhet. Vi erfarer at et stort antall kommuner ikke har kompetanse og kapasitet til å følge opp sitt ansvar og sine oppgaver på planområdet, og vi stimulerer derfor til etablering av interkommunale plankontor. I slike prosjekt deltar vi også aktivt. Vi har jobbet med en veileder om sammenkopling av samfunns- og økonomiplanen, slik at dette blir et reelt styringssystem for kommunene. Vi har også vært i kontakt med KMD om felles utvikling og samhandling for dette. Regional planlegging er viktig for regionen og for Fylkesmannen. Vi har derfor innrettet vår strategi på bedre samordning av regional stat og fylkeskommunen som samfunnsutvikler. Målet er en bedre samordning av virkemiddelbruken til beste for innbyggerne. Vi har legger også vekt på å sette inn FNs bærekraftsmål i planlegging og har i den sammenheng gjennomført et heldags interntseminar for våre ansatte.

Miljø

Gjennom året har vi hatt særlig fokus på bærekraftsmål 14, da vi ser utfordringer knyttet til bl.a. økt press på areal i sjø og fare for tap av naturmangfold. I samsvar med nasjonal politikk har vi prioritert å beskytte verdifulle marine områder gjennom arbeid med marint vern. Vi har også prioritert arbeid med marin forsøpling og arrangert nettseminar for vårt nettverk om marin forsøpling i Troms og Finnmark kalt «Kysten vårres». Vi har også hatt omfattende aktivitet i internasjonalt samarbeid med norske, finske, svenske og russiske samarbeidspartnere om bl.a. vannforvaltning og villaks som en ressurs for folk i nord.

Landbruk

Kommunedialogen er fulgt opp i stor grad ved gjennomføring av nettseminar som erstatning for tradisjonelle kommunesamlinger. I tillegg har saksbehandlere hos oss mye kontakt med kommunal forvaltning på telefon og epost. Vi gjennomfører opplærings tiltak for nye kommunalt ansatte på digitale verktøy og har god erfaring med det.

1.3 Sentrale forhold internt og eksternt som har hatt betydning for oppnådde resultater

Internt: Omlegging og omprioritering av arbeidsoppgaver og behov for ekstra ressurser til håndtering av pandemien har medført at faste oppgaver, for eksempel tilsyn og utadvendt aktivitet er blitt nedprioritert eller satt på vent. Et eksempel på dette er at vi etter noe tid hadde behov for ekstra ressurser for å følge opp en omfattende digital møtevirksomhet og referatskriving fra møter med både lokale, regionale myndigheter.

Lederskifter og sykefravær har også i noen grad redusert embetets kapasitet og måloppnåelse på enkelte områder.

Ekstern: Nedstengning i store deler av samfunnet og restriksjoner for reiser og fysiske møter var et meget inngripende tiltak som gjorde at vår normale utadvendte aktiviteter stoppet opp. Deler av vår virksomhet og oppgaver ble rammet mer enn andre av dette.

Beitekrisen i reindriften som kom samtidig med koronakrisa ga embetet ekstra store utfordringer. Å få for raskt transportert ut på vidda ble en prioritert oppgave. I tillegg oppsto det akuttsaker som følge av skade fra rovilt og etterfølgende behandling av søknader om erstatninger. Mange konfliktsaker og beitekrisen var også en stor belastning på vårt personell i reindriftsavdelingen.

Mobiliserings- og næringsutviklingsarbeid i landbruksavdelingen ble sterkt redusert grunnet reiserestriksjoner. Digital kommunikasjon er en heller dårlig erstatning i slikt arbeid. Det har fungert noe bedre i kontrollarbeidet, men heller ikke der optimalt.

På området beredskap og samfunnssikkerhet har vi brukt det meste av våre ressurser til håndtering av Covid-19, noe som har gått på bekostning av blant annet øvelser og tilsyn. Vi nådde derfor ikke de mål vi hadde satt for dette i 2020. Våre beredskapsressurser har også blitt brukt i andre hendelser også som beitekrisen i reindriften, flom, kvikkleireskred i Alta og andre saker som også har tatt kapasitet ei en kortere periode.

1.4 Andre forhold

Sted, dato og fylkesmannens signatur

Vadsø, 25.februar 2021

Elisabeth Vik Aspaker

2 Introduksjon til embetets hovedtall

2.1 Embetet og samfunnsoppdraget

Fylkesmannen har i 2020 videreført arbeidet med å styrke vårt kunnskapsgrunnlag om de 39 kommunene i Troms og Finnmark. Vi har i denne forbindelse utarbeidet kommunebilder for alle kommunene i fylket, basert på samme metodikk som Fylkesmannen i Trøndelag. Arbeidet har involvert alle fagavdelinger og har vært et viktig bidrag til å løfte frem og tydeliggjøre nytten av det tverrsektorielle arbeidet på embetet. Kommunebildene egner seg både som et verktøy i den overordnede kommunedialogen og i fagavdelingenes kommunerettede arbeid.

Vi gjennomførte i løpet av 2020 dagssamlinger/kurs for de nyvalgte kommunestyrene og administrativ ledelse i alle fylkets kommuner. Tema på samlingene var innenfor kommunal planlegging, kommuneøkonomi og kommunalrett. Kommunebildet ble i forkant av møtet med den enkelte kommune oversendt kommunedirektøren, som videresendte dette til alle representantene i kommunestyret og administrativ ledelse. De folkevalgte og administrasjonen fikk da, i forkant av møtet, god innsikt i hvordan Fylkesmannen vurderer kommunens leveranse og utfordringer innenfor embetets ansvarsområder. Vi har i all hovedsak fått gode tilbakemeldinger fra kommunene på systematikk og innhold i kommunebildene, spesielt fra de folkevalgte.

Kommunebildene vil fortløpende bli benyttet som et viktig grunnlag i vår samlede risiko- og sårbarhetsvurdering av kommunene. Dette vil blant annet inngå som en viktig premisse for hvilke kommuner embetet vil gjennomføre dialogmøter med i inneværende år. Arbeidet med utvikling og oppdatering av kommunebildene vil fortsette i 2021, slik at dette er godt implementert i forkant av innføringen av det nasjonale kommunebildekonseptet.

For deler av Finnmark, vil utvikling av det interkommunale samarbeidet i faste samarbeidskonstellasjoner måtte være et nødvendig steg på veien mot fremtidige kommunesammenslåinger. De avstandsmessige og klimatiske forholdene gjør det nødvendig å utvikle nye samarbeidsformer som sikrer at kommunene kan ivareta sine roller som samfunnsutvikler, tjenesteleverandør og rettssikkerhetsinstans. Utvikling av interkommunale løsninger for samarbeid, basert på vertskommunemodellen, vil på kortere sikt utgjøre en viktig del av løsningen for disse kommunene. Fylkesmannen deltar i styringsgruppen i flere av de kommunale prosjektene der dette utredes. Det er viktig at regional og sentral stat, herunder KMD, særlig støtter opp om de helt nødvendige initiativene som kommunene i Midt-Finnmark (Porsanger, Gamvik, Lebesby og Nordkapp) og i Vestre-Varanger (Berlevåg, Båtsfjord, Tana og Lebesby) har tatt for å utvikle sitt interkommunale samarbeid.

Fylkesmannen har i 2020 gjennomført kurs for de nye kommunestyrene i kommuneøkonomi, kommunelov og kommunal planlegging. På grunn av koronapandemien måtte de fleste av samlingene gjennomføres digitalt. Dette har gitt oss god kompetanse i bruk av digitale verktøy. Innenfor kommuneloven ble det særskilt fokusert på reglene om saksbehandling i folkevalgte organer, forholdet mellom kommunestyret og administrasjonen, inhabilitet og lovlighetskontroll. I den daglige veiledningen av kommunene er det særlig spørsmål om habilitet, lovlighetskontroll og forholdet mellom kommunedirektør og kommunestyret (i lys av endringene i ny kommunelov), som har gått igjen. Vi ser behov for at departementet prioriterer arbeidet med å oppdatere sine veiledere, spesielt knyttet til lovlighetskontroll og interkommunalt samarbeid. Det bør også utarbeides en veileder om reglene for saksbehandling i folkevalgte organer.

Fylkesmannen har etablert et Regionalt samarbeidsforum for Nasjonal strategi Bolig for velferd med avtaleperiode 2020-2023. Regionale statsetater, Helse Nord og brukerorganisasjoner er medlem av forumet der avtalen mellom Fylkesmannen og Husbanken er fundamentet.

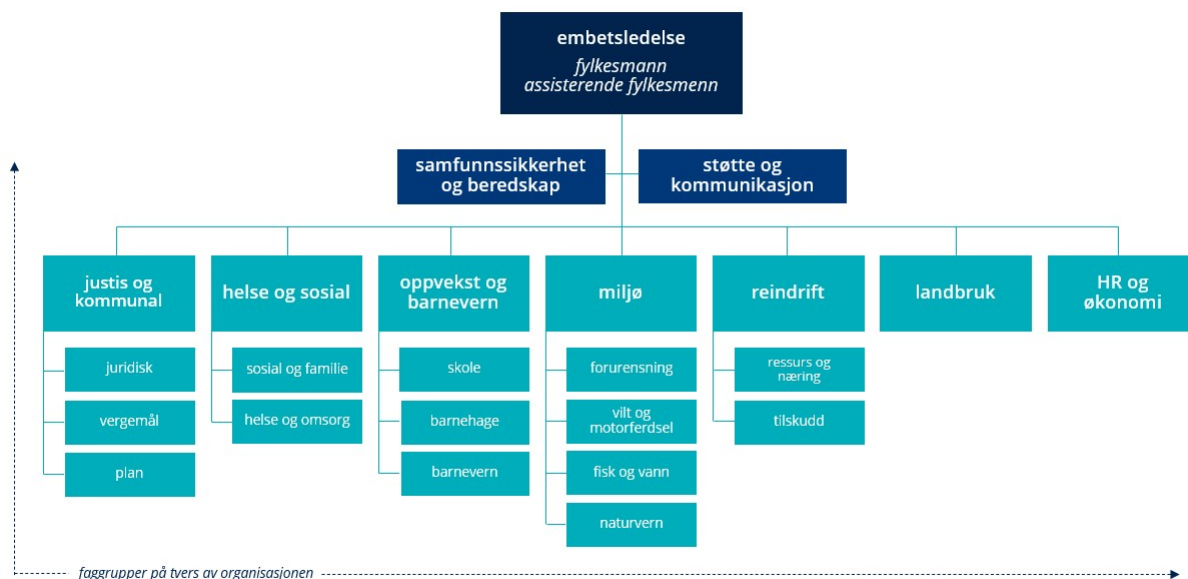
Vi jobber tett på fylkeskommunen i forbindelse med utviklingen av en regional plan for reindrift og har fremmet forslag om flere innspill til regional planstrategi.

Vi samordner regional stat på arealområdet, og har som målsetting å styrke denne samordningen også på andre områder.

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet med to årlige møter på overordnet nivå. Landbruksavdelingen følger opp samarbeidsavtalen mellom Mattilsynet og Landbruksdirektoratet om utveksling av informasjon. I tillegg til faste formelle møter er det lav terskel for å utveksle informasjon mellom saksbehandlere.

Vi har hatt et godt samarbeid med russiske, finske og norske samarbeidspartnere om prosjektet *Flerbruksplan for grensevassdragene Pasvik og Grense Jakobselv*, som har til hensikt å samordnet forvaltning og bedre miljøtilstanden i felles nedbørsfelt i grenseområdene. Vi har ledet prosjektet, og har hatt et tett og godt samarbeid med NVE, Fylkeskommunen og Sør-Varanger kommune på norsk side.

2.2 Organisasjon og ledelse

I 2020 hadde embetet 259 ansatte fordelt på 217 årsverk.

Embetet har sitt hovedsete i Vadsø, men i tillegg har vi kontorer i Tromsø, Karasjok, Kautokeino og Andselv. Høsten 2019 flyttet vi inn i to midlertidige kontoradresser i Vadsø i påvente av en større renovering av Statens hus. Det betyr at vi har våre medarbeidere fordelt på 6 ulike kontoradresser for tiden. Vi regner med å flytte inn i nyrenoverte kontorlokaler i Vadsø om cirka 1 1/2 år. Utover dette har embetet 12 kontorer rundt i fylket for våre nasjonalparkforvaltere.

Embetet ble ledet av fylkesmann Elisabeth Vik Aspaker, og assisterende fylkesmenn Bård M. Pedersen og Stian Lindgård.

Embetet er organisert i syv fagavdelinger og to staber. Avdelingene har noe ulik organisering. I 2020 gjennomførte vi tre OU-prosesser i henholdsvis reindriftsavdelingen, helse- og sosialavdelingen og miljøavdelingen. I reindriftsavdelingen har vi fått to fagseksjoner istedenfor to geografisk inndelte seksjoner. I miljøavdelingen har vi utvidet antall seksjoner fra to til fire. I helse- og sosialavdelingen har vi gjort det samme, men disse endringene trer først i kraft i starten av 2021.

Fem avdelinger er inndelt i seksjoner, mens to avdelinger er inndelt i faggrupper/fagteam. Avdelingsdirektørene har i all hovedsak delegert personalansvaret videre til seksjonslederne. Beredskap, kommunikasjon og stab/støtte er organisert i stab.

Embetsledelsen, avdelingsdirektørene, leder stab/støtte og kommunikasjonssjef utgjør ledergruppa.

Fylkesmannen gjennomfører flere oppdrag som krever samarbeid på tvers av fagavdelingene. Slike oppdrag blir i mange tilfeller organisert som embetsinterne prosjekter i form av tverrfaglige grupper med embetets ledergruppe som styringsgruppe.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene fra Fylkesmennenes fellesadministrasjon (FMFA).

Se kommentarene våre nedenfor. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap. 3.4. Se også ledelseskommentar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	8 049,0
Budsjettavvik (%)	4,8 %

Mindreforbruket skyldes lønn (ledige stillinger og omdisponering av mer lønn til prosjekter enn budsjettert), høyere administrativ kostnadsdekning enn budsjettert og lavere andre utgifter, bl.a. som følge av en betydelig lavere reiseaktivitet enn budsjettert og utsatte avdelingssamlinger pga. koronasituasjonen. Det var også fastsatt en buffer i budsjettet for 2020. Budsjettavviket er noe større enn prognosen per 31.8, og skyldes i stor grad forlengelsen av reisestriksjonene pga. koronasituasjonen. Samlet er likevel mindreforbruket fra 2019 til 2020 redusert med 0,3 mill.

Driftsutgifter og lønn

Driftsutgifter	161 208.0
Lønn 052501	139 251.0
Lønnsandel av driftsutgifter	86.4 %

Embetet har totalt 217,2 årsverk, som er en økning på 2,8 årsverk fra 2019. Utgifter til lønn inkl. Nav-refusjoner er 139 mill., eller 86,4 % av utgiftene. Lønnsandelen øker med 3,3 % fra 2019. Samlede driftsutgifter inkl. lønn øker med 0,8 mill. fra 2019 til 2020, mens lønnsutgiftene øker med 5,9 mill.

Husleie

Husleie (tusen kr)	20 269.0
Husleie (% av driftsutgifter)	12.6 %

Husleie utgjør 20 mill., eller 12,6 % av utgiftene som tilsvarer nivået i 2019. Embetet har sitt hovedsete i Vadsø, men i tillegg har embetet kontorer i Tromsø, Karasjøk, Kautokeino og Andselv. Utover dette har embetet mange kontorer rundt i fylket for våre nasjonalparkforvaltere.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	99 802	66 825	32 977

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
052501	162 788
052521	13 586
Post 01 (unntatt 052501)	18 950
Post 20-29 (unntatt 052521)	97 379
Post 30-39	8 134
Post 40-49	4 025
Post 60-69	184 043
Post 70-79	112 302
Post 80-89	2 160

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 970.9
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5.2 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	493.9
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	2.5 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	2 477.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6.6 %
Antall legemeldte sykedager for menn	320.4
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.6 %
Avtalte arbeidsdager for menn	19 587.2
Antall legemeldte sykedager for kvinner	2 024.9
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.4 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	37 277.7
Antall egenmeldte sykedager for menn	173.5
Prosent egenmeldte sykedager for menn	0.9 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	452.1
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.2 %

Sykefraværet vårt i 2020 var på 5,2 %. Dette er en økning på 0,6 % fra 2019. Vi har et mål om at sykefraværet vårt skal være under 5 %. Forskning viser at sykefravær går opp i 2., 3. og 4. året etter en omstilling/fusjon, og vi ser den samme tendensen hos oss. Sammenlignet med øvrige fusjonerte embeter ligger vi omtrent likt som disse eller noe lavere. 2020 ble også et veldig spesielt år med tanke på pandemien. Det er naturlig å tenke at noe fravær har direkte, eller indirekte sammenheng med dette. Vi ser også at våre ansatte i 2019 har hatt høyere saksmengde på enkelte områder som følge av pandemien. Vi har gode rutiner for oppfølging av syke, og vi kobler på NAV der det er nødvendig.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Arslønn kvinner	Arslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	170.0	65.6 %	89.0	34.4 %	628 069.9	659 213.7	95.3 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	9.0	75.0 %	3.0	25.0 %	1 025 831.2	1 112 274.2	92.2 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	18.0	58.1 %	13.0	41.9 %	805 966.6	834 625.6	96.6 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	90.0	62.1 %	55.0	37.9 %	620 434.5	634 923.7	97.7 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	37.0	71.2 %	15.0	28.8 %	532 679.9	540 588.2	98.5 %
Kategori 5: Kontorstillinger	14.0	82.4 %	3.0	17.6 %	472 256.3	484 481.0	97.5 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger	2.0	100.0 %	0.0	0.0 %	436 072.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger							

Lønnsnivået for kvinner ligger fortsatt under lønnsnivået for menn (95,3 %). Sammenligner vi med 2019, ser vi at vi har en økning under et par kategorier og en reduksjon i et par kategorier. Sammenlignet med andre embeter er vi omtrent på gjennomsnittet. Under kategori 3 har vi lagt en fagdirektør som har samme rolle som en prosjektleder. Vi har i samme kategori lagt spesialrådgiver og sjefsingeniør. Renholder har vi lagt under fagarbeider.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Totalt antall årsverk	217.2
Totalt antall årsverk for kvinner	140.8
Totalt antall årsverk for menn	76.4
Totalt antall årsverk for faste stillinger	202.0
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	15.1
Sum andel administrasjon	7.2 %
Økonomi	3.4
Lønn	2.3
Personal	5.0
Resepsjon/sentralbord	4.5
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	0.5
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Tidligere år har direktørene meldt tilbake hva de bruker på administrative arbeidsoppgaver. I år er det kun tatt med administrativ ressursbruk for medarbeidere i HR- og økonomiavdelingen og embetsledelsen. Andre administrative oppgaver er innkjøp. Under kategorien resepsjon/sentralbord ligger også kursadministrasjon. Sammenlignet med øvrige embeter begynner vi å nærme oss sum andel administrasjon, men vi tror fortsatt at det kan være noen feilkilder knyttet til hvordan vi innrapporterer.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Turnover i prosent	6.4 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	217.2
Totalt antall ansatte som sluttet (eksludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	14.0
Totalt antall ansatte som sluttet	40.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	8.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	32.0

Vår totale turnover var 6,4 % i 2020, mens den var 9,8 % i 2019. Vi har variasjoner mellom kontorstedene våre. Sammenlignet med øvrige embeter ligger vi ganske lavt. Første år etter fusjoner bruker flere å finne seg nye jobber, og vi tenker at dette kan forklare at vår turnover har gått ned såpass mye fra 2019 til 2020. Vi håper vår turnover stabiliserer seg. Vi gjennomfører sluttsamtaler med alle for å kartlegge hvorfor medarbeidere slutter.

HR

Betegnelse på rapporteringskrav	2020
Sum antall ansatte	259
Antall kvinner	170
Antall menn	89
Sum antall deltidsansatte	16
Antall deltid kvinner	11
Antall deltid menn	5
Sum antall midlertidige ansatte	24
Antall kvinner, midlertidig	15
Antall menn, midlertidig	9
Sum antall ansatte med personalansvar	37
Antall kvinner, personalansvar	25
Antall menn, personalansvar	12
Sum antall ansatte	259
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	23
Antall ansatte 30 - 39 år	66
Antall ansatte 40 - 49 år	62
Antall ansatte 50 - 59 år	68
Antall ansatte over 60 år	40
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	21
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	1 158
Antall kvinner i foreldrepermisjon	11
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	4
Dagsverk foreldrepermisjon menn	38
Antall menn i foreldrepermisjon	2

Fylkesmannen i Troms og Finnmark hadde ved utgangen av 2020 259 ansatte, 170 kvinner og 89 menn. Sammenligner vi med 2019 har vi økt andel medarbeidere med 3. Dette har sammenheng med at vi ved inngangen av vårt første år som fusjonert virksomhet, hadde flere flere vakante stillinger. Ved utgangen av året hadde vi 24 midlertidig ansatte. Sammenlignet med øvrige embeter har vi relativt mange midlertidig ansatte.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Planlegging

Fylkesmannen følger opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk gjennom saksbehandlingen og gjennom møter med kommunene og regionale sektormyndigheter. Det er etablert en god dialog med kommunene og regionale statsetater i den løpende saksbehandlingen. Delmål og resultatmål er innfridd.

Helse, omsorg og sosial

Nasjonal politikk formidles på flere nivåer. I Fylkesmannens årlige møter med rådmenn/kommunedirektører og ordførere, har avdelingens fagområder fått god plass. Viktige tema har vært demografisk utvikling, bærekraft, pandemi, smittevern, samhandling til pasientens beste og helsefelleskap.

Avdelingen jobber aktivt inn i flere fagnettverk, samarbeidsforum og møtepunkter som avdelingen enten arrangerer selv eller avdelingen deltar i. I 2020 har avdelingen gjennomført dialogmøter med alle kommuner i grupper knyttet til "Leve hele livet". Dialogmøtene har vært et viktig for formidling av nasjonal politikk. Andre eksempler på nettverk som er videreført er velferdsteknologinettverk, samfunnsmedisin veiledergrupper, kommuneoverlegeforum, helsesøsternetttverk og nettverk for NAV-ledere og NAV-ansatte.

Fylkeslegen er fast deltager i overordnet samarbeidsorgan både i Universitetssykehuset Nord Norge HF og Finnmarksykehuset HF, samt i regionalt samarbeidsorgan. Som kontaktfylkeslege for Helse Nord RHF gjennomføres to årlige møter. I disse møtene følger fylkeslegen opp om nasjonal politikk er forstått og fulgt opp. Fylkeslegen har også hatt faste møtepunkter med begge helseforetak (UNN HF og FIN HF) etter samme modell som for Helse Nord RHF. På denne måten følger fylkeslegen opp at nasjonale føringer tas ned til sykehusene i regionen. Fylkeslegen deltar også på møter i programkomiteen for medisinstudiet UiT, samt i styringsgruppe FETCH Finnmarksforskning vedr. barn og ungdom.

Mange møter og nettverk er gjennomført digitalt i 2020, bortsett fra kontaktfylkeslegemøtene og enkelte OSO møter, samt samarbeidsmøter med UNN og Tromsø kommune. Dette har ikke vært optimalt, men nødvendig på grunn av koronasituasjonen.

Helse- og sosialavdelingen har i 2020 brukt mye ressurser på koronasituasjonen. Også dette handler i stor grad om å formidle nasjonale føringer og politikk, veilede og samordne vertikalt og horisontalt. Fylkeslegen har arrangert møter i kommuneoverlegeforum annenhver uke siden mars. På disse møtene har alle kommunene vært invitert, samt helseforetakene, og vi har hatt 30-40 deltakere på hver møte. Hdir og FHI har også deltatt på noen møter.

Oppvekst - og barnevern

Vi har i 2020 hatt en tett dialog med kommunene og private aktører i sektor. Gjeldende retningslinjer i forbindelse med covid-19, herunder viktigheten av lavest mulig tiltaksbyrde for barn og unge, samt ivaretagelsen av utsatte barn og unge i pandemisituasjonen, har stått i fokus. Dette har blitt formidlet gjennom Fylkesmannens nyhetssendinger gjennom hele året, men og gjennom digitale møter og informasjonsskriv. Vi erfarer respons og dialog med skole- og barnehageeiere som god og konstruktiv.

På alle våre møtesteder blir statlig politikk og nasjonale føringer formidlet, herunder regelverksendringer, Stortingsmeldinger og annen viktig informasjon som berører sektor.

Barnevernreformen, og arbeidet med å bidra til å forberede kommunene til de oppgave- og ansvarsendringer reformen bringer med seg fra 2022, har vært et viktig innsatsområde. Dette arbeidet videreføres i 2021.

Høsten 2020 har vi gjennomført en rekke nettseminarer for både barnehage- og skolesektor. Her var temaene: samisk opplæring, kapittel 9a (forebyggende arbeid og aktivitetsplikten), spesialundervisning, fagfornyelsen, analysekompetanse, psykososialt miljø i barnehage. Det har vært god oppslutning om nettseminarene. Vi får tilbakemeldinger om at seminarene har vært gode og de har blitt brukt internt i organisasjonene i ettertid. Det er og svært ressursbesparende for våre aktører og kunne delta på nettseminarer fremfor å delta på fysiske samlinger.

Miljø

Fylkesmannen har i 2020 hatt et omfattende internasjonalt samarbeid om vern, vannforvaltning og forurensning igjennom den norsk-russiske miljøkommisjonen, Den norsk-finske grensevassdragskommisjonen, Barentssamarbeidet, Nordkalottsamarbeidet og Arktisk råd. Vi har også samarbeidet med flere skoler i iverksetting av nasjonal politikk på miljøområdet. Det å la barn og unge være med i iverksetting av nasjonal miljøpolitikk gir en ny og viktig dimensjon til miljøforvaltningen, og er viktig for å overholde våre forpliktelser overfor FNs barnekonvensjon.

Vi har hatt god framdrift i arbeid med de marine verneplanene. Arbeidet med marine verneplaner har gitt ny og verdifull kunnskap om naturtyper i havet, som er viktig for å kunne forvalte kystområdene slik at vi kan oppnå FNs bærekraftsmål. Prosessen med marint vern i Andfjorden har tatt lengre tid enn planlagt og vi nådde ikke målet om å gjennomføre høring innen fristen 31.12.2020. Fremdriftsplanen er nå at vi sender tilråding ila 2021.

Vi har fortsatt manglende kunnskap om hvordan lakselus, rømt oppdrettslaks, og fremmede arter som kongekrabbe og pukkellaks påvirker økosystemer. Spesielt er påvirkningen fra pukkellaks i våre lakseelver bekymringsfull. Fylkesmannen vurderer at organiseringen og finansieringen av innsatsen mot pukkellaks i Norge per i dag ikke er tilstrekkelig for å oppnå de nasjonale målene om å begrense spredning/utrydde arten.

Vi har et godt samarbeid med andre sektormyndigheter i vannforvaltningsarbeidet, og våre naboland om vannovervåking i grensevassdragene. Miljøundersøkelser viser at grenseområdet i Sør-Varanger kommune er sterkt påvirket av utslippene fra nikkilverkene i Russland. Vi har god måloppnåelse på vannforvaltningsområdet og har overholdt Norges forpliktelser i EUs vanddirektiv gjennom vårt arbeid med Flerbruksplan for Pasvik og Grense Jakobselv i 2020.

Fylkesmannen har hatt tett og konstruktiv dialog med de aktuelle sidaene, sametinget, beitelag og roviltnemnda om norsk roviltpolitikk og utfordringer knyttet til beitekrise som oppstod i 2020. Roviltforvaltning er et spesielt krevende fagområde for Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Dette i all hovedsak fordi vi har et stort geografisk område med tilhørende stort spenn i utfordringer og omfattende beitebruk. På grunn av stor saksmengde og mange utfordringer på fagfeltet i 2020 vurderer vi at måloppnåelsen på rovilt har vært middels.

I 2020 fikk vi i oppdrag om å gjennomføre intensiv veiledning av kommunene i fylket på motorferdselregelverket i et toårig prosjekt. Vi har kalt dette veiledningsprosjektet Fin (Ferdseil i natur). I prosjektet jobber vi sammen med kommunene for å øke kompetansen på motorferdselregelverket, naturmangfoldloven og forvaltningsloven. Beitekrise og flere runder med stenging av områder for motorferdsel, omorganisering, koronarestriksjoner og mange kommuner i prosess med ny forskrift for skuterløyper gjorde at vi måtte forskyve prosjektet med et halvt år. Vi har nå gått gjennom kommunale vedtak i alle kommuner i Finnmark, og har brukt erfaringen fra denne gjennomgangen til å spisse veiledningen ytterligere og er nå i gang med en webinarserie med stor og god deltagelse.

Det er jobbet godt med å redusere skadevirkningene på helse og miljø fra forurensning gjennom tilsyn, veiledning og kravstillelse i tillatelser og vurderer måloppnåelsen på fagfeltet som god. Vi ser at vi har en spesiell utfordring med at kun 13 av fylkets 39 kommuner har registrert forurenset grunn i grunnforurensningsdatabasen. Dette er noe vi må ha økt innsats på i 2021. I 2020 har vi hatt fokus på FNs bærekraftsmål 14, og da spesielt marin forurensning. Erfaringa vår er at det er stort engasjement for å rydde marin forurensning i vår region. Det er likevel et krevende område å få ryddet pga. store avstander, relativ lav befolkningstetthet og mangel på transportmuligheter for avfallet siden vi ikke har Skjærgårdstjeneste eller lignende og en lang kystlinje utenfor bilvei.

Landbruk

Nasjonal politikk formidles gjennom kommunedialogen og faste møter i det regionale landbrukspartnerskapet.

Kommunedialogen har vært prioritert i 2020. Koronarestriksjoner medførte at våre årlige fagsamlinger måtte avlyses. Vi arrangerte i stedet flere nettseminarer. Nettseminarer hadde vi prøvd ut i 2019 som et supplement til fagsamlinger, og vi kom derfor raskt igang. Vi har benyttet både interne og eksterne innledere. Tilbakemeldinger fra kommunene er positive, men det er et sterkt ønske om fysiske samlinger så snart det lar seg gjennomføre. En kombinasjon av fysiske og digitale møteplasser vil gi kommunene et bedre tilbud og Fylkesmannen bedre forutsetninger for å følge opp kommunene.

Forventningsbrevet som vi sendte til kommunene for første gang i 2019 ble også sendt ut i 2020. Brevet samler, strukturerer og synliggjør alle oppgavene kommunen har på landbruksområdet (jordbruk og skogbruk).

Nasjonal politikk er kjent i kommunene, men vi har fortsatt et lite og sårbart fagmiljø og vi opplever at kapasitet og kompetanse i kommunal landbruksforvaltning svekkes, særlig innen skogforvaltning.

Fylket har en nedgang i antall bruk og produksjonsvolum. Produksjon av husdyrprodukter er nå så lav at det går ut over foredlingsindustrien. For å opprettholde produksjon og produktspekter er det behov for økt råvaretilgang. Fylket trenger for eksempel en betydelig økning i svineproduksjonen. Vi mener derfor det er behov for at virkemidlene blir ytterligere tilpasset de ulike regionale utfordringer.

Reindrift

Reindriften i store deler av Troms og Finnmark ble i løpet av januar og februar rammet av store snømengder og ising på beite. Håndtering av beitekrise med bistand til reinieiere for å få fraktet ut for, tildeling av krisemidler og andre tiltak for å avhjelpe situasjonen preget virksomhetene hele det første halvåret. I tillegg ble det omfattende oppfølging også på høsten, blant annet i forbindelse med klagesaksbehandling, rapportering og evaluering av håndtering av beitekrise. Totalt har håndtering og oppfølging av beitekrise beslaglagt om lag 10 årsverk. Dette har gått på bekostning av andre oppgaver og oppdrag som vi har sett oss nødt til å nedprioritere. Dette medførte til at vi har opparbeidet oss en betydelig restanse på noen områder. Det gjelder blant annet søknader om reinmerker og sletting av reinmerker, søknad om å føre opp hytter, gjerder og anlegg samt oppfølging av ulovlige oppførte gjerder. Det er også et etterslep på godkjenning av endringer i bruksregler. I tillegg har vi ikke hatt kapasitet til å veilede og samhandle med næringen utover håndtering av beitekrise, og oppfølging av denne med rapportering og evaluering.

Erfaringsvis ser vi at det fungerer dårlig å samhandle digitalt med næringen, og på grunn av covid-19 restriksjoner har vi ikke kunnet avholde fysiske møter. For å bøte på dette har vi planlagt å bruke andre plattformer for veiledning, blant annet filmer som kan lastes ned på nettet.

Beitekrise har også bidratt til et godt samarbeid med mange regionale og nasjonale aktører, blant annet så vi at FEFO og Sametinget bidro med midler til tiltak for å avhjelpe reindriften. I løpet av 2020 har vi fått en meget god dialog med både NRL og Sametinget. Totalt sett mener vi at dette på sikt vil bidra til en enda bedre forståelse for reindriften utfordringer, og gi et godt utgangspunkt for å finne gode løsninger for fremtiden.

Vi samarbeider også med ulike aktører om å finne gode løsninger for den økende konflikten mellom reindrift og jordbruk der reinen kommer inn på dyrket mark, eller beitemark. Blant annet er det et pilotprosjekt på gang i regi av Lyngen kommune.

I juli 2020 fikk vi et nytt og prioritert oppdrag knyttet til oppfølging av norsk svensk grensebeitelovgivning, noe som har krevd betydelige ressurser. Vi har vektlagt kontroll av at svensk reindrift overholder beitetidene i konvensjonsområdet i indre Troms. I desember igangsatte vi en utdriving av svensk rein som var blitt igjen på ulovlig beite i Norge. I tillegg ble det avdekket et omfattende behov for vedlikehold og fornying av konvensjonsgjerdene i indre -

Troms. Ett av gjerdene var revet ned i sin helhet.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Arbeidet med håndtering av Covid-19 har hatt fokus i 2020 og mye av ressursene har gått med til dette. Dette har gjort at vi ikke har evnet følge opp andre oppgaver fullt ut på samfunnssikkerhets- og

beredskapsområdet. Samtidig har vi tatt hensyn til at kommunene har brukt store ressurser på håndtere Covid-19 situasjonen og derfor besluttet vi å redusere vår øvelses- og tilsynsaktivitet i kommunene i 2020.

Det har gjennom året vært gjennomført mange møter mellom oss og kommunene og Fylkesberedskapsrådet. Dette har gjort at vi har blitt bedre kjent med de ulike aktørene både i kommunene og i Fylkesberedskapsrådet. Det har bidratt til at vi har fått en lavere terskel for å ta kontakt med hverandre.

Vi har som følge av Covid-19 hatt fokus på å videreutvikle felles systemer og rutiner i embetet. Tverrsektorielt samarbeid har økt. Vi har med det klart å styrke vår egen krisehåndteringsevne.

Videre ser vi at vi på en bedre måte klarer å støtte kommuner og andre både i krisehåndtering og i den ordinære kontakten. Covid-19 situasjonen har involvert store deler av embetets kriseorganisasjon over tid. Vi ser at dette har bidratt til å utvikle embetets kriseorganisasjon på en god måte.

Innen samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet formidles og ivaretas nasjonal politikk på planområdet gjennom løpende saksbehandling, regionalt, planforum, planmøter med kommuner og konsulenter, aktiv dialog tidlig på året og årlig plankonferanse i fylket.

Fylkesmannen har flere arenaer for å formidle nasjonal politikk innen samfunnssikkerhet og beredskap. Inn mot kommunene skjer dette gjennom tilsyn, øvelse og veiledning, hvor kommunal beredskapsplikt, totalforsvaret og beredskap innen ulike sektorområder er tema. Vi utarbeider også kommunebilder hvor status på kommunenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap fremgår. Dette brukes aktivt i dialogen med kommunene.

Pga. Covid-19 har vi ikke besøkt mange kommuner i 2020, men har hatt et betydelig antall digitale møter hvor samfunnssikkerhet og beredskap har vært tematikk. Dette har fungert godt.

Det har også i samarbeid med NUSB vært gjennomført to ROS- kurs med kommunene. Disse ble gjennomført digitalt og hvor vi hadde meget god deltagelse. Vi vurderer at kurs/opplæring på digitale plattformer har god effekt og reduserer terskel for deltagelse fra kommunene.

I dialog med statlige regionale aktører, er fylkesberedskapsrådet den primære arena. Samordning og implementering av samfunnssikkerhetsinstruks er blant tema som følges opp der. CBRNE har også vært satt på dagsorden. Det har som følge av Covid-19, men også andre hendelser vært gjennomført svært mange møter med hele eller deler av FBR. I 2020 har vi i enda større grad hatt kontakt/dialog med aktører som ikke er en del fylkesberedskapsrådet. NHO er en av disse aktørene. Tanken er å identifisere kapasiteter blant private aktører som kan utløses ved hendelser.

Arbeidet med totalforsvaret har vært videreført i 2019. Vi arbeider med flere prosjekter samtidig:

1. Gradert Fylkes-ROS. Her har vi et samarbeid med sivilforsvarsdistriktene i Øst-Finnmark og Midtre -Hålogaland.
2. Kommuneprosjekt - hvor vi i samarbeid med to kommuner kartlegger kommunenes evne til å opprettholde tjenesteproduksjon ved sikkerhetspolitisk krise og krig.
3. Videreutvikling av SBS- plan ved gjennomgang av dokumentasjon og tiltak for statsforvalterens drift.

Det har vært avholdt en del møter mellom ulike aktører innen totalforsvaret, men vi ser at Covid-19 situasjonen gjør det utfordrende å få den ønskede fremdrift pga. blant annet reiserestriksjoner. Covid-19 situasjonen har synliggjort viktigheten av at alle aktører i totalforsvaret har egnede digitale plattformer.

Vår erfaring fra 2020 er at kommunene i Troms og Finnmark gjennom Covid-19 situasjonen har utvist god krisehåndteringsevne. Videre har kommunene gjennom året styrket sin planstatus både innen den kommunale beredskapsplikten og på sektorområdene.

Vi kan også nevne at stadig flere personer i kommunene nå bruker krisestøtteverktøyet CIM.

Kommunikasjonsstaben

Under pandemien har kommunikasjonsstaben laget video og publisert noen av FHI sine videoer på vår egen Facebook-side.

Vi har også laget videoer som sprer kunnskap om nye 9a i opplæringsloven på Facebook. Den ble delt 116 ganger og nådde rundt 26.000 personer og viser i seg selv hvilket potensial denne type kommunikasjon har.

Et annet eksempel er videoen om fremtidsfullmakt. Den har også blitt godt mottatt av publikum og delt av mange.

Sosiale medier er et viktig digitalt verktøy for å spre statlig politikk.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Samordning av tilsyn

Nasjonal Tilsynskalender ble innført i 2020, men ble ikke tatt i bruk slik den skulle. Manglende måloppnåelse skyldes at mange avdelinger ikke hadde

tilgang på nødvendig informasjon fra overordnede sektormyndigheter før langt utpå våren. Etter hvert som pandemihåndteringen ble hovedfokus, ble arbeidet med Nasjonal Tilsynskalender nedprioritert. Høsten 2020 ble tilsynsplanlegging for 2021 gjennomført i henhold til oppdrag med Nasjonal Tilsynskalender som verktøy.

Plansamarbeid og samordning

Fylkesmannen har etablert et Regionalt samarbeidsforum for Nasjonal strategi Bolig for velferd med avtaleperiode 2020-2023. Regionale statsetater, Helse Nord og brukerorganisasjoner er medlem av forumet der avtalen mellom Fylkesmannen og Husbanken er fundamentet. En operativ gruppe under strategigruppen har arbeidet frem en planveileder med 15 punkter som er presentert for KMD i 2020. Alle planer (PBL) blir samordnet der regional sektor har innsigelse til plan. Dette er godt innarbeidet og fungerer godt.

Helse, omsorg og sosial

Fylkesmannen har etablerte samarbeidsavtaler med regional stat som bidrar til samordning. Spesielt for avdelingens arbeid på sosialområdet, er det viktig å nevne samarbeid med NAV fylke og Husbanken. Fylkeslegen deltar i samarbeidsorgan både i helseforetakene lokalt (UNN HF og FIN HF) og regionalt (HN RHF). Avdelingen inngår også i tverrfaglige grupper internt i embetet for å samordne satsinger, uttalelser og vedtak i regionen. Her nevnes Fyrtårn barn og unge, Bolig for velferd og Leve hele livet.

Fylkeslegen deltar også i overordnede fora/råd for samordning innenfor samfunnsikkerhet og beredskap, utdanning med mer.

Miljø

Vi har samhandlet med andre statlige etater som NVE, kystverket, Veterinærinstituttet, Miljødirektoratet, KLD, Havforskningsinstituttet, Senter for oljevær og marint miljø, Mattilsynet og Fiskeridirektoratet gjennom vårt arbeid med blant annet norsk-russisk miljøkommisjon, vannforvaltning, rømt oppdrettsfisk, akvakulturtillatelse, bekjempelse av *gyrodactylus salaris* i Skibotnassdraget, arbeid med pukkellaks, verneområder, motorferdsel, rovvilt og forurensning.

Vi gjennomførte vår årlige strandryddeaksjon i september i Dyrsvjord på Ringvassøya i samarbeid med Kystvakta. Dette samarbeidet har bidratt til en god samordning på miljøområdet i vår region.

Landbruk

Landbrukspartnerskapet ledes nå av fylkeskommunen. Fylkesmannen har vært aktiv bidragsyter foran og i møtene og med revidering av de årlige tiltaksplanene. Det er en viktig arena for å samordne prioriteringer og virkemiddelbruk.

Vi har et godt samarbeid med Mattilsynet og faste møtepunkter med tema som dyrevelferd, beitebruk og avkorting ved brudd på dyrevelferdsloven. I tillegg har vi direkte kontakt ved behov, feks ved akutt alvorlige dyrevelferdssaker. Informasjonsutvekslingen fungerer svært godt.

Samarbeidet mellom miljø og landbruk i saker som omhandler beitebruk og rovvilt har vært god. I år har landbruksavdelinga deltatt i saksbehandlingen av erstatningssøknader etter tap av beitedyr til rovvilt, noe vi ser som rasjonelt og nyttig. Landbruk deltar også på møtene i rovviltnemnda.

Reindrift

Vi har samarbeidet med Mattilsynet om håndtering av beitekrisen, de er også medlemmer i kriseberedskapsutvalget for reindrift. I tillegg har vi kontinuerlig dialog med Mattilsynet i ulike saker, blant annet oppfølging av sliandeler etter dyrevelferdsloven eller reindriftsloven. Vi har også hatt et godt samarbeid med Reinpolitiet om oppfølging av beitekonflikter, det er enighet om at vi i fremtiden skal samarbeide mer med forebygging av konflikter. Vi har under beitekrisen fått et godt samarbeid med NRL, Sametinget, FEFO og andre aktører som har bidratt til å avhjelpe næringen med ulike tiltak. Internt har vi hatt et tett samarbeid med Miljøavdelingen og Landbruksavdelingen om scooterløyper, rovvilt og rein på innmark/dyrket mark.

Totalt sett vurderer vi at dette bidrar til mer helhetlige og gode løsninger overfor reindriften.

Samfunnsikkerhet og beredskap

Covid-19 situasjonen har bidratt til et stort løft for samordning på regionalt nivå. Covid-19 situasjonen har ved sin kompleksitet understreket nødvendigheten av bred og samordnet håndtering. Dette har alle aktører identifisert. Vi har hatt som et overordnetmål å bidra til at de ulike aktørene har hatt et likt situasjonsbilde både nasjonalt og regionalt. Vi vurderer at vi har klart dette på en god måte. Det har vært gjennomført et betydelig antall møter både som følge av Covid-19 men også for å håndtere andre hendelser. Dette har fungert godt. Vi vil fortsatt ha fokus på styrket samordning, men vi vurderer at vi på regionalt nivå nå er godt samordnet og med lav terskel for å involvere andre.

Det er etablert flere arenaer hvor statlig regionale etater møtes for å styrke samordning seg i mellom og etablere løsninger for håndtering av uønskede hendelser. Her kan vi nevne fylkesberedskapsrådet for Troms og Finnmark, Sjefsmøtet, Siv/mil kontaktmøte i Nord-Norge, øvingsutvalg i Troms og Finnmark, møter mellom Fylkesmannen, politiet, Heimevernet og Sivilforsvaret og ulike bilaterale møter mellom statlig regionale aktører. Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har også hatt eget møte med ledergruppa i embetet hvor den årlige trusselvurderingen var tema. På grunn av Covid-19 har det ikke vært mulig å gjennomføre møter på alle arenaer i 2020.

Covid-19 situasjonen har bidratt til at det er blitt etablert nye arenaer for håndtering og samordning av hendelsen. Her kan vi nevne møter

mellom Fylkesmannen og kommuneoverleger, samordning innen transportberedskap. Videre har det vært nødvendig å etablere samordningsgrupper adhoc for å håndtere særlige utfordringer som har dukket opp. Her kan vi eksempelvis nevne smitteutbrudd knyttet til militære aktiviteter (alliert trening), utenlandske arbeidere i fiskeindustrien.

Vi har også kommunale beredskapsforum i Øst- og Vest-Finnmark. På grunn av Covid-19 har det ikke vært mulig å gjennomføre møter som planlagt.

Vi hadde som målsetting å etablere beredskapsforumer i Troms, men på grunn av Covid-19 kunne ikke dette prioriteres.

Totalforsvarsprosjektet i regi av Fylkesmannen i Troms og Finnmark skal sikre en helhetlig tilnærming og gjennomføring av arbeid med totalforsvaret på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Vi viser her til hva som beskrevet under hovedmål 1 " Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket".

Nettverk for krisekommunikasjon har hatt fire møter i 2020. Alle møtene har dreid seg om håndtering av koronapandemien. (1. og 2. april, 21. april, 10. juni og 28. september. 1. og 2. april hadde samme tema, men for å få med flest mulig arrangerte vi to møter.)

Hensikten med nettverket er å dele kunnskap, få råd, hjelpe hverandre, få et omforent bilde av hendelsen og invitere inn fagfolk/samarbeidspartnere som kan bidra med annen og nyttig kunnskap.

Vi har blant andre hatt foredrag fra FHI, NRK, Universitetssykehuset i Tromsø, UNN, kommunene Tromsø og Harstad på møtene.

Nettverk for krisekommunikasjon består av representanter/ kommunikasjonsfolk fra Fylkesberedskapsrådet. Det er kommunikasjonssjefen i Troms og Finnmark som drifter nettverket nå.

Vi vurderer måloppnåelsen for dette området som godt.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

Justis- og kommunalavdelingen

Planseksjonen

Fylkesmannen har fulgt opp nasjonale forventninger og nasjonal politikk gjennom saksbehandling av alle type saker til Plan- og bygningsloven på alle nivåer. Seksjonen og avdelingen har gjennomført folkevalgtopplæring til planarbeid for alle kommunene. Siste halvår ble opplæringen gjennomført digitalt. Vi har 100% måloppnåelse på saksbehandling til alle type saker på PBL-området. I de 6 største byene har det vært gjennomført kvartalsvise møter for å holde en god dialog og fange opp utfordringer i fremdrift av planstrategier, KPS og KPA, samt fremdrift i enkeltsaker.

Planseksjonen ivaretar alle fagområder til arealplaner, med unntak av fire områder, som miljøavdelingen følger opp: Områdene naturmangfold, vannforvaltning, forurensning og naturvern.

Planstrategier og samfunnsplaner ivaretas av seksjonen der fagkoordinator er prosessleder og fagavdelingene hos Fylkesmannen ivaretar innspill til fag og nasjonal politikk. Klimaplaner ivaretas på samme måte.

Seksjonen har deltatt sammen med avdelingens økonomer i arbeid med å utarbeide en veileder for å ivareta handlingsdelen. Dette ved å omsette samfunnsplaner gjennom arealstrategier til juridisk bindende arealplaner og knytte disse til kommunene sine økonomi- og budsjettplaner.

Det har ikke vært gjennomført årlig plan- og byggesakskonferanse. Årsaken til dette er at det har vært begrensninger i å avholde fysiske møter under pandemien. Som kompensasjon har det vært tett dialog med saksbehandlere og kommunene gjennom veiledning. Kvartalsvise møter har vært et bra tiltak.

Regional plan for reindrift Troms pågår fortsatt i samarbeid med Fylkeskommunen(FK). Denne er planlagt vedtatt i 2021.

Avtalen med Husbanken og Fylkesmannen har bidratt til å sette fokus på boligpolitiske og boligsosiale kommunale planer, også tema barn og unge. Avtalen og arbeidsområdet ble presentert på et av KMD sine seminarer høsten 2020.

Seksjonen har totalt saksbehandlet 1409 saker i 2020. Seksjonen har medarbeidere i Tromsø, Målselv, Kautokeino og Vadsø.

Juridisk seksjon ivaretar rettsikkerhetsoppgaver for embetet gjennom å være førsteinstans i en rekke saker på justisområdet, herunder fri rettshjelp, samtykke til ekspropriasjon og forhåndstiltredelse. Vi er klageinstans for en saksporfølje som omfatter kommunale vedtak etter plan- og bygningsloven, lovlighetsklager etter kommuneloven, avslag på innsyn etter offentleglova, matrikkellovklager, avkjørselssaker og navnelovklager.

På grunn av kapasitetsutfordringer, restansetfordringer på byggesaksområdet, samt covid-19-pandemien, har vi måttet gjøre strenge risiko- og sårbarhetsanalyser og gjort prioriteringer på dette grunnlag. Lang saksbehandlingstid på klagesaker etter plan- og bygningsloven kan få store økonomiske konsekvenser for involverte parter og store konsekvenser for eksempelvis næringsliv i både små og store kommuner. På grunn av dette, sammenholdt med at vi har et krav til at 100% av klagesakene skal være behandlet innen lovbestemt frist på 12 uker, har vi i stor grad prioritert restansenedbygging av disse sakene på seksjonen. Vår hovedprioritet har derfor i 2020 vært å bygge ned restanser på byggesaksområdet. Som rapporten vil vise, så har enkelte av tiltakene vi har prøvd ut hatt umiddelbar effekt mens vi forventer at de fleste tiltak vil gi effekt på lengre sikt. Det er behandlet 39 flere

klagesaker etter plan- og bygningsloven i 2020 enn i 2019, og vi behandlet for øvrig samtidig 11 flere klagesaker etter offentliglova/partsinnsyn etter forvaltningsloven i 2020 enn i 2019.

Vårt fokus på restansenedbygging, har i perioder gått på noe bekostning av vår saksbehandlingstid på de øvrige områdene på vår seksjon, slik som eksempelvis søknader om fri rettshjelp. Vi har imidlertid samtidig vært bevisst på at gruppen som rettshjelptilbudet gjelder for, er en sårbar gruppe, og vi har derfor tilstrebet å behandle disse søknadene innen rammene for akseptabel saksbehandlingstid. Som rapporten vil vise er gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2020 på rettshjelpområdet på like i underkant av 30 dager. Etter vår vurdering har vi håndtert dette på en god måte. Vi har i tillegg bidratt til opplæring av UITs rettshjelptilbud, Jusshjelpa i Nord-Norge.

Lovlighetsklager over kommunale vedtak har også høy prioritet hos oss. For å unngå lang saksbehandlingstid på et så viktig område, har dette området midlertidig blitt flyttet over til en annen faggruppe, slik at vi har fått frigjort ressurser til nedbygging av restanser på plan- og bygningsrettsområdet. På dette området er derfor måloppnåelsen svært god, og innenfor akseptable krav til saksbehandlingstid.

Etter vår vurdering er for øvrig den juridiske kompetansen i mange av våre små kommuner svak, og vi bruker derfor også mye ressurser på å veilede kommunene innenfor særlig plan- og bygningsloven, offentliglova, forvaltningsloven og kommuneloven.

Fylkesmannen har i 2020 gjennom sin rolle som førstelinje på **vergemålsområdet** bidratt til å nå målene om økt rettssikkerhet og rettslikhet for vergetrengende. Vi har hatt en velfungerende vergemålsforvaltning i første instans og opplever at vi har ivare tatt interessene til barn og voksne med behov for verge med respekt for den enkeltes verdighet og integritet, og på en måte som ivaretar selvbestemmelsesretten.

Våre vurderinger av prioriteringer av dette arbeidet er gjort med bakgrunn i risiko og vesentlighet. Vi har hatt brukeren i sentrum og lagt opp fagutviklingen slik at vi både bevarer et godt arbeidsmiljø, samtidig som brukerne ikke blir skadelidende. Jevnlige risikovurderinger, skriftlige prioriteringer av satsinger, produksjonsstyring og prosesskvalitetssikringssystemer er en del av styringsverktøyet. Dette har medvirket til at vi har klart å imøtekomme vergers/representanters og vergehaveres behov, krav og forventninger når det gjelder oppfølging, opplæring og behov for tilgjengelighet på en tilfredsstillende måte.

Når det gjelder ivaretagelse av vergehaveres ønsker og vilje har vi i alle saker hvor det er mulig gjennomført telefonsamtaler med vergehavere før vergemål opprettes. Vi har i løpet av høsten 2020 jobbet særskilt med å finne frem til riktig individtilpasset mandat for hver enkelt vergehaver. Vi har også gitt vergene ytterligere opplæring i å ivareta selvbestemmelsesretten til vergehaver.

Helse, omsorg og sosial

Fylkesmannen i Troms og Finnmark registrerte i 2019 en vekst på 85 % i antall klagesaker etter sosialtjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven. Dette medførte forlengede saksbehandlings-tider i både 2019 og 2020. På grunn av kompetanseflukt var kompetansen om tilsynsområdet minimal og det ble derfor ikke gjennomført LOT 2020 på sosialområdet. Nå er saksbehandlingstiden tatt ned til under 3 mnd. og LOT prioriteres i 2021.

Saksbehandling av rettighetssaker på helse- og omsorgsområdet er omorganisert, og vi har gjennom året hatt fokus på å avslutte saksbehandling av gamle saker. Dette har medvirket til høyere andel saker avsluttet etter 3 mnd. Median saksbehandlingstid er redusert gjennom året. Vi har også redusert antall restanser.

Per 31.12.2020 hadde helse- og omsorgsområdet 110 restanser med hendelsesbaserte tilsynssaker. Median saksbehandlingstid på ferdigbehandlede saker var 9.2 mnd. og median saksbehandlingstid på beholdning var 3 mnd. Det har blitt iverksatt en rekke tiltak for å bedre restansesituasjonen og oppnå målkrav. Avdelingen har som realistisk målsetting å nå måloppnåelse på median saksbehandlingstid på 6 mnd. innen utgangen av 2021.

På området for Kap. 9 har det blitt iverksatt flere tiltak for å redusere saksbehandlingstid, og for å søke å oppnå måloppnåelse.

Det har gjennom året vært et særlig fokus på å behandle gamle saker. Tiltakene har medvirket til økt median saksbehandlingstid for ferdigbehandlede saker. Avdelingen har som realistisk målsetting å nå måloppnåelse på andel overprøvede vedtak i 2021.

Vi ser fortsatt en økning av klagesaker etter § 4-4 i PHVL. Saksbehandlingstiden er redusert, og median saksbehandlingstid var i 2020 2 dager.

Reisebegrensninger og økt andel oppgaver som følge av den pågående pandemien, samt avdelingens ressurssituasjon, har medført begrensninger i muligheter for å gjennomføre planlagte stedlige tilsyn. Det er gjennomført to stedlige tilsyn med bruk av tvang og makt i medhold av hol. kap 9, og et uanmeldt tilsyn med tema ernæring i kommune.

Fylkesmannen har deltatt i det sentrale tilsynet med luftambulansetjenesten. Vi har også behandlet flere store og komplekse hendelsesbaserte tilsynssaker, som blant annet tilsyn med luftambulansetjenesten i vårt fylke og meldeplikt/varslingsplikt for helsepersonell på Hurtigruten Roald Amundsen. Vi har i 2020 oppnådd poengkravet ved tilsyn i spesialisthelsetjenesten.

Det har blitt iverksatt flere tiltak for å bedre restansesituasjonen og oppnå målkrav på rettssikkerhetsområdet innenfor alle felt, og utviklingen har vært god i 2020, til tross for pandemien.

Oppvekst og barnevern

Rettsikkerheten til våre barn og unge er høyt prioritert på oppvekst- og barnevern. Vi bruker spesielt mye ressurser på håndhevingssaker og klagesaker og veiledning knyttet opp mot dette. I tillegg går det mye ressurser til tilsynsoppgaver. Vi ser at antallet håndhevingssaker (kap 9a) meldt til Fylkesmannen i Troms og Finnmark er høyt i forhold til elevtallet og andre embeter. Antallet meldte saker i 2020 var noe redusert fra 2019, men vår vurdering er at nedstengningen av skolene for fysisk fremmøte i perioden 12. mars til gjenåpningen fra 11. mai forklarer denne nedgangen. Vi fikk ingen nye meldte

håndhevingssaker i denne perioden.

Vi har gjennomført tilsyn med barnehageloven og opplæringsloven etter grundige risikovurderinger. Vi har meldt om avvik i tilsynsaktiviteten på introområdet. Dette skyldes i hovedsak at flere av de planlagte tilsynene ble utsatt pga reiserestriksjoner om våren. Etter en risikovurdering ble ett tilsyn derfor ikke gjennomført.

Vi viser videre til at vi har gjennomført alle lovpålagte tilsyn ved våre barneverminstitusjoner i fylket. Vi har også gjennomført 5 av 6 landsomfattende tilsyn i 2020 i samsvar med veileder fra Statens helsetilsyn. Videre viser vi til at klager fra barn og unge prioriteres, og særlig gjelder dette klager fra barn og unge på institusjon som utsettes for tvang og begrensninger. Slike klager behandles fortløpende og alle utenom 1 klage ble behandlet innen 1 mnd av Fylkesmannen.

Vi har etter sammenslåingen innarbeidet gode rutiner for å sikre kvaliteten i alle ledd rundt rettsikkerhetsoppgavene.

Landbruk

Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning er prioritert høyt også i 2020.

Vi har utarbeidet risikobasert kontrollplan, og treffer godt med våre risikovurderinger.

Avvikene som avdekkes viser at kommunene har mange av de samme utfordringene. De viser også at det er krevende der det kun er én ansatt saksbehandler i kommunen som jobber med landbruksforvaltning, ofte i deltidsstilling. Vi ser at forvaltningskontrollene er viktige, for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning.

Forvaltningskontrollene er i år gjennomført på Teams. Det har fungert, men er langt fra optimalt. Det har vært tekniske utfordringer, men viktigst er at vi får bedre utbytte for eksempel av intervjuene når vi møtes fysisk. Vi ønsker og får alltid med kommuneledelsen, ved kommunedirektør, på åpnings- og sluttmøtene.

Miljø

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har bidratt til implementering av BAT i tråd med industriutslippsdirektivet. Alle aktuelle anlegg har fått varsel og vedtak med pålegg om vurdering av egen virksomhet opp mot gjeldende BREF/BAT-konklusjoner.

Vi vurderer at vi har god kompetanse og tilfredsstillende aktivitet på forurensningstilsyn i 2020 sett i lys av koronarestriksjonene. I 2020 har vi blant annet utarbeidet nye prosedyrer for forurensningstilsyn som skal sikre en enhetlig praksis, og at tilsynene blir gjennomført i henhold til HMS-etatenes retningslinjer for tilsyn. Vi har hatt god framdrift på tilsyn på tross av nasjonale og interne koronarestriksjoner som har medført full stans i reiseaktivitet i 6 av årets mnd.

Reindrift

Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning skulle prioriteres høyt også i 2020. I de senere årene har vi prioritert oppfølging av beitekonflikter internt i reindriften og mellom reindrift og jordbruk. Vinteren og våren 2020 eskalerte begge type konflikter pga. mye snø og is og sein vår. For å kunne følge opp dette har vi prioritert ned annen kontrollaktivitet, blant annet av ulovlig oppførte gjerder, hytter og anlegg. I 2020 har vi også brukt betydelige ressurser på tildeling av krisemidler og kontroll av rapportering på bruken av disse, noe som har gått utover annen aktivitet. Totalt har vi brukt ca. 6 årsverk på kontroll og tilskuddsforvaltning i forbindelse med beitekrisen i 2020. På håndtering og rapportering etter beitekrisen er det brukt om lag 4 årsverk. I tillegg har vi forsterket kontroll av norsk svensk grensebeite Lovgivning høsten 2020. Totalt har arbeidet med håndtering beitekrisen, et stort merarbeid med den ordinære tilskuddsforvaltningen på grunn av endring i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag samt oppfølging av norsk-svensk grensebeite Lovgivning medført at svært lite av andre oppdrag og oppgaver kunne prioriteres i 2020.

Hovedmål 4 - Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Oppvekst og barnevern

Vi har i 2020 hatt en tett dialog med kommunene våre om pandemien og tiltak som skal gjelde i barnehage, skole og i barnevernet. Vi har informert og veiledet om gjeldende regelverk, men vi har og mottatt tilbakemeldinger fra dem om erfaringer de har og utfordringer de opplever under pandemien. Dette har vi rapportert videre til nasjonale myndigheter.

Helse og sosial

Avdelingen har brukt ukentlige samarbeidsmøter med DSB og Hdir til å melde tilbake utfordringer som kommunene har under pandemien.

Reindrift

Beitekrisen ble en stor oppgave dette året. Fylkesmannen tok tidlig kontakt med landbruksdepartementet og direktoratet. Omfattende kontakt og dialog samt informasjonsformidling var avgjørende for gode tiltak og beslutninger fra overordnet myndighet.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Det har i 2020 vært mange hendelser i Troms og Finnmark hvor vi har rapportert på samordningskanal. Dette gjelder blant annet Covid-19 situasjonen, Kvikkleireskred i Alta, flom og reinbeitekrise for å nevne noen. Under Covid-19 sendes det jevnlige rapporter på samordningskanal.

Videre er det også gjennom året meldt opp mange utfordringer som har oppstått under Covid-19 både på samordningskanal og på fagkanal. Dette er utfordringer som kommuner med flere har meldt inn. Statsforvalteren har vært opptatt av å melde inn lokale/regionale konsekvenser av nasjonale beslutninger.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

I forbindelse med utarbeidelsen av kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel, oppfordres kommunene til å knytte mål og utfordringer til FNs bærekraftsmål. Fylkesmannen har et inntrykk at kommunene i Troms og Finnmark er opptatt av dette. Problemstillingen ligger i å omsette bærekraftmålene til lokale utfordringer. De fleste kommuner er i gang med dette arbeidet. Men det mangler svært mange oppdaterte vedtatte kommuneplaner.

Vi har hatt fokus på implementering av bærekraftsmålene i planleggingen og gjennomført et dagsseminar/workshop for embetet.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

I forbindelse med kommunenes arbeid med kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel er formidling av nasjonal politikk sentralt. Kommunene blir blant annet bedt om å redegjøre for hvordan de kan knytte bærekraftsmålene i egen kommune opp mot egen planlegging i kommunen.

Vi erfarer at enkelte kommuner i Troms og Finnmark har utfordringer i forhold til manglende planressurser (fra liten til middels grad). De fleste kommunene i Troms og Finnmark har, i kommunal planstrategi, vektlagt utarbeidelse/rullering av kommuneplanen.

Fylkesmannens eget forbedringspotensial:

- 1) Fylkesmannen kan jobbe mer med å oversette nasjonale forventninger, slik at de er tilpasset kommunal planlegging.
- 2) Bistå kommunene i høyere grad om hvordan FNs bærekraftsmål kan tilpasses i den enkelte kommune.
- 3) Anbefale kommunen å komme tidligere i gang med arbeidet med kommunal planstrategi. For eksempel må kunnskapsgrunnlaget være ferdig før konstituering av nytt kommunestyret.
- 4) Det har internt i embetet vært gjennomført seminar/workshop om bærekraftsmålene, i den hensikt å ta dette videre på det enkelte sektorområde og i den kommunale planleggingen. Dette har også vært tema på vintermøte for Ordførere og Kommunedirektører.
- 5) Styrke den kommunale veiledningen.

Regionalt planforum og samarbeid med fylkeskommunen er godt etablert.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Både kommunene og fylkeskommunen tar utgangspunkt i nasjonale og viktige regionale interesser i sine planer. De store bykommunene med god plankompetanse og kapasitet, ivaretar kravene på en god måte. Kompleksiteten i planspørsmålene er stor, og det er ekstra behov for å ta utgangspunkt og synliggjøre overordnede forventninger og føringer. De mindre kommunene omsetter ikke i samme grad overordnede forventninger; liten til middels grad. Mange finnmarkskommuner bruker konsulentfirmaer, og disse planene adresserer overordnede forventninger på en god måte. I sum ivaretar kommunene i Troms og Finnmark overordnede forventninger på en middels måte. Fylkeskommunen har i liten grad fremmet egne planer det siste året (etter sammenslåingen, 01.2020). Det er dermed et begrenset grunnlag for en evaluering.

Fylkesmannen erfarer at våre innspill om nasjonale og viktige regionale forventninger blir forstått og omsatt i kommunene ut fra lokale utfordringer og behov. Slik sett, er det ikke avvik mellom våre innspill og omsetning av kravene i kommunene. I dette ligger det også at Fylkesmannen utøver et skjønn av hvilke forventninger det er rimelig å forvente at kommunene klarer å omsette. Vi vektlegger det kommunale selvstyret og legger opp til en dialog basert på den enkelte kommunes utfordringer og løsningsforslag veid mot nasjonale krav og forventninger. Det er viktig å skape forståelse av kommunens

muligheter og frihetsgrad i kombinasjon med mer absolutte krav til sikring av en sektorinteresse for eksempel til jordvern og nedbygging av dyrket mark, eller utbygginger i en flyttelei som vanskeliggjør driftsforhold i reindriften.

Fylkesmannen formidler alltid nasjonale og viktige regionale forventninger, men tilpasser alltid reaksjonsformen og vektning i forhold til den konkrete utfordringen den enkelte kommune har. Vi har realitetsorientert våre innspill til det vi mener er den enkelte kommunes utfordring og behov. Vi kan ennå bli bedre på å målrette våre innspill til den enkelte kommunen, og vekte hvilke nasjonale forventninger som kan ansees som aktuelle og viktige i den enkelte plan.

Fylkesmannen erfarer at andre regionale statsetater følger opp overordnede forventninger og omsetter disse etter forholdene i de enkelte kommunene. Vi observerer også at valgte regionale etater som for eksempel Sametinget, kan ha forventninger og krav som kommuner finner vanskelig å imøtekomme og omsette i ulike arealplaner.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

God innsigelsespraksis

Fylkesmannen fører en restriktiv praksis med å reise innsigelser på egne ansvarsområder. Helhetlig planlegging vektlegges. Noen fagområder har ofte teknisk innsigelser, som støy, og sikker byggegrunn, men reises likevel for å understreke viktigheten av å omsette fagområdet på en forsvarlig måte. Innsigelser som er reist er godt begrunnet og nødvendige.

Internt hos Fylkesmannen er det høy fokus på dialog med kommunene for å løse områder med innsigelse, eller med potensiale for å reise en innsigelse. Innsigelsene er mest mulig konkrete, og ofte fulgt opp med et forslag til løsning.

Fylkesmannen registrerer at også hos andre regionale statsetater er det høy bevissthet om å avgi konkrete innsigelser som kommuner kan følge opp med mulige løsninger.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

I høringsfasen kontrollerer Fylkesmannen om alle aktuelle regionale statsetater har fått planen til høring. Videre om det i innspillsfasen/oppstartsfasen er gitt innspill som kan lede til en innsigelse. Intensjonen er at vi så raskt som mulig skal ha oversikt om en innsigelse kan ventes i en plan fra en regional statsetat.

Fylkesmannen har valgt en modell hvor etatene kan reise en innsigelse på foreliggende plandokumenter. Det vil gi kommunen som planmyndighet en mer aktiv rolle i håndteringen av planen og en klargjøring av oppgaven som planmyndighet. I praksis betyr det at Fylkesmannen ikke vil avskjære en innsigelse, men formidler den til kommunen for videre oppfølging. Fylkesmannen deltar alltid i de videre drøftingen for å løse innsigelsene slik at helhetsperspektivet ivaretas i dialogen med enkeltetater.

Vårt utgangspunkt er at regionale statsetater er bevisst på å justere sin sektor til den helhetlige planen, og slik sett ikke reises innsigelser bare for å komme i dialog om planforslaget. Innsigelsene er relevante og konkrete, og presise.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har på bakgrunn av helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, et kunnskapsgrunnlag for å utarbeide mål for arbeidet med samfunnssikkerhet. Kommunen ser til at denne kunnskapen følges opp i alle planer etter plan- og bygningsloven, for eksempel oppfølging av helhetlig ROS i plansystemet.

Fylkesmannen gir innspill til planstrategier og samfunnsplaner, hvor fagavdelinger bidrar aktivt. Ikke alle kommunene har utarbeidet planstrategien innen det første året. Det har vært gjennomført folkevalgtopplæring i alle kommuner, hvor planlegging etter PBL har vært tema. Ca. 75% av kommunene mangler en oppdatert samfunnsplan som politikere kan benytte som styringsdokument i valgperioden.

Tema som diskuteres i en analyse til kommunal beredskapsplikt blir også ivarettatt av fagmyndigheten NVE som Fylkesmannen samarbeider godt med.

*Kommunene har ikke klart i tilstrekkelig grad å ivareta analyser i helhetlig ROS etter lov om kommunal beredskapsplikt direkte eller knytte denne til PBL §4-3. Her er det et potensiale til forbedringer.

*Fylkesmannen har gjennomført interne kurs i seksjonen for å løfte temaet til alle saksbehandlere. Fylkesmannen påpeker mangler eller veileder der dette er nødvendig med tiltakshavere der kommunene deltar i drøfting- og dialogmøter. Fylkesmannen spiller tema inn og viser til veiledningsmateriale i alle plansaker der dette er tema.

Ivaretagelse av samfunnssikkerhet i plansaker (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

I hvilken grad ivaretar kommunen samfunnssikkerhetshensyn i alle planer:

1. Alle planprogram beskriver hvordan samfunnssikkerhet skal ivaretas.
2. Det stilles kvalitetskrav til ROS-analyser og kvalitetssikres i etterhånd, når disse gjennomføres av eksterne.
3. Avdekket risiko og sårbarhet, inkludert klimaendringer, følges opp i planer.
4. Tiltak fra overordnet plan følges opp på lavere plannivå

ROS blir vurdert i alle arealplansaker. I 2020 ble det fremmet 4 innsigelse knyttet planforslag på høring. I forbindelse med oppstartsvarsel er det i 2020 gitt 40 merknader. Når det fremmes merknader til et oppstartsvarsel er det fordi vi ser at i den spesielle saken kan ROS være en utfordring

Drikkevannsforsyning (fra kapittel 3.1.1.1.3.3 i TB)**Rapportere på**

Kommunene ivaretar og fremmer drikkevannshensyn i de regionale vannforvaltningsplanene.

Som en del av samordningen av regional stat i arealplanleggingen, blir drikkevannsforsyningen vurderet i alle plansaker av Mattilsynet og som en del av risikovurderingen.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.4 i TB)**Rapportere på**

Kommuner med storulykkevirksomheter etablerer hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt virksomhetene når planer revideres/rulleres.

Kommunene følger opp storulykkesforskriften i sine arealplaner i middels til stor grad. Det er få bedrifter i Troms og Finnmark som omfattes av forskriften.

Fylkesmannen har fokus på forskriften i alle arealplaner som en del av vår vurdering av samfunnssikkerhet. Vi kan forbedre vår virksomhet på fagområdet, fortrinnsvis i samband med samfunnsplaner hvor en langsiktig utviklingsstrategi skal utformes. Samarbeidet intern hos Fylkesmannen kan utvikles for å få til dialog på tvers av avdelinger og staver.

I Troms og Finnmark er det kun Fylkesmannen som fokuserer på forskriften, og ivaretar fagområdet i planprosesser. I noen planer har DSB avgitt uttalelse, men vi registrerer at det er begrenset kapasiteten og muligheter til å delta i alle planprosesser.

Planleggingen skjer i tråd med rundskriv T-2/16 mm (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)**Rapportere på**

Tilstrekkelig ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med rundskriv T-2/16, Statlige planretningslinjer og andre nasjonale føringer (herunder nye nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging) på klima- og miljøområdet

Både kommunene og Fylkesmannen tar utgangspunkt i T-2/16 og det er høy bevissthet om rundskrivet.

I dialogen med kommunene og andre regionale statsetater henvises det til rundskrivet som grunnlag for Fylkesmannen's håndtering av fagområder som går inn i T-2/16. Innslagspunktet for en innsigelse er tydelig for alle parter. Det gir en tydelig og forutsigbar forvaltning i all arealforvaltning.

Også konsulentfirmaer tar utgangspunkt i T-2/16 når de lager arealplaner på oppdrag fra private og kommunale aktører.

T-2/16 er godt kjent for kommunene.

Boligsosiale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)**Rapportere på**

100 %

I planuttalelser til kommunale planstrategier og kommunenes samfunnsplaner, har Fylkesmannen i tilnærmet alle saker gitt tilbakemelding på betydningen av at boligsosiale hensyn må være en del av kommunens samlede boligplanlegging. Vi har anbefalt kommunene å vurdere behovet for å utarbeide en boligpolitisk plan - de færreste kommunene har dette i vårt fylke. Videre har vi i hovedsak anbefalt at kommunene i det boligsosiale planarbeidet har et spesielt fokus på: demografisk utviklingen knyttet til en aldrende befolkning, boliger for funksjonshemmede, trangboddhet som risikofaktor for barn og

unge og leie-til-eie strategien. Boligsial/boligpolitikk er et vurderingstema i alle arealplaner på alle plannivåer. I vår tilbakemelding til kommunene blir de gjort oppmerksom på PBL som virkemiddel for å realisere boligpolitikken i kommunen. Vi erfarer at PBL som virkemiddel for å realisere boligpolitikken ikke fungerer optimalt etter sin hensikt.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging skjer i tråd med Lov om folkehelsearbeid §6, Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenestene (FOR-2016-10-28-1250), og bærekraftsmål i § 1.1 i Plan- og bygningsloven.

Demografisk utvikling og utfordringer med yte tilstrekkelige helse- og omsorgstjenester er omtalt i alle kommunale planstrategier som kommunene har sendt til høring i 2020. Fylkesmannen har ved flere anledninger, bl.a. i høringssvar til kommunale planstrategier, rådet kommunene til å lage helhetlige helse- og omsorgsplaner for å møte utfordringene. En slik plan vil gi kommunene bedre faglig, administrativ og politisk styring innen helse- og omsorgssektoren. Ved slutten av planperioden 2020-2023 vil minst 28 av 39 kommuner ha vedtatt en slik plan. I januar 2020 hadde 7 av 39 kommuner en oppdatert helse- og omsorgsplan.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

I Troms og Finnmark har de store bykommunene et tydelig fokus på fortetting og transformasjon. Dette gjelder særlig Hammerfest, Alta, Tromsø og Harstad hvor det er en eldre bystruktur som nå utfordres med nye utviklingsbehov. Disse kommunene har høy til middels fokus på fortetting og transformasjon.

I distriktene er det ikke samme presset, og det kan være mer utfordrende å nå fram med prinsipper for kompakt utvikling av tettsteder og kommunesentra. Dette kan også ha sammenheng med kommunestørrelse, bosettingsmønster og tettstedsdannelser.

Fylkesmannen har et veiledningspotensiale for å fremme fortetting og transformasjon i distriktene, men det må være en konkret tilnærming for hver kommune.

Også Fylkeskommunen gir tilsvarende signaler og det er en felles forståelse hos SF og FK av utfordringene. Synspunkter og veiledning er sammenfallende.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

FM følger opp kommunenes arealplanlegging med å sikre at det tas grep for å sikre gode sand og grusressurser for framtidige behov, men også for å sikre at uttak etableres i samsvar med et konkret kommunalt behov.

Fm følger også opp med å henvise til Direktoratet for mineralforvaltning for å sikre at nasjonale myndigheter er involvert i alle aktuelle arealplanprosesser, jfr samordningsansvaret.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Strandsone og vassdragsforvaltning er vurderingstemaer i alle reguleringsplaner. I 2020 ble det fremmet 3 innsigelser på temaet strandsonerforvaltning; 3 innsigelser på temaet vassdrag og 2 innsigelser på temaet 100m vassdrag. 6 av disse innsigelsene er knyttet KPA. Det er fremmet 32 merknader på strandsoner og 13 merknader på vassdrag. Merknader fremmes når vi ser utfordringer eller at mangelen er ikke av en slik karakter at det ikke er grunnlag for innsigelse.

Fylkesmannen mottok 220 søknader om dispensasjon fra forbudet mot tiltak i strandsonen, PBL § 1-8. I 15 av 220 søknader tilrår vi at søknaden avslås.

De 205 øvrige ville i liten eller ingen grad føre til privatisering av den del av strandsonen som er tilgjengelig og av interesse for allmennheten. Kommunene følger i stor grad opp våre anbefalinger ved avslag. Så langt vi kan se er det bare 1 av 39 kommuner som konsekvent ser bort fra våre uttalelser. Slik vi ser det ivaretar kommunene i betydelig grad nasjonale og regionale føringer.

Fylkesmannen følger opp kommuner som helt ser bort fra forbudet mot tiltak i strandsonen.

Fylkeskommunen har kartlagt viktige friluftsinnteresser i strandsonen, disse kartleggingene er nyttige redskaper.

Samtidig vil vi peke på at de nasjonale forskriftene ikke er like lett å omsette i kommunene i Troms og Finnmark. Fylkesmannen har et potensiale for å fremme en differensiert strandsonerforvaltning, men det kan være ytterst vanskelig å nå fram med den type aktsomhetsplanlegging i distriktskommuner med lite utbyggingspress. Bykommunene Tromsø og Harstad har strandområder med et stort besøkspress, og vektlegger friluftsliv/strandsonevern framfor utbygging.

Dersom Fylkesmannen skal få større gjennomslagskraft for en differensiert strandsonerforvaltning med vekt på utbyggingsfrie områder, må nasjonale myndigheter innskjerpe det kommunale handlingsrommet.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

I Troms og Finnmark er det liten utbyggingsaktivitet over skoggrensen.

Hensynet til reindrift står så sterkt at FM kun unntaksvis aksepterer utbygging over skoggrensen. Alle kommunen følger dette prinsippet, slik at det er lite uenighet mellom Fm og kommunene.

Landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner har kunnskap om landbrukets arealbehov, og ivaretar landbrukets interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning.

Kommunene følger opp nasjonale jordvernmål i betydelig til middels grad.

En regional plan for landbruk fra 2014 stiller krav om å kartfeste landbrukets kjerneområder ved revisjon av kommuneplanens arealdel. Dette gir høy fokus på jordvern. Manglende kartfesting fører til innsigelse fra både Fylkesmannen og fylkeskommunen, og dette viser seg å være et effektivt virkemiddel som sikrer høy fokus på jordvern i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Fylkesmannen's forbedringspotensial er å få en regional plan for landbruk som også omfatter Finnmarkskommunene. Dette betinger at fylkeskommunen vil prioritere å utarbeide en plan som omfatter både Troms og Finnmark.

Landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)

Rapportere på

Omdisponering er i tråd med Stortingets jordvernmål 2020.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer for jordvern i stor grad. Statistikken viser en positiv utvikling med redusert omdisponering i fylket.

FM er tydelig i tilbakemelding på alle plannivåer der en skal ivareta jordvernet i størst mulig grad. Der kommunene har god sentrumsutvikling så vil det være en avveining mellom samfunnsutvikling og jordvern. Planmyndigheten vektet de ulike temaer her, gjennom våre tilbakemeldinger har flere kommuner trukket areal ut av KPA og reguleringsplaner for å ivareta jordvernet. FM har gitt planmyndigheten tilbakemeldinger på dispensasjonssøknader der kommunene har alternativer for god boligpolitikk gjennom å klage. Vi ber om begrunnelse hva kommunen ønsker å vektlegge som positive fordeler ved å endre formålet. Det synes som det har tatt en god effekt. Beslutningen er kommunens egen og i all hovedsak akseptert.

FM vil gjennomføre et juridisk foredrag om dispensasjonsbehandling i kommunene og arealformål med jordvern som tema i teams for driftsåret 2021.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	420.5	194.7	224.7	171.1	99.6

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner har kunnskap om reindriftens arealbehov, og ivaretar reindriftens interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning.

Fylkesmannen har fulgt opp planer og tiltak som kan få vesentlige konsekvenser for reindrift.

Justis- og kommunalavdelingen

I forbindelse med kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel etterspør vi utfordringer knyttet reindrift i kommunen. Hensynet reindrift innebære både næring og kultur/identitet og tilhørighet.

Hensynet til reindrift blir ivaretatt i alle plansaker etter PBL. I 2020 ble det fremmet 6 innsigelser for manglende ivaretagelse av reindriftsinteressene (2 på KPA nivå og 4 på detaljreguleringsnivå). I tillegg er det fremmet 23 merknader. merknader til planforslag fremmes når vi ser at reindriftshensyn blir særskilt utfordret (v/oppstartsvarsel) eller at mangelen ikke er av en slik art at det er grunnlag for innsigelse.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark gir innspill til plansaker i Nordre-Nordland der Troms har beiterettigheter. Her har vi gitt innspill til 45 plansaker med hovedtyngde på dispensasjon fra gjeldende plan. Fylkesmannen har vurdert klage på 4 av 45 saker som er oversendt Fylkesmannen i Nordland. Det er fremmet 1 innsigelse ved utvidelse av et masseuttak.

I Troms og Finnmark har vi 7 saker der vi gikk imot dispensasjon og varslet klage. Av de 7 var 3 mot hyttebygging, 3 mot næringsformål og 1 mot dagsturhytte.

Finnmarkskommunene ivaretar nasjonale føringer for reindriften i betydelig grad. I troms kommunene er bildet mer sammensatt, hvor noen kommuner i liten grad ønsker å ta hensyn til reindriftens arealinteresser.

Fylkesmannen kan gjøre distriktsplanene mer kjent for kommunene, og slik sett framstå mer tydelig og forutsigbar.

Sametinget avgir ofte uttalelser om reindriftsfaglige forhold. Kommunene får dermed uttalelser fra både Fylkesmannen og Sametinget om samme fagområde, noe som kommunene betrakter som krevende ut fra prinsippet om at det er en etat som har ansvar for et fagområde. Fylkeskommunen formidler i liten grad reindriftsfaglige uttalelser.

Kommuner og fylkeskommunen er i begrenset grad kjent med distriktsplanene. Det er et verktøy som kan anvendes mer i kommuneplanene - samfunnsdel og arealdel.

Følgende distrikt har godkjente regler/planer etter reindriftsloven av 2007:

Sállan/Sørøya, Fieltar, Girenjárga, Nuorta-Sievju/Seiland Øst, Nuortabealli/Østre sone, Ivgoláhkku/Lakselvdalen/Lyngsdalen, Joahkonjárga, Seakkesnjárga ja Sildá/Fraktfjord med Silda, Guovdjohtolat/Midtre sone, Silvetnjárga, Spalca, Ittunjárga/Rendalen, Orda, Oarjabealli/Vestre sone, Ábborašša, Fávrosorda, Cohkolat ja Birtavári, Árdni/Gávvir/Amøy/Kågen, Beahcegealli, Nuorta Mátta-Várjaj/Østre Sør-Varanger, Sállan/Skogerøya - Cizášnjárga/Spurvenes, Báhcaveajji/Máttavárjaj dálveorohat/Pasvik/Sør-Varanger vinterbeite, Várjajnjárga/Varangerhalvøya, Rákkonjárga, Olggut Čorgaš/Oarje-Deatnu/Nordkinnhalvøya/Vestretana, Siskkit Čorgaš/Lágesduottar/Ilfjordfjellet, Spierttanjárga, Spierttagáisá, Kárášjoga oarjabealli/Karasjok vestre distrikt, Kárášjoga nuortabealli/Karasjok østre vår/høst/vinterbeite, Bassevuovdi/Helligskogen, Iinnásuolu/Kanstadfjord/Vestre Hinnøy, Mauken/Tromsdalen/Andersdalen-Stormheimen/Meavki/Stuoranjárga, Oarjijt Sázza/Sør-Senja, Roabat/Grovfjord, Ruobbá/Rebbenesøy, Sállir/Kvaløy, Hjertind/Altevatn/Fagerfjell/Stállonjárga/Uhcanjárga/Fagerfjell, Várdná/Vannøy

Reindrift

Reinbeitedistriktene kapasitet til å arbeide med distriktsplaner og bruksregler antas ha vært liten i 2020. De fleste distriktene hadde nok med håndteringen av beitekrisen vinteren og våren da disse vanligvis revideres. Fylkesmannen har følgelig ikke mottatt oppdateringer av bruksregler eller reviderte distriktsplaner i løpet av 2020.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall planer som er oppdatert siste fire år
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	56	56	6
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007	100 %	56	56	17

Tall for distriktsplaner er lagt inn av planseksjonen

Aktiv bruk av KU-forskriften § 10 (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)

Rapportere på

Aktiv bruk av KU-forskriften § 10 med tilhørende veileder i kommunene

Det er krevende for kommunene å ivareta KU-krav i arealplanleggingen. Forskriften er vanskelig å omsette og mange kommuner ønsker å unngå eller omgå en Ku-prosess.

De store bykommunene med god kompetanse og kapasitet ivaretar Ku-forskriften på en god måte. Men de mindre distriktskommunene med begrenset kapasitet og mange oppgaver som skal løses av få personer, har utfordringer med å ivareta for skriften.

Mange planer er private, så kommunene kan bli bedre på å stille krav til tiltakshavere før en plan tas opp til behandling. Mao klargjøre og flytte utredningskravet til de private aktørene selv om det vil påføre tiltakshaver en høyere kostnad med planen. Dette er et virkemiddel som kommunen kan utnytte bedre.

Fylkesmannen følger opp Ku-arbeidet i alle planer, og der det ikke foreligger beslutningsrelevant informasjon på et fagområde, blir det stilt krav om utredning.

Også andre regionale statsetater har fokus på sine fagområder i en Ku-prosess, og stiller relevante krav for å ivareta sine sektorområder.

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.12.1 i TB)**Rapportere på**

Planlegging skjer i tråd med Folkehelseloven § 5-7, og § 3-1 f) samt kap. 10 og 11 i Plan- og bygningsloven. Kommunene har fått formidlet revidert veiledning ([Helsedirektoratets nettsider](#)) til et systematisk folkehelsearbeid.

I arealplanleggingen er folkehelsearbeidet knyttet opp mot universell utforming, barn og unge og det gode bomiljø. Det er vurderingstema i alle plansaker på ulike nivåer. I 2020 er det fremmet 3 innsigelse på temaet universell utforming/folkehelse og 5 innsigelser knyttet hensynet til barn og unge. 43 merknader er gitt til planforslag hvor vi ser utfordringer knyttet universell/folkehelse. 46 merknader gitt med samme årsak i forhold til temaet barn og unge. Temaene vurderes i alle plansaker. Når Fylkesmannen gir merknader er det særskilt fordi vi ser at tiltaket kan by på utfordringer i forhold til ivaretagelse av hensynene.

På samfunnsplanområdet har helse- og sosialavdelingen bidratt med folkehelsefaglige innspill til 67 høringsvar til kommunale planer. I høringssvarene har vi lagt mest vekt på at kommunene skal ha en oppdatert oversikt over helsetilstanden, og at de i kommuneplaner skal fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet.

Vår erfaring er at de kommunene som har laget en oversikt over helsetilstanden, også har bedre systematikk og høyere kvalitet på sitt planarbeid. Sosiale forskjeller er i økende grad omtalt som en aktuell utfordring i oversikt over helsetilstanden, kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel. Vårt inntrykk er likevel at kommunene strever med å finne relevante mål, strategier og tiltak for å ta tak utfordringene.

3.1.1.2 Fylkesmannen understøtter kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap

Vi har system og rutiner for oppfølging av de enkelte kommuner og foretar risikobaserte vurderinger for oppfølging av de enkelte kommuner.

Vi har rutine for raskt å etablere kontakt med kommuner ved uønskede hendelser med tanke på understøttelse.

Under Covid-19 har vi i perioder hatt 24/7 vaktordning for å kunne understøtte kommunene. For øvrig har vi også informert kommunene om andre telefonnummer som de kan kontakte oss på 24/7.

Fylkesmannen erfarer at det er en generelt stadig høyere bevissthet rundt samfunnsikkerhet og beredskap i kommunene. Covid-19 situasjonen har bidratt til at denne har blitt enda bedre.

Vi har i 2020 understøttet kommunene betydelig, primært i forbindelse med COVID-19. Dette knytter seg både til forebyggende, krisehåndtering, henvendelser og regelverksforståelse. Vi har hatt møter med de kommunale beredskapskontaktene. I disse møtene har ulike tema innen samfunnsikkerhet og beredskap vært tatt opp. Blant annet ble det i et samarbeid med Statsforvalteren og noen kommuner utarbeidet en mal for evaluering av hendelser. Det har kun vært gjennomført ett møte i kommunalt beredskapsforum i Øst-Finnmark i 2020. Øvrige møter er utsatt pga. Covid-19.

I september/oktober gjennomførte vi i samarbeid med NUSB to kurs i ROS-analyse for kommunene i Troms og Finnmark. Det var svært stor interesse for kursene og med bred deltagelse fra kommunene. Vi hadde til sammen 90 deltagere på de to kursene men interessen var så stor at vi hadde kunne avholde et tredje kurs. Målgruppen var personell som skulle utarbeide både overordnede analyser og sektoranalyser.

Så langt Fylkesmannen kjenner til har tre kommuner avsatt hel stilling til oppfølging av samfunnsikkerhet og beredskap. For øvrig er det varierende i hvilken grad det er avsatt stillingsprosent til samfunnsikkerhet og beredskap. Vi har over tid etablert nær relasjon til beredskapskontakter/rådmenn i kommunene og de er kjent med at det er lav terskel for å kontakte Fylkesmannens samfunnsikkerhets- og beredskapsstab for bistand og støtte. Fylkesmannen får gjennomgående positive tilbakemeldinger fra kommunene på vår understøttelse av kommunenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap. Vi har også fått tilsvarende signaler fra andre samvirkeaktører (politi, Sivilforsvar, Røde Kors) på vår understøttelse av kommunene. Erfaringer

fra Covid-19 situasjonen viser at kommunene har god risikoforståelse, handlingskompetanse og god oversikt over ressurser og sårbarheter i egen kommune.

Det er ennå ikke alle kommuner som gjennomfører øvelse hvert andre år. Dette er noe vi påpeker i tilsyn og i dialog for øvrig.

Alle kommuner fikk i 2020 tilbud om opplæring/videreutvikling i bruk av DSB-CIM.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt. Kommuner for tilsyn velges ut på bakgrunn av en vurdering av risiko og vesentlighet. For å tilfredsstille nasjonale smitteråd kan Fylkesmannen vurdere alternativer til fysisk tilsyn, for eksempel via elektroniske plattformer. Fylkesmannen vurderer om helseberedskap skal inngå i tilsynet, ref. 3.1.1.2.1.2. Fylkesmannen forventes å gjennomføre tilsyn i 2020 så langt det lar seg gjøre, og tilpasser tilsynsaktiviteten slik at kommunene kan prioritere ressurser til å håndtere Covid-19.

På grunn av Covid-19 ble mesteparten av planlagte tilsyn avlyst. Avlysning ble gjort ut fra en vurdering av kommunenes mulighet til å avsette ressurser til dette og vår egen ressursituasjon.

Det ble gjennomført tilsyn med Senja og Tana kommuner

Fokus for tilsynene var kommunal beredskapsplikt, helhetlig ROS analyse, overordnet beredskapsplan, helhetlig og systematisk samfunnssikkerhetsarbeid, manglende system for opplæring og helsemessig og sosial beredskap.

DSB sin veileder for Fylkesmannens tilsyn med kommunal beredskapsplikt er lagt til grunn ved gjennomføring av tilsynene og veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap.

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt

Tilsyn og veiledning med kommunenes etterlevelse av kommunal beredskapsplikt.				
Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Totalt antall kommuner i embete	Antall kommuner gjennomført tilsyn
25.00 %	-19.87	5.13 %	39.00	2.00

Felles tilsyn med beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen avgjør om det skal gjennomføres tilsyn med helseberedskap i kommunene basert på kunnskap om risiko og sårbarhet. Tilsyn med helseberedskap i kommunene skal gjennomføres som felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt etter sivilbeskyttelsesloven, jf. [Veileder for felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap](#) fra DSB og Statens helsetilsyn.

FM har gjennomført tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap i en kommune i 2020. Tilsynene er gjennomført i felles tilsynsveileder fra DSB og Helsetilsynet. Tilsynsarbeidet har fokusert på samordningen mellom kommunens beredskapsplaner, og sammenhengen mellom overordnet ROS-analyse, ROS-analyse i helsesektoren, samt sammenhengen mellom sektorplaner og overordnede planer. FM har tilpasset sitt tilsyn til særlig å fokusere på de utfordringer som enkeltkommunene har, og vurderer at tilsynet har gitt kommunen bedre innsikt i planarbeidet, samordningen i kommunen, samt viktigheten av å prioritere beredskapsarbeidet i helsesektoren.

Veiledning om samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal styrke veiledningen i kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder helseberedskap.

Helseberedskap:

Pandemisituasjonen i 2020 har gitt Fylkesmannen en detaljert oversikt over kommunenes smittevermplener ved inngangen av året. Fylkesmannen har fulgt opp kommunene tett, i tråd med sentrale myndigheters føringer. Fylkesmannen har veiledet kommunene ut i fra særegne utfordringer, med særlig vekt på planverk, kontinuitetsplanlegging, faglig oversikt, samarbeid mellom kommuner, samarbeid mellom kommune/spesialisthelsetjeneste, kommuneoverlegens kompetanse og myndighet i kommunen, utfordringer knyttet til grensekommuner, IHR-forskrift mv. Fylkesmannen har hatt kontinuerlige oppgaver knyttet til planlagt vaksinasjon, og har gjort faglige vurderinger av kommunenes vaksinasjonsplaner. På bakgrunn av dette har vi veiledet kommuner hvor planen ble vurdert for svak. Fylkesmannen har god oversikt over kommunenes sårbarheter og styrker i smitteverberedskapen, og bruker denne oversikten aktivt i den pågående pandemien.

Samfunnssikkerhet og beredskap:

Vi har i 2020 understøttet kommunene betydelig, primært i forbindelse med COVID-19. Dette knytter seg både til forebyggende, krisehåndtering,

henvendelser og regelverksforståelse. Vi har hatt møter med de kommunale beredskapskontaktene. I disse møtene har ulike tema innen samfunnssikkerhet og beredskap vært tatt opp. Blant annet ble det i et samarbeid med Fylkesmannen og noen kommuner utarbeidet en mal for evaluering av hendelser. Det har kun vært gjennomført ett møte i kommunalt beredskapsforum i Øst-Finnmark i 2020. Øvrige møter er utsatt pga. Covid-19.

I september/oktober gjennomførte vi i samarbeid med NUSB to kurs i ROS-analyse for kommunene i Troms og Finnmark. Det var svært stor interesse for kursene og med bred deltagelse fra kommunene. Vi hadde til sammen 90 deltagere på de to kursene men interessen var så stor at vi hadde kunne avholde et tredje kurs. Målgruppen var personell som skulle utarbeide både overordnede analyser og sektoranalyser.

Fylkesmannen sender fortløpende veiledningsmateriell og rapporter som kan ha betydning for kommunens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.

Alle kommuner fikk i 2020 tilbud om opplæring/videreutvikling i bruk av DSB-CIM. Som følge av Covid-19 har vi gitt opplæring til mange enkeltpersoner i kommunene.

Samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben har også bidratt til å lage kommunebilder som viser vår vurdering av status for samfunnssikkerhet- og beredskap i kommunen. Formålet er å gi kommunene informasjon/veiledning som grunnlag for videreutvikling av arbeidet på området. Kommunebildene er delt med kommunene.

Kommunene Kåfjord, Nordreisa, Storfjord, og Lyingen har i 2020 arbeidet videre med revisjon av ROS for fjellskred. Vi har bidratt inn i dette arbeidet.

Vi har i 2020 også utarbeidet idebank for tiltak knyttet til flom for kommunene i Troms og Finnmark.

Egenberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i 2020 bidra til at kommunene arbeider for styrket egenberedskap hos innbyggerne gjennom lokale tiltak og oppfølging av *Egenberedskapskampanjen* fra DSB.

Dette har ikke vært et prioritert oppdrag i 2020.

Vi har informert om egenberedskap og egenberedskapskampanjen i forbindelse med vårflommen i 2020. Egenberedskap har også kommet opp som tema under Covid-19.

Forøvrig er informasjon om egenberedskapskampanjen tilgjengelig på vår hjemmeside og Facebookside.

Det har i 2020 ikke kommet henvendelser fra kommunene om behov for bistand for oppfølging/implementering av kampanjen.

Øvelse for kommunens kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i løpet av 2019- 2022 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Som følge av Covid-19 ble det avgjort å ikke gjennomføre alle planlagte øvelser i 2020. Dette ut fra at alle kommuner i Troms og Finnmark har vært opptatt med håndtering av Covid-19 hvor den kommunale kriseledelse aktivt er benyttet. Vi anser at kommunene gjennom denne håndteringen tilegner seg verdifull erfaring og kunnskap som styrker kommunene sin evne til å håndtere uønskede hendelser både i kriseledelsen og i sektorene i kommunene.

Vi har etter dialog med kommunene gjennomført øvelser med den kommunale kriseledelse i Sørreisa, Storfjord, Balsfjord, Karlsøy, Loppa og Gratangen.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har et samarbeid med Institutt for teknologi og sikkerhet ved UiT Norges arktiske universitet i faget "SVF-2101 Beredskapsøvelser". I dette samarbeidet gjennomfører studenter ved studieretningen "samfunnssikkerhet og miljø" beredskapsøvelser i enkelte av kommunene i Troms og Finnmark.

I 2020 gjennomførte de øvelser med Karlsøy og Loppa kommuner. Fylkesmannen bidro med veiledning til studentene, og deltok på øvelsen og kvalitetssikret evalueringsrapporten studentene utarbeidet.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	43	11	11
2020	39	6	10

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

I forbindelse med kommunal planstrategi oppfordrer vi kommunen til en realistisk oversikt over ønsket/effektivt kommunalt planverk (se behovet i forhold til tid, ressurser og behov). Kommunene i Troms og Finnmark har store utfordringer med å holde kommuneplan oppdatert og forankret i sittende kommunestyre. For at plansystemet skal kunne fungere iht. intensjonen, må det ha forankring i sittende kommunestyre. Vi tror at planstrategi og samfunnsplan prosessen må være en og samme prosess. Hvis ikke evner en ikke å få til et system for god politisk styring, med forankring i kommunestyre.

Fylkesmannen har jobbet med å motivere kommunene til å etablere interkommunale plankontor. Det vil være avgjørende at Fylkesmannen har fokus på planlegging de kommende årene.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner og fylkeskommuner har vedtatt en kommunal planstrategi i 2020

Ved utgangen av 2020 var det fortsatt 17 kommuner i Troms og Finnmark (N=39) som ikke hadde vedtatt kommunal planstrategi (eller hatt den ute på høring) i henhold til PBL. Troms og Finnmark fylkeskommune har varslet oppstart av regional planstrategi, men den har ikke vært på høring.

Fylkesmannens forbedringspotensial: Fylkesmannen anbefaler kommunene (administrasjonen) å utarbeide kunnskapsgrunnlaget til kommunal planstrategi i valgåret slik at det konstituerte kommunestyret kan på et tidligere tidspunkt fatte vedtak. Det er en generell oppfatning at kommunene er for sent ute med utarbeidelse av kommunal planstrategi. Denne forsinkelse forplanter seg videre i plansystemet og har dermed potensial for å svekke det politiske eierskapet til planverket som styringssystem.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Viser til rapportering på resultatmål 3.3.1.1.2.1. Som det fremgår av rapportering inkl. tabell på resultatmål 7.3.6.7.1, behandlet vi i 2020 17 reguleringsplansaker, hvorav kun 1 ble behandlet innen 12 uker. Gjennomsnittlig behandlingstid var 217 dager. Dette er dessverre en vesentlig fristoverskridelse. Som det fremgår av rapportering på resultatmål 3.3.1.1.2.1 er imidlertid vår hovedprioritet på juridisk seksjon å bygge ned restansene på klagesaker etter plan- og bygningsloven, og vi har satt inn ulike tiltak.

Vi ser at enkelte av tiltakene har hatt umiddelbar effekt, herunder har vi behandlet 12 flere reguleringsplansaker i 2020 enn i 2019. De fleste tiltakene forventer vi imidlertid å se effekt av på lengre sikt. Vi ser imidlertid at gjennomsnittlig saksbehandlingstid sakte går ned, og forventer å se ytterligere reduksjon fremover.

Vårt forbedringspotensiale og hovedmål er å komme dit at vi behandler alle reguleringsplansaker innen 12 uker.

Vi ser at kommunene har et forbedringspotensial med å benytte konsekvensutredningsforskriften og å foreta en vurdering/riktig vurdering av om aktuell reguleringsplan skal konsekvensutredes eller ikke. Vi bruker mye ressurser på dette i vår klagebehandling.

Etter vår vurdering kunne flere av feilene kommunene gjør her, vært avverget ved at Fylkesmannen har større fokus på konsekvensutredningsforskriften/konsekvensutredninger i sin rolle som høringsinstans. Etter vår vurdering er det mer effektivt at Fylkesmannen tar opp disse spørsmålene på et tidlig tidspunkt i planprosessen i kraft av å være høringsinstans, enn som klageinstans.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

Alle kommunene i Troms og Finnmark utarbeider planer med god juridisk kvalitet - fra i middels grad til i betydelig grad.

De store bykommunene har planavdelinger med god kompetanse og kapasitet. Plandokumentene holder alltid høy standard.

Distriktskommuner i Finnmark har utfordringer med både kompetanse og kapasitet og benytter ofte konsulentfirmaer med god planfaglig kompetanse. Dermed utarbeides det også planer med god juridisk kvalitet.

Distriktskommuner i Troms har bedre bemanning og egen kompetanse, og forestår planarbeidet selv. Kvaliteten kan karakteriseres som - i middels grad.

Fylkesmannen stiller seg til rådighet for spørsmål og drøftinger av alle plandokumenter gjennom planløpet. Intensjonen med veiledningen er å unngå insigelser knyttet til juridiske mangler, jfr H-2/14. Vi erfarer at samhandlingen gir bedre planer.

Fylkesmannen kan øke veiledningen og tilpasse den til behovet og utfordringen i den enkelte kommune. Vi bør fortsatt prioritere dette arbeidet, men CV-

restriksjoner har hindret opplegget i 2020. Planseksjonen har kompetansen og kapasiteten og kjenner kommunenes utfordringer og behov. Vi kan også foreta en enda mer detaljert juridisk vurdering av planbestemmelser ved offentlig høring og ettersyn.

Andre regionale etater gir i begrenset grad generell juridiske veiledning, men konsentrerer seg om sine forvaltningsområder, for eksempel SSV med tekniske krav til veier, NVE med krav til sikker byggegrunn. Fagkrav er alltid godt begrunnet og kurant å innarbeide i planbestemmelsene uten å komme i konflikt med andre sektorinteresser.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften følges opp

KU-forskriften følges opp med samme vurderinger som i forrige punkt.

Fylkesmannen erfarer at KU-forskriften er krevende for kommunene å omsette i planprosesser. Utfordringen blir å avdekke beslutningsrelevante momenter og avklare når det foreligger tilstrekkelig kunnskap til å fatte en beslutning. Prosesskravet i seg selv blir utfordrende. Fylkesmannen har utarbeidet et veiledningskriv som er sendt til alle kommunene.

Vurdering av opphevelse eller revisjon av planer (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal ha blitt informert og veiledet om at de skal vurdere opphevelse eller revisjon av gamle planer, basert på ny og relevant kunnskap om samfunnsikkerhet.

Kommunene er informert om kravet, men reviderer i liten grad sine planer i samsvar med ny informasjon - også på området samfunnsikkerhet. Årsaken er manglende kapasitet og kompetanse.

Ved revisjoner av kommuneplanens arealdel stiller Fylkesmannen alltid spørsmål om hvilke reguleringsplaner som skal opprettholdes og hvilke som eventuelt skal tas ut. Oppdatering av bestemmelser og samordning mellom en kpa og reguleringsplaner, er et svært viktig punkt i vår uttalelse. Dette er et utfordrende arbeid for kommunene, men det er en stor forståelse for samfunnsikkerhet og sikker byggegrunn.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Fylkesmannen utarbeidet også i 2020 en felles kompetanseplan med NAV Troms og Finnmark. Gjennom tiltakene i denne planen vurderer vi at ansatte i NAV-kontorene har fått økt kunnskap om sosialtjenesteloven.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter med særlig vekt på individuelle vurderinger knyttet til de sosiale tjenestene.

Alle NAV-kontor i fylket har fått tilbud om opplæring i sosialtjenesteloven og forskrifter knyttet til de sosiale tjenestene. Tilbudet ble gjentatt i 4 NAV-ledermøter i 2020 og ble presisert i flere eposter da pandemien brøt ut.

Pga pandemien tilbydde vi digital opplæring, noe vi også hadde erfaring med fra tidligere. Få NAV-kontor meldte sin interesse. På bakgrunn av behov hadde vi opplæring i lov og forskrift mot enkeltkontor, samt til flere gjennom bruk av Nettverk for sosiale tjenester i samarbeid med NAV fylke.

I tillegg har vi tilbudt kurs i økonomisk rådgivning i samarbeid med embetene i Trøndelag og Vestland. Dette var både grunnkurs, videregående kurs og ekspertkurs. Vi har også veiledet både muntlig og skriftlig i lov og forskrift jevnlig gjennom generelle henvendelser fra NAV og i oversendelsesbrev med klagesakene.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	34	34

NAV kontor med lav kunnskap tilbys opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

NAV-kontor som vurderes å ha lav kunnskap om sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, har fått tilbud om særskilt opplæring.

NAV-kontor som vurderes å ha lav kunnskap om sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres, eller forvaltningsloven og saksbehandlingsreglene i sosialtjenesteloven, har fått tilbud om særskilt opplæring. Dette har vært gjennomført via Teams eller Skype. Ved et kontor hadde vi 2 x 2 timer opplæring og veiledning av forvaltningslovens § 35 sett i sammenheng med endring av vedtak til ugunst for bruker og villkårsfastsettelse.

I januar 2020 lanserte vi videoer av en generell gjennomgangen av saksbehandlingsreglene. Dette er videoer inndelt i tema som ligger på Fylkesmannens hjemmesider. Dette ble i hovedsak utarbeidet i 2019, men ble ferdig i 2020. Flere andre embeter har også brukt disse videoene i opplæringsøyemed.

Oppfølging av kommuner (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen har systematisk fulgt opp kommuner der det gjennom tilsyn, klagesaksbehandling og veiledning er avdekket særlige utfordringer ved praktisering av sosialtjenesteloven.

Fylkesmannen har fulgt opp kommuner der det er avdekket særlige utfordringer ved praktisering av sosialtjenesteloven, uten av dette har vært gjort systematisk nok. Fylkesmannen har gjennom saks- og fagdiskusjoner i fag- og seksjonsmøter samlet informasjon om hvilke NAV-kontor som har hvilke utfordringer. Vi har fortløpende vært i kontakt med enkelte NAV-kontor.

Utfordrende tema vi har avdekket er i hovedsak endring av vedtak til ugunst for bruker, villkårsbruk, bruk av § 19 og barneperspektivet.

Opplæring og veiledning som følge av covid-19 (fra kapittel 3.1.2.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle NAV-kontor har fått tilbud om opplæring eller veiledning i bruk av midlertidig forskrift om unntak fra sosialtjenesteloven og midlertidig veileder for behandling av saker om økonomisk stønad under koronapandemien

Alle NAV-kontor har fått tilbud om opplæring eller veiledning i bruk av midlertidig forskrift om unntak fra sosialtjenesteloven og midlertidig veileder for behandling av saker om økonomisk stønad under koronapandemien. De har fått tilbud både i NAV-ledermøter, gjennom NAV fylke og via epost.

Behovet har vært lite da få kontor hadde saker som var koronarelatert i de første månedene. Selv om noen hadde det og fikk slike saker utover i 2020, ble behovet for bruk av veilederen veldig lite.

Opplæring og veiledning som følge av covid-19 (fra kapittel 3.1.2.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Alle NAV-kontor har fått tilbud om veiledning eller opplæring knyttet til nye utfordringer som oppstår som følge av Covid-19. Utfordringene vil potensielt variere mellom regioner, og kan eksempelvis omfatte fortolkning av sosialtjenesteloven opp mot nye brukergrupper.

Alle NAV-kontor har fått tilbud om veiledning eller opplæring knyttet til nye utfordringer som oppstår som følge av Covid-19. Da utfordringer knyttet til bruk av sosialtjenesteloven var lave, har det vært lite henvendelser rundt dette. Det har vært noen få som vi har håndtert fortløpende.

3.1.1.5 Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, rus- og voldsfeltet

Også 2020 har vært preget av utfordringene med omorganisering av helse og sosialavdelingen, og videre med å samordne virksomheten i de to fylkene slik at oppdraget kan løses best mulig.

Covid-19 pandemien har medført omdisponering av personell fra rus og psykisk helseområdet.

Fylkesmannen har fulgt med på situasjonen for innbyggere med rus og psykisk lidelse under pandemisituasjonen, i kommunene og i spesialisthelsetjenesten, gjennom kartlegginger og møter med tjenestene og brukerorganisasjonene. Det er også gjennomført møter med kriminalomsorgen om de innsattes situasjon under pandemien, og sivilombudsmannens rapport om innsattes forhold i fengsel under covid-19-pandemien er tatt opp med kriminalomsorgen.

På grunn av den pågående pandemisituasjonen har det ikke vært mulig å gjennomføre fysiske samlinger, kurs og seminarer, men noe har vært forsøkt erstattet med webinarer og web-baserte nettverkssamlinger blant annet innenfor FACT, vold og overgrep mm. Andre samlinger som nettverkssamling for kriseteam, psykologer og rus og psykisk helseforum, som har vært en viktig del av Fylkesmannens oppdrag for samordning av arbeidet på psykisk helse

og rusfeltet sammen med kompetansesentrene, brukerorganisasjonene, nav og husbanken, har blitt utsatt på grunn av pandemien.

Fylkesmannen har, i samarbeid med regionale og nasjonale kompetansesentre, etablert et årlig dialogmøte for samordning av felles samfunnsoppdrag.

Fylkesmannen følger opp tilskuddsforvaltningen "tilbud til voksne/barn og unge med langvarige og sammensatte behov for oppfølging, gjennom jevnlig dialog med forprosjektlederne i FACT og FACT ung, og arrangerer nettverkssamlinger og teamledersamlinger for disse. Korona har medført forsinkelse i oppstart av to FACT team i 2020. Etablering har dermed blitt forsinket til årsskiftet 2020/21. Det legges ned store ressurser fra helseforetakene i regionen (Universitetssykehuset Nord-Norge HF og Finnmarkssykehuset HF) med tilliggende kommuner, for å etablere FACT team ut av alle DPS områder. Omorganisering i Finnmarkssykehuset fører til at de planlegger fire FACT team, i motsetning til to som var planen under gammel organisering. Tidligere var DPS organisert i en egen klinikk for psykisk helsevern og rus. Nå er DPS organisert under fire ulike klinikker. Gjennom tilskudd til utvikling av sosiale tjenester i NAV, er det utprøving av å ha NAV fast inn i FACT team i en kommune.

Det er gitt signaler fra HF og kommuner om at det vil komme søknader om etablering av fire nye FACT team i 2021, samt ett nytt forprosjekt og et FACT ung forprosjekt. Fylkesmannen har stor bekymring knyttet til en betydelig underfinansiering av innsats rettet mot etablering av FACT team i regionen gjennom kap. 765 post 60. Denne bekymringen ble rettet til Helsedirektoratet allerede i 2019.

Gjennom søknad til Kommunalt rusarbeid kap. 765 post 60, og IS-24/8 ser vi en utflating (og liten nedgang) i antall varige stillinger i kommunenes psykisk helse og rustjenester for voksne (Se pkt. 7.3.3.3.1 TB). Dette tyder på en metning av hva kommunene har økonomi til å forplikte seg til. Fylkesmannen er derfor av den oppfatning at det ikke er samsvar mellom økonomiske insentiver gitt i 765.60 (voksne) og 765.62, der behovet for økonomiske virkemidler er størst i 765.60.

Fylkesmannen har prioritert tilskudd til utdanning/kompetanseheving innen psykisk helse- og rusfeltet over kompetanse- og innovasjonstilskuddet.

Forbedret, forsterket, tverrsektoriell og samordnet innsats på psykisk helse, ru (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

100%

Alle kommuner skal gjøre nytte av Brukerplan som foretrukket kartleggingsverktøy. Resultatmål 100%

I Troms og Finnmark har 33 av 39 kommuner gjennomført kartlegging med Brukerplan en eller flere ganger. Dette utgjør 85 % av kommunene i Troms og Finnmark.

13 kommuner gjennomførte kartlegging med Brukerplan i 2020.

3.1.1.6 Styrket folkehelsearbeid

Det viktigste Statsforvalteren gjør på folkehelseområdet er å forklare kommunene hvilke krav folkehelseloven stiller til et langsiktig, systematisk og planforankret folkehelsearbeid, med utgangspunkt i en oppdatert oversikt over helsetilstanden. Vi veileder kommunene om den nære koblingen mellom folkehelseloven og plan- og bygningsloven, og om at folkehelsearbeidet må ivaretas i de ordinære planprosessene i kommunene. Det gjør vi via en omfattende kontakt med kommunene i form av telefonsamtaler, e-post, møter, kartlegginger, planveiledning, høringsuttalelser, kurstilbud og nettverkssamlinger. I tillegg veileder vi kommunene om folkehelselovens krav til planforankring, langsiktighet og systematikk i tilknytning til to nasjonale satsinger med lokal iverksetting: Program for folkehelsearbeid i kommunene og Leve hele livet.

Andel kommuner som har etablert et systematisk og langsiktig folkehelsearbeid (fra kapittel 3.1.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

100%

Et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid kjennetegnes ved at kommunen har relevante kunnskapsgrunnlag, bl.a. oversikt over helsetilstanden og Ungdata-undersøkelsen. Dessuten at kommunen i sitt planverk (kommunal planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplaner innen ulike sektorer) beskriver hva de vil gjøre for å ta tak i lokale helseutfordringer. I de aller fleste kommunene er dette godt organisert. Kun noen svært få og små kommuner er ikke i gang med dette. Vi sier som i forrige års rapportering: 95 % av kommunene, som utgjør 99 % av befolkningen, driver et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

Systematisk og langsiktig folkehelsearbeid

Resultatmål	Resultat	Andel kommuner
100 %	- 5 %	95 %

3.1.1.7 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Se rapportering i punktet nedenfor.

Bistand til kommunene for å møte demografutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Justis- og kommunalavdelingen:

Avdelingen deltar i den tverrsektorielle gruppe for satsingen "Leve hele livet". Dette brukes som virkemiddel for kommunene til å bygge flere boliger tilpasset livsløpsperspektivet. Her er bruk av virkemiddel i PBL viktige.

Helse- og sosialavdelingen:

Ifølge de kommunale planstrategiene vil minst 29 av 39 kommuner ha vedtatt en gjeldende helse- og omsorgsplan innen 2023. Det utgjør en betydelig forbedring i planstatus innen sektoren. I januar 2020 hadde 7 av 39 kommuner en gjeldende helse- og omsorgsplan. Fylkesmannen har i 2020 drevet utstrakt veiledning og opplæring overfor kommunene mht. planarbeid innen helse- og omsorgssektoren. Her er en kort oppsummering av utført arbeid:

Totalt har helse- og sosialavdelingen koordinert eller gitt innspill til 67 planuttalelser.. Helse- og sosialavdelingen har koordinert og sendt embedets høringssvar i 14 tilfeller. I de øvrige 53 tilfellene har vår avdeling gitt innspill til planseksjonen, som har koordinert og sendt embedets høringssvar. Alle høringssvarene har vært levert innen fristen. Helse- og sosialavdelingens høringssvar har vært på disse plantypene: Kommunal planstrategi, innspill før oppstart (14), kommunal planstrategi, høring av forslag (23), kommuneplanens samfunnsdel (12), kombinasjon av kommunal planstrategi og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel (2), plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet (12), helse- og omsorgsplan (2), andre planer (2), regional planstrategi: (1).

I løpet av 2020 har helse- og sosialavdelingen gitt ett eller flere høringssvar til 36 av fylkets 39 kommuner, samt til fylkeskommunen. Helse- og sosialavdelingen har også deltatt i 4 møter i [regionalt planforum](#), som driftes av fylkeskommunen.

Annen planrelatert aktivitet i helse- og sosialavdelingen i 2020: Bidro med informasjon om planstatus innen helse- og omsorgssektoren i embedets egenproduserte kommunebilder for alle 39 kommuner. Gjennomførte kartlegging i januar av planstatus i helse- og omsorgssektoren i kommunene. 34 av 39 kommuner svarte. Hadde oppfølgende e-post dialog med et stort antall av kommunene som besvarte kartleggingen. Primært om å prioritere helse- og omsorgsplan i kommunal planstrategi 2020-2023. Deltok med planfaglig forelesning på 4 møter (oktober) med regionale kommunegrupper i Troms i forbindelse med Program for folkehelsearbeid (i regi av fylkeskommunen). 12 kommuner deltok. Gjennomførte 4 nettseminar (november-desember) for kommunene om planarbeid i helse- og omsorgssektoren. 60 deltakere fra 15 kommuner. Plan har vært et gjennomgående tema i alt regionalt samarbeid om Leve hele livet. Foreleste om kobling mellom planarbeid og Leve hele livet for Fylkesmannen i Oslo og Viken. Forelesningen ble filmet, og ble vist på 10 regionale kommunemøter i Oslo og Viken. Da Helsedirektoratet sendte ut oppdatert nasjonalt veiledningsmaterieill i desember for Leve hele livet var forelesningen vårt embete holdt for Fylkesmannen i Oslo og Viken lagt inn i materialet.

3.1.1.8 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Tilstanden for de akvatiske økosystemene blir vurdert i henhold til vannforskriftens mål om og definisjoner for god økologisk tilstand. Hele 92,3 % av vannforekomstene i vannregionen Troms og Finnmark, og 87,5 % av vannforekomstene i norsk-finsk vannregion er klassifisert til svært god eller god økologisk tilstand. Samtidig har vi fortsatt mangelfull kunnskap om enkelte påvirkningstyper, som grad av påvirkning fra lakselus og rømt oppdrettslaks, fremmede arter som kongekrabbe og pukkellaks.

I 2020 er det utarbeidet regionale vannovervåkningsprogram for begge vannregionene og regionale delprogram for vannovervåkning er fulgt opp. I de regionale programmene inngår de norske stasjonene fra våre felles program for grenseelvene, som vi samarbeider med Finland og Russland om. Programmene gir viktige miljødata for tilstandsvurderinger etter vannforskriften.

Grenseområdet i Sør-Varanger kommune er sterkt påvirket av utslippene fra nikkilverkene i Russland og derfor er ikke tilstanden til økosystemene i grenseområdet god. I desember 2020 ble smelteverket i grensebyen Nikel på russisk side lagt ned. Dette vil innvirke på miljøtilstanden i grenseområdet på lengre sikt. I 2020 ble det gjennomført utvidet terrestrisk og vannøkologisk overvåkning for å innhente viktige miljødata fra tidspunktet rundt nedleggelsen. Utvidet overvåkning av grunnvannet inngår.

Det har videre vært lagt ned en betydelig innsats i 2020 for å ferdigstille høringsutkastet til ny flerbruksplan for Pasvik og Grense Jakobselv, inkludert tiltaksprogram for årene 2021-2030. Samarbeidsprosjektet med Russland og Finland skal bidra til å oppnå vannforskriftens mål om samarbeid med land som ikke implementerer EUs vannrammedirektiv. Fra og med 2020 leder embedet også et annet samarbeidsprosjekt på laks, CoASal, hvor det i tillegg til norske partnere er deltakelse fra Finland, Russland og Sverige. Begge prosjektene er i sin helhet eksternt finansiert.

Innen fiskeforvaltning er det lagt ned en betydelig arbeidsinnsats i løpet av 2020. Løpende saksbehandling og særlige oppdrag, herunder å bidra til hovedreguleringen av fiske etter anadrom laksefisk og re-etableringsprosjektet i Skibotn, er fulgt opp. Vi vurderer egen måloppnåelse og innsats på området fiskeforvaltning som god, gitt de ressursene vi har tilgjengelige. Utover dette er utfordringene i forhold til å ivareta fiskebestandene i et fylke med så stort areal som Troms og Finnmark omfattende og behovene store.

Påvirkningen fra pukkellaks i våre lakseelver er bekymringsfull. Embedet vurderer at organiseringen og finansieringen av innsatsen mot pukkellaks i Norge per i dag ikke er tilstrekkelig for å oppnå de nasjonale målene om å begrense spredning/utrydde arten. Embedet hadde i 2020 planlagt et internasjonalt seminar om pukkellaks med deltakelse fra Russland og Finland. Seminaret ble ikke gjennomført pga. koronasituasjonen og er utsatt til

2021.

Vi har foreslått arealer for naturtypekartlegging med vektlegging av områder med stor aktivitet og stort utbyggingspress. På grunn av stor arbeidsmengde på våren ble det ikke prioritert å varsle grunneiere om det endelige utvalget av arealer. Dette vil bli prioritert i 2021.

Vi har fokus på økosystem og økosystemtjenester når vi gir innspill til plansaker som berører miljø. I 2020 har vi f. eks fremmet innsigelse mot et areal avsatt til akvakulturvirksomhet i kystzoneplan for Midt-Troms, for å fremme god tilstand til økosystemet i Andfjorden som utredes for nytt marint vern. Vi vurderte at det var risiko for at akvakulturvirksomhet ville medføre tap av marint naturmangfold, og påvirke økosystemtjenester til marin bunnfauna og få negative konsekvenser for eksisterende landskapsvernområde ved Steinavær.

Et øvrig eksempel er innsigelsen som ble fremmet i september 2020 mot reguleringsplanen for mudring i Tanamunningen naturreservat. Konsekvensene for nøkkelarten sil i økosystemet var hovedbegrunnelsen for denne innsigelsessaken.

Kommuner og sektorene er i stand til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene og sektorene bruker kartleggingsdata til å ivareta økosystemene i arealforvaltningen

Vi vurderer at kompetansen ute i kommunene i Troms og Finnmark for å ta i bruk innmeldt naturtypedata gjennomsnittlig er lav. Det har skjedd mye innenfor fagfeltet naturtyper i de siste par årene, og kommunene har ikke fått tilbud om kompetanseheving på dette utenom det som tilbys fra Miljødirektoratet og som de eventuelt fanger opp selv.

Fylkesmannen har fulgt opp plansaker godt og gitt skriftlige uttalelser om hvilke naturtypedata som finnes for de aktuelle planene der hvor det er relevant.

Fylkesmannen har god nok kunnskap om naturtypekartlegging og ville kunne veilede kommunene i større grad på dette fagfeltet dersom det hadde vært tilstrekkelig med ressurser til rådighet til å arbeide med dette. Vi har et etterslep i fht. å registrere og oppdatere naturtypedata i Naturbasen, og det er et behov for mer ressurser til å jobbe med dette, som i stor grad krever GIS-kompetanse. Dette er noe vi ønsker å prioritere i 2021 og vi har søkt prosjektmidler for å kunne gjøre rapporter og kunnskap om trua naturtyper tilgjengelig for kommunene.

Alle restaureringstiltak som har fått tildelt midler skal være igangsatt (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle restaureringstiltak som har fått tildelt midler i 2020, skal være igangsatt i løpet av året

Vi har ikke fått tildelt midler til restaureringstiltak i myr og våtmark i 2020.

Antall igangsatte restaureringstiltak i myr og våtmark

Antall innvilgede restaureringstiltak	Antall innvilgede restaureringstiltak igangsatt	Resultat
0	0	0

Forbedret tilstand i vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand i vannforekomstene

Arbeidet på vårt embete innen vannforvaltning er særlig omfattende fordi vi forholder oss til to ulike vannregioner, hvorav den ene er internasjonal og det også forutsettes et samarbeid med finske regionale myndigheter. I tillegg er det vannforekomster i Troms og Finnmark vannregion som vi deler med Sverige og Finland.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark vurderer at måloppnåelsen innen vannforvaltning er god i forhold til dialog med andre sektorer, vannregionmyndigheter og vannområdekoordinatorene, nabolandene samt deltakelse i vannregionutvalget. Fylkesmannen har deltatt i alle temamøter vannregionmyndigheten har invitert til, og har hatt dialog med andre sektorer, særlig Kystverket, Fiskeridirektoratet, Statens vegvesen, NVE og Miljødirektoratet. Dialog med kommunene har vært mer variabel på grunn av mangel på kontaktpersoner i flere kommuner, og på grunn av vakanser hos vannområdekoordinatorene i flere vannområder.

Vi vil videre framheve at måloppnåelsen er god innenfor arbeidet med regionale overvåkingsprogram inkludert regionale delprogrammer. Disse ble utarbeidet i 2020 og det er gitt pålegg om vannovervåking forankret i programmene. Undersøkelsene er fulgt opp og data levert til vannmiljø.

Fylkesmannen har videre bidratt til vurdering av miljømål og miljømålfastsettelse innenfor eget sektoransvar, og foreslått nye tiltak og i noen tilfeller unntak for mindre strenge miljømål eller tidsutsettelse for oppnåelse av miljømål. Måloppnåelsen her vurderes som god.

Miljømålene i vannforskriften er fulgt opp bla. gjennom uttalelser til kommunale planer etter plan- og bygningsloven. Vi vurderer måloppnåelsen også på dette området som god.

Fylkesmannen har som oppgave å synliggjøre for vannregionmyndigheten/vannregionutvalg/sektormyndigheter hvorvidt forslag til tiltaksprogram og foreslåtte tiltak, er tilstrekkelig for å nå målene i vannforvaltningsplanen. Vi vurderer egen måloppnåelse som god på dette området. I arbeidet med høringsdokumentene til nye vannforvaltningsplaner for begge vannregionene har det vært kontakt med vannregionmyndigheten og øvrige sektormyndigheter om havner, forurenset sjøbunn, laks i Tanaelva, langtransportert forurensning generelt og særlig forurensning med tungmetaller fra smelteverket i Nikel på russisk side.

Vi har fulgt opp de nasjonale føringene for fremmede organismer, avløp og landbruk. Nasjonale føringene for fremmede organismer er fulgt opp bla. i samarbeid med Fiskeridirektoratet når det gjelder kongekrabbe. Nasjonale føringene for jordbruk følges opp i samarbeid mellom miljø og landbruksavdelingen i eget embete. Landbruksavdelingen implementerer føringene i sin veiledning av kommunene. På avløpsområdet er det informert godt fra vår side, men tiltak hvor kommunene er myndighet er i varierende grad lagt inn i forslag til nytt tiltaksprogram. Samlet måloppnåelse vurderes som god.

Måloppnåelsen er vurdert som middels når det gjelder å sikre et kvalitetsmessig godt nok kunnskapsgrunnlag etter vannforskriftens §§15 og 18. Karakterisering er oppdatert så langt det har vært mulig med de ressursene vi har hatt tilgjengelige i 2021. Påvirkninger er oppdatert i samråd med Kystverket, Fiskeridirektoratet, NVE, Statens vegvesen og til dels Miljødirektoratet, samt innenfor eget sektoransvar. Oppdatering av påvirkninger innenfor kommunalt myndighetsområde er noe mangelfullt både innenfor påvirkning fra avløp og jordbruk. Tilstandsvurderinger er gjort ved oppdatering av karakterisering og klassifisering, fortrinnsvis for vannforekomster med vesentlige påvirkninger.

Tiltak på eget myndighetsområde er vurdert, og status merket som igangsatt eller avvist, eller utsatt i vann-nett. Måloppnåelsen er her vurdert som middels. Fylkesmannen har foreslått en del tiltak for ny planperiode 2022-2027, og utarbeidet flere kostnadsoverslag. Flere tiltak har det imidlertid ikke vært mulig å utarbeide kostnadsoverslag for, eller tiltak mangler av andre grunner kostnadsoverslag. På vannkraftområdet er flere tiltak overført fra gjeldende til neste planperiode fordi de ikke har blitt igangsatt i gjeldende planperiode (2015-2021) som forutsatt.

Hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.4.1 i TB)

Rapportere på

God innsats for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet

Bekjempelse av fremmede plantearter - bekjempelse Tromsøpalme i Tromsø kommune

Vi har god måloppnåelse med fjerning av tromsøpalme i Tromsø kommune, på en rekke lokaliteter på flere øyer på yttersia utenfor Tromsø og på selve Tromsøya.

Det er i år nystartet fjerning på en lokalitet på fastlandet og en på Kvaløya.

Med innsats over flere år begynner vi å nå målet om bekjempelse på flere lokaliteter/øyer og hindre negativ påvirkning på naturmangfoldet. Arbeidet skjer i godt samarbeid med flere aktører, Unge Botanikeres Forening, grunneiere, utviklingslag, NIBIO og SNO som gir et viktig bidrag til måloppnåelsen.

Vi har også bekjempet tromsøpalme i et verneområde, Skorpa - Nøklan LVO og fjernet sitkagran/lutzgran/edelgran i Bergsøyan LVO med midler til tiltak i verneområder. Dette er gjennomført i flere år med god måloppnåelse. Fjerning av gran på Bergsøya skjer i samarbeid med Senja videregående skole som en del av undervisningen på linje naturbruk. Dette gir en ekstra måloppnåelse fordi elevene får kunnskap om temaet og lærer teknikker for bekjempelse.

Fremmede fiskearter

Embetet har gjort en innsats i 2020 for å kartlegge to fremmede fiskearter med potensielt stor innvirkning på villaksbestandene: pukkellaks og hvitfinnet steinulke. Pukkellaksyngel ble kartlagt i elver Troms og Finnmark. Embetet har videre bidratt til å få laget en rapport som viser utbredelsen til hvitfinnet steinulke i Tanavassdraget, i samarbeid med Finland. Utstyr for å kartlegge fremmede fiskearter ved hjelp av eDNA er kjøpt inn i 2020. Videre undersøkelser er planlagt for 2021.

Med hensyn til pukkellaks vurderer vi egen måloppnåelse som høy. Embetet legger ned en stor innsats årlig for å øke kunnskapene om pukkellaks i Norge generelt og for å motivere til lokal bekjempelse i det enkelte vassdrag. Embetet er likevel bekymret for at organiseringen og finansieringen av innsatsen mot pukkellaks i Norge ikke er god nok til å nå den nasjonale målsettingen om å begrense spredning/utrydde arten.

Det regionale samarbeidet med Finland om pukkellaks i grenseelvene Tana og Neiden fungerer godt. Vi har også kontakt med russiske myndigheter på regionalt nivå. I Russland legger myndighetene til grunn at pukkellaks er en ressurs som ikke skal bekjempes.

3.1.1.9 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Arbeidet med de utvalgte naturtypene slåttemark og slåttemyr er styrket ved embetet i 2020.

Vi har fullført saksbehandling i ESS for alle søknader om tilskudd til trua arter, trua naturtyper, ville pollinerende insekter og prioritere kulturlandskap fra perioden 2016 til og med 2019.

Minst 1 slåttemyrlokalitet i skjøtsel (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Minst 1 slåttemyrlokaltet i skjøtsel

To slåttemyrer er i oppfølging i embetet, en slåttemyr i Skardalen UKL og en slåttemyr i Hammerfest kommune. Disse følges opp gjennom tilskudd, ukl og trua naturtyper. Ingen av disse tiltakene er nye for 2020. Det er gjennomført slått av en slåttemyr i Hammerfest kommune, Naturbsenr BN00088197, indre Survik, 5,5 da. Slåttemyra i Skardalen UKL har fått midler til istandsetting for senere slått.

Vi har satt i gang arbeidet med å etablere en skjøtelsesgruppe i høst, og søkt midler til drift av denne og til regional fagkoordinator i 2021, da vi vil ha mer fokus på oppgaven med slåttemyr. Det er en Slåttemyr i Skallan -Rå UKL som vi vil ha fokus på.

Styrket arbeid med slåttemyr og -mark (fra kapittel 3.1.4.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Arbeidet med de utvalgte naturtypene slåttemark og slåttemyr er styrket

Arbeidet er styrket ved at vi har fått inn en ny medarbeider på miljø med stort engasjement og kompetanse på slåttemyr og slåttemarker. Vi har meldt inn behov på 21 posten for å styrke arbeidet i 2021. Planen er å utarbeide 3 nye skjøtelsesplaner for slåttemark, Kartlegge og utarbeide 3 nye skjøtelsesplaner for kystlynghei i Sør-Troms, Drift av regional skjøtelsesgruppe for Troms og Finnmark, engasjere regional fagrådgiver Troms og Finnmark, arrangere fagdager med kurs i skjøtsel av utvalgte truede naturtyper, kvalitetssikring av slåttemarker som skjøttes gjennom tilskuddsordningene prioriterte kulturlandskap og truede og utvalgte naturtyper og andre informasjonstiltak som kurs for kommuner og grunneiere.

3.1.1.10 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Vi har ikke nådd målet om at verneområder med behov for forvaltningsplan, og som har forvaltningsplan, skal være høyere enn i 2019. Vi er imidlertid godt i gang med dette arbeidet, og en forvaltningsplan ble sendt til faglig gjennomgang hos Miljødirektoratet før årsskiftet.

Vi jobber nå med flere nye forvaltningsplaner og vil sende disse til faglig gjennomgang i løpet av våren 2021.

Vi har ikke gjennomført høring for området transekt fra Andfjorden innen første 31.12.2020, fordi prosessen har tatt lengre tid enn planlagt. Vi har likevel hatt god fremdrift i prosessen sammen med FMNO. Høring gjennomføres i 2021.

Vi har ikke lever grunnlag for etablering av datasett for restriksjonsområder knyttet til verneområder innen fristen. Dette meldte vi inn til Miljødirektoratet etter anmodning når oppdraget var nærmere spesifisert.

Tilråding av vern av skog (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Vern av skog tilrådd i et omfang som bidrar til at skogvern budsjetten for 2020 utnyttes fullt ut.

I Troms har arbeidet med frivillig vern av skog stoppet opp i 2020 etter at medarbeider sluttet for pensjonsalder i januar. Vi fikk ny medarbeider på plass først i september, som har prioritert arbeidet med foreliggende 3 tilbud om frivillig vern av skog i Troms, Kastnesåsen (Dyrøy), Tortenlia (Senja) og Nordneset - Hesjevika (Senja). Vi har god fremdrift på arbeidet med frivillig skogvern mot slutten av året, og planen er at vi sender vår faglige tilråding om frivillig vern av disse tre områdene til Miljødirektoratet innen fristen 20.mai 2021, så de kommer med på første vedtaksrunde.

På slutten av året kom det inn et tilbud fra Allskog om frivillig vern av et område kalt Sultindvik i Senja kommune. Området er foreløpig ikke vurdert, og videre prosess avhenger av dette.

Vi har hatt fremdrift på frivillig vern i Pasvik og er nært enighet med FEFO om forskrifter og avgrensning av vernekart for 4 områder i Pasvik. FEFO vil kjøre prosess etter Finnmarksloven før vi kan gjennomføre formell prosess etter naturmangfoldloven. Vi ønsker dialog med Miljødirektoratet om prosessen med frivillig skogvern i Pasvik siden vi er nye saksbehandlere og ledere for denne oppgaven.

Verneområder har godkjente forvaltningsplaner (fra kapittel 3.1.4.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Andel av verneområder med behov for forvaltningsplan, og som har forvaltningsplan, skal være høyere enn i 2019

Vi har ikke nådd målet om at verneområder med behov for forvaltningsplan, og som har forvaltningsplan, skal være høyere enn i 2019. Vi har hatt dialog om dette med Miljødirektoratet høsten 2020.

Vi er godt i gang med arbeidet, og forvaltningsplan for Målselvutløpet naturreservat og Ramsarområde ble sendt til faglig gjennomgang hos Miljødirektoratet før årsskiftet.

Vi har jobbet mye med forvaltningsplan for Sørkjøseleira- og Reisa-utløpet naturreservat i år, men rakk ikke målet om å sende de til faglig gjennomgang før årsskiftet som planlagt. Vi er godt i gang med arbeidet med forvaltningsplanene i forvaltningsplan på nett og prioriterer arbeidet våren 2021. Etter vår fremdriftsplan skal disse to forvaltningsplanene være vedtatt i juni 2021.

Verneområder med forvaltningsplan

Antall verneområder med forvaltningsplan i 2019	Antall verneområder med forvaltningsplan i 2020	Differanse
10	10	0

3.1.1.11 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Vi vurderer at vi har god framdrift og måloppnåelse på å redusere skadevirkninger på helse og miljø. Det er utfordrende å måle den eksakte effekten av vårt arbeid over et kort tidsrom, og det er vanskelig å gi en vurdering av om forurensning fra industri i fylket skader helse og miljø da effekter på økosystemer kan være komplekse.

Avløp (kap. 14-anlegg)

Vi har 5 anlegg med utslipp til normalfølsomt område (ferskvann), og 4 anlegg med utslipp til mindre følsomt område (sjø). I tillegg til veiledning ovenfor kommunene på avløpsutfordringer og noe klagesaksbehandling, har arbeidet vårt vært konsentrert rundt kapittel 14-anleggene, og behovet for revidering av disse tillatelsene. Samtidig har vi også startet en prosess med å overføre ett kap.13-anlegg til kap. 14.

Forurenset grunn

Vi tolker det faktum at kun 13 av fylkets 39 kommuner har registreringer av forurenset grunn i systemet, betyr at kommunene ikke har vært aktivt inne i bruk av basen. I 2018 ble det arrangert et fysisk seminar for kommunene i regi av da Fylkesmannen i Troms om bruk av Grunnforurensning. Kommuner i Finnmark fikk også tilbud om deltakelse. Seminaret var vellykket, men vi skulle ønsket oss at alle kommunene deltok. Vi har ingen pressmidler/gulrøtter ovenfor kommunene for å sikre og stimulere til mer aktivt og bredere bruk. Vi mener at prosjektstillingen finansiert av Miljødirektoratet for å kvalitetssikre registreringene i Grunnforurensning i Nordland, Vestfold, Trøndelag og vårt fylke har vært til stor hjelp for oss.

Fremdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft (3.1.4.4.4)

Vi viser rapportering pr. 1. oktober 2020 til Miljødirektoratet (Excel-regneark). Den viser status for dette arbeidet da, og vi har fortsatt vårt arbeid med aktuell oppfølging. I desember 2020 fikk vi inn en tiltaksplan for tidligere lbestad Bygg- og skipsservice, og tillatelse til tiltak ble gitt av oss januar 2021.

Grunnforurensning og prioriterte skipsverft (3.1.4.4.6)

Fylkesmannen har oppdatert fagsystemet Grunnforurensning med tanke på informasjon om prioriterte skipsverftslokalteter, jf. også halvårsrapportering 31.8.2020 på eget excel-regneark.

Avfallsplaner i havner (3.1.4.4.8)

Vi har i 2020 kvalitetssikret alle havner i fylket som er registrert i fagsystemet Avfallsplaner i havner. Alle registreringene er vurdert ut ifra samme forutbestemte kriterier basert på tilgjengelig kunnskapsgrunnlag som kart, bilder og lokalkunnskap slik at alle blir behandlet så likt som det lar seg gjøre. Disse kriteriene er meddelt Miljødirektoratet i september 2020.

Vi har også meldt tilbake til Miljødirektoratet om behov for bedre funksjonalitet på fagsystemet, og avklaring av våre kriterier for klassifisering av havner. Dette har vi så langt ikke mottatt tilbakemelding på.

Med denne bakgrunn har vi registrert i alt 659 havner (ut i fra egne kriterier) som vi mener har krav om avfallsplan. Så langt er det 124 havner som har godkjent avfallsplan. Arbeidet med innhenting og godkjenning av planene fortsetter i 2021.

Delegerte saker fra Miljødirektoratet i PFAS-forurenset grunn (3.1.4.4.9)

Vi har ikke fått delegert oppryddingssaker i 2020. Vi har saksbehandlet to bygge- og gravesaker i PFAS-forurenset grunn på Tromsø lufthavn.

Deponier

Alle deponiene i fylket er konstruert med dobbelt bunnetning for beskyttelse av grunn og grunnvann, og ligger alle i kvartære løsmasseavsetninger hvor også det rensede sigevann slippes ut. Vi har ingen deponi med direkteutslipp til sjø.

Finansiell sikkerhet for deponi (3.1.4.4.11)

Det er pr. 31.12.2020 til sammen 6 aktive deponi for ordinært avfall i Troms og Finnmark fordelt på 2 i Finnmark og 4 i Troms. Ett av disse er eiet av et privat selskap, fire er interkommunale deponi (AS) og ett er i kommunalt eie. Alle har krav om finansiell sikkerhet i tillatelsen, og alle har fått godkjent sikkerheten (bankgaranti). Vi har i tillegg inne en søknad til behandling om etablering av et nytt deponi for ordinært avfall fra en annen privat virksomhet.

Deponier og PFAS (3.1.4.4.10)

Vi har ett deponi med midlertidig tillatelse til å ta imot PFAS-masser i egen deponicelle. Her er det satt strenge krav til rensing av sigevann gjennom egen separat renseløsning, og som kommer i tillegg til ordinær sigevannsrensning.

Vi har vurdert om andre deponier skal få revidert tillatelsene, og har konkludert med at vi gjør denne vurderingen først dersom deponiene ber om tillatelse til å kunne ta imot denne typen avfall. Vi ønsker å hente erfaringer fra vårt ene (PFAS) deponi før vi avgjør hvilket nivå på renseløsning som er nødvendig. Vi ser imidlertid at det vil kreve betydelig investeringer for deponieier dersom disse må bygge om gjeldende renselanlegg for sigevann.

Det kan være et behov for å inkludere PFAS/PFOS som ordinære parametere i sigevannsanalysene for alle aktive deponi, og ikke bare for dedikerte PFAS-deponi. Dette fordi vi har erfart at sigevann fra ordinære avfallsdeponi i fylket også inneholder denne typen stoffer som stammer fra ulike typer ordinært avfall. Dette reiser spørsmålet om alle deponier bør utbedre renseløsninger som også fjerner disse stoffene fra sigevann.

Massetipper/massemottak (3.1.4.4.12)

Vi har ingen massetipper/massemottak som er regulert gjennom tillatelse etter forurensningsloven. I juni rapporterte vi til Miljødirektoratet om 13 kjente lokaliteter hvor det mottas jord- og steinmasser, hageavfall og opprenskings- og utskiftningsmasser fra vegrydding/utbedring for å nevne noen typer. De største mengdene knyttes til fylkets største by, Tromsø, som følge av utstrakt byggeaktivitet. Gjennom årene har vi oppfordret Tromsø kommune til å etablere et godkjent mottak for denne typen masser som et tilbud til (byens) kommunens entreprenører, men det har så langt ikke skjedd noe. Byjord kan være forurenset, så et godkjent massemottak vil kunne sikre at det ikke spres forurensning.

Lokal luftforurensning (3.1.4.4.13)

Kommunene er gjort kjent med varslingstjenesten for lokal luftkvalitet, og at de kan justere varselet med lokal informasjon til innbyggerne.

Oversikt over antall tettbebyggelser og deres størrelse (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle embeter har oversikt over antall tettbebyggelser og deres størrelse i egen region omfattet av kap. 14 i forurensningsforskriften og tettbebyggelser som grenser mot virkeområdet i kap. 14

Tettbebyggelser innen ulike følsomhetsområder (kap. 14):

- Følsomt: 0
- Normalt: 5
- Mindre følsomt: 4

Antall tettbebyggelser som har gått fra å være omfattet av kap.13 til 14: 1

Antall tettbebyggelser hvor størrelsen i BOF (pe) er avklart: 8 - Når det gjelder Alta (siste av kap. 14) pågår det arbeid med avklaringer i forbindelse med overføring til kap. 14.

Antall tettbebyggelse som grense mot virkeområde i kap. 14.: 0

Arbeidet med å revidere de aktuelle tillatelsene er igangsatt (fra kapittel 3.1.4.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Arbeidet med å revidere de aktuelle tillatelsene er igangsatt

Ingen endringer fra rapportering pr. 01.07.2020

Vi har 5 tillatelser som vil bli revidert i løpet av 2021. Den ene er ny tillatelse for Alta med overføring fra kap. 13 til kap. 14. Vi planlegger et møte med Alta kommune i saken i mars/april i år.

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner registrerer, oppdaterer og vedlikeholder egne lokaliteter i Grunnforurensning

Kun 13 av fylkets 39 kommuner har registreringer av forurenset grunn i fagsystemet. Vi kan vanskelig se at det ikke er grunnforurensning i de øvrige 26 kommuner i fylket. Vi mener det betyr at kommunene ikke bruker basen aktivt. I 2018 ble det arrangert et fysisk seminar/kurs for kommunene i regi av da Fylkesmannen i Troms om bruk av Grunnforurensning innlagt praktiske øvelser. Kommuner i Finnmark fikk også tilbud om deltakelse. Seminaret var vellykket, men vi skulle ønsket oss at alle kommunene deltok. Vi har ingen pressmidler eller gulrøtter ovenfor kommunene for å sikre og stimulere til mer aktivt og bredere bruk. En mulighet er å gjenta kurset, men vi er usikre på kost/nytte effekten. Vi har også luftet dette spørsmålet til Miljødirektoratet om råd og veiledning utover det vi allerede har gjort for å øke bruken.

3.1.1.12 God økonomiforvaltning i kommunene

Kommunene i fylket har i 2020 vært sterkt preget av koronapandemien. Fylkesmannen har brukt mye tid på å kartlegge situasjonen i kommunene, rapportering til departementet og tildeling av ekstraordinære skjønnsmidler. Vi har lagt vekt på å gi god informasjon til kommunene om hvordan koronamidlene fra Fylkesmannen er fordelt.

Til tross for koronaen har Fylkesmannen kommet i mål med planlagte aktiviteter på kommuneøkonomiområdet. Blant annet på grunn av nye bestemmelser i den nye kommuneloven har Fylkesmannen i 2020 gitt en fyldigere tilbakemelding på budsjettene enn tidligere praksis. I tillegg har nesten alle kommunene i fylket fått «digitalt besøk» gjennom folkevalgtoppplæringen, det har her vært fokus på kommunens økonomiske situasjon slik den er beskrevet i kommunebildet. Fylkesmannen har videre som vanlig gitt veiledning til kommunene om det økonomiske opplegget for påfølgende år ved å lage et grundig informasjonsskriv om kommuneproposisjon og statsbudsjett. Vi ser at mange kommuner nyttiggjør seg denne informasjonen direkte inn i sine budsjett- og økonomiplandokumenter.

Høsten 2020 ble det avholdt digitalt Økonomiforum for alle økonomisjefene i fylket. Det var god oppslutning og tema denne gang var blant annet nye kommunelov med fokus på økonomibestemmelsene og budsjettprosess. Fylkesmannen presenterte også et veiledningsnotat om hvordan kommunene best kan koble samfunns- og økonomiplanlegging. Notatet er utarbeidet av Fylkesmannen i samarbeid med to kommuner. Tilbakemeldinger fra kommunene på det digitale Økonomiforumet var positivt.

Svake netto driftsresultater, økende lånegjeld og reduksjon i disposisjonsfondene har i 2019 bidratt til at det økonomiske handlingsrommet har svekket seg for mange kommuner i fylket. Det er imidlertid stor variasjon i fylket, både med hensyn til gjeldsnivå og «penger på bok». I 2019 var det f. eks 17 kommuner i fylket som hadde et nivå på disposisjonsfondet som var over landsgjennomsnittet. Det er positivt at mange kommuner i fylket har mottatt betydelige utbetalinger fra Havbruksfondet både i 2018 og 2020, disse midlene gir viktige bidrag inn i kommunekassene. Flere kommuner i fylket rapporterer imidlertid at de ikke er fullt kompensert for koronarelaterte merutgifter i 2020, og det er derfor grunn til å forvente svekkede økonomiske resultater i disse kommunene i 2020. Det vises i denne forbindelse til embedets innrapportering av oppdatert faktagrunnlag for covid-19 og møtet med KMD 11. desember 2020.

Lavangen kommune er i en svært vanskelig økonomisk situasjon på grunn av omsorgsovertakelse av 8 barn i en flyktningfamilie. Kommunen har selv anslått at akkumulerte utgifter/tapte inntekter knyttet til denne saken til og med 2035 vil utgjøre ca. 73 mill. kr. Fylkesmannen har støttet kommunen med 6 mill. kr. i skjønnsmidler i 2017-2019, men de økonomiske konsekvensene for kommunene er langt større enn det Fylkesmannen har mulighet til å dekke. Etter Fylkesmannens syn er det svært positivt at saken er løftet til nasjonale myndigheter, og vi håper det slik er mulig å finne en varig løsning. Saken er på grunn av omfang og tidsperspektiv unik i Norge.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2020.

Veiledning og oppfølging av kommuner i ROBEK er en prioritert oppgave for Fylkesmannen. For å kontrollere om kommuner skal registreres inn/ut av ROBEK har Fylkesmannen i 2020 gjennomgått kommunenes årsbudsjetter for 2020, økonomiplaner for 2020-2023 samt årsregnskap for 2019.

Fylkesmannen har tro på at den veiledning og rådgivning som embedet gjør er effektiv, og at dette bidrar til at nivået på antall ROBEK-kommuner i Troms og Finnmark kan holdes nede. Fylkesmannens ROBEK-oppfølging består hovedsakelig av lovlighetskontroll og godkjenning av låneoptak, ROBEK-møter med kommunestyre og administrativ ledelse samt løpende kontakt ved behov. Vårt mål er å være en pådriver for at kommunen gjennomfører nødvendige tiltak, men vi er alltid tydelig på at det er kommunen selv med kommunestyret i spissen som er ansvarlig for å få kommuneøkonomien i balanse igjen.

I løpet av 2020 har vi meldt ut Torsken som fra 01.01.2020 inngår i nye Senja kommune. Porsanger og Gratangen er meldt inn i 2020, og embedet har ved utgangen av 2020 tre ROBEK-kommuner. Gratangen vil med stor sannsynlighet kunne meldes ut allerede februar/mars 2021 på bakgrunn av budsjett- og økonomiplan 2021-2024 i balanse. Det har vært avholdt ROBEK-møte med kommunen høsten 2020.

Fylkesmannen har i 2020 fulgt opp det store omstillingsprosjekt «Fremtidens Karasjok» der Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gått inn med finansiering over 3 år. ROBEK-oppfølgingen er tilpasset prosjektets aktiviteter. Fylkesmannen har i 2020 gjennomført lovlighetskontroll av budsjettet og avholdt ROBEK-møte med kommunestyre og administrativ ledelse i mai. Kommunen følger inndekningsplanen som planlagt.

Porsanger kommunen pådro seg i 2018 et underskudd på ca. 21 mill. kr. Kommunen ble i 2020 meldt inn i ROBEK på bakgrunn av at økonomiplanen ikke hadde full inndekning av underskuddet fra 2018. Fylkesmannen har høsten 2020 gjennomført ROBEK-møte med kommunestyre og administrativ ledelse om status og utvikling i kommunens økonomi. Kommunen melder at 2020 har vært et utfordrende år både med hensyn til flom og koronapandemien. Det er usikkert om kommunen klarer å dekke ca. 3,1 mill. kr. av underskuddet sitt i 2020 som budsjettet.

I 2020 mottok kommunen 7 mill. kr. fra KMD for en 5 år-periode for å ta igjen planetterselepet. Kommunen rapporterer at arbeidet med arealplanen er i sluttspurten og at kommuneplanens samfunnsdel vil ha høyeste prioritet i 2021. En oppdatert samfunnsplan er avgjørende for framtidige økonomiske prioriteringer og nødvendige strukturendringer.

Kommunen har sammen med nabokommuner fått støtte gjennom Fylkesmannens skjønnsmidler til å utrede utvidet interkommunalt samarbeid i Midt Finnmark. For øvrig har ROBEK-kommunene i 2020 blitt tildelt basisskjønnsmidler på linje med øvrige kommuner i fylket.

Fylkesmannen har også hatt et spesielt fokus på kommuner som vurderes å være i faresonen for ROBEEK og f. eks. har underskudd som må dekkes inn. Vi har i denne forbindelse fulgt med på periodisk økonomirapportering i utvalgte kommuner, og vi har både støttet Kåfjord med søknad om kriseskjønn fra KMD (rasforebygging) og Lavangen i kontakt med nasjonale myndigheter om en svært ressurskrevende barnevernssak.

Fylkesmannen har i 2020 prioritert å ha en tettere dialog med Tromsø på grunn av kommunens vanskelige økonomiske situasjon. Kommunen hadde i 2019 et underskudd på ca. 52 mill. kr. og har i 2020 ikke klart å dekke inn noe av dette underskuddet.

Antall kommuner i ROBEEK

Resultat	Antall kommuner i ROBEEK ved utgangen av 2019	Antall kommuner i ROBEEK ved utgangen av 2020
1	2	3

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2019. (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen reduseres vesentlig sammenliknet med 2019.

Antall feil i KOSTRA-rapporteringen er økt betydelig sammenliknet med 2019 og størst økning er det i antall feil på byggfunksjonsnivå for utgifter til renhold og energi.

Fylkesmannen har også i 2020 hatt fokus på kvalitetssikring av KOSTRA-tall. Vi har fulgt kommunene tett opp både mht. at skjema og regnskap skal leveres i tide og at det skal være god kvalitet i innlevert data.

Kvalitetssikring av tall på eiendomsforvaltningsområdet har vært et fokusområde både fra KMD og Fylkesmannen de siste årene, og fra 2020 er også tall på byggfunksjonsnivå for utgifter til renhold og energi inkludert. Selv om vi har hatt stort fokus på dette i 2020, så har Troms og Finnmark hatt en liten økning i antall feil på eiendomsforvaltning, og en betydelig økning i antall feil på byggfunksjonsnivå. Dette gjør at vi i 2021 må intensivere dette arbeidet for å få ned antall feilrapporteringer.

I Troms og Finnmark fokuserer vi på viktigheten av at alle kommunene leverer regnskap innen fristen slik at de kommer med i den foreløpige publiseringen av KOSTRA-tall. 40 av 43 kommuner rapporterte i tide til å komme med i den foreløpige publiseringen av KOSTRA-tall 15. mars, og de resterende rapporterte tidsnok til å komme med i den endelige publiseringen. Fylkesmannen utarbeider en rapport basert på de sentrale nøkkeltallene allerede i mars og rapporten oversendes til kommunene. Vi mener det er viktig å gi tidligst mulig informasjon til kommunene slik at de kan benytte denne informasjon videre i sin planlegging. At tallene foreligger allerede i mars gjør at kommunene og Fylkesmannen kan bruke "korrigeringsvinduet" mellom 15. mars og 19. april til å rette opp eventuelle feil. Vi tar direkte kontakt med de kommunene som har feilregistreringer innenfor eiendomsforvaltning, samt byggfunksjonsnivå og tar sikte på å følge opp dette arbeidet videre i 2021.

Kvalitet i KOSTRA-data

Område	Resultat	Antall feil i 2019	Antall feil i 2020
Feil på eiendomsforvaltning på aggregert nivå - utgifter til renhold (art 075) og forvaltning (funksjon 121)	4	20	24
Feil på byggfunksjonsnivå for utgifter til renhold og energi	23	74	97

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Fylkesmannen har i 2020 utarbeidet rapporter om status i kommuneøkonomien i fylket, både på bakgrunn av de foreløpige KOSTRA-tallene i mars og de endelige tallene i juni. Vi har i år også utarbeidet «Kommunebilder» for hver kommune som også inkluderer KOSTRA-statistikk for hvert fagområde. Presentasjon av «Kommunebildene» har blant annet vært tema i folkevalgtoppplæringen som har vært gjennomført for alle kommunene i fylket i løpet av 2020.

Fylkesmannen er opptatt av å bruke KOSTRA-tall i all dialog med kommunene. De oppdaterte tallene for hver kommune i «Kommunebildene» er f. eks. relevant som utgangspunkt for både for mindre møter på spesielle fagområder og i større samlinger som f. eks. kommunemøter.

Tilgang på gode analyser om kommuneøkonomi og demografisk utvikling er viktig både for Fylkesmannen selv og for kommunene. Etter vårt syn bidrar våre rapporter også til at kommunene selv i større grad tar tallene i bruk og at feilrapportering avdekkes. Embetets veiledning og utstrakte bruk av KOSTRA-statistikk mener vi derfor har bidratt til både økt kompetanse i kommunenes økonomiforvaltning og økt kvalitet i KOSTRA-tallene. Embetet oppfordrer også kommunene om å bruke KOSTRA-statistikken inn i kunnskapsgrunnlaget for planstrategi/samfunnsplan. Vi har tro på at summen av våre tiltak på sikt vil gi kommunene bedre analysegrunnlag og kompetanse til å finne effektive løsninger for sine kommuner.

Fylkesmannen har i 2020 bidratt med skjønnsmidler til et prosjekt i Kautokeino kommune hvor en sentral målsetning var å utarbeide en KOSTRA-analyse som kunne danne grunnlag for nødvendige omstillinger i kommunen. Vi vil i 2021 vurdere om andre kommuner i faresonen for ROBEEK-innmelding vil

kunne ha behov for tilsvarende støtte.

3.1.1.13 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Regionalt bygdeutviklingsprogram for Troms og Finnmark for 2019 – 2022 ble utarbeidet i en bred prosess som involverte partnerskapet, kommunene, landbrukets organisasjoner og andre fagmiljø i landbruket og bør være godt kjent i aktuelle fagmiljø.

Prioriteringene i disse programmene legger føringer for Fylkesmannens næringsutviklingsarbeid. I tillegg til de tre programmene regionalt næringsprogram, miljøprogram og skog- og klimaprogram, har vi laget et eget matjordprogram som har som hovedmål å ta vare på matjorda for fremtidig matproduksjon og matforsyning i Troms og Finnmark.

Produksjon av husdyrprodukter har hatt en liten nedgang i Troms og Finnmark, fylkesstatistikken viser en liten økning på de fleste produksjoner, bortsett fra melk, men det skyldes at vi har fått Tjeldsund kommune inn i fylket. Det positive er at grønnsaksarealet har økt, også om vi tar hensyn til at Tjeldsund nå er med i statistikken.

Det har vært satset på potet, grønnsaker og bær bla med prioritering av tilskuddsmidler til arktisk landbruk til disse produksjonene. Vi har fått tilbakemelding på at tilskuddsmidlene har vært verdifulle for å utprøve nye sorter, gjødslingsmetoder, dyrkningsteknikk mm. De har også bidratt til å vedlikeholde og øke kunnskapen hos produsenter, rådgivere og omsetningsledd.

Driveplikt/matjordprosjekt har ført til flere skriftlige og langsiktige leiekontrakter. Så langt har pilotkommunene fått inn over 400 langsiktige leiekontrakter etter å ha tilskrevet grunneiere. Informasjon om prosjektet og tilbud om å komme ut til kommunene for å delta på bygdemøter, har gått ut til alle kommuner. I 2020 rakk vi bare en kommune før koronasituasjonen satte en stopper for det. Men vi fortsetter å holde fokuset oppe og arrangerer nettseminar for å nå ut.

Vi har hatt et stort fokus på lokalmat, Fylkesmannen i Troms og Finnmark var i januar 2020 prosjektleder for Nord Norge til IGW 2020. Matstrategigruppa i Troms og Finnmark som består av Fylkesmannen, Innovasjon Arktis, fylkeskommunen, kompetansenettverket for lokalmat (NIBIO), Råfisklaget og Sjømatrådet har i 2020 revidert Matstrategien for Troms og Finnmark. På grunn av korona var det flere planlagte aktiviteter som ikke ble gjennomført, men vi har arrangert nettseminar om lokalmat og næringsutvikling med over 40 deltakere. Det er også gledelig å se at REKO-ringene og Bondens Marked har hatt en positiv utvikling i 2020, til tross for en vanskelig situasjon for mange som tilbyr lokalmat og Grønt Reiseliv.

2020 har vært et spesielt år også for Inn på tunet og Ut på vidda-tilbydere. Mange rapporterer om stor nedgang i etterspørselen av tjenester. Dette på grunn av svak kommune økonomi og sist på grunn av Korona En felles konferanse om Inn på tunet og Ut på vidda sammen med Nordland er utsatt til 2021. Likeså et møte med erfaringsutveksling og inspirasjon mellom forvaltninga i Nordland og Troms og Finnmark. På slutten av året ble det startet en runde med individuelle Teams-møter med tilbydere for å kartlegge situasjonen og få innspill på hva Fylkesmannen kan bidra med.

Siste del av godkjenningen til seks Ut på vidda- tilbydere ble utsatt to ganger og forventes å gjennomføres i 2021.

Midlene til arktisk landbruk er omtalt underkap. 3.3.

Skog og trebruk

Hovedarbeidet for økt verdiskaping på skog består i å bygge opp en bedre framtidig skogressurs og å utnytte dagens skogressurser. Det er i dag mindre fokus på langsiktig ressursoppbygging i samfunnet og aktiviteten er for liten til å nå målene i tiltaksplanene. Det er kun i noen få kommuner det arbeides aktivt med skogplanting, ungsogpleie og andre kvalitetstiltak.

Tredriver er nå på plass både i Troms og i Finnmark. Hovedoppgavene er å få økt bruk av tre i bygg og økt bruk av lokalt virke. Tredriver i Troms ble opprettet i 2020 og er et prosjekt der Kystskogbruket er prosjektansvarlig mens, Innovasjon Norge og fylkeskommunen bidrar med finansiering. Fylkesmannen deltar med faglige råd og veiledning, samt at vi sitter i styringsgruppa for FoU, innovasjons- og trebruksprosjektet til Kystskogbruket. Tredriveren i Finnmark har hatt sitt siste prosjektår i 2020. Det jobbes med videreføring for en ny periode 2021-2023.

Fylkesmannen har vært prosjektansvarlig for et styrketestforsøk på furu i Troms og Finnmark, der formålet har vært å finne ut om furuvirke fra våre fylker holder kravene til styrke for konstruksjonsvirke. Dette er et forskningsprosjekt i samarbeid med Nibio, NMBU, Statskog, Finnmarkseiendommen og Skogbruksjefen i Finnmark. Resultatet blir publisert andre halvår 2021.

I hogsten ser vi ei dreining mot for tidlig hogst av bartrevirke og manglende foryngelse i etterkant. Hogst av lauvtrevirke til bioenergi har tatt seg noe opp. I Finnmark er det stabil hogst av tynningsvirke i furufeltene, der virket går til lokale flisfyringsanlegg.

Fylkesmannen har fulgt opp kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse, og alle kontrollfelt for 2020 er fulgt opp.

Fylkesmannen har fulgt opp kommunene med henblikk på effektiv bruk av tilskuddsordningene i skogbruket, men skulle gjerne hatt større kapasitet til veiledning av kommuner uten skogkompetanse og -kapasitet.

Finnmark treforum er et skognæringsforum for skog- og trenæringa i Finnmark. I overkant av 70 bedrifter arbeider med verdiskaping fra skogbruket. Fylkesmannen har utført sekretær oppgaver for forumet i samarbeid med styret. Det arbeides med bedriftsutvikling, arrangere studieturer, holde kurs og tilrettelegge for økt bruk av tre i Finnmark.

Reindrift

På reindriftsområdet har det ikke vært kapasitet til å jobbe aktivt med å bidra til næringsutvikling og verdiskaping i reindriften i 2020.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Regional innsats innen landbruksbasert næringsutvikling er innrettet slik at nasjonale mål og føringer i RNP nås.

Regionalt næringsprogram for Troms og Finnmark for 2019 – 2022 ble utarbeidet i en bred prosess som involverte partnerskapet, kommunene, landbrukets organisasjoner og andre fagmiljø i landbruket og bør være godt kjent i aktuelle fagmiljø. Næringsprogrammet legger føringer for bruken av utrednings- og tilretteleggingsmidlene og midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket. Næringsprogrammet med tilhørende tiltaksplan er et viktig tema på møtene i partnerskapet, tiltaksplanen revideres årlig.

Regionalt næringsprogram for Troms og Finnmark har følgende hovedmål:

Et bærekraftig, lønnsomt og fremtidsretta landbruk som drives i samspill med den arktiske naturen og samfunnet. For å nå hovedmålsettingen er det en forutsetning at dagens primærproduksjon minimum opprettholdes på dagens nivå når det gjelder produksjon av kjøtt, melk og egg. Innen potet, rønnsaker, bær, skog og videreforedling av råvarer har vi et godt potensial for å øke produksjonen

Satsingsområdene er:

- Omdømme
- Rekruttering
- Kompetanse
- Agronomi
- Melkeproduksjon
- Kjøttproduksjon
- Potet, grønnsaker og bær
- Modernisering av driftsbygninger
- Økologisk landbruk
- Skogbasert verdiskaping
- Videreforedling av mat
- Reiseliv
- Inn på tunet og Ut på vidda

Fylkesmannens innsats relatert til næringsprogrammet har i 2020 vært fokusert på videreforedling av mat, Inn på tunet, Ut på vidda og skogbasert verdiskaping. Nærmere beskrivelse ligger under punkt 3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket. Midler til arktisk landbruk er et viktig verktøy for å bidra i utviklingen av landbruket i nord. Innen økologisk landbruk har innsatsen i 2020 begrenset seg til utdeling av økomatprisen i samarbeid med Nordland.

Vi har startet planlegging av en breiere innsats mot rekruttering.

En utfordring i forhold til å oppnå målet om landbruk over hele landet er et tynt fagmiljø. Vi opplever også at kompetanse og kapasitet i kommunal landbruksforvaltning svekkes. Kommunene tilføres nye oppgaver, uten at de får tilstrekkelige ressurser til å løse de, og det er heller ikke noe krav til kompetanse. Det satses også for lite på forskning på sorter tilpasset vårt klima.

Vi har over år hatt en nedgang i produksjon av svinekjøtt, og slakteri og foredlingsindustrien lider under for liten råvaretilgang.

Hovedutfordringa med å få tilstrekkelig måloppnåelsen i skogpolitikken i regionen er at mange av kommunene, som utgjør førstelinjetjenesten i forvaltninga, mangler skogkompetanse og kapasitet. Skogeiere og andre næringsutøvere har heller ikke tilgang på privat veiledningsapparat. Det medfører at næringspotensialet ikke blir utnyttet, juridiske og økonomiske ordninger ikke blir brukt, kontrolloppgaver ikke blir utført, veiledning ikke blir gitt, kunnskapsmangel og rom for at folk tar seg til rette etter eget forogdtbefinnende. Det er behov for at skogmyndighetene er synlig, til stede og en aktiv tilrettelegger for næringsaktivitet.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

Fylkesmannen informerer om foryngelsesplikten der det er naturlig. I 2020 har vi redigert og forbedra informasjonen på egne nettsider.

Tolv hogstfelt i Harstad og Tjeldsund er trukket ut for kontroll i 2020. Kommunene har i tillegg trukket ut fire felt lokalt, Harstad (2), Tjeldsund (1) og Målselv (1). Totalt er 16 felt lagt inn til foryngelseskontroll.

Status på feltene er: OK (10), Skal kontrolleres (3), Sendt egenmelding (2), OK, bør følges opp (1). For 2020 er alle kontrollfeltene fulgt opp, men ikke avslutta ennå.

Det er flere felt som er trukket ut til kontroll tidligere år som ikke er fulgt opp. Årsaken kan være manglende skogfaglig kompetanse og kapasitet. Tiltak

som er gjort er m.a. informasjon til kommunene gjennom skriv og telefonkontakt med saksbehandlere i kommunene. Temaet er også tatt opp i forvaltningskontroll og møte med enkeltkommuner.

Det er fortsatt en del hogstfelt der virket ikke er meldt inn i virkesdatabasen og således ikke blir gjenstand for kontroll. Det er ulike årsaker til manglete oppfylging av oppgaveplikten og utfordrende å få aktørene til å følge opp dette.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene er fulgt opp med henblikk på effektiv bruk av tilskuddsordningene i skogbruket. 100%.

Fylkesmannen sender hvert år et forventningsbrev til kommunene for de juridiske og økonomiske virkemidlene i landbruket, herunder skogbruk. Det ble i tillegg sendt et eget tildelingsbrev for tilskuddsordningene knytta til skogbruket (NMSK) med mer detaljert informasjon. Forvaltningen av tilskuddsmidlene til skogsvegbygging og driftstilskudd ble overført til kommunen fra 1.1.2020. Kommunene måtte i den forbindelse revidere overordna retningslinjer slik at de også omfattet tilskuddsordningene til skogsvegbygging og driftstilskudd. Kommuner som ikke reviderte retningslinjene, fikk ikke tildelt tilskuddsramme til skogsveg/drift.

Skogkultur

16 av 21 kommuner i Troms fikk i tildelingsbrevet tildelt kr 2,61 mill kr NMSK-midler til skogkultur i 2020 i hht. aktivitetsbudsjett og historisk bruk. Finnmarkskommunene fikk ei felles tildeling på 650 000 kr. I underkant av 40 000 kr blei holdt igjen til seinere fordeling.

6 kommuner i Troms brukte 2,73 mill kr, hovedsaklig til planting. 10 kommuner som hadde bedt om, og fikk tildelt midler, brukte kr 0,-. I Finnmark blei 0,47 mill kr brukt i 7 kommuner. Ubrukte midler er omfordelt til kommuner med udekt behov på slutten av året.

Hoveddelen av midlene er brukt til ressursoppbygging. Det er planta 427 000 planter på 1813 da. Øvrige tiltak som har fått NMSK-tilskott er tynning, felling av nyttbart lauv, ungsogopleie, litt kvisting og flaterydding.

Det at så mange kommuner ikke bruker NMSK-midlene kan ha mange årsaker. Manglende kapasitet og kompetanse til å følge opp ordninga, manglete informasjon og kontakt med skogeiere er noe av forklaringa. Det er mulig en del kommuner har et perifert forhold til sin rolle som skogbruksmyndighet, og at skogoppgavene prioriteres bort i konkurranse med andre fagfelt.

Skogsvegbygging og driftstilskudd

Aktivitet - vegbygging og driftstilskudd

De fleste kommunene startet arbeidet med revisjon av overordna retningslinjer litt ut i året. På grunn av politisk behandling tok det dermed litt tid før retningslinjer var på plass, og tilskuddsramme kunne tildeles kommunene.

Aktiviteten har vært noe lavere i år sammenlignet med i fjor. Vegbyggingen kom seint i gang i år. Det var mye snø vinteren 2020 og en svært sein vår. Vi har i tillegg fått tilbakemelding fra kommunene om at pandemien vanskeliggjorde møter for planlegging av fellesveganlegg. Noen kommuner har en del ubrukte midler. Dette skyldes i hovedsak at noen store vegprosjekter er blitt forsinka i prosess, slik at tilskuddssøknadene ikke ble klare for bevilgning i år. Vi har omfordelt midler mellom kommunene etter behov. Ellers er vår erfaring at det tar noe tid før kommunene kommer inn i forvaltningen av tilskuddsordningene.

Det kom 43 søknader om koronatilskudd til hogstaktivitet fordelt på 6 kommuner. Det ble utbetalt 2,7 mill. kroner innen ordninga. Tilbakemeldingene fra kommunene og næringa tyder på at virkemidlene i ordninga traff godt og var viktig for aktørene. Det var mye arbeid med forvaltning av koronatilskuddet både for kommunene og fylkesmannen. Det var spesielt behov for veiledning ved behandlingen i ØKS, som var ny for både kommunene og oss.

Investeringer - skogsveger

Det er utbetalt ca 3,6 mill. kroner til skogsvegbygging i år. 68 % av tilskuddet er utbetalt til skogsbilveganlegg og 32 % til traktorveganlegg. Det er behov for å bygge både skogsbilveger og traktorveger i fylket, ut fra variasjon i både topografi og skogressurser. I Finnmark er investeringene særlig knytta til ombygging av skogsbilveger, som er viktig for å bedre økonomien ved tynning av furuskogen. Byggeaktiviteten har vært noe lavere enn i 2019. Dette har noe årsak i en svært sein vår og utsatt byggestart på flere prosjekter – og noe på grunn av omlegging av ordningene.

Ferdigstilling - skogsveger

Det er ferdigstilt 7 skogsbilveganlegg fordelt på 1,4 km nyanlegg og 5,1 km ombygging. Gjennomsnittskostnadene for skogsveganleggene har økt ganske mye sammenliknet med 2019. Årsaken til dette er at flere større veganlegg med mye sprengningsarbeider er ferdigstilt.

Det er ferdigstilt 8 traktorveganlegg på til sammen 7,1 km nyanlegg og 2,8 km ombygging.

Vedlikehold - skogsveger

Skogeierne i Troms har generelt lite innestående skogfondsmidler. Få skogeiere har dermed skogfond disponibelt til bruk på vedlikehold. Egne

oppsparte midler må dermed brukes til vedlikehold. Dette framkommer ikke av statistikken i skogfondssystemet.

I Finnmark er det mange lange eldre skogsbilveganlegg med stort behov for både vedlikehold og ombygging. Det er utført noe vedlikehold, men det er ikke brukt skogfondsmidler til dette i 2020.

Tiltak og virkemiddelbruk for bedre skogsveinett

Skogsbilveier - type tiltak	Veilengde (km)	Tilskudd (kr)	Skogfond (kr)
Nybygging	1.4	1 411 842.0	43 418.0
Ombygging	5.1	2 627 163.0	43 418.0
Vedlikehold	0.0	0.0	1 800.0

Tabellen viser data for ferdigstilte skogsbilveger med tilskudd i Troms og Finnmark. Se beskrivelse i tekst over.

Verdiskaping i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har gjennom kunnskapsoverføring til kommunene bidratt til en effektiv og god forvaltning av tilskudd til skogsveier og drift med taubane o.a.

Vi kom litt seint i gang med informasjon om arbeidet kommunene måtte gjøre i forbindelse med overføring av forvaltningsoppgavene. Vi sendte ut et kort informasjonsbrev til kommunene den 19.12.2019 med informasjon om overføringen av forvaltningsansvar og oppgaver, og planlagt opplæring i fagsystemet ØKS. Vi anmodet også kommunene om å starte arbeidet med å utarbeide overordna retningslinjer. Arbeidet med overordna retningslinjer gikk imidlertid litt treigt i januar og februar og vi hadde planlagt en fagsamling for kommunene 17.-18. mars, for å få flere av kommunene i gang med arbeidet. På grunn av koronasituasjonen ble samlinga avlyst, og i stedet ble det kjørt 2 opplæringskurs i ØKS via Teams. Veiledningen til kommunene innen ordningene og fagsystemet ØKS har etter dette vært 1:1 veiledning via Teams eller telefon. Det har fungert bra.

I løpet av våren hadde de fleste kommunene fått revidert overordna retningslinjer slik at de også omfattet tilskudd til skogsvegbygging og driftstilskudd. Det er noen kommuner som fremdeles mangler overordna retningslinjer. Det er stort sett kommuner som er uten skogfaglig kompetanse, og som har forholdsvis marginale skogressurser.

For å lette kommunenes arbeid med forvaltning av tilskuddsordningene har vi utarbeid noen maler som kommunene kan bruke som utgangspunkt for sine brev og vedtak.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens rådgiving og veiledning overfor distriktsstyrene og siidaandelsledere bidrar til økt produksjon og verdiskaping i reindriften.

FMTF rådgivning og veiledning overfor næringen har i 2020 vært preget av beitekrisehåndteringen og Corona. I all hovedsak har næringen forsøkt å unngå tap av produksjonsdyr samt sikre kalveproduksjon på tross av vanskelige beiteforhold. Det har vært lite fokus på tiltak som bidrar til økt verdiskaping og produksjon utover dette. Koronasituasjonen har også vært en utfordring iht. til å møte distriktene, siidaene og siidaandelsledere fysisk. I de områdene hvor reindriften har foret i tråd med veiledningen under beitekrisen ser vi at kalveproduksjonen har vært tilnærmet normal.

3.1.1.14 Bærekraftig landbruk

Vi har i 2020 sett en økning i søknader til miljøvirkemidlene i jordbruket. Det kan skyldes en stor innsats i 2020 for å gjøre dem kjent hos målgruppen, men det kan også skyldes en større bevissthet for miljø- og klimatiltak. Uansett årsak ser vi at miljøinnsatsen i fylket tar seg opp.

Økt planting med tilskudd (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Klimadelen i regionalt- skog- og klimaprogram er kjent og fulgt opp av kommunene.

Regionalt skog- og klimaprogram er gjort kjent for kommunene gjennom brev til kommunene om oppgaver på landbruksområdet (forventningsbrev), informasjon på våre nettsider og gjennom fagmøter med kommunene. Programmet er lagt opp med strategier, resultatmål og handlingsplan med tiltak som må gjennomføres for å nå målene i programmet. Det varierer mye fra kommune til kommune hvordan dette blir fulgt opp. De kommunene som har skogkompetanse og -kapasitet ivaretar oppgavene, men i mange kommuner er ikke dette prioritert. Det er vår oppfatning at kommunene ikke opplever regionalt skog- og klimaprogram som et førende dokument for sin prioritering av egne ressurser.

Fylkesmannen har liten oversikt over om de ulike nivåene i kommunene har tatt inn over seg målene i klimadelen og programmet som helhet. Det begrenser seg sannsynligvis til at skogbruksansvarlige med skogkompetanse er kjent med programmet. Hovedmålet i klimadelen er å øke karbonbinding i skog og bruken av tre.

Det er flere faktorer som er med å påvirke om det er mulig å øke skogproduksjonen og dermed karbonbindinga, m.a. nasjonal politikk, økonomiske og

juridiske virkemidler, økonomi i næringa, veiledningsapparat, vektlegging i forvaltningsleddet og andre interesser.

To tredriverprosjekt er etablert i fylket. Disse har som mål å få opp trebruken i regionen, samt å få bedre utnyttning av lokalt trevirke. I arbeidet med økt produksjon og bruk av bioenergi arbeides det med å få til en nordnorsk strategi for bioenergi fra landbruket.

Rgionalt miljøprogram (RMP) (fra kapittel 3.1.6.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Innholdet i RMP er kjent for landbrukets organisasjoner, kommuner og aktuelle søkere.

Vi har laget en veileder til ordningene som er lagt ut på Fylkesmannens nettsider. Denne har vi sendt per e-post til kommunene, og oppfordret kommunene om å dele med bøndene i sin kommune. I tillegg har Fylkesmannen sendt ut e-post og/eller SMS til alle foretak som søker produksjonstilskudd. Disse e-postene og SMS-ene har gått ut til foretakene: 26. juni, 15. september og 13. oktober 2020.

Vi har hatt et godt og konstruktivt samarbeid med faglagene med fastsetting av foreløpige og endelige satser. I 2020 har vi også startet opp en evaluering av ordningene i regionale miljøtilskudd i samarbeid med faglagene og kommunene. Dette arbeidet har skapt engasjement rundt ordningene.

Vi har opplevd god effekt av å sende ut informasjon og påminnelse direkte til foretakene. I 2019 var det totalt 542 søknader, mens i 2020 var det 624 søknader. Dette er en økning på 15 % sammenlignet med 2019. Dette inkluderer et mindre antall søkere fra nye Tjeldsund kommune, som tidligere hørte til Nordland.

Vi ser at fylket ikke bruker opp SMIL-rammen, men med tanke på at det har vært en økning i bruken av SMIL-midler sammenlignet med 2019, og at Fylkesmannen vil fortsette å jobbe aktivt opp mot kommunene for å øke bruken av SMIL-midler, forventer vi større bruk av ordningen. I november 2019 var det innvilget 2 240 486 kr i SMIL- midler totalt for fylket, mens det i november 2020 var innvilget 3 528 314 kr. Når det gjelder bruk av SMIL midler til ulike SMIL-tiltak så ønsker vi å bidra til flere SMIL-tiltak innenfor forurensing og spesielt utslipp til vann, da vi ser at det er et potensiale for å bruke ordningen i større grad på dette området.

Vi mottok 11 søknader i 2020 på klima- og miljøtilskuddene, med totalt søknadsbeløp på 1 415 070. Det var derfor nødvendig med en streng prioritering av søknadene. 5 søknader ble innvilget, mens de resterende ble avslått. Innvilget beløp kr 354 043. Vi prioriterte tilskudd til forskningsprosjekter med relevans for klimautfordringer i fylket, samt innføring av klimakalkulatoren. Det er veldig stor pågang på midlene, og mange gode prosjekter som må avslås. Fordelingen av midler til ulike fagområder styres av hva vi får inn av søknader. Vi har i hovedsak prioritert temaene klimagassutslipp og klimatilpasning.

RMP-Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Tiltak i RMP er innrettet mot de regionale miljøutfordringene.

Troms og Finnmark er et stort fylke. Det er store variasjoner innad i fylket. Det er ikke alle ordninger som passer like godt over alt. Unntakene er: ordningene under miljøtema utslipp til luft, og tilskudd under miljøtema kulturlandskap som er populære i hele fylket.

Vi opplever at vårt miljøprogram er i overkant fylldig og uoversiktlig, og vi har vært usikker på om ordningene har vært godt nok innretta. Vi har derfor satt i gang en evaluering av ordningene i 2020. Målet for evalueringsarbeidet er å innrette tilskuddene best mulig innenfor de rammene vi har. Evalueringa er per nå ikke slutført enda.

De nasjonale føringene som er satt i instruksen begrenser muligheten for å tilpasse ordningene til vårt fylke. Vi opplever at en del av ordningene har mistet innholdet etter forrige rullering. Dette gjelder særlig tilskudd til vedlikehold av turstier, og tilskudd til slått/beite av verdifulle jordbrukslandskap (innmark).

Vannforvaltningsplaner (fra kapittel 3.1.6.2.3.2 i TB)

Rapportere på

Miljøvirkemidlene er innrettet i henhold til vannforvaltningsplanene. I tråd med nasjonale føringar om vannforvaltning skal mer forpliktende krav tas i bruk ved behov for forsterket innsats.

Vi har i samarbeid med miljøavdelingen laget og kvalitetsikret en oversikt over landbrukspåvirkede vannforekomster i fylket som vil kunne bedre sin miljøtilstand eller beskyttes mot forurensning, dersom avrenningen fra jordbruket reduseres. Denne oversikten vil være grunnlaget for å definere områder som skal prioriteres for tilskudd til RMP-tiltak som skal begrense avrenning til vann. Den vil også brukes for å følge opp kommuner som vi mener bør bidra til at flere søker om SMIL-tiltak som skal begrense forurensing til vann. Ut over dette har vi ikke vurdert å gjennomføre mer omfattende krav i områder hvor

iverksatte tiltak i dag ikke er tilstrekkelig til å nå miljømålene, men dette vil vurderes kontinuerlig i samarbeid med miljøavdelingen.

Utvalgte kulturlandskap (fra kapittel 3.1.6.2.3.3 i TB)

Rapportere på

Ha god oversikt over forvaltning av områdene som har status som Utvalgte kulturlandskap i jordbruket, samt bidra til direktoratenes forslag til plan for videre arbeid med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket fra 2020 til og med 2025.

Tre av de fire UKL-områdene i fylket har hatt svært god aktivitet i 2020, og gjennomført en rekke tiltak som både vil bidra til å ta vare på natur- og kulturminneverdiene på lang sikt. UKL-området Goarahat og Sandvikhalvøya mottok nasjonal kulturlandskapspris for 2020, noe som bidro til økt aktivitet og enda flere tiltak. I ett av UKL-områdene, Sää'nsjidd/Skoltebyen/Kolttakylä, har det vært begrenset aktivitet og få tiltak. Dette har sammenheng med at området fremdeles er i en oppstartsfase og det har vært utfordringer mht. kommunens ressurser til å følge opp ordningen, samt korona pandemien. Tiltakene som er gjennomført i 2020 har bidratt til å styrke kulturlandskapsverdiene i alle områdene. Den positive trenden er at UKL-grunneierlagene fremdeles har stort pågangsmot og ønske om å benytte seg av ordningen for å utvikle området ytterligere. Vi kan ikke se at det er noen utfordringer som kan true verdiene i området.

Det har til dels vært utfordrende for kommunene å overta forvaltningen av ordningen. Dette henger sammen med at kommunene har begrenset med ressurser. Flere av søkerne i UKL-områdene er eldre privatpersoner som har hatt store utfordringer med å søke elektronisk. Dette har ført til et betydelig merarbeid i form av veiledning og støtte fra kommunene. Enkelte saksbehandlere melder også om at de synes det er mye (unødvendig) arbeid forbundet med etterrapportering og utbetaling av tilskudd. Vi tror at kommunene har gjort seg mange erfaringer som vedtaksmyndighet og fått kjennskap til saksbehandlersystemet i løpet av 2020 som vil gjøre forvaltning og saksbehandling enklere i framtida. Vi følger kommunene jevnlig opp med veiledning ved behov. Vi planlegger også å gjennomføre en regionsamling for kommune og grunneierlag i alle UKL-områdene slik at de kan utveksle erfaringer.

Alle UKL-områdene har referansegruppe bestående av Fylkesmannen (miljø og landbruk), Fylkeskommunen, Sametinget, samt den respektive kommune og UKL-grunneierlag. Referansegruppene møtes jevnlig for de fleste områdene og det er god dialog mellom de ulike instansene. Vi ser at det er et behov for å klargjøre Fylkesmannens rolle som koordinator av ordningen etter at den er overført til kommunen, da det er noe uklart hva det er forventet at vi skal bidra med og hvilket ansvar vi skal ta.

Tilskudd til tiltak i beiteområder (fra kapittel 3.1.6.2.3.4 i TB)

Rapportere på

Formålet med Tilskudd til tiltak i beiteområder er kjent og fulgt opp av kommunene på en god måte.

Fylkesmannen arrangerte kommunesamling for landbruksforvaltningen i Troms og Finnmark 04.11.2019 der vi informerte om at forvaltningen av at tilskudd til tiltak i beiteområder overføres til kommunene fra 01.01.2020. Vi sendte informasjonsbrev til kommunene datert 12.02.2020 om tilskuddsordningen og i brev datert 01.04.20 tildelte vi kommunale virkemidler til tiltak i beiteområder. Vi fordelte rammen på kommunene i Troms og Finnmark på grunnlag av informasjon fra kommunene om finansieringsbehov og vår erfaring fra tidligere søknadsomganger. Det ble tildelt kr 2 155 000 i første omgang til 32 kommuner. Vi inndro ubrukte midler i løpet av høsten 20 og fordelte til kommuner med ekstra behov.

I våre informasjonsbrev og dialog med kommunene, har vi vektlagt at fra og med 2021 skal kommunen ha retningslinjer med prioriteringer og søknadsfrist for ordningen. Vi har også vektlagt at utlysningen skal gjøres på kommunens nettsider, jmf rundskrivets krav. Vi har også formidlet føringen om at ca 30 % av midlene skal prioriteres til investeringer knyttet til teknologi. De fleste kommuner har nå utarbeidet retningslinjer.

Det er stor interesse fra beitelag og andre for disse midlene. Vi registrerer stor interesse for teknologiløsninger og i løpet av 2020 er det mange henvendelser og diskusjoner om e-sporing og Nofence. Av søknads og saksbehandlersystemet AGROS ser vi at midlene først og fremst går til teknologi og sperregjerder.

3.1.1.15 Andre oppdrag

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Fylkesmannen har organisert tverrfaglig arbeid internt innen den boligsosiale innsatsen gjennom å ha utviklet en planveileder som eies av EL, Planseksjon, Helse og Sosial- og Oppvekst avdelingen. Det er opprettet en operativ gruppe mellom Fylkesmannen og Husbanken (OPG) som skal vurdere innsatsområdene og fremme forslag til endringer og tiltak til strategisk gruppe, som representerer eksterne samarbeidspartnere regionalt på ledernivå. I tillegg vil medlemmer av OPG arbeide med aktuelle temaer i egen fagavdeling.

Veilederen er vedtatt våren 2020 og vil bli revidert i 2021 gitt endringer i oppdrag på dette fagområde. Embetet vil fortsatt ha behov for økt kunnskap og styrke samhandlingen tverrsektorielt internt i embetet og eksternt med samarbeidspartnere.

Utviklingen er positiv.

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de to tiltakene i Bolig for velferd.

Embetet har gjennomført følgende:

- * Etablert Regionalt samarbeidsforum for boligsosiale problemstillinger sammen med Husbanken i februar. I tillegg til ulike statlige aktører er også UiT, kommunerepresentanter og relevante brukerorganisasjoner invitert inn i samarbeidet.
- * Arbeidet med Foyer i Nord som mulig prosjekt for Regionalt samarbeidsforum for enkelte kommuner i fylket.
- * Gitt tilbakemelding på samtlige kommunale planstrategier, samfunnsplaner og arealplaner om betydningen av at kommunene har et aktivt fokus på boligsosialt arbeid som en integrert del av den overordnede boligpolitikken.
- * Gitt tilbakemelding på boligpolitiske/boligsosiale planer fra kommunene med utgangspunkt i PBL som plattform for kommunal planlegging.
- * Workshop i samarbeid med Husbanken i mars med aktuelle fagavdelinger - tema: hvordan kan fagavdelingene best ivareta nasjonale mål for det boligsosiale fagområdet i arbeidet med kommunenes planer.
- * Brev til kommunene i april om etablering av samarbeidsfora og bedt om innspill.
- * Deltatt på Husbankens webinar i 18.06. med tema: "Barna først"
- * Utarbeidet og iverksatt fylkesmannens planretningslinje for ivaretagelse av nasjonale mål på det boligsosiale området i fagavdelingene sitt arbeid med planer på alle plannivå - samfunnsplaner, arealplaner, fag-/temaplaner.
- * Spørreundersøkelse til kommunene i august for å kartlegge hva de anser som de største boligsosiale utfordringene i sin kommune.
- * Holdt innlegg på HB sitt landsdekkende webinar 28.10. - "FN's bærekraftsmål i boligplanlegging" med tema: boligsosiale hensyn i plan.
- * Fylkesmannens Fyrtårn Barn og unge er inkludert i embetets arbeid med å ha fokus på viktigheten av gode bomiljø for barn og unge.
- * Helse- og sosialavdelingen har deltatt i forskjellige fora og hatt boligsosiale tema oppe i bl.a. NAV-ledermøte. I f.m. arbeid rettet mot rus og psykisk helse, er det utarbeidet et mandat for videre arbeid mot kommunen i samarbeid med bl.a Husbanken. Dette arbeidet fortsetter i 2021 og ønskes videreutviklet da.
- * Boligsosiale utfordringer har vært tema i sosialfaglig nettverk med NAV-kontorene i fylket.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Etter etablering av en intern tilsynsgruppe i 2019 er arbeidet med intern samordning av tilsynsarbeidet blitt godt forankret og bedre koordinert i 2020. Gjennom arbeidet med Nasjonal Tilsynskalender er samordningen med øvrige statlige tilsynsetater blitt mindre arbeidskrevende. Samtidig når vi lettere ut til kommunene med informasjon om tilsynsplaner.

Det har ikke vært mulig å følge nasjonale frister om registrering av tilsynsplaner i Nasjonal Tilsynskalender fordi ulike overordnede sektormyndigheter operer med ulike frister som ikke er samordnet. Kommunenes kontrollutvalgssekretariat har ikke kunnet overholde sine frister fordi de fleste kommunestyrer vedtar sine kontrollplaner i siste kommunestyremøte i påfølgende år etter kommunevalget.

På grunn av pandemien har arbeidet med etablering av et eksternt tilsynsforum blitt utsatt fordi vi ønsker muligheten for å møte de andre tilsynsaktørene fysisk.

Embetet har er svært opptatt av at tilsyn skal bidra til læring og forbedring i kommunene. God dialog i forkant, god involvering under gjennomføring og god oppfølging i etterkant av tilsyn gir god måloppnåelse.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Arbeidet med å ta i bruk Nasjonal Tilsynskalender ble påbegynt og embetet hadde som ambisjon at tilsynskalenderen skulle brukes i samordningsarbeidet. Det var vanskelig å bruke Nasjonal Tilsynskalender som verktøy for samordning med andre tilsynsetater fordi bare et fåtall av tilsynsetatene tok tilsynskalenderen i bruk i 2020.

Planen for gjennomføring av tilsyn i Troms og Finnmark ble sent ferdigstilt pga. sen tilgang på informasjon om nasjonale tilsynskampanjer fra overordnede

sektormyndigheter.

På grunn av pandemien ble de fleste tilsyn utsatt og mange ble avlyst. Av denne grunn ble også arbeidet med samordning opp mot andre tilsynsmyndigheter nedprioritert.

Tilsynstrykket i kommunene har på grunn av pandemien vært betydelig lavere enn et normalår.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at fylkesmannens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at fylkesmannens ressurser benyttes effektivt.

Da de fleste tilsyn ble utsatt og mange tilsyn avlyst på grunn av COVID-19, har arbeidet med koordinering opp mot forvaltningsrevisjoner ikke blitt prioritert i 2020.

Gjennom høsten har dialogen med KU-sekretariatene vært god og måloppnåelsen vurderes som god med tanke på planleggingen av tilsynsåret 2021. I planleggingen har det blitt tatt hensyn til kommunal egenkontroll. I noen tilfeller har man tilpasset tilsynsplanene til kommunenes planlagte forvaltningsrevisjoner, noe som har gitt mulighet til å utnytte våre tilsynsressurser på bedre.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Vi jobber for at våre tilsyn skal føre til endring i regelverksetterlevelsen og læring i kommunene. Eksempelvis følger vi i tilsyn med barnehagemyndigheten og skoleeier metodehåndboka. Ifølge metoden skal kommunene få veiledning både før tilsynet og i etterkant. Vi informerer om funn i våre nyhetssendinger og i møter med sektor. Vi oppfordrer og kommunene til å lese rapporter fra tilsyn vi har gjennomført som ligger på nettet.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Justis- og kommunalavdelingen

Klimahensyn er innarbeidet i PBL og hensyn er forsterket gjennom bærekraftsmål og i hovedsak klimatilpasning men også innspill til klimautslipp i sentrumsutvikling i de store byene. Innspill til plansaker (på alle nivåer) har i løpet av året innarbeidet et eget punkt på klimahensyn og bærekraft.

I forbindelse med planstrategiene gis det tilbakemelding om klima hensyn der dette ikke er ivaretatt. Vi erfarer at mange kommuner i Troms og Finnmark har et fokus på temaet, men samtidig er det en utfordring når svært få kommuneplaner er oppdatert.

Planseksjonen og landbruksavdelingen har arbeidet frem, sammen med miljødir. et VærSmart kurs for alle kommunene i Troms og Finnmark.

Fylkesmannen har gjennomført en hel fagdag med fokus på klimahensyn og bærekraft for hele embetet (alle ansatte) der eksterne foredragsholder fra Framsenteret og Asker kommune har bidratt.

Fortsatt er det mye arbeid som gjenstår for å få dette integrert i alle avdelingene hos FM.

Landbruk

Prosjektet klimatilpasning i landbruket gjennom Plan- og bygningsloven, som Fylkesmannen i Troms og Finnmark har gjennomført i samarbeid med Fylkesmannen i Oslo og Viken, er nå avsluttet. Sluttrapport og grunnlagsmateriale for å utvikle en interaktiv veileder på tema ble sendt til Miljødirektoratet i november 2020. Miljødirektoratet vil gjøre den interaktive veilederen tilgjengelig på klimatilpasning.no. Veilederen skal bidra til at klimatilpasning i landbruket større grad ivaretas i kommunal og regional planlegging. Flere kommuner i Troms og Finnmark og Viken og Fylkeskommunen i begge fylkene har vært involvert i prosessen med å utarbeide veiledningsmateriale, i tillegg til faglag, ulike faginstanser og forskningsmiljø. Dette har bidratt til kunnskapsutveksling og gjensidig læring blant ulike forvaltningsnivå og bedre samhandling mellom forskning og forvaltning.

Reindrift

På reindriftsområdet er ikke klimatilpasning innarbeidet i veiledning av distrikt, siida og siidaandeler i reindriften. Det finnes ikke veiledere som kan benyttes til dette formålet. Veiledningsarbeidet og materialet er rettet mot kommunesektoren, jf. for eksempel VærSmart kurs.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har en gjeldende klima- og energiplan med ambisiøse mål som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Justis- og kommunalavdelingen

Fylkesmannen har formidlet forventningene i SPR til kommunene på plan respondert gjennom klimaprofil Troms og med spesiell fokus på havnivåstigning. Til kommunal planstrategier med veiledning påpeker Fylkesmannens viktigheten med å innarbeide klima og energiplaner der dette er mangelfullt. Vi minner igjen om at 17 av 39 kommuner har ikke vedtatt ny planstrategi og at 75% av kommunene har en utdatert samfunnsplan som ikke har tatt inn nye krav til bærekraft og tilpasning i egen planlegging.

Fylkesmannen vurderer målsetningene i nye klima- og energiplaner i kommunene som lite ambisiøse der kommunene i liten grad har vurdert dette med unntak av havnivåstigning.

Fylkesmannen vurderer kommunenes gjennomføring av klimatiltak med et stort potensial med forbedringer, kommunene har vurdert det i forhold til havnivåstigning men kun sporadisk knyttet til andre tema.

Kommunene vurderer i liten grad tiltak mot avskoging og økt opptak av CO₂ i skog og andre landarealer i sin overordnede planlegging i fylket. Enkelte kommuner har noe flatehogst, men ingen avskoging.

Vurdering av hvilken årsakssammenheng det er mellom iverksatte tiltak fra Fylkesmannen og observert effekt/resultat har ikke Fylkesmannen løftet opp som tema. Store områder i Finnmark er belastet med lauvmakk over en årrekke som var et problem i Troms for noen år tilbake. Det vil ta flere tiår å få frem produktiv naturlig tilvekst av bjørkeskog i store områder. Treslagsskifte har ikke vært vurdert som tema, en kan vurdere skifte av treslag som har større motstandsdyktighet mot lauvmakk og som har god evne til å fange CO₂ som et klimatiltak.

Fylkesmannen har stort forbedringspotensial i å samhandle internt mellom plan og landbruk med å foreslå tiltak i denne sammenheng. Fylkesmannen har startet med havnivåstigning som vi gjennom erfaring har ansett som det første tema å ta tak i. Fylkesmannen er i en god prosess.

Miljødirektoratet har god innflytelse på konkret effekt/resultat gjennom å avholde kompetansehevende kurs, seminarer og produksjon av veiledere.

Fylkesmannen deltar på kraftforsyningens systemutviklingsmøte med langtidsplan for kraftselskapet ARVA og tilsvarende i Sør-Troms og nordre-Nordland samt Finnmark som kraftbransjen har på oppdrag fra NVE. Fylkeskommunen som regional planmyndighet er fraværende på disse møtene. Klima og energiplanlegging henger tett sammen med næringsutvikling og muligheten for klimareduserende tiltak i et energiuutviklingsvindu som Troms og Finnmark nå er inni i, gjennom utvikling og videreføring av 420kV som nå har kommet til Skillemoen i Alta fra Sør-Troms. Linjene planlegges videre til Hammerfest og til Sør-Varanger som på sikt vil gi store muligheter for fylket. Et nordisk samarbeid med en ring fra Kirkenes til Finland tilbake til Nord-Sverige vil også kunne skape positiv utvikling og gode klimatilpassede tiltak der temperaturøkning antas å bli størst i Norge.

Landbruksavdelingen

Landbruksavdelingen jobber for at kommunene skal bruke skog og skogareal aktivt i sitt lokale klimaarbeid. Det gjøres ved å gi innspill om skogens karbonbinding i kommunenes klima- og energiplaner og gjennom tiltakene i Regionalt skog- og klimaprogram for Troms og Finnmark. Det arbeides også med å øke bruken av bioenergi, der Statsforvalteren nå lager en bioøkonomistrategi for Nord-Norge i samarbeid med fylkeskommunene og Innovasjon Norge.

Vi arbeider også for økt planting av skog, og treslagsskifte på arealer som egner seg for dette. Avskoging er et lite problem i fylket, men hogst av ungskog og manglende foryngelse er en økende utfordring. Det er behov for bedre samhandling internt i embetet på klima-området.

Kommunene har tatt i bruk ny veiledning til klimatilpasning (fra kapittel 3.2.1.3.1.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene har tatt i bruk ny veiledning til klimatilpasning i statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i kommunene, herunder i utforming av planstrategier etter plan- og bygningsloven.

*Planseksjonen har utviklet standardtekster som formidles i våre innspill i planarbeidet

*Kunnskapen er formidlet gjennom folkevalgtopplæringen til alle kommuner i 2020. Kommunene kjenner lite til retningslinjene, dette gjenspeiles gjennom manglende planstrategier (17 av 39 kommuner) og at kun 25% av kommunene har en oppdatert samfunnsplan. En undersøkelse bestilt av Sparebank 1 Nord-Norge viser at kommunene i vår region vil få størst temperaturendring i fremtiden, men er minst forberedt om konsekvensene.

*De som har behandlet planstrategien har i mindre grad tatt med klimaendring som et viktig parameter i styringsdokumentet.

*Det er høsten 2020 gjennomført kurs for alle kommuner i samarbeid med Miljødirektoratet med god deltakelse fra kommunene.

*Fylkesmannen har et forbedringspotensial for å legge til rette med flere WEB-seminarer og digitale foredrag for å heve kompetansen og øke interessen på fagområdet. Dette vil bli forsterket i 2021.

3.1.2.4 Andre oppdrag

Oppdrag 3.2.1.4.1 - Kompetansestrategien, barnevern

Tjenestestøtteprogrammet:

De aller fleste av tjenestene i Troms og Finnmark har gjennomført Tjenestestøtteprogrammet. Erfaringene våre er at programmet har blitt bedre i de siste rundene. Hva dette programmet er, har også blitt tydeligere kommunisert til tjenestene. Vi har en tjeneste som nå er med i Tjenestestøtteprogrammet sammen med en tjeneste fra Nordland. Fylkesmannen deltar på noen av samlingene. Tilskudd til reise/vikarer ble gitt i høst. Vi har gitt tilbakemelding til Bufdir på foreslått fremdriftsplan for Tjenestestøtteprogrammet fremover.

Veiledningsteam:

Vi har 4 tjenester som har avsluttet veiledningsteam 2018-2020. For 2 av disse har vi avtalt videre oppfølging mellom fylkesmannen og kommunen. En kommune har ikke ønsket ytterligere oppfølging fra fylkesmannen ut over vår generelle oppfølging, og fra en kommune har vi hatt utfordringer med å få tilbakemelding på vår henvendelse om videre oppfølging. Det er 7 tjenester i vårt fylke som nå er i gang med veiledningsteam. Vi er fornøyd med at fylkesmannen nå skal være med allerede fra starten av. Det vil gjøre vår løpende oppfølging av tjenesten enklere, og også enklere for oss når vi skal «overta» oppfølgingen etter at veiledningsteamperioden er over. Når det gjelder de 7 tjenesten som startet opp i juni, var fylkesmannen representert på oppstartsmøtene og den digitale samlingen i september.

Dialogmøter:

Vi vurderer som det tiltaket i kompetansestrategien med best utbytte, både for oss og kommunene. Dialogmøtene har vært en fin arena for kommunene å presentere sin barneverntjeneste, for oss å presentere vårt syn, og å få til en god og åpen dialog om barneverntjenesten. Barnevernreformen har også vært et viktig og nyttig tema i disse møtene, og møtene gir en god arena for god dialog med kommuneledelsen, både politisk og administrativt, om barnevern generelt og barnevernreformen spesielt. Vi startet opp med en «ny runde» med dialogmøter i 2020, og planla halvparten av våre tjenester i 2020 og resten i 2021. Vi hadde planlagt å gjøre noen dialogmøter digitalt og noen ved fysiske besøk i kommunen. Pga. Covid-19 situasjonen ble alle (15) dialogmøter gjennomført digitalt. Vi har gode erfaringer med å gjennomføre disse møtene digitalt. Vi avtaler alltid om og eventuelt hvilke oppfølgingspunkter vi skal ha i møtet. Vi mener vi allerede følger de oppfølgingspunktene som fremkommer i følgeevalueringen.

Læringsnettverk:

Dette er det tiltaket i kompetansestrategien som er vanskeligst, både å gjennomføre for kommunene og for fylkesmannen å følge opp. Vi har lyst ut midlene for 2020, søknadsfristen var i mai, men vi fikk bare inn 4 søknader. Etter ny utlysning med søknadsfrist 3. september fikk vi inn flere søknader, og alle søknader som oppfylte kravene har fått tilskudd til prosjekter. Vi har imidlertid restpott på både den generelle potten og potten til fosterhjemprosjekter. Vi fikk tilbakemeldinger fra noen nettverk at covid-19 situasjonen har gjort at møter/samlinger i nettverkene har blitt avlyst/utsatt, og at de slet med å få brukt opp midlene som ble innvilget i 2019. Vi mottok ønske om å kunne flytte midler over til 2021. Dette ble videreført til Bufdir og gitt godkjenning til. Vi har behandlet de søknader vi fikk inn ift. dette. Det har vært avholdt teams-møte med alle nettverkene hvor vi også hadde deltakelse fra Bufetat region nord for å stimulere til samarbeid med Bufetat. Vi imøteser i 2021 videre samarbeid med Bufdir og øvrige embeter med erfaringsutvekslinger og dialog om hvordan vi ytterligere kan innrette innsatsen knyttet til oppfølgingen av læringsnettverk.

Forøvrig viser vi til våre vurderinger under pkt. 7.3.2.12.

Arbeidet med kompetansestrategien for best mulig å bidra til at kommunene er rustet til barnevernreformen, vil videreføres som et svært viktig innsatsområde også i 2021.

Oppdrag 3.2.1.4.2 - Voldsforebyggende verktøy

Vi har vi nedsatt en intern arbeidsgruppe bestående av fem medarbeidere fra avdeling Helse og sosial og avdeling Oppvekst og barnevern som koordinerer det videre arbeidet. Gruppen ledes av vår fyrvokter på barn og ungeområdet.

Vi har gjennomført flere samarbeidsmøter med fylkesmennene i Nordland og Trøndelag, samt med RVTS Midt og Nord. Vi har også vært løpende i dialog og samarbeid med Bufdir om oppdraget.

I oktober gjennomførte vi to halvdags webinarer i samarbeid med fylkesmennene i Nordland og Trøndelag. Målgruppen var alle som arbeider i tjenester til barn og unge. Tema for webinarene var barns rett til beskyttelse etter barnekonvensjonen, opptrappingsplanen mot vold og overgrep, ny nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge og bruk av voldsforebyggende verktøy i samtale med barn.

Etter dette sendte vi ut forespørsel til kommunedirektører/rådmenn i alle våre kommuner om å utpeke en kontaktperson til nettverket, som har blitt fulgt opp med puring til de som ikke svarte. Ved årsskiftet har 30 av 39 kommuner meldt inn en eller flere kontaktpersoner. De som enda mangler vil bli fulgt videre opp i 2021.

I desember arrangerte vi sammen med fylkesmannen i Nordland og RVTS Nord et informasjonsmøte om nettverket, RVTS og verktøyene, og kontaktpersonene fikk der stille spørsmål til videre avklaring. I januar er alle kontaktpersoner invitert til dialogmøter med fylkesmannen og RVTS Nord i mindre grupper. Hensikten er å bli bedre kjent med status for dette arbeidet i kommunene, rekruttering og videre oppfølging av kursledere og deres rolle her, samt innspill til eventuelle tema de ønsker mer kunnskap om.

Vi har ellers holdt en tett og god dialog med RVTS Nord og fylkesmannen i Nordland, samt betjent henvendelser fra kommunene fortløpende. Responsen fra kommunene så langt er at de synes det er nyttig å bli bedre kjent med tema og verktøyene, i tillegg til at de synes det er positivt at det etableres et nettverk for videre oppfølging på feltet. Kurslederkursene skal gå over en periode fra februar til april 2021. Arbeidet med implementeringen av de voldsforebyggende verktøyene i kommunene og fylkeskommunen vil videreføres i 2021.

Oppdrag 3.2.1.4.3 - barnefattigdom

I Helse- og sosialavdelingen har barneperspektivet hatt fokus, spesielt i klagesaksbehandlingen innen sosialtjenesteloven. Flere NAV-kontor har fått veiledning og klagesaker opphevet, med bakgrunn i at barneperspektivet ikke er ivarettatt godt nok. Interne maler har blitt endret og det jobbes fortsatt med dette med tanke på fokuset på barn, barns rettigheter og barnefattigdom i 2021. Barnefattigdom og -perspektiv var tema på et NAV-ledermøte og det er også kommunisert skriftlig til NAV-kontorene. I tillegg har det blitt satt søkelys på temaet i sosialfaglig nettverk med NAV-veiledere i samarbeid med NAV fylke.

Barnefattigdom har også fått fokus i embetes kommunebilder, hvor det under sosiale tjenester er et av fokusområdene. Et sentralt nøkkeltall er antall barn i familier som mottok sosialhjelp.

3.1.2.5 Tilrettelegge for god CBRNE-beredskap

CBRNE beredskap har vært tema i Fylkesberedskapsrådet i 2020

Videre arbeider vi sammen med mange aktører for å sikre at mottak av reaktordrevne fartøy i Tromsø kan gjøres på en sikker måte. Her har vi blant annet en samordningsrolle.

CBRNE er også tema i flere scenarier i Fylkes-ROS som er under utarbeidelse.

Vurdere etterlevelse av CBRNE (fra kapittel 3.2.1.5.1.1 i TB)

Rapportere på

Sørge for at CBRNE er vurdert i etterlevelse av relevante krav i [Fylkesmannens samfunnsikkerhetsinstruks](#)

I vårt interne planverk har hovedfokus innen CBRNE-beredskap vært atomhendelser og pandemi. Vi har flere tiltakskort, blant annet for mottak av reaktordrevne fartøy.

Kontinuitetsplanlegging har vært en tematikk både i egen organisasjon og overfor kommunene.

I vår oppfølging med kommunene inngår status på planverk for atomhendelser. I 2020 gjennomførte vi flere kommuneøvelser med atomscenarier.

Vi har i liten grad hatt fokus på kjemikalieberedskap i kommunene i 2020. Vi har tidligere hatt fokus på status på oppbevaring av ammoniakk i kommunene.

CBRNE har vært tema i FBR, men vi har ikke foretatt en kartlegging av status for arbeid med CBRNE hos medlemmene i FBR.

Ivareta rollen som regionalt samordningsrollen innen CBRNE-beredskap (fra kapittel 3.2.1.5.1.2 i TB)

Rapportere på

Ivareta rollen som regionalt samordningsledd i tråd med Fylkesmannens samfunnsikkerhetsinstruks innen CBRNE-beredskap, ref. [kgl.res. 23. august 2013 - Atomberedskap sentral og regional organisering](#) og [mandat for beredskapsutvalget mot biologiske hendelser, 23.mars 2019](#).

Vi har i eget planverk tydeliggjort vår rolle som regionalt samordningsledd både i normalsituasjon og ved hendelser.

Vi har en aktiv samordningsrolle i forbindelse med tilrettelegging for mottak av reaktordrevet fartøy i Tromsø.

Vi ivaretar samordningsrollen i forbindelse med Covid-19 situasjonen. Vi samordner informasjon som grunnlag for rapportering til nasjonale myndigheter. Vi formidler informasjon fra nasjonale myndigheter lokalt og regionalt. Vi koordinerer, samordner og tilrettelegger og gjennomfører møter med kommuner, FBR og andre aktører i fylket. Vi understøtter kommunene i deres arbeid med håndtering av Covid-19 for å nevne noe.

CBRNE-beredskap i fylkesberedskapsrådet (fra kapittel 3.2.1.5.1.3 i TB)

Rapportere på

Benytte fylkesberedskapsrådet aktivt for å sikre god faglig rådgivning regionalt og lokalt, i tråd med [Nasjonal strategi for CBRNE-beredskap](#).

Fylkesmannen har hatt gjennomgang av CBRNE-strategien med FBR og bruker kompetanse blant medlemmer ved utarbeidelse av atomøvelser som kjøres primært for kommunene. Kompetanse fra

FBR brukes i forbindelse med pågående arbeid med å tilrettelegge for mottak av allierte atomubåter i Tromsø.

Medlemmer i FBR bidrar også med CBRNE kompetanse i arbeidet med revisjon av Fylkes-ROS

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av embetene

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Oppvekst- og barnevern

Gjennom våre interne rutiner sikrer vi at det er høy kvalitet i våre vedtak og tilsynsrapporter. Pedagoger og jurister samhandler om disse og de kvalitetssikres av seksjonslederne, og i noen tilfeller av direktør.

Vi har i 2020 brukt mye ressurser på å veilede kommunene om regelverket innenfor alle våre rettsområder.

Vi har meldt om avvik i tilsynsaktiviteten på introområdet. Dette skyldes i hovedsak kapasitetsutfordringer høsten-20 da flere av de planlagte tilsynene ble utsatt pga reiserestriksjoner om våren. Etter en risikovurdering ble ett tilsyn derfor ikke gjennomført.

Miljø

Alle aktuelle virksomheter som er omfattet av avfalls-BREF, har fått varsel og pålegg om endring av tillatelse.

Vi har god måloppnåelse på tilsyn. Vi har i 2020 etablert rutiner for tilsynsaktivitet, og har iverksatt planer for økt tilsynskvalitet og tiltak for å oppfylle kravet om lik praksis i embetet. Vi har deltatt på opplæringsdager på tilsyn i regi av Miljødirektoratet og deltatt i nasjonal tilsynsgruppe. Dette er viktig for å sikre lik praksis mellom fylkene. I utarbeidelse av egne tilsynsplaner har vi sett på frekvens og risikovurdert tilsynsobjekter ut ifra kjennskap til bedrifter og utarbeidet tilsynsplaner basert på dette. Vi har over mange år hatt et etterslep på frekvensbasert tilsyn og får opp langt flere tilsyn enn det vi har anledning til å gjennomføre i løpet av et år når vi gjør uttrekk i saksbehandlingsverktøyet "Forurensning". For å effektivisere mht. reisekostnader utarbeider vi et kart over tilsynene i fylket og planlegger tilsyn ut i fra dette, slik at vi kan gjennomføre flere tilsyn når vi reiser til et område. Dette er imidlertid vanskelig å få til med de nasjonale tilsynsaksjonene, og for å få ned reisekostnader og klimaavtrykk hadde det vært en fordel om de nasjonale tilsynsaksjonene ikke var fastsatt til spesifikke uker.

Minimum 2 tilsyn per år. (fra kapittel 3.3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Som følge av pandemien har vi hatt problemer med gjennomføring av tilsyn. Vi har i lengre perioder måtte begrense vår reiseaktivitet og dette har fått følger for stedlige tilsyn. Flere av de planlagte tilsynene ble utsatt til høsten. Vi har derfor bare klart å gjennomføre ett tilsyn etter introduksjonsloven i 2020. Dette tilsynet gjennomførte vi med å delvis gjennomføre intervju via digital plattform. Tilsynet ble gjennomført med Sør-Varanger kommune og avdekket flere lovbrudd.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Juridisk seksjon har vært hardt rammet av covid 19-pandemien i form av at de fleste juristene på seksjonen har sjonglert jobb og omsorg for barn i perioder i 2020. Vi avga også ressurser internt for å gjennomføre lovlighetskontroller med karantenevedtakene som kommunene innførte. Til tross for dette har vi behandlet 39 flere klagesaker etter plan- og bygningsloven i 2020 enn i 2019. I tillegg har flere stillinger på seksjonen stått vakante. Totalt behandlet vi 186 klagesaker etter plan- og bygningsloven i 2020, herunder **169 byggesaker** og **17 reguleringsplansaker** mot 142 byggesaker og 5 reguleringsplansaker i 2019, som igjen er omtrent tilsvarende det som ble behandlet av henholdsvis FMTR og FMFI i 2018. Vi gjør oppmerksom på at tabellen i SYSAM ikke synes å innhente alle byggesaker som ble ekspedert i 2020, og rapporterer derfor 5 færre ferdigbehandlede byggesaker, enn det som er reelt. Det korrekte antallet kommer imidlertid dersom man søker seg frem på ekspederte byggesaker i 2020.

Vi har hatt høyt fokus på restansenedbygging i 2020, og har satt i gang en rekke tiltak. Vi har blant annet gjort flere organisatoriske endringer på seksjonen, herunder spesialisering av saksbehandlere, endringer i lederstrukturen, overtidsdugnader, tilsetting av ny saksbehandler og konsulent, vi har satt ut noen saker til Fylkesmannen i Nordland og lignende. Plan- og bygningsrettsområdet er imidlertid et komplisert fagfelt, slik at enkelte av tiltakene vil det ta noe tid før vi ser effekt av, som for eksempel nyansettelser. Noen av tiltakene har derimot hatt umiddelbar effekt, noe som igjen har resultert i at vi har behandlet 39 flere klagesaker sammenlignet med i fjor, herunder 27 flere byggesaker og 12 flere reguleringsplansaker. Vi har videre registrert at gjennomsnittlig saksbehandlingstid sakte går nedover, og forventer å se større effekt av våre tiltak på lengre sikt.

Til tross for høyt fokus på restansenedbygging, hadde vi dessverre fortsatt en vesentlig grad av fristoverskridelse på området. Dette skyldes etter vår

vurdering i stor grad at vi inn i 2020 hadde med oss et stort etterslep av klagesaker fra 2019, sammenholdt med at vi har hatt 1-2 vakante stillinger gjennom hele året, noe som hovedsakelig skyldes rekrutteringsutfordringer ved kontorsted Vadsø. Et engasjement har i noen grad dekket opp for dette, men ikke tilfredsstillende, da dette er et fagområde det tar tid å sette seg inn i.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-84 %	16 %	164	26

Vi gjør oppmerksom på at tabellen i SYSAM ikke synes å innhente alle byggesaker som ble ekspedert i 2020, og rapporterer derfor 5 færre ferdigbehandlede byggesaker, enn det som er reelt. Det korrekte antallet kommer imidlertid dersom man søker seg frem på ekspederte byggesaker i 2020 i Sysam.

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Saksbehandlingstiden i disse sakene henger sammen med restansesituasjonen generelt, jf. ovenfor. Det er likevel viktig å få frem at klagesakene hvor det er gitt utsatt iverksetting har blitt prioritert, og har hatt kortere behandlingstid enn øvrige saker.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-100 %	0 %	2	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Det ser ut til at to av ekspropriasjonssakene vi behandlet i fjor, ved en feil ikke er blitt registrert i Sysam. Tabellen viser tre behandlede ekspropriasjonssaker, mens vi i realiteten behandlet 5 saker. To av de fem ekspropriasjonssaker behandlet som førsteinstans er behandlet innen fristen på 12 uker. Årsaken til at vi ikke rakk dette i de tre andre sakene skyldes hovedsakelig at sakene ikke var tilstrekkelig opplyst på søknadstidspunktet, herunder eksempelvis manglende varsling av grunneiere eller utfordringer med å få inn tilstrekkelige opplysninger fra advokat. Dette førte til en noe oppstykket saksbehandling. Vår prioritering av restansene på byggesaksområdet, har nok også til dels hatt noe innvirkning på saksbehandlingstiden på en av disse sakene. Vi ønsker imidlertid å presisere at søknader om forhåndstiltredelse og samtykke til ekspropriasjon prioriteres høyt hos oss. Disse sakene prioriteres også foran klagesaksbehandling på byggesak- siden tiltakene som søkes prioritert ofte er av stor samfunnsinteresse samt at det ligger i sakens natur at det er tidskritisk å komme i gang.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-67 %	33 %	3	1

Ved en feil er 2 av ekspropriasjonssakene som vi behandlet i fjor, ikke registrert i Sysam. Riktig antall behandlede saker er 5, hvorav to av sakene er behandlet innen 12 uker.

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet ingen ekspropriasjonssaker som klageinstans i 2020.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-100 %		0	0

IED: Avfalls-BREF (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle aktuelle virksomheter som er omfattet av avfalls-BREF, har fått varsel og pålegg om endring av tillatelse.

Vi har varslet og gitt pålegg om å gjøre vurderinger til 14 anlegg. Vi har fått tilbakemelding fra alle. Vi klarer ikke å finne beskrivelse av plan på FM-Nett. Vi vil likevel få opplyse om at vi så langt ikke har fattet vedtak om selve revideringen av aktuelle tillatelser, men at dette vil bli gjort i løpet av 2021 slik at det foreligger oppdaterte tillatelser i i tråd med BAT i 2022.

Virksomheter omfattet i avfalls-BREF

Antall virksomheter omfattet i avfalls-BREF	Antall virksomheter som har fått varsel og pålegg om endring av tillatelser	Differanse
14	14	0

Dette gjelder 14 anlegg, men 9 bedrifter siden noen har flere anlegg

Forurensningstilsyn: God kompetanse (fra kapittel 3.3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har god kompetanse og tilfredsstillende aktivitet på forurensningstilsyn

I tilbakemeldingen til årsrapporten for 2019 fikk vi kritikk for at vi ikke nådde målsetningen om antall tilsyn og gebyrintjening og at kvaliteten ikke var tilstrekkelig. I ettertid har vi hatt oppfølging fra Miljødirektoratet gjennom dialogmøter som vi mener har vært fruktbare. Vi har blant annet blitt oppmerksom på at det har vært visse ulikheter i hvordan den faktiske gjennomføringen av tilsyn har vært gjennomført i de to embedtene. Selv om Koronasituasjonen i 2020 har ført til betydelig redusert tilsynsaktivitet som følge av nasjonale og interne smitteverntiltak, har vi arbeidet med å heve kompetansen og kvaliteten på tilsynsarbeidet, blant annet med å utarbeide felles prosedyrer for tilsynsarbeid. Tilsyn hvor personell fra begge kontorer deltok på felles tilsyn har avdekket behov for justeringer når det gjelder ulikheter i praksis ved gjennomføring. For å få gjennomført tilsyn i år har vi testet ut hybridløsninger i gjennomføringen ved en kombinasjon av fysiske befaring utendørs og dokumentgjennomgang over Teams for å ivareta Koronarestriksjonene. Dette arbeidet mener vi vil være viktig for tilsynsaktiviteten i 2021 selv om også den fremdeles er preget av Koronatiltakene.

Alle på forurensningsseksjonen gjør saksbehandling (konsesjoner og veiledning) og gjennomfører tilsyn. Vi har ikke personell som kun driver med tilsyn. Alle, foruten en nyansatt, har gjennomført grunnleggende tilsynsopplæring, og noen har også viderekommende kursing. Vi håper imidlertid at det snart blir mulig å delta på tilsynskurs for en av våre nyansatte som ikke har slikt grunnleggende kurs, fordi det ble avlyst i 2020. Vi ønsker også at direktoratet arrangerer viderekommende kurs som vårt øvrige tilsynspersonell kan delta på.

Vi har iverksatt planer for økt tilsyn og har deltatt på opplæringsdager på tilsyn i regi av Miljødirektoratet og deltatt i nasjonal tilsynsgruppe. I utarbeidelse av egne tilsynsplaner har vi sett på frekvens og risikovurdert tilsynsobjekter ut ifra kjennskap til bedrifter og utarbeidet tilsynsplaner basert på dette.

Oppsummert mener vi derfor, gitt forhold utenfor vår kontroll, at vi har **god måloppnåelse** for tilsyn i 2020. Vi ser da bort fra at Koronasituasjonen sterkt har begrenset muligheten for gjennomføre alle planlagte fysiske tilsyn i 2020, og dermed påvirket både inntjening og antall. Vi har totalt fakturert 837 800,- i tilsyn for 2020 hvorav 506 200,- er for 39 tilsyn gjennomført i 2020.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har etablert et godt system for effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Medarbeiderne har god kunnskap om de ulike tilskuddsordningene. Fylkesmannen informerte og veiledet kommunene daglig om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning per telefon og e-post. Brev og informasjon fra Landbruksdirektoratet ble sendt videre til kommunene.

I 2020 har våre fagsamlinger og kurs til kommunene vært organisert som nettseminarer. Vi kom for alvor i gang med dette fra mai 2020. Vi har hatt et bredt og hyppig tilbud til kommunene med nettseminar på mange ulike fagtema, tilnærmet ukentlig. Vi har benyttet både interne og eksterne forelesere.

I tillegg til dette fikk enkelte kommuner indirekte veiledning gjennom våre forvaltningskontroller. Kommunene fikk også indirekte veiledning gjennom vedtak som Fylkesmannen traff som klageinstans.

Det er fem medarbeidere som i 2020 har jobbet med den største tilskuddsordningen, produksjonstilskudd i jordbruket. Medarbeiderne er organisert i en egen faggruppe som har hatt regelmessige møter hvor det er gjort overordnede avklaringer, oppfølging og hvor enkeltsaker er diskutert. Kontrollarbeidet har fulgt oppsatt plan, og avdelingen samarbeider godt.

På reindriftsområdet har tilskuddsforvaltningen vært preget av en endring i forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som medførte til mange avkortninger/avslag og mange klager. Det antas ikke å ha sammenheng med manglende informasjon og veiledning. På grunn av dette og at bedrifter kunne utsette levering av regnskap ble vi betydelig forsinket i behandlingen av tilskudd og oversatt gitte frister.

Gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Det er gjennomført kontroller i henhold til kontrollplan, og planen er bekreftet til Landbruksdirektoratet.

I 2020 er det gjennomført kontroll i all hovedsak i tråd med vår risikobaserte kontrollplan. Kontrollene viser at vi treffer godt med våre risikovurderinger, både med tanke på hvilken ordning som kontrolleres og utvalgt kommune eller foretak. Vi ser likevel at vi dette året har hatt utfordringer med å prioritere kontroll av enkelte ordninger, som følge av økt arbeidsmengde i omorganiseringsprosessen.

Som understreket i kontrollplan av 2020 ville det i løpet av året også gjøres fortløpende vurderinger på om det skulle foretas kontroller utenom de som var nevnt i planen. I 2020 var det behov for å kontrollere et konkret foretak når det gjaldt ordningen produksjonstilskudd. Det ble planlagt stedlig kontroll av foretaket, men koronasituasjonen gjorde det umulig å gjennomføre arealkontroll. Av denne grunn ble det gjennomført dokumentkontroll av foretaket i stedet. Dokumentkontrollen omfattet ikke areal- og kulturlandskapstilskuddet, da vi konkluderte med at arealkontroll av grovfôrprodusenter ikke lar seg gjennomføre uten å befare arealene.

Når det gjelder husdyrkonsesjonsregelverket for svine- og fjørfeproduksjon, er det gjennomført en kontroll. Resultatet av kontrollen var at det ble ilagt standardisert erstatning.

Forvaltningskontroller

Det er gjennomført forvaltningskontroll av produksjonstilskudd, herunder areal- og kulturlandskapstilskudd, tilskudd for husdyr, og tilskudd til avløsning ved ferie og fritid, NMSK og regionale miljøtilskudd. Kontrollen ble gjennomført i kommunene Balsfjord, Alta, Sør-Varanger, Tana (herunder også Nesseby og Vardø), Storfjord og Kvæfjord. Kontrollene ble gjennomført ved møte i Teams. Ikke alle ordningene er kontrollert i alle kommunene. I tillegg er det gjort en del kontroller i saksbehandlersystemet eStil.

I kontrollplanen var det oppført forvaltningskontroll av kommunene Dyrøy og Sørreisa. Tema for kontrollen skulle være NMSK, men kontrollene utgikk fordi skogbruksaktiviteten har vært svært liten i kontrollåret 2019. Det er innvilga og utbetalt lite NMSK midler dette året

Kontroll av tilskudd og erstatninger

Kontroll av reisetilskudd ved veterinærer sine syke- og inseminasjonsbesøk ble varslet per brev, og det ble bedt om å levere dokumentasjon på at reisene var utført. Fylkesmannen kontrollerte de omsøkte kilometeravstandene ved hjelp av kart på nett. Som dokumentasjon på at reisene var utført leverte veterinær kopi av faktura som var sendt rekvirent, og rapport over inseminasjon som var gjort.

Fylkesmannen har gjennomgått lister med likningstall for tidligpensjonsmottakere. På bakgrunn av saksbehandlers gjennomgang av denne listen kom vi frem til at det i år ikke var nødvendig med videre oppfølging av mottakerne.

Fylkesmannen har kontrollert 9 søknader om erstatning for avlingssvikt i grovfôrproduksjon.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	17
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i 2019	1
Antall foretak som skal følges opp vedr. produksjonsgrensen i 2021	0
Antall foretak det er gjennomført stedlig kontroll hos i 2020	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning	1
Antall foretak som har fått standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, men vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	21674

Risikobaserte kontroller i forvaltningen av tilskudd og erstatninger

Ordning	Er kontrollpunkter fastsatt?	Effekter av kontrollpunktene
Erstatning ved avlingssvikt, vekstgruppe grovfôr med husdyr	Ja	Et foretak hadde ikke gjødslet i samsvar med gjødslingsplan. Klimaprosent ble redusert.
Tilskudd til veterinære reiser	Ja	Reise ikke gjennomført, upresis angivelse av avstand, ikke levert dokumentasjon for reisen, mangelfull dokumentasjon på reiser.

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av avvik i kontrolliste	0
Saker funnet i orden	0
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Kontroll av foretak som følge av mulige feilopplysninger

Foretak	Ordning og årsak	Resultat	Oppfølging
A	Produksjonstilskudd, herunder avløsertilskudd, areal- og kulturlandskapstilskudd (salg av grovfôr) og gjødslingsplan	Konstatert at A forsettlig har gitt feilopplysninger om avløsertilskudd i søknaden. Salg av grovfôr og gjødslingsplan funnet å være i orden.	Tilskuddet avkortet med 20 %.

Gjennomført risikobasert forvaltningskontroll (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Det er gjennomført risikobasert forvaltningskontroll av 20 pst. av kommunene.

Det er gjennomført forvaltningskontroll av følgende kommuner i 2020:

- Alta: areal- og kulturlandskapstilsnitt, husdyrtilsnitt, tilsnitt til avløsning ved ferie og fritid
- Balsfjord: areal- og kulturlandskapstilsnitt, husdyrtilsnitt, tilsnitt til avløsning ved ferie og fritid
- Sør-Varanger: areal- og kulturlandskapstilsnitt, husdyrtilsnitt, tilsnitt til avløsning ved ferie og fritid
- Tana, herunder også kommunene Vadsø og Nesseby; regionale miljøtilsnitt
- Storfjord: regionale miljøtilsnitt
- Kvæfjord: regionale miljøtilsnitt

Totalt er 8 kommuner kontrollert. Det utgjør 20,5 %.

Forvaltningskontroller av kommunene

Kommune	Ordninger og omfang	Avvik ved kontroll (antall og beskrivelse)	Oppfølging av avvik
Alta	Areal- og kulturlandskapstilsnitt, husdyrtilsnitt, tilsnitt til avløsning ved ferie og fritid	Ett avvik: kommunen har ikke kontrollert opplysninger om avløser.	Kommunen må ta med vurdering om å kontrollere utgifter til ferie og fritid inn i sin risikovurdering.
Balsfjord	Areal- og kulturlandskapstilsnitt, husdyrtilsnitt, tilsnitt til avløsning ved ferie og fritid, NMSK	Tre avvik: 1) Det er avdekket avvik mellom areal i gårdskart og landbruksregisteret på eiendommer hvor det søkes om produksjonstilsnitt. 2) Kommunen har mangelfull journalføring og arkivering av enkelte saksdokumenter. 3) Kommunen har ikke laget kontrollplan for tilsnitt til skogkultur og utbetalinger av skogfond.	Kommunen har ikke besvart hvordan disse avvikene skal lukkes. Statsforvalteren følger dette opp videre i 2021.
Sør-Varanger	Areal- og kulturlandskapstilsnitt, husdyrtilsnitt, tilsnitt til avløsning ved ferie og fritid	Tre avvik: 1) Kommunen har godkjent høyere verdier enn omsøkt i enkelte søknader. 2) Det er avdekket avvik mellom areal i søknad om produksjonstilsnitt, gårdskart og landbruksregisteret. 3) Kommunen gjennomførte ikke kontroll av produksjonstilsnitt i 2015 og 2018.)	1) kommunen endrer praksis. 2) Kommunen har satt i gang arbeidet med ajourføring av både gårdskart og landbruksregisteret. Målet er at arbeidet skal være ferdig innen høsten 2021. 3) Kommunen endrer praksis. Vil begynne å benytte seg av dokumentkontroller i de tilfellene det er aktuelt, for å effektivisere kontrollarbeidet.
Tana, Nesseby og Vadsø	Regionale miljøtilsnitt	To avvik 1) Det er gitt tilsnitt til vedlikehold til turstier uten at det er avklart om søkerne oppfyller vilkår i forskrifta. 2) Kommunen har ikke gitt skriftlig tilbakemelding om resultat av foretakskontroll.	1) Kommunen gjennomfører kontroll av ordningen for søknadsomgangen 2020. 2) Kommunen endrer praksis
Storfjord	Regionale miljøtilsnitt	Fire avvik: 1) Alle søknader og vedtak er arkivert i samme sak. 2) kommunen har ikke gjennomført risikovurdering 3) kommunen har ikke gjennomført foretakskontroll 3) Det er gitt tilsnitt til vedlikehold til turstier uten at det er avklart om søkerne oppfyller vilkår i forskrifta. 4) Kommunen har innvilget tilsnitt til tiltak som ikke omfatter Storfjord kommune geografisk	Statsforvalteren følger opp kommunen i 2021.
Kvæfjord	Regionale miljøtilsnitt	Tre avvik: 1) Alle søknader og vedtak er arkivert i samme sak. 2) kommunen har ikke gjennomført risikovurdering 3) kommunen har ikke gjennomført foretakskontroll	Statsforvalteren følger opp kommunen i 2021.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse resultatmål	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	1	21 %	8	39

Andel avvik avdekket under (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)

Rapportere på

Andel avvik avdekket under kontroll som er fulgt opp: 100 pst.

Avvik på regionale miljøtilsnitt følges opp i 2021. En kommune har ikke besvart hvordan de skal lukke sine avvik. Dette følges også opp i 2021.

Bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner.

I Øst-Finnmark reinbeiteområde har alle reinbeitedistrikter godkjente bruksregler og utarbeidet distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007.

De fleste reinbeitedistriktene har utarbeidet bruksregler i perioden 2007 - 2014. Noen få reinbeitedistrikter har utført endringer siden da.

Distriktenes arbeid med bruksregler og distriktsplaner antas å ha vært nedprioritert på grunn av beitekrisen. Det har ikke blitt oppdatert bruksregler eller distriktsplaner i løpet av 2020. Generelt har det vært lite henvendelser fra reindriften om veiledning til utarbeidelse av disse.

Norsk-finsk reingjerdekonvensjon (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Norge har oppfylt sine forpliktelser etter norsk-finsk reingjerdekonvensjon.

Gjelder årsrapportering 2020 Grensegjerdet mot Finland i Troms og Finnmark:

Det er utført nødvendig vedlikehold av grensegjerdet mot Finland i Pasvik området. De dårligste områdene er prioritert av budsjettmessige årsaker. Det har blitt satt opp nytt gjerde i området Håldibákki-Lagosjohka (Halti). Videre er jobben med pongtonger over elv i området Soma påbegynt men ikke avsluttet. Fra Håldibákki mot Vuolit Ruksejávri observerte vi på befarings seint i september manglende vedlikehold. Gjerdet ligger nede på ett strekke på ca. 400 meter. Gjerdet er planlagt omlagt og prioriteres i 2021 for å unngå fremtidige utfordringer. Under befarings ble det konstatert at vedlikeholdsarbeidet som hadde vært var tilfredsstillende og tilstrekkelig til å holde finsk og norsk rein på sine respektive sider av gjerdet frem til neste barmarksesong. Nødvendig vedlikehold er prioritert og utført iht. bevilgede midler.

Slik Fylkesmannen vurderer det er gjerdet tilstrekkelig til å holde rein på sine respektive sider av gjerdet, men unntak av nevnte strekk fra Haldibakhti mot Vuolit Ruksejávri.

5-årsplan for grensegjerdet mot Finland fra treiksrøysa Russland/Finland/Norge til treiksrøysa Finland/Sverige/Norge som Fylkesmannen i Troms og Finnmark har ansvaret for er oppdatert og justert iht. årets befarings og vedlikehold samt fremtidige behov for vedlikehold.

Reindriftsloven (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)

Rapportere på

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven er fulgt opp.

Arbeidet med oppfølging av brudd på bestemmelsene i reindriftsloven er et stort og komplekst område for Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Særlig oppfølging av brudd på bruksregler har tatt betydelig med tid og ressurser. I tillegg har vi komplekse saker som krever tett samarbeid med Landbruksdirektoratet og LMD/RA dersom de behandles i domstolene. Dette er saker som gjerne strekker seg over flere år.

I 2020 mottok vi 76 meldinger om ulovlig beiting/beiting i strid med bruksregler/distriktsgrenser, av disse ble 18 saker fulgt opp med befarings, forhåndsvarsel og pålegg etter reindriftsloven § 75. Noen av vedtakene var kombinert med sanksjon; herunder tvangsmulkt etter reindriftsloven § 76. Saker som ble fulgt opp av Fylkesmannen er saker hvor vi konkluderte med at det forelå et ulovlig forhold og at det forelå offentlig interesse i at saken ble fulgt opp av Fylkesmannen. Begrunnelse for at et stort antall saker ikke er fulgt opp av Fylkesmannen er at vi har vurdert at vilkåret om "ulovlig forhold" og/eller vilkåret om "offentlig interesse" i reindriftslovens § 75 ikke var oppfylt eller at saken ble løst uten at det var nødvendig med Fylkesmannens inngrep. Det må likevel understrekes at vi har brukt betydelige ressurser på å avklare om forholdet anses som et ulovlig forhold som må følges opp av Fylkesmannen. Dette gjelder spesielt saker med ulovlig beiting.

Beiting i strid med konvensjonsgrense i Indre-Troms er fulgt opp med vedtak etter reindriftsloven. Det er gitt pålegg (§75) kombinert med tvangsmulkt/tvangsutdriving (§§76/79) til én sameby tidlig 2020 og høstviner 2020.

Vi har hatt oppfølging med vedtak om pålegg etter reindriftslovens § 75 ved brudd på beitetidsbestemmelsene i 3 saker.

Vi har hatt oppfølging av én sak om krav om innsyn, jf. reindriftslovens § 29.

Vi er i en tidlig fase i oppfølgingen av flere ulovlig oppsatte gjerder. Oppfølging utover 2021. 2 gjerder som er blitt saksbehandlet tidligere år planlegges å rives til sommeren 2021.

Vi har i 2020 startet oppfølging av 4 personer som driver reindrift utenfor siidaandel, noe som er i strid med reindriftslovens § 9 (2). Sakene følges opp med pålegg etter reindriftsloven § 75 kombinert med tvangsmulkt etter § 76 og/eller forelegg etter § 78. Oppfølging utover 2021.

4 siidaandeler har blitt fulgt opp med pålegg om levering av Melding om reindrift ved mangelfull levering av melding om reindrift. Vedtakene er kombinert med tvangsmulkt. Oppfølging utover 2021.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Sum	Antall brudd på bestemmelsene i reindriftsloven	Antall brudd på bruksregler	Antall brudd fulgt opp i hht. Reindriftslovens sanksjonskapittel
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	36	14	22	0
Distrikter med godkjente distriktsplaner etter reindriftsloven av 2007	0	0	0	0

Kontroll innenfor reindrift (fra kapittel 3.3.1.2.5.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2020.

Fylkesmannen hadde lagt plan for at det skulle gjennomføres telling av rein i to reinbeitedistrikter i 2020; reinbeitedistrikt 34 Abborassa i Vest-Finnmark reinbeiteområde og reinbeitedistrikt 13 Lagesduottar i Øst-Finnmark reinbeiteområde. På grunn av ressurshensyn og Covid-19 situasjonen besluttet Fylkesmannen i september 2020 å avlyse planlagte reinteellinger i driftsåret. Det var ikke bevilget tilstrekkelig med midler for at tellingene kunne gjennomføres. Videre vurderte Fylkesmannen at det ikke ville være mulig å overholde anbefalte smitteverntiltak for Covid-19 i forbindelse med gjennomføring av telling av rein. Som offentlig myndighet måtte Fylkesmannen ta ansvar og ikke bidra til økt smitterisiko ved reingjerdet. Fylkesmannen har dermed ikke gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2020.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivarettatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

På barnevern har vi nådd resultatmål om 90 % av rettighetsklagene under 3 mnd og 90% av klager fra barn på barneverninstitusjoner under 1 mnd. På hendelsesbaserte tilsynssaker har vi median saksbehandlingstid på 3,3 mnd. Vi har gjennomført 5 av 6 landsomfattende tilsyn i 2020 i samsvar med veileder fra Statens helsetilsyn. 1 tilsyn ble avlyst med bakgrunn i korona og i samsvar med midlertidig retningslinje fra Helsetilsynet for Fylkesmannen prioritering av oppgaver under korona-pandemien.

Helse, omsorg og sosial

Klagesaker etter sosialtjenesteloven har hatt en høy saksbehandlingstid på grunn av betydelig økning av saker inn til Fylkesmannen i 2019 (85% økning). Kun 17 % er behandlet innen 3 måneder sett 2020 under ett. Samtidig er 252 saker behandlet, mot 173 i 2019. Restansen er tatt kraftig ned høsten 2020 og i desember 2020 var over 90 % av klagesakene realitetsbehandlet innen 3 mnd. Det ble avsluttet en hendelsesbaserte tilsynssak innenfor sosialområdet i 2020 og tre nye ble åpnet. På grunn av fokuset på klagesakene, pandemien og lite tilsynskompetanse, ble det ikke gjennomført LOT 2020 innen sosiale tjenester. Det var likevel et høyt fokus på tilsynstemaet - tilgjengelighet til sosiale tjenester i NAV.

Per 31.12.2020 hadde helse- og omsorgsområdet 110 restanser med hendelsesbaserte tilsynssaker. Median saksbehandlingstid på ferdigbehandlede saker var samme dato 9.2 mnd. og median saksbehandlingstid på beholdning var 3 mnd. Det har blitt iverksatt en rekke tiltak for å bedre restansesituasjonen og oppnå målkrav. Det har vært særlig fokus på å redusere saksbehandlingstid, og å ferdigbehandle gamle saker. Dette har medvirket til høy median saksbehandlingstid for ferdigbehandlede saker, men også redusert foreløpig median saksbehandlingstid. Avdelingen har som realistisk målsetting å nå måloppnåelse på median saksbehandlingstid på 6 mnd. innen utgangen 2021.

I 2020 ble 66% av klagesakene på helse- og omsorgsområdet avsluttet innen tre måneder. Totalt er det realitetsbehandlet 555 saker i 2020. Median saksbehandlingstid i 2020 var 2,3 måneder.

På området for Kap. 9 har det blitt iverksatt flere tiltak for å redusere saksbehandlingstid, og for å søke å oppnå måloppnåelse.

Per 31.12.2020 hadde vi redusert antall saker i beholdning. Det har gjennom året vært et særlig fokus på å behandle gamle saker (over 3 måneder). Tiltakene har medvirket til økt median saksbehandlingstid for ferdigbehandlede saker. Samtidig har vi redusert foreløpig median saksbehandlingstid for saker i beholdning. Avdelingen har som realistisk målsetting å nå måloppnåelse på andel overprøvde vedtak innen 3 måneder i 2021.

I 2020 behandlet Fylkesmannen 307 saker om bruk av tvang i medhold pasient- og brukerrettighetsloven Kap. 4 A. Median saksbehandlingstid var 0.7 mnd.

Reisebegrensninger og økt andel oppgaver som følge av den pågående pandemien, samt avdelingens ressursituasjon, har medført begrensninger i muligheter for å gjennomføre planlagte stedlige tilsyn. Det er gjennomført to stedlige tilsyn med bruk av tvang og makt i medhold av hol. kap 9, og et uanmeldt tilsyn med tema ernæring i kommune. Landsomfattende tilsyn (LOT) i spesialisthelsetjenesten ble utsatt av Statens helsetilsyn. Det ble ikke gjennomført LOT kommune (4A). Disse er planlagt gjennomført i 2021.

Fylkesmannen har deltatt i det sentrale tilsynet med luftambulansetjenesten. Vi har også behandlet flere store og komplekse hendelsesbaserte tilsynssaker, som blant annet tilsyn med luftambulansetjenesten i vårt fylke og meldeplikt/varslingsplikt for helsepersonell på Hurtigruten Roald Amundsen.

Det har i 2020 blitt iverksatt flere tiltak for å bedre restansesituasjonen og oppnå målkrav på rettsikkerhetsområdet. Det har vært særlig fokus på å redusere saksbehandlingstid, og å ferdigbehandle gamle saker. Dette har medvirket til forhøyet saksbehandlingstid på avsluttede saker på flere saksområder, men også redusert foreløpig median saksbehandlingstid og andel restansr. Vi vurderer samlet at utviklingen har vært god innenfor rettsikkerhetsområdet på helse- og omsorgsfeltet, og vi vil fortsatt ha fokus på tiltak med sikte på å oppnå målkrav i 2021.

Nye tvangstiltak skal følges opp med tilsyn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Nye tvangstiltak skal følges opp med tilsyn. Tilsynet skal utføres på stedet hvor tjenesten ytes og tvangstiltakene utøves. Fylkesmannen skal undersøke om kommunens plikter overholdes i samsvar med overprøvde vedtak. Prioritering av tilsyn med tvang skal for øvrig være basert på informasjon om risikoforhold og på fylkesmannens kjennskap til kommunene og aktuelle vedtak.

I 2020 ble det gjennomført to stedlige tilsyn med bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming. Antallet stedlige tilsyn ble redusert grunnet pandemien.

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale. Hvilke konsekvenser koronapandemien har for omsorgen og oppfølgingen barna får på institusjonen må være tema i samtalen med barna. Barnet kan kontaktes i forkant eller under fylkesmannens tilsynsbesøk. Dersom barnet ikke var tilstede under tilsynsbesøket, skal fylkesmannen i etterkant kontakte barnet med tilbud om samtale.

Vår rutine og praksis er at vi ved meldte tilsyn sender eget brev til barna med dato og tidspunkt for tilsyn, hva som er tema, samt at de kan snakke med tilsynet om alt som er viktig for de. Vi har også bilde av de som kommer fra Fylkesmannen i dette brevet. Under selve tilsynet tar vi direkte kontakt med ungdommene ute på avdelingene. Dersom ungdommene er på sine rom, banker vi på og tilbyr samtale. Vi snakker først med ungdommene, så de ansatte og ledelsen. Det er likevel ikke alle som ønsker å snakke med tilsynet.

Alle institusjonstilsyn gjennomføres på ettermiddagstid og på tidspunkt hvor vi forventer å finne ungdommene/barna hjemme. Dersom det likevel er noen som ikke er hjemme ved tilsynsbesøket tar vi selv direkte kontakt (telefon/sms) med disse og tilbyr samtale.

Videre har vi en mobiltelefon som ungdom/barn kan kontakte oss på, også med sms. Telefonnr. er gjort tilgjengelig med oppslag på institusjonene, i brev til ungdommene om tilsyn.

Da landet ble stengt ned i mars 2020 endret vi raskt våre institusjonstilsyn til digitale tilsyn. Vi sendte brev til alle ungdommene på institusjonene om situasjonen, om at det kom til å bli en periode hvor vi ikke ble å komme fysisk på tilsyn, men at vi skulle gjøre tilsyn digitalt. De ble også oppfordret til å ta kontakt med oss ved behov.

Vi gjennomførte 6 digitale tilsyn i perioden mars/april. Den 27.4.2020 evaluerte vi de til da gjennomførte digitale tilsynene i sammenheng med ny midlertidig lov og vilkåret «tvingende nødvendig». Vår vurdering var at det var viktig og riktig at vi raskt kom i gang med de digitale tilsynene for å opprettholde kontinuiteten i tilsynene og kontakten med barna/institusjonene. Intervju med ledelsen/ansatte gikk fint å ta digitalt, og det samme gjelder samtalen med de barna som ønsket samtale med oss. Det var imidlertid færre barn som ønsket å snakke med oss, og det var utfordrende å motivere til samtale når vi ikke kunne oppsøke de fysisk. Tilsynene planlegges nå som fysiske tilsyn, vi forsøker heller å utsette litt, før vi eventuelt planlegger for et digitalt tilsyn.

I 2020 hadde Fylkesmannen samtale med 88 av de 147 barna som var registrert ved institusjonene da tilsynene fant sted. Alle 147 barn fikk tilbud om samtale med oss enten fysisk under tilsynsbesøket, eller når vi i etterkant kontaktet de som ikke var hjemme.

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det. (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Vi har stort fokus på å tilby og gjennomføre samtaler med alle barn som ønsker det. Barn/ungdom som klager på tvangsbruk på institusjon, tar vi alltid kontakt med i klagesaksbehandlingen. Barn/ungdom som kontakter oss per telefon eller kommer innom, prioriterer vi alltid samtale med. I alle tilsynssaker gjør vi en konkret vurdering av om barna skal kontaktes. Er det barnet selv som har klaget, tar vi alltid kontakt.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre.

Per 1. januar 2020 hadde helse- og omsorgsområdet (kommune og spesialist) 180 restanser. Median saksbehandlingstid på ferdigbehandlede saker var samme dato 11 mnd. og median saksbehandlingstid på beholdning var 5.8 mnd. I porteføljen med ikke ferdigbehandlede saker var det 29 saker med saksbehandlingstid over 1 år, og i sum 81 saker med saksbehandlingstid over 6 mnd. (basert på tall for perioden 01.01.2019-01.01.2020).

Det har blitt iverksatt en rekke tiltak for å bedre restansesituasjonen og oppnå målkrav. Arbeidet er per i dag organisert i en egen faggruppe, med egen koordinator. Tydelig struktur, styring av saksflyt, tett oppfølging og prioritering av saksbehandling har økt produktivitet.

Per 31.12.2020 hadde helse- og omsorgsområdet 110 restanser. Median saksbehandlingstid på ferdigbehandlede saker var samme dato 9.2 mnd. og median saksbehandlingstid på beholdning var 3 mnd. I porteføljen med ikke ferdigbehandlede saker var det 7 saker med saksbehandlingstid over 1 år, og i sum 30 saker med saksbehandlingstid over 6 mnd. (basert på tall for perioden 01.01.2020-31.12.2020).

Det har vært særlig fokus på å redusere saksbehandlingstid, og å ferdigbehandle gamle saker. Dette medvirker til høy median saksbehandlingstid for ferdigbehandlede saker, men også redusert foreløpig median saksbehandlingstid. Som følge av den pågående pandemien har det i store deler av 2020 blitt satt lengre frister for innsending av opplysninger. Vi har også opplevd en markant økning av andel saker der det må sendes flere purringer før vi mottar forespurte opplysninger.

Avdelingen har som realistisk målsetting å nå måloppnåelse på median saksbehandlingstid på 6 mnd. innen utgangen 2021.

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 6 måneder eller mindre (Helse/omsorg)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Helse/omsorg	50 %	-22 %	28 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Helse- og sosialavdelingen avsluttet to tilsynssaker på ASD-området i 2020. Vi brukte mer enn 5 måneder saksbehandlingstid i begge sakene på grunn av kompleksitet i sakene, og at kommunen i den ene saken ikke besvarte henvendelser.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	100 %	- 100 %	0 %

Avslutning av klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Avslutning av klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Klagesaker helse- og omsorg:

I 2020 ble 66% av klagesakene på helse- og omsorgsområdet avsluttet innen tre måneder. På området nødvendig helsehjelp ble 56% av sakene avsluttet innen tre måneder, på området syketransport ble 74 % av sakene avsluttet innen tre måneder, og på området Helse/omsorg omsorg for øvrig ble 38 % av saken avsluttet innen tre måneder. Totalt er det realitetsbehandlet 555 saker i 2020. Median saksbehandlingstid i 2020 var 2,3 måneder.

Klagesaker etter sosialtjenesteloven:

Fylkesmannen behandlet 17 % av klagesakene innen 3 måneder.

Årsaken til den lave prosentsatsen er den enorme økningen av antall klagesaker til Fylkesmannen i 2019 på 85 %. Dette medførte at restansen var på over 100 saker ved inngangen av året. Ved utgangen av året var den på 7 saker. Vi behandlet 252 saker i 2020 mot 173 i 2019.

I første halvdel av 2020 sluttet to erfarne seniorrådgivere i seksjonen, noe som utgjorde 33 % av staben. Vi fikk ansatt tre nye (inkludert en ny stilling), samt at vi hadde midlertidig ansatt i 30-50 % i 12 måneder. Etter opplæring av nye og svært mye fokus på å få ned restansen, fikk vi ned både saksbehandlingstiden og restansen. Målet om avslutning av minst 90 % av sakene skjer innen 3 måneder, vil være realistisk fra januar 2021.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	- 73 %	17 %
Helse/omsorg	90 %	- 24 %	66 %

Angående sosial: se over

Andel vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)

Rapportere på

Andel vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning som er overprøvd innen 3 måneder: Minst 90 %.

Per 01.01.2020 hadde Fylkesmannen 51 restanser. Av disse var 28 saker over 3 måneder.

Det ble iverksatt flere tiltak for å redusere saksbehandlingstid, og for å søke å oppnå måloppnåelse.

Per 31.12.2020 hadde vi redusert antall saker i beholdning til 19 restanser. Av disse var 4 saker over 3 måneder. Andel overprøvde vedtak innen 3 måneder var 33.7%.

Det har gjennom året vært er særlig fokus på å behandle gamle saker (over 3 måneder). Tiltakene har medvirket til økt median saksbehandlingstid for ferdigbehandlede saker fra 3 mnd. i 2019, til 4,4 mnd. i 2020. Samtidig har vi redusert foreløpig median saksbehandlingstid for saker i beholdning fra 3.4 mnd. per 31.12.2019, til 1,3 måneder per 31.12.2020.

Avdelingen har som realistisk målsetting å nå måloppnåelse på andel overprøvde vedtak innen 3 måneder i 2021.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 56 %	34 %

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)

Rapportere på

Andel søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er behandlet innen 3 måneder: Minst 90 %.

Dispensasjonssøknader følger vedtak, og blir dermed forsinket av sammen årsak som vedtak blir forsinket. Majoriteten av vedtak som vi overprøver, inneholder også dispensasjonssøknad.

Avslutning av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre (fra kapittel 3.3.1.3.3.6 i TB)

Rapportere på

Minst 90 % av klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre skal være avsluttet innen 1 måned.

Fylkesmannen har i 2020 behandlet 52 klager på tvang i barnevernsinstitusjoner. Alle utenom 1 ble avsluttet innen 1 mnd.

Klager som gjelder pågående tvang (§§ 22 og 24) etterstrebes klagebehandlet mens tvangen fortsatt pågår.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	6 %	96 %

Resultatmål FMAG og FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 240 poeng

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
240	-227	13

Resultatmål FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende 65 poeng

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har et resultat på 65 poeng i år, dvs. full måloppnåelse. Dette fordi vi har prioritert Luftambulansetilsynet, både med egne saker og som deltager i Statens helsetilsyns tilsynssak.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
65	0	65

Resultatmål FMAG og FMTF (fra kapittel 3.3.1.3.6.3 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 80 poeng

Fylkesmannen gjennomførte ingen systemtilsyn etter sosialtjenesteloven i 2020. Dette ble gjort kjent for Helsetilsynet senhøsten 2020.

Årsaken til dette er for det første at to store hendelsesbaserte tilsyn ble prioritert påstartet på slutten av året. Vi ble gjort kjent med alvorlige mulige lovbrudd og jobber enda med disse sakene i 2021.

For det andre hadde vi ikke nok tilsynskompetanse i seksjonen til å gjennomføre systemtilsyn. To erfarne medarbeidere sluttet i første halvdel av året. På det tidspunktet ønsket ikke Helsetilsynet at det skulle gjennomføres LOT pga pandemien. Tre nyansatte var på plass i i.a. september, og opplæring ble gitt. Det var ikke mulig å finne andre tilsyn for å delta som observatør høsten 2020. Vi åpnet to hendelsesbaserte tilsyn med veiledning og bistand fra erfarne kollegaer, og ønsket da å bruke disse som erfaring før gjennomføring av LOT som vi planla for 2021.

Den tredje årsaken er den enorme klagesaksrestansen vi hadde pga økningen på saker inn til Fylkesmannen på 85 % i 2019. Restansen gikk ned fra over 100 til 8 saker fra mai til desember. Dette var en bevisst prioritering.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
80	-80	0

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lovkrav (fra kapittel 3.3.1.3.7.1 i TB)**Rapportere på**

Alle tilsyn på Helsetilsynets områder hvor det er funnet brudd på lov- og forskriftskrav er avsluttet (dvs. praksis er endret) innen en avtalt frist.

Barnevern: Vi har erfart at utfordringene kan være at tilsynsobjektet ikke gir svar/tilbakemelding til oss, eller at tjenesten har utfordringer med å sette av tid til for eksempel å endre rutiner/retningslinjer på området. Vi har rutine for å purre 5 dager etter svarfrist. Første gangs purring går til barnevernleder med 2-3 ukers svarfrist. Ved behov for andre gangs purring går denne til kommunedirektør med 2 ukers svarfrist. Vi går også i dialog med tjenesten vedrørende eventuell utsettelse av frist og gir råd og veiledning. Tilsynene er deretter blitt avsluttet innen utsatt frist.

Helse- og omsorg:

Tre tilsyn med tema bruka av tvang og makt i medhold av hol. kap. 9 er ikke avsluttet. Dette skyldes at kommunene ikke har svart tilfredsstillende på gjennomføring av tiltak for å rette lovbruddene.

Et tilsyn med tema miljørettet helsevern i barnehager og skoler, gjennomført i desember 2019, er ikke avsluttet. Dette skyldes at kommunen ikke har svart tilfredsstillende på gjennomføring av tiltak for å rette lovbruddet.

3.1.3.4 Andre oppdrag**3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning som ivaretar rettsikkerhet og rettslikhet**

Vergemålsseksjonen ved Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2020 hatt en velfungerende vergemålsforvaltning i første instans. Vi jobber videre med å utvikle vergemålsseksjonen som førstelinjetjeneste, for å nå resultatmålene og for å utføre oppdragene vi har fått.

Vi opplever at vi har ivarett interessene til barn og voksne med behov for verge med respekt for den enkeltes verdighet og integritet, og på en måte som ivaretar selvbestemmelsesretten.

Måloppnåelsen har vært i samsvar med nasjonale resultatmål på alle prioriterte sakstyper. Vi har ennå restanser og relativt lang saksbehandlingstid på de oppgavene og arbeidsfeltene vi ikke måles på. Vi kan for eksempel ikke si oss helt fornøyd med ivaretagelsen av behovene til den samiske delen av befolkningen i fylket. Denne har ofte behov for tjenester og veiledningstilbud fra oss som er både tidkrevende og kostbare, og som vi ikke har vært i stand til å ivareta godt nok.

Vi har jobbet med å få på plass et felles forsvarlig og helhetlig system for internkontroll i det sammenslåtte embetet. Mange rutiner og systemer er på plass, men det ennå noe arbeid som gjenstår.

Våre vurderinger av prioriteringer av dette arbeidet er gjort med bakgrunn i risiko og vesentlighet. Vi har hatt brukeren i sentrum og lagt opp arbeidet med saksbehandling, fagutvikling og utvikling av systemer slik at vi både bevarer et godt arbeidsmiljø, samtidig som brukerne ikke blir skadelidende.

I 2020 har vi satset på å holde produksjonen i gang på en god og effektiv måte, samtidig som vi har jobbet med fagutvikling. Vi mener at vi har hatt god kontroll på restansesituasjonen ved hjelp av produksjonsstyring og verktøyet Power-BI. Jevnlige risikovurderinger, skriftlige prioriteringer av satsinger, produksjonsstyring og prosesskvalitetssikringssystemer er deler av styringsverktøyet. Dette har bidratt til at vi har klart å ivareta vergers/representanters og vergehaveres behov, krav og forventinger når det gjelder oppfølging, opplæring og behov for tilgjengelighet, på en tilfredsstillende måte.

Vi opplever å ha vært tilgjengelige, og har frigjort ressurser til saksbehandling ved bl.a. å fordele hovedansvaret for telefonmottak av generelle henvendelser til enkelte saksbehandlere. Vi har ikke særskilt telefontreffetid, men er tilgjengelige på telefon i vanlig kontortid.

Mye tid og ressurser har vært brukt på den digitale satsingen, nettopp for å bli mer effektive og spare tid. Det er ressurskrevende å veilede verger om digital innsending, men det gir gode langtidseffekter, både for vergemålsseksjonen og for arkivet.

I 2020 har vi ikke innhentet såkalt "økonomisk status" fra verger med nye vergemål. Innhenting av økonomisk status har tatt uforholdsmessig mye ressurser i forhold til hva vi sitter igjen med av informasjon, tiltenkt som grunnlag for å føre tilsyn/følge opp vergemålene. I stedet ber vi skattemyndighetene sende oss den siste skattemeldingen.

Vi har videreført en beredskapsordning for hasteoppnevninger. I saker som gjelder oppnevning av midlertidig verge for spesielt sårbare personer som skal avhøres av politiet, har vi oppnevnt verge på kort varsel og i tide for å dekke det aktuelle behov.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2020 fremmet 2 saker om fratakelse av rettslig handleevne. I tillegg er en ankesak behandlet av lagmannsretten. Vi har fått medhold i disse sakene. Alle som jobber med slike saker har hatt advokatkurs, og vi har fått på plass en advokatfullmektigordning. Dette er saker som er svært arbeidskrevende både før, under og etter domstolsbehandlingen.

Nasjonal oppmerksomhet omkring vergemålsordningen, knyttet til eksempelvis fremtidsfullmakter og vergers rolle knyttet til korona-restriksjoner, har medført en del henvendelser fra nasjonal og lokal presse. Vi har levert etterspurt informasjon til Likestillings- og diskrimineringsombudet i forbindelse med deres tilsyn knyttet til selvbestemmelse for personer med utviklingshemming.

Vi har fortløpende opphevet vergemål der vi er blitt kjent med at vergehaver ikke lenger ønsker vergemål. Det gjelder også i saker der vergehaver er vurdert til ikke å være samtykkekompetent.

De store avstandene i Troms og Finnmark medfører at reising for bl.a. å drive vergerekruttering er svært kostbart og genererer mye avspasering. I 2020 har vi ikke arrangert fysiske samlinger for faste verger. Årsaken til dette var i utgangspunktet manglende økonomisk handlingsrom, samtidig som smittesituasjonen uansett satte en stopper for samlinger og møter.

Vi har heller ikke arrangert åpne rekrutterings-/nybegynnerkurs i 2020. Vergerekruttering kan være en utfordring, særlig knyttet til små samfunn, kultur og geografi. Når vi ikke har kunnet reise ut til kommunene for å holde kurs, har vi ekstra utfordringer med vergetilgang i enkelte kommuner.

Ved oppnevning av nye verger tar vi i bruk våre rutiner og sjekklistene for opplæring over telefon. Vi har ikke iverksatt ytterligere tiltak for å avhjelpe dette i 2020, men har satt dette på dagsorden for aktiviteter i 2021. Vi vil redegjøre for digitale kompetansehevingstiltak lengre nede i rapporten.

Vi tilstreber å ivareta hensyn til den samiske befolkning på vergemålsområdet. Kultur og språk kan ofte være et hinder for kommunikasjon og forståelse. I tillegg er den samiske befolkningens tradisjoner ofte på kollisjonskurs med byråkratiets normer og regler. I vergemålssammenheng kommer dette noen ganger frem ved at det er liten forståelse og respekt for at det offentlige skal inn å veilede, kontrollere og ha tilsyn med verger. De samiske miljøene er ofte gjennomskjulte, og en rådende oppfatning er at man skal ikke blande seg for mye i andres liv og levesett. Vi kan anta at dette også gir seg utslag i at det ikke rekrutteres nok verger i det samiske miljøet. Vi jobber med særskilt rekruttering av verger med samisk språk og kulturforståelse. I løpet av de siste årene har vi hatt kurs og informasjonsmøter for samiske verger på samisk. Dette har vist seg ha noe effekt, og vi har flere gode samiskspråklige verger. I 2020 har vi imidlertid ikke hatt noen særskilte tiltak rettet mot rekruttering av samiske verger.

I tillegg til vergeregnskapskontrollen, har vi har ført tilsyn etter oppdrag fra SRF, samt i saker der vi har fått bekymringsmeldinger og der vergehaver selv har varslet. I saker der vi på annen måte kommer over informasjon som bør avklares eller sjekkes, fører vi også tilsyn med vergens egnethet og oppdragsutøvelse.

Trygg kapitalforvaltning er en oppgave som er prioritert hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Vi har gode rutiner og prosesser som sikrer kvalitet i saksbehandlingen og tilsynet med vergehaveres midler. Dette viste også tilsynet utført av EY, knyttet til bruk av kapital.

Vi har i store deler av 2020 ikke prioritert frigivelse av midler under 2G og innkreving av kapital på litt over 2G. Dette er ut fra en risikovurdering. I saker hvor vergehaver har bedt om å få sine midler frigitt har vi selvfølgelig fulgt opp saken. Vi opplever å ha forsvarlig oversikt over området, og har mot slutten av 2020 igjen lagt mye arbeid i å ta midler til forvaltning, der vilkårene er oppfylt. Felles rutiner på området ble også videreutviklet etter sommeren.

Arbeidet med å sikre datakvaliteten i saksbehandlingssystemet VERA pågår kontinuerlig, og vi rapporterer de fleste feil og mangler til Statens Sivilrettsforvaltnings (SRF) hjelpesenter. Vi har hatt store utfordringer når det gjelder Agresso-bank-porteføljen. Dette er særlig knyttet opp mot innlesing, oversikt og kommunikasjon med banker. Dette er rapportert til og drøftet med SRF i flere sammenhenger. Fylkesmannen i Troms og Finnmark vil uttrykke stor bekymring for at systemet ikke fungerer tilfredsstillende, og forutsetter at arbeidet med forbedringer prioriteres høyt.

På grunn av en redusert og for knapp tildeling har vi allerede tidlig i 2020 besluttet at vi ikke kunne delta på SRFs fagsamling. Etter nedstengingen fra mars ble denne uansett ikke arrangert. En ansatt gjennomførte advokatkurs i 2020. Vi arrangerte digitalt kurs om ny arvelov for ansatte på avdelingen og med eksterne foreleser.

Fremtidsfullmakter har vært et sentralt tema i vår eksterne informasjonsvirksomhet overfor kommunale helse- og omsorgstjenester, ideelle organisasjoner, pårørende m.fl. Vi har arrangert kurs og informasjonsmøter hvor fremtidsfullmakt har vært tema. Alle aktiviteter som har vært gjennomført har i tråd med gjeldende smittevernregler.

Vi ivaretar barnekonvensjonens § 12 blant annet ved å tilstrebe at mindreårige over 12 år med formue skal uttale seg, og som hovedregel medunderskrive, ved søknader som gjelder bruk av deres kapital.

Vergemålsprosjektets regnskapstall - V1000-512-046901/21:

046901 - Budsjett kr 12 852 000, regnskap 12 852 000.

Vi hadde et overforbruk på kroner ca kr 570 000. Vi leverer likevel et regnskap i balanse, da overforbruket er dekket av Fylkesmannen i Troms og Finnmarks egen ramme kap. 525.

046921 - Åpen fullmakt, regnskap kr 3 995 245.

Alt i alt oppfatter vi at vi har en god måloppnåelse og at arbeidet som utføres er gjort med respekt for vergehavere og etter gjeldende lover og regler.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Resultatmål er nådd. Målsetting var 80% og vi har oppnådd 82%.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
82 %	80 %	2 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.4 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Resultatmål (80%) er nådd (87%).

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Fylkesmannen mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
87 %	80 %	7 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Alle vergeregnskap var kontrollert av Fylkesmannen i Troms og Finnmark innen fristen.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

Digital innlevering av vergeregnskap (fra kapittel 3.3.2.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %.

Resultatmål er nådd. Målet var 75% og vi har oppnådd 78%.

Andelen vergeregnskap som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 75 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
78 %	75 %	3 %

Digital innsending av søknader (fra kapittel 3.3.2.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 60 %

Resultatmål er nådd. Målet var minst 60% og vi har oppnådd 74%.

Andelen søknader om godtgjøring og søknader om fylkesmannens samtykke (bruk av kapital, salg av eiendom etc.) som leveres digitalt via Altinn, skal være minst 60 %

Resultat	Resultatmål	Differanse
74 %	60 %	14 %

3.1.3.6 Vergehaber skal ha høy grad av selvbestemmelse og vergemålene skal være individtilpassede

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har en tilfredsstillende måloppnåelse på området. Vi har iverksatt tiltak for å treffe bedre med spissede mandat og individtilpassede vergemål allerede ved oppnevningstidspunktet. Vi har videre deltatt i pilotprosjekt som gjelder å gi vergene mer aktiv rolle i å avklare vergehavers ønsker og behov. Disse tiltakene er beskrevet nærmere i punktene under.

Individtilpasning av vergemål (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Når et vergemål opprettes, skal fylkesmannen foreta nødvendige undersøkelser slik at vergens mandat tilpasses vergehavers behov og ønsker. Begrunnelsen for omfanget av vergemålet skal framgå av vedtaket.

Høsten 2020 iverksatte vi nye rutiner for saker som gjelder opprettelse av vergemål. Vi videreutviklet prosedyrer, sjekklister, maler og eksempeltekster m.m. for bruk i dokumenter.

Vi fikk 3 nyansatte omtrent på samme tid som alle fikk samme opplæring i rutiner som fokuserer ytterligere på konkretisering av mandat i det enkelte vergemål. Arbeidet innebærer:

- 1- Grundig gjennomgang av begjæring og opplysninger i saken for å få et inntrykk av behov og hvilken type sak vi jobber med.
- 2 - Hva vil vergehaver? Vi kontakter vergehaver. Hvis vergehaver er i stand til å forstå hva det gjelder, stiller vi åpne spørsmål om hva vergehaver ønsker at en verge skal hjelpe han/henne med. Hvis vergehaver har begrenset evne til å forstå, tilpasser vi samtalen slik at vergehaver har mulighet til å gi oss et svar på hva denne ønsker selv.
- 3 - Hvis det er slik at en samtale med vergehaver ikke er tilstrekkelig, kontaktes begjærer, pårørende, melder eller andre, for å få vite mer om hva de mener at vergehaver har behov for hjelp med.
- 4 - Dersom vergehaver er på institusjon, kan også ansatte der være behjelpelig med å kartlegge behovet til vergehaver.
- 5 - Etter en vurdering tilpasses vergemålet individuelt etter det som fremkommer undersøkelsene. Mandatet til vergen skrives i detalj etter vergetrengendes behov.

Som antatt, innebærer svært konkrete mandat at flere av disse må endres senere. I noen saker kommer det raskt frem at vergehaver har ytterligere behov enn det som er fastsatt ved første opprettelse av vergemålet. I andre tilfeller skal eksempelvis huset likevel selges eller vergehaver har behov for hjelp til å søke på trygdeytelser. En slik måte å individtilpasse vergemålene, medfører flere begjæringer om endring og ytterligere saksbehandlingstid. Dette blir fort også et dilemma for Fylkesmannen, da vi er presset på kapasitet og ressurser.

I saker hvor vi har avdekket at behovet er sammensatt og vanskelig for Fylkesmannen å kartlegge nærmere, utformer vi et bredt mandat.

Vi får sjelden melding om å endre vergemål fordi mandatet er for bredt. Vi veileder ofte verger til å begjære endring hvis de ser at mandatet er for omfattende. Som et tiltak for å få avsluttet vergemål som ikke er nødvendige lenger og for å redusere omfanget på mandat som er for store, har vi satt opp dette som et tema på vergeopplæring for 2021.

Pilotprosjekt

Etter oppdrag fra Statens sivilrettsforvaltning, deltar Statsforvalteren i Troms og Finnmark i arbeidet med en «pilot» der det skal prøves ut å gi vergene en mer aktiv rolle i når det gjelder individuell tilpasning av mandat. Vi sendte foreløpig rapport til SRF den 24.06.20 og vil utarbeide en samlet rapport i februar/mars 2021.

Vi nevner imidlertid også en del sentrale punkter i årsrapporten her:

«Piloten» dreier seg om å få vergene mer aktive i arbeidet med å kartlegge vergehavernes ønsker og behov. Dette skjer etter at Statsforvalteren har opprettet vergemål og vergene forutsettes å gjøre en kartlegging og melde tilbake til oss. Dette kan i sin tur medføre at mandatet blir justert.

Vi valgte ut 4 faste verger; 1 i Vadsø, 1 i Tromsø og 2 i Harstad. Dette er fjerne verger og slik sett ikke «gjennomsnittsvergen». Det må vi ta høyde for når «piloten» evalueres.

Koronasituasjonen medførte at vi satte piloten «på vent» en periode. Vi kunne ikke legge opp til fysiske møter mellom verge og vergehaver. Gode rammebetingelser for dialog må være en forutsetning for å prøve ut tiltaket.

Vi har brukt de verktøy vi har fått fra SRF – «For Øye», sjekklister for gjennomgang av konkrete mandat og tilbakemeldingsskjema til oss. Vi startet opp med en samling i Tromsø i januar, med saksbehandlere og de fire vergene.

Vi har valgt å gi vergene tradisjonelle mandat (økonomiske og/eller personlige interesser), men også et tilleggsmandat, utformet slik: *Vergens mandat er i tillegg å kartlegge nærmere NN sine ønsker og behov for bistand, herunder om noen av behovene kan avhjelpes på en annen måte enn gjennom vergemålet.*

Dette tillegget er også lagt inn i mandat i enkelte vergemål utenfor «piloten».

Regelverket legger allerede opp til en konkretisering av mandat (vml. § 21 tredje ledd) og at justeringer skal kunne skje i samarbeid med verge og vergehaver (vml. §§ 33 og 56). «Piloten» handler om det kan settes tydeligere forventninger til vergene i oppstarten av vergemålet og gi dem relevante hjelpemidler i dialogen med vergehaver.

Vi vil utdype våre erfaringer og vurderinger i egen rapport, men nevner punktvís:

- Vår vurdering er at aktuelle verktøy («For Øye», kartleggingsskjema) tas godt imot av vergene og kan være til god hjelp.
- Selv for erfarne, faste verger er det imidlertid ikke raskt gjort å implementere metodikk og skjønne alle detaljer i saksgangen vi legger opp til. Dette vil være ytterligere utfordrende dersom opplegget skal følges også av alminnelige verger. Omfanget av opplæring fra vår side vil øke vesentlig.
- Det har vist seg å være mer problematisk enn antatt å velge vergemål som passer for «pilot-modellen». I flere tilfeller har det vist seg at vergehaver har vært for syk til å kunne engasjere seg nærmere i dialog om mandat.
- Formelt er det ikke uproblematisk å flytte dette utredningsarbeidet fra vergemålsmyndigheten til vergene. Det er det offentlige som har ansvaret at saken er tilstrekkelig opplyst før vedtak treffes og kravet til oss er at vergemålet ikke skal være mer omfattende enn nødvendig.
- Det kan ligge en form for inhabilitet knyttet til at vergen skal være svært aktiv i å undersøke og i neste omgang påvirke eget oppdrag/ mandat. En risikerer også at noen verger dessverre ikke ser godt nok hva vergehaver faktisk vil være i stand til å håndtere selv.

Vi nevner også at «pilotløsningen» kan skape utfordringer sammenholdt med den løsning som det nå jobbes med i FUFINN-prosjektet. Vi utdyper også dette nærmere i samlet rapport.

Kompetente verger (fra kapittel 3.3.2.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Kompetente verger som ivaretar vergehavers selvbestemmelsesrett, har god rolleforståelse og kunnskap om vergemålsloven. Vergene skal være bevisst på at vergerollen både innebærer å gi beslutningsstøtte til vergehaver samt å representere personen utad.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har egen rutine for godkjenning og opplæring av verger, som vi har redegjort for i tidligere årsrapporter. I denne rutinen inngår at alle nye verger får en første opplæring gjennom en telefonsamtale og der vi har utarbeidet egen sjekklister for hvilke tema som skal tas opp.

Til vanlig har vi tilbudt årlige nybegynnerkurs og samlinger for faste verger. Ut fra smittesituasjonen var fysiske samlinger for verger uaktuelle i 2020.

For første gang tilbød vi i 2020 en digital (Teams) fastvergesamling. Denne ble avholdt 18.11.20 og skulle i utgangspunktet vare i 2 timer. Vi åpnet samtidig for spørsmål etter at kurset var slutt, slik at flere ble værende på møtet en halvtime ekstra. Hovedtema var selvbestemmelse, men også punkter knyttet til "For Øye", regnskap, godtgjøring, omregistrering av post, taushetsplikt og ulovlig besøksstans som smitteverntiltak.

Det var 49 verger som deltok på samlingen og dette vurderer vi som svært bra. Vi er også godt fornøyd med gjennomføringen - både det tekniske og innholdsmessige. En ansatt hadde særskilt ansvar for å se til at det tekniske gikk som det skulle og dette var helt nødvendig. Vi har registrert noen forbedringspunkter, blant annet å legge ut presentasjonene på vår nettside, i stedet for å sende dem på e-post.

Vi forstår det slik at vergene var fornøyd med å få et tilbud, til tross for smittesituasjonen. Vi er allerede i gang med å planlegge nye digitale tilbud i 2021 og vil da se på hvordan ulike former (forelesning/ spørretime) kan tilbys ulike behov, avhengig av vergenes kompetanse.

Vi gjennomførte i 2020 tilsyn med flere av våre faste verger. Informasjonen fra dette tilsynet tyder på at verger er innforstått med oppgaven med beslutningsstøtte og dette må kunne settes i sammenheng med vårt fokus på selvbestemmelse på samlinger i 2019 og 2020.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Barnehage

Vi ser fortsatt at det er stor variasjon fra barnehage til barnehage og fra myndighet til myndighet om de forstår, formidler og etterlever regelverket i barnehageloven. Noe av dette skyldes at det i en del kommuner er lite kapasitet/ressurser sett i forhold til det store antall saker. I andre tilfeller skyldes det varierende regelverkskompetanse, både på barnehageområdet, men og når det gjelder forvaltningskompetanse. Vi veileder derfor en god del på også dette. Eksempel på dette kan være fravær av en individuell begrunnelse i vedtak, ofte fordi saken er for lite opplyst. Dette fører i mange tilfeller til opphevelse av vedtak, noe som betyr merarbeid for kommunen da de må treffe nytt vedtak.

I 2020 har vi hatt spesielt mange klagesaker om tilskudd til private barnehager i tillegg til individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp. Dette regelverket oppleves utfordrende for en del kommuner. Videre har vi fått mange henvendelser både fra barnehageeiere, myndighet og foreldre vedrørende covid-19. Dette har omhandlet alt fra reduserte åpningstider, mangler ved gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp, krav om foreldrebetaling etc.

Vi får fortsatt mange bekymringsmeldinger fra foreldre som gjelder foreldresamarbeid, barns trivsel og barnehageeiers manglende håndtering av trakassering og mobbing. Mange foreldre er ikke klar over barnehagemyndighetens rolle, og henvender seg derfor ofte først til oss som Fylkesmann. Her har vi sendt brev til kommunene og påminnet dem om deres ansvar som barnehagemyndighet. Vår erfaring er at de fleste myndigheter følger opp disse bekymringsmeldingene.

I tilsynene våre har vi uten unntak opplevd regelverksbrudd. Vi ser at barnehagemyndigheten kan ha kompetanse om regelverket, men ikke har tilstrekkelig kunnskap om regelverketterlevelsen i sin(e) barnehage(r), slik at de ikke kan foreta en risikovurdering om hvorvidt det er behov for

veiledning eller tilsyn. Dette skyldes nok i noen grad at mange kommunen mangler barnehagefaglig kompetanse i administrasjonen. Resultatet er da at barnehagemyndigheten i liten grad gjennomfører tilsyn og veiledning. Vi har sett en økning i antall klagesaker. Det er fortsatt flest klager på tilrettelagt barnehage tilbud, spesialpedagogisk hjelp og tilskudd til private barnehager. I klagesakene ser vi at noen kommuner forstår og etterlever regelverket, mens andre kommuner sliter med lovforståelse av forvaltningsloven og barnehageloven med forskrifter.

Skole

Vi ser av klagesaker og håndhevings saker at det fortsatt er mangel på etterlevelse av lovverket. I mange av våre klagesaker på standpunkt, skyss, skolebytte og spesialundervisning, gir vi medhold til klager. I klager på enkeltvedtak ser vi særlig at barns rett til å bli hørt og vurdering av barnets beste mangler. Til tross for at vi fra Fylkesmannen sin side gjennom mange år har hatt fokus på FN's barnekonvensjon og hvordan den skal brukes i avgjørelse som gjelder barn og unge, ser vi at det fortsatt er en vei å gå.

I håndhevings sakene ser vi at skolene ikke alltid har riktig forståelse av aktivitetsplikten og hva den innebærer for skolens ansatte. Skolene gir uttrykk for at de ikke har oppfattet saken som en skolemiljø sak og dermed ikke behandlet den etter reglene i § 9A-4. Vi har brukt mye tid på veiledning på aktivitetsplikten, blant annet at det er elevens subjektive opplevelse som skal ligge til grunn og ikke det skolen selv oppfatter av situasjonen. Vi ser også mangler i aktivitetsplanene der det ikke alltid framgår hvem som har ansvar for tiltakene og at det heller ikke er tatt med at tiltakene skal evalueres. Gjennom våre vedtak i håndhevings sakene påpeker vi dette og skolene og skoleeier får dermed mulighet til å ta denne kunnskapen med i nye saker som oppstår. Vi har også gjennomført flere nettseminarer der tema har vært regelverket i kapittel 9 A og kapittel 5.

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

Barnehage

Vi har i løpet av de to siste årene etter at Troms og Finnmark ble ett embete utviklet et kartleggings skjema /overvåkings skjema der ulike hendelser og opplysninger registreres. Dette skjemaet hjelper oss i å innhente kunnskap om tilstanden i barnehagesektoren. I 2020 har vi lagt vekt på å innhente kunnskap om kommunene fra BASIL, tilsyn, klager eller mangel på klager over år, mangel på barnehagefaglig kompetanse i kommunen, manglende deltakelse på regelverksamlinger, bekymringsmeldinger fra innbyggere/foreldre/media, omorganisering av sektoren og barnehageeiers arbeid med å implementere rammeplanen.

Disse opplysningene er grunnlag for vår videre kontakt og oppfølging med sektoren.

Vi har gjennomført tilsyn, regelverksamlinger, individuell veiledning med kommuner eller med flere kommuner sammen. I 2020 ble de fleste møtene gjennomført digitalt pga pandemien.

Vi har månedlige nyhetssendinger med barnehage- og skolesektoren der vi tar opp aktuelle tema, som endringer i lovverket m.m. Under pandemien har korona vært et fast punkt på møtene.

Vi har utarbeidet kommunebilder for alle våre kommuner hvor vi har vurdert risiko for brudd på lovverket når det gjelder pedagogisk bemanning, bemanningsnorm, om kommunene fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp og tilrettelagt barnehage tilbud for barn med nedsatt funksjonsevne. I kommunebildene har vi og registrert om kommunene har barnehagefaglige kompetanse i administrasjonen og om den ivaretar sitt ansvar for å påse regeletterlevelse i barnehagene..

Sammen med funn fra våre tilsyn og analyse av tilgjengelige data fra bl.a. BASIL, utgjør dette grunnlaget for vår risikovurdering og valg av virkemiddel.

For å møte de faktiske behovene til kommunene ser vi at det er nødvendig med ulike tiltak for oppfølging.

Skole

På opplæringsområdet registreres alt av klagesaker og henvendelser fra foresatte i et eget skjema. På bakgrunn av denne registreringen kan vi avdekke kommuner og skoler der det ofte er brudd på regelverket. På området trygt og godt skolemiljø er vår registrering særlig viktig for å kunne følge opp kommuner og skoler som trenger veiledning og vi har gjennomført egne veiledningsmøter med flere skoler på bakgrunn av denne kunnskapen.

Resultater fra nasjonale prøver og elevundersøkelsen brukes også aktivt for å få mest mulig kunnskap om sektor og brukes aktivt i vår oppfølging og i arbeidet med de nevnte kommunebildene. De faktaopplysningene som settes inn i kommunebilde for den enkelte kommune brukes også i embetets kommunemøter og danner grunnlag for blant annet dialogen om hvordan kommuneledelsen følger opp resultatene.

Dette systematiske arbeidet sammen med vår kjennskap til kommunene, er en del av vår risikovurdering og utgjør grunnlaget for valg av virkemiddel.

Bruk av tilsyn som virkemiddel skal øke (fra kapittel 3.3.3.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Økt bruk av tilsyn som virkemiddel der risikovurderingene tilsier det

Barnehage:

Til tross for pandemi og utsettelse av tilsyn, har vi i 2020 prioritert gjennomføring av tilsyn. Tilsynsaktiviteten er ikke redusert sammenlignet med tidligere år. Tre skriftlige tilsyn ble varslet i 2020, men foreløpige rapporter vil ikke bli ferdigstilt før i 2021. Vi har gjennomført ett tilsyn i barnehage på bakgrunn av henvendelser og klager fra foreldre. Det er for tidlig å vurdere effekten av tilsynet.

Flere av tilsynene våre har vært proaktive med veiledning av tilsynsystema i forkant av selve tilsynet. Dette for at kommunen skal få mulighet til å rette praksis slik at konsekvenser for barn blir minimale. Til tross for veiledning i forkant, har tilsynene avdekket lovbrudd.

Skole

Tilsynsarbeidet har vært vanskelig i 2020 grunnet pandemien. Som følge av restriksjoner i reiseaktivitet har vi vært nødt til å utsette og avlyse tilsyn. Til tross for dette har vi klart å gjennomføre flere tilsyn på de områdene vi ser at det er stor risiko for brudd på regelverket. De to områdene som her skiller seg ut er elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø og retten til spesialundervisning. Gjennom håndhevingsordningen får vi et godt innblikk i hvordan skolene håndterer saker der elever ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø og vi har valgt å bruke tilsyn som virkemiddel for at skolene skal etterleve regelverket på en bedre måte for alle elevene. Det samme gjelder for området spesialundervisning. Henvendelser og klager om mangler i gjennomføringen av spesialundervisningen brukes for å rette tilsyn inn der det kan øke skolenes etterlevelse overfor de elevene som har vedtak etter § 5-1.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Tilsyn er prioritert på områder hvor det er høy sannsynlighet for brudd på regelverket og hvor det er store konsekvenser for barn, unge og voksne og læringer

Alle tilsyn er utført etter metodehåndboka for tilsyn. Maler som er sentralt utarbeidet er brukt for å ivareta kvaliteten i våre tilsyn.

Barnehageloven:

Alle tilsyn og tilsynsystema har grunnlag i en risikovurdering basert på ulike kilder som for eksempel BASIL, klager, henvendelser fra foreldre og henvendelser fra barnehager og kommuner. Det at vi har avdekket brudd i samtlige tilsyn som vi har gjennomført, bekrefter at vi har gjort riktige vurderinger.

Vi har gjennomført 7 tilsyn der barnehagemyndighetens påseansvar har vært tema i tre tilsyn, vedtak om spesialpedagogisk hjelp tema i tre tilsyn og individuelt tilrettelagt tilbud til barn med nedsatt funksjonsevne i ett tilsyn. Konsekvensene av brudd i disse to rettighetene kan være at barn ikke får tidlig hjelp og støtte i utvikling og læring, og at barn i verste fall ikke blir inkludert i barnehagens praksis og aktiviteter. Ved brudd på barnehagemyndighetens påseoppgave, kan konsekvenser være at barn ikke får et likeverdig og kvalitativt godt barnehagetilbud.

Viser for øvrig til punkt 7.3.8.2.

Opplæringsloven

Våre tilsyn på opplæringsområdet er basert på den kunnskapen vi får gjennom klagesaker og henvendelser. Vi har prioritert to områder der konsekvensene for elevene er svært store ved brudd på regelverket, trygt og godt skolemiljø og spesialundervisning. Vi vet av håndhevingssakene at det er store konsekvenser for de elevene som ikke får oppfylt sin rett til et trygt og godt skolemiljø. Konsekvenser vi ser er blant annet dårlig læringsutbytte og i verste fall skolevegring. Vi har også prioritert spesialundervisning på bakgrunn av det vi ser i de klagesaker og henvendelser vi får på dette området. For mange er god spesialundervisning helt avgjørende for at de i de hele tatt får en opplevelse av mestring og utbytte av opplæringen. Vi ser også at manglende kvalitet i spesialundervisningen er en viktig faktor i elevens skolemiljø.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsyns
Barnehage	Nesseby		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Stedlig	6	Vedtak om pålegg	2	28.10.2
Barnehage	Dyrøy		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Stedlig	11	Endelig rapport	8	24.06.2
Barnehage	Bardu		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - vedtaksfasen	Skriftlig	14	Varslet	0	
Barnehage	Kautokeino		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - vedtaksfasen	Skriftlig	14	Varslet	0	
Barnehage	Kåfjord		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp - vedtaksfasen	Skriftlig	14	Varslet	0	
Barnehage	Målselv		Nasjonalt initiert	Veiledning og tilsyn		Stedlig	13	Vedtak om pålegg	4	28.10.2
Barnehage		Sami baikegotiid guovddas/Giellavealgu manaiddardi	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Et trygt og godt barnehagemiljø	Stedlig	18	Vedtak om pålegg	8	31.08.2
Barnehage	Alta		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Stedlig	15	Vedtak om pålegg	7	17.09.2
Opplæring	Målselv	Fageridal skole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Stedlig	29	Endelig rapport	14	28.4.20
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Stedlig	33	Endelig rapport	32	21.4.20
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	25	Endelig rapport	17	2.7.20
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	21	Endelig rapport	8	22.6.20
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	20	Foreløpig rapport	13	21.12.2
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	21	Foreløpig rapport	11	18.12.2
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø		Stedlig	20	Foreløpig rapport	15	7.12.20

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Barnehage	Nesseby		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Nesseby		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?		
Barnehage	Dyrøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeiere oppfylder sine plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Dyrøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Dyrøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?		
Barnehage	Dyrøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		
Barnehage			Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Er barnehagemyndighetens veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		
Barnehage	Målselv		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeiere oppfylder sine plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Målselv		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Målselv		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?		

Barnehage	Målselv		Veiledning og tilsyn - Gjennomføring av tilsyn		Bruker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?		
Barnehage	Alta		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne	Godkjenning av barnehager - Før søknad	Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?	
Barnehage	Alta		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne		Opplyser kommunen saken tilstrekkelig for å kunne ta stilling til om at barnet har en nedsatt funksjonsevne og om barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn?	
Barnehage	Alta		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne		Fatter dere vedtak om individuell tilrettelegging i barnehagen?	
Barnehage	Alta		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne		Har kommunen i vedtaket tatt stilling til om den nedsatte funksjonsevnen gjør at barnet ikke kan delta i barnehagen på lik linje med andre barn	
Barnehage	Alta		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne		Tar kommunen stilling til hvilken tilrettelegging som er egnet for at barnet skal kunne nyttiggjøre seg barnehagetilbudet på lik linje med andre barn?	
Barnehage	Alta		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne		Tar dere stilling til hva som er barnets beste når dere fatter vedtak om individuell tilrettelegging?	
Barnehage	Alta		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne		Fatter kommunen vedtak om individuell tilrettelegging så snart som mulig?	
Barnehage	Alta		Egeninitiert tilsyn	Individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne		Gjennomfører kommunen individuell tilrettelegging i tråd med vedtaket?	
Barnehage	Tana	Sami baikegottiid guovddas/Giellavealgu manaidgardi	Egeninitiert tilsyn	Trygt og godt barnehagemiljø		Sørger styrer for at personalgruppen tar del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt arbeidsmiljø?	
Barnehage	Tana	Sami baikegottiid guovddas/Giellavealgu manaidgardi	Egeninitiert tilsyn	Trygt og godt barnehagemiljø		Vurderer barnehagen det forebyggende arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø basert på blant annet synspunkter fra barna, foreldrene og ansatte?	
Barnehage	Tana	Sami baikegottiid guovddas/Giellavealgu manaidgardi	Egeninitiert tilsyn	Trygt og godt barnehagemiljø		Sikrer barnehageeier at foreldrerådet og samarbeidsutvalget tas med i arbeidet med barnehagemiljøtiltak?	
Barnehage	Tana	Sami baikegottiid guovddas/Giellavealgu manaidgardi	Egeninitiert tilsyn	Trygt og godt barnehagemiljø		Sikrer styrer at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av barnets helse og trivsel?	
Barnehage	Tana	Sami baikegottiid guovddas/Giellavealgu manaidgardi	Egeninitiert tilsyn	Trygt og godt barnehagemiljø		Sikrer barnehageeier at barnehagen har en forsvarlig pedagogisk bemanning?	
Barnehage	Tana	Sami baikegottiid guovddas/Giellavealgu manaidgardi	Egeninitiert tilsyn	Trygt og godt barnehagemiljø		Sikrer styrer og pedagogisk leder at alle som jobber i barnehagen følger med på og følger opp om barna ikke har et trygt og godt barnehagemiljø?	
Barnehage	Tana	Sami baikegottiid guovddas/Giellavealgu manaidgardi	Egeninitiert tilsyn	Trygt og godt barnehagemiljø		Sikrer styrer at barnehagen undersøker saken snarest og at berørte barn får gitt uttrykk for sitt syn når barnehagen undersøker saken?	
Barnehage	Tana	Sami baikegottiid guovddas/Giellavealgu manaidgardi	Egeninitiert tilsyn	Trygt og godt barnehagemiljø		Sikrer styrer at barnehagen tilpasser og evt. videreutvikler tiltakene basert på ansattes, barns og foreldres synspunkter?	

Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter enkeltvedtak?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Går det frem av IOP-ene hvordan skolen skal organisere opplæringen, og hvor mye tid elevene skal ha i klassen, grupper, som eneundervisning eller på en alternativ arena?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen IOP for elevene snarest mulig etter at det er fattet vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gir skolen spesialundervisningen i samsvar med IOP-ene?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Har de som gir spesialundervisningen den kompetansen som følger av kompetansekravene i loven, eventuelt av vedtakene i de tilfellene vedtakene krever en annen kompetanse?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Får assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, nødvendig veiledning av lærere som oppfyller kompetansekravene i opplæringsloven?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Får elevene det timetallet med spesialundervisning som fremgår av vedtakene?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at innholdet i og gjennomføringen av elevenes spesialundervisning er samordnet med den ordinære opplæringsplaner?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker målene som følger av IOP-ene?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Bli spesialundervisningen gjennomført slik at barnets beste er ivarettet?	
Opplæring	Måselv	Fagerlidal skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen årlig en skriftlig rapport for elever som får spesialundervisning som a. gir oversikt over den opplæringen elevene har fått? b. vurderer utviklingen til elevene ut fra målene i IOP-en?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter enkeltvedtak?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om antall timer spesialundervisning i fagene, og samlet timetall for elevene?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Inneholder enkeltvedtakene opplysninger om hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Begrunner skolen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen, ved å vise hvorfor eleven likevel kan få et forsvarlig utbytte av opplæringen?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Fatte vedtak		Fatter skolen vedtak om spesialundervisning så snart som mulig og med oppstartdato ut fra elevens behov?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen IOP-er for alle elevene som har vedtak om spesialundervisning?	
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Går det frem av IOP-ene hvordan skolen skal organisere opplæringen, og hvor mye tid elevene skal ha i klassen, grupper, som eneundervisning eller på en alternativ arena?	

Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Går det frem av IOP-ene hvilket innhold spesialundervisningen skal ha?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Har IOP-ene klart definerte mål for opplæringen når elevenes opplæring skal avvike fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Er IOP-ene i samsvar med enkeltvedtakene?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen IOP for elevene snarest mulig etter at det er fattet vedtak om spesialundervisning?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Igangsetter skolen spesialundervisning så snart som mulig?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Gir skolen spesialundervisningen i samsvar med IOP-ene?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Får assistenter og andre ufaglærte som bidrar i gjennomføringen av spesialundervisning, nødvendig veiledning av lærere som oppfyller kompetansekravene i opplæringsloven?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Får elever med spesialundervisning samme årstimetall som andre elever i alle fag, med mindre vedtakene sier noe annet?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Får elevene det timetallet med spesialundervisning som fremgår av vedtakene?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at innholdet i og gjennomføringen av elevenes spesialundervisning er samordnet med den ordinære opplæringsplaner?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sikrer rektor at spesialundervisningen og den ordinære opplæringen samlet dekker målene som følger av IOP-ene?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Blir spesialundervisningen gjennomført slik at barnets beste er ivaretatt?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Utarbeider skolen årlig en skriftlig rapport for elever som får spesialundervisning som a. gir oversikt over den opplæringen elevene har fått? b. vurderer utviklingen til elevene ut fra målene i IOP-en?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Sender skolen etter hvert opplæringsår rapportene om gjennomført spesialundervisning til foreldrene til elevene, til elever over 15 år og til kommunen?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Planlegge, gjennomføre og følge opp		Ber skolen PPT om ny sakkyndig vurdering dersom elevenes behov endrer seg?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering		Hjelper PPT skolene gjennom systemrettet arbeid med å utvikle kompetansen for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Sakkyndig vurdering		Hjelper PPT skolene gjennom systemrettet arbeid med å utvikle organisasjonen for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særskilte behov?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Forsvarlig system		Skaffer skoleeieren seg informasjon om hvordan skolene oppfyller kravene til spesialundervisning?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Forsvarlig system		Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene oppfyller kravene til spesialundervisning?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Forsvarlig system		Følger skoleeieren opp at skolene innarbeider ny praksis dersom det er nødvendig?		
Opplæring	Hammerfest	Breilia skole	Spesialundervisning - Forsvarlig system		Innhenter skoleeieren tilstrekkelig informasjon ofte nok til å vurdere og følge opp praksis som ikke er i samsvar med regelverket?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsersom for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		

Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at eleven får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Forsvarlig system		Skaffer skoleeieren seg informasjon om oppfyllelse av aktivitetsplikten? (Bokstav a-d)		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Forsvarlig system		Bruker skoleeieren denne informasjonen til å vurdere om skolene sitt arbeid er i samsvar med regelverket?		
Opplæring	Berlevåg	Berlevåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Forsvarlig system		Er skoleeierens system som helhet forsvarlig?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkninger som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?		

Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsers som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller, inkludert tilfeller der skolen ikke har klart å løse en sak?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?		

Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Nordkapp	Honningsvåg skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsesområder som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Tromsø	Kvaløysletta skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?		
Opplæring	Tromsø	Ramfjord skole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelsesområder som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?		

Barnehage	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen undersøker saken når rektor mottar varsel fra en som jobber ved skolen, eller en elev sier fra om at skolemiljøet ikke er trygt og godt?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle og sette inn tiltak		Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever, eller at de varsler direkte til skoleeieren dersom mistanken gjelder en i skoleledelsen?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at alle som jobber på skolen varsler rektor eller eventuelt skoleeieren straks?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Varsler rektor skoleeieren straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken ved mistanke om eller kjennskap til at en som jobber på skolen, har krenket en eller flere elever?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å straks varsle, undersøke og sette inn tiltak dersom en som jobber på skolen krenker en eller flere elever		Sikrer rektor at skolen undersøker saken straks?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?		
Opplæring	Alta	Alta ungdomsskole	Skolemiljø (aktivitetsplikten) - Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak		Informerer skolen elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, om at de kan melde saken sin til fylkesmannen?		

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Vi følger flere spor for å bidra til at skoleeier og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

I klagesaker om trygt og godt skolemiljø, veileder vi gjennom prosessen i de konkrete sakene. Vi ser at vår rutine med å gjennomføre møte med skolens ledelse etter at vi har gjennomført elevsamtale bidrar til økt regelforståelse og etterlevelse. Vi vurderer at møtene med skolens ledelse og noen ganger lærere er nyttige, for da kan skolens ansatte få veiledning på områder de er usikre på i lovverket. Vi ser ofte at skolene i etterkant av disse veiledningsmøtene endrer på aktivitetsplanen i den konkrete saken, og at både undersøkelsene og tiltakene blir knyttet mer direkte til utfordringene eleven opplever hva angår sitt skolemiljø.

Vi veileder skoleeiere og skoleledere direkte om vi får kjennskap til saker hvor vi ser at skolene ikke oppfyller lovverk, eller om skoleeier/ leder tar kontakt med oss.

Vi har arrangert to nettseminarer om aktivitetsplikten 2020. I det ene nettseminaret var sentrale temaer:

- Psykososialt skolemiljø
- Fylkesmannens saksbehandling- hva skjer når en sak meldes til oss

- Våre erfaringer med skolens arbeid med aktivitetsplikten- hva vi ser at skolene/ kommunene synes er utfordrende i dette arbeidet.

I det andre nettseminaret var tema "Hvordan fremme et trygt og godt skolemiljø?". Rektor og lærer ved Reinen skole holdt innlegg om skolens systematiske arbeid med skolemiljø. Mobbeombudet for Troms og Finnmark delte sine erfaringer og kommenterte relevante tema fra sin årsrapport 2019/2020.

I begge nettseminarene var det høy deltakelse. Det er for tidlig å si noe om nettseminarene har hatt forventet effekt, men vi vet at flere skoler har benyttet seg av nettseminarene internt, da de har bedt om å få tilsendt opptak av nettseminarene.

Vi holder månedlige nyhetssendinger for skoleeier og skoleledere i vår region. Aktivitetsplikten er alltid et tema på disse. Vi veileder gjerne ved å oppsummere hva vi ser skolene kan bli bedre på, etter funn fra både tilsyn og klagesaker.

Vi har siden oppstarten av IBS hatt mange kommuner, skoler og barnehager med på denne ordningen. Alle deltakere er to ganger i året med på nasjonale fagdager og to fylkessamlinger. Videre gjennomfører vi minst to dialogmøter i året med deltakerrepresentanter fra hver kommune/friskole der vi drøfter og veileder om tema. I disse møtene får vi også tilbakemeldinger på hvilke tema kommunene/friskolene ønsker mer kompetanseheving på. Det er et krav om at IBS er godt forankret på skoleeiernivå og representanter fra dette nivået er aktivt deltakende gjennom hele prosjektperioden og har et spesielt ansvar for å påse at kompetansen videreføres til den enkelte barnehage og skole. Alle tema på disse samlingene handler om hvordan skape et trygt, godt og inkluderende barnehage- og skolemiljø. Tema på disse samlingene har blant annet vært: relasjoner, barn med særskilt sårbarhet, livsmestring, digital mobbing, vanskelige foreldresamtaler, pedagogisk analyse og håndtering av mobbing og andre krenkelses. I tillegg gir IBS barnehagene og skolene verktøy til å arbeide med tematikken i den enkelte barnehage og skole. Metodikken i IBS er basert på barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling. Vår erfaring gjennom håndhevingsordningen er at mange kommuner og skoler som har deltatt i IBS bruker den kompetansen de har tilegnet seg der i arbeidet med skolemiljøssaker. I enkelte tilsyn på skolemiljø ser vi at kompetanse fra deltakelse i IBS kommer til syne gjennom intervju med elever, lærere, skoleledere og skoleeiere.

I 2020 rekrutterte vi to kommuner inn i Læringsmiljøprosjektet. Begge kommunene deltar med alle skoler, barnehager, skoleeier og PP-tjenesten etter avtale med Utdanningsdirektoratet. Prosjektet hadde oppstart høsten 2020 og vil vare i to år. Begge kommunene er også trukket ut i oppfølgingsordningen, og deltar i Læringsmiljøprosjektet som et ledd i dette. Hovedmålet til prosjektet er å sikre gode og trygge barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelses. I løpet av prosjektet skal barnehage- og skoleeier videreutvikle sin kompetanse i å følge opp og utvikle ledelse av barnehager og skoler. Deltakerne skal få økt kompetanse om forebygging, avdekking og håndtering av mobbing og andre krenkelses.

Kompetanse på aktivitetsplikten (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle skoler har fått økt kompetanse om aktivitetsplikten

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2020 mottatt og behandlet flere håndhevings saker. I alle saker vi behandler har vi samtaler med eleven som opplever skolemiljøet som utrygt. Etter elevsamtalene har vi, så langt det lar seg gjøre, stedlig møte med skolens ledelse. Hensikten er todelt; for å få saken vi behandler opplyst, og viktigst: vi veileder skolens ledelse for å øke kompetansen om aktivitetsplikten i skolen. Vi ser at dette tiltaket har effekt i den enkelte skole, da skolens ledelse får mulighet til å få veiledning på regelverk de er usikre på. I etterkant av dette ser vi i saken at skolen har endret på elevens aktivitetsplan, og at det er gjennomført grundige undersøkelser hvor skolen har hatt samtaler med involverte parter. Dette har bidratt til at skolene finner mer treffsikre tiltak for å løse saken, og foreldre gir til oss uttrykk for at de har større tiltro til at saken løses etter at vi har gjennomført denne typen møter med skolene.

Hver måned arrangerer vi Nyhetssending hvor målgruppen er skoleeiere og skoleledelse i vår region. I sendingene informerer vi om regelverk, samt informerer om områder i aktivitetsplikten vi ser at skoleeier/ skoler bør være oppmerksomme på å oppfylle, ut fra innsikten vi får i henvendelser og håndhevings saker.

Vi har arrangert to nettseminarer om aktivitetsplikten 2020. Se 3.3.3.3.1.1 for utdyping av tema.

Fem virkedager til tilbakemelding og vurdering (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Innen fem virkedager skal fylkesmannen ta kontakt med eleven/foreldre som har meldt inn saken og gi dem en plan for videre saksbehandling. Innen samme frist skal fylkesmannen ha avgjort om saken skal avvises.

Vi har ikke endret på rutinen rundt behandling av håndhevings saker som embetet hadde på plass allerede i 2019. I alle saker vi får meldt inn kontakter vi melder, dette skjer som regel innen 24 timer etter at saken er meldt inn. Rutinen er at seksjonsleder fordeler sak til saksbehandler, saksbehandler kontakter melder. I de tilfeller der saken ikke er tatt opp med skolen først, gjør vi en vurdering av hvordan vi behandler dette videre. I saker hvor skolen er varslet for mer enn fem dager siden, bruker vi intern mal for samtale med melder. Etter denne samtalen kontaktes skolens ledelse med en gang og informeres om hva melder har opplyst. Videre informeres skolens ledelse om frist for innsendelse av dokumentasjon, hva vi ønsker av informasjon, osv.

Etter dette sendes en e-post til skolens ledelse hvor vi informerer om det vi er blitt gjort kjent med. I denne e-posten fremkommer det ikke hvem som har meldt saken, elevens navn eller trinn. Denne informasjonen sender vi i et eget brev til skolen, med kopi til skoleeier og melder. Straks vi får dokumentasjon fra skolen, gjennomgår saksbehandlere denne. Ut fra informasjon som kommer frem i dokumentasjon, utarbeides en intervjuguide for elevsamtale og samtale med skolen. Saksbehandlere avtaler med melder tid for elevsamtale, og reiser ut snarest mulig for å gjennomføre samtale med eleven(e), men hvor raskt dette skjer, kan variere som følge av reiseavstander, samt hva vi avtaler med melder og skole.

Covid 19 har medført reiserestriksjoner for ansatte i embetet. Vi har likevel, etter intern rutine, prioritert at saksbehandlere har fått reise for å kunne gjennomføre elevsamtaler- dette i saker hvor vi har vurdert at barnet er særskilt sårbar, og en digital samtale ikke ville latt seg gjennomføre.

Rask ferdigbehandling (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Vi har en intern rutine på at alle håndhevingssaker skal prioriteres høyt. I de aller fleste saker er saken ferdigbehandlet innen en måned. I noen få saker ser vi at saksbehandlingstiden blir høyere. Det kan være flere forhold som utvider saksbehandlingstiden: vanskelig å få tak i melder etter at saken er meldt oss, problemer med å finne tid til elevsamtale grunnet ulike forhold, lang reisevei og mange håndhevingssaker meldt til oss samtidig er noen av forholdene som kan påvirke saksbehandlingstiden.

Vi jobber kontinuerlig for å få ned saksbehandlingstiden. Vi sørger alltid for at en pedagog og jurist jobber sammen om en sak- dette bidrar til økt effektivitet i saksbehandlingen og bedre kvalitet.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

I alle våre håndhevingssaker samarbeider en pedagog og en jurist om saksbehandlingen i den enkelte sak. Videre har vi en kultur for at saksbehandlere samhandler på tvers av våre to lokasjoner. Seksjonsledere har oversikt over hver meldte sak, og kan veilede saksbehandler om veien videre, og hvordan vi har grepet an en tilsvarende sak.

Vi har et registreringsskjema internt hvor det kortfattet beskrives hva saken handler om. Dette skjema brukes av saksbehandlere, slik at de raskt kan få oversikt over hvilke saksbehandlere det er som har behandlet sak med tilsvarende problematikk, og disse kontaktes for veiledning og støtte i saken.

Seksjonslederne er alltid tilgjengelig for saksbehandlere for å gi råd og veiledning i de ulike problemstillingene som kan dukke opp i hver enkelt sak.

Seksjonsleder godkjenner vedtak, og bidrar på den måten med å kvalitetssikre at det er riktig rettsanvendelse i vedtakene.

Noen ganger er det nødvendig at flere jobber sammen om en sak. I saker hvor vi har møtt på problemstillinger vi har liten erfaring med, kan disse drøftes i seksjonsmøte. Vi vurderer at også dette bidrar til å sørge for at vedtakene får høyere kvalitet.

Vedtaksmalene våre justeres jevnlig. Vi opparbeider oss stadig mer kompetanse på å behandle slike saker, og dermed ser vi at det er nødvendig å justere malene for at kvaliteten i vedtakene skal bli bedre.

Vi mottok ingen klager på våre vedtak i 2020.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

I forbindelse med sammenslåingen av embetene i Troms og Finnmark i 2019 har vi brukt tid på å utvikle gode maler for våre vedtak. Vi har også fokus på klart språk i embetet og en aktiv kommunikasjonsavdeling som veileder på klart språk. På seksjonssamlinger har vi også hatt dette som tema og vi utvikler stadig måten vi skriver våre vedtak på. Alle vedtak godkjennes av seksjonslederne og her er klart språk en del av det som vurderes og påpekes gjennom godkjenningen.

Vi vurderer at våre vedtak oppfyller kravet til klart språk og at de er tilpasset brukerne. Våre vedtak dreier seg i hovedsak om rettigheter til barn og unge og vi er derfor opptatt av at både barnets stemme skal komme fram i vedtakene, og at de er mulig å forstå også for dem det gjelder.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Gjennom våre tilsyn med spesialundervisning har vi tatt med deltemaet om å fatte vedtak. Her får vi satt søkelyset på innholdet i vedtakene og de mangler som vi ofte ser i påklagede vedtak. Vår vurdering er at dette har vært med på å bidra til at både vedtak om spesialundervisning og andre enkeltvedtak inneholder færre feil.

Både i tilsyn og gjennom veiledning er vi nøye med å påpeke at forvaltningen skal ta hensyn til barnets beste og at barn har rett til å bli hørt i saker som angår dem selv. Selv om det fortsatt er vedtak med rettsanvendelsesfeil, mener vi at vi gjennom vår veiledning over år har fått ned denne andelen. Vi får også mange henvendelser om regelverket fra skoleeier og skoleledere og her viser vi blant annet til gode maler som finnes på Udir sine hjemmesider.

3.1.3.8 Fylkesmannen understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Som følge av utbruddet a covid-19, og de tiltakene som regjeringen iverksatte fra 12. mars 2020, ble bosettingen av flyktninger betydelig redusert. Hovedårsaken til reduksjonen var at alle ankomster av overføringsflyktninger ble satt på vent, blant annet grunnet reiserestriksjoner. Bosetting av overføringsflyktninger har gradvis blitt gjenopptatt etter sommeren. Koronasituasjonen har følgelig bidratt til å redusere det samlede bosettingsbehovet i 2020. Prognosene pr. juni viste at behovet for bosetting var betydelig redusert, hvorefter IMDI orienterte kommunene, og sendte justerte anmodningstall til kommunene. Kommunene ble imidlertid ikke bedt om å fatte nytt vedtak på bakgrunn av den justerte anmodningen. I Troms og Finnmark var den opprinnelige bosettingsanmodningen på 393, før den ble redusert til 270. Kommunene i fylket har fattet vedtak om bosetting for 378, mens det totale antall flyktninger som ble bosatt i fylket gjennom året var på 194, hvorav 125 overføringsflyktninger. Kun 3 mindreårige flyktninger ble bosatt i fylket i 2020.

Andelen flyktninger bosatt innen 6 måneder i Troms og Finnmark er 41 %. Andelen flyktninger bosatt innen 12 måneder er 91 %. Andelen enslige mindreårige bosatt innen tre måneder i fylket er 33 %.

Bosetting og god integrering av flyktninger er tema i dialogen mellom fylkesmannen og kommunene. Videre veileder fylkesmannen kommunene på regelverket, herunder ny integreringslov, samt gjennomfører tilsyn og klagesaksbehandling på introduksjonsområdet.

Fylkesmannen bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Fylkesmannen har over år hatt et godt samarbeid med NAV, IMDI region nord og fylkeskommunene på bosettings- og integreringsområdet, med formål å understøtte og bidra i kommunenes innsats og arbeid med bosetting. Nedleggelsen av IMDI region nord, sammenholdt med at Troms og Finnmark fylkeskommune har vært i en noe turbulent fase vedrørende etableringen av sin nye organisasjon, samt at koronapandemien medførte en reduksjon i det samlede bosettingsbehovet i 2020, har medført at dette samarbeidet ikke har blitt godt nok reetablert i 2020. Helhetlig samarbeid om rask og treffsikker bosetting vil følges opp av statsforvalteren i 2021, med utgangspunkt i, og særlig fokus på, den nye integreringsloven.

3.1.4 Fylkesmannen skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Barnehage

I Troms og Finnmark er andelen styrere og pedagogiske ledere med midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet 7,6 %. Det er en liten nedgang fra 2019 på 0,5 %. Det er store variasjoner i kompetansen mellom kommunene og mellom barnehagene i Troms og Finnmark. Barnehageseksjonen har tildelt tilretteleggingsmidler til 40 barnehageeiere. I samarbeid med samarbeidsforumene i Troms og Finnmark har vi innværende år prioritert studenter som tar barnehagelærerutdanning, fagskole i spesialpedagogikk og samisk videreutdanning i språk.

På slutten av året gjennomførte vi en regelverksamling om nytt regelverk i barnehageloven, med fokus på psykososialt barnehagemiljø §§ 41, 42 og 43. Vi har fått mange positive tilbakemeldinger fra barnehagesektoren og ønsker om ytterligere kompetanseheving om de nye bestemmelsene om psykososialt barnehagemiljø.

Skole

En stor utfordring for vår region er andelen ufaglærte lærere. I enkelte kommuner ser vi at andelen øker. Mangel på faglærte lærere kan resultere i at en ikke har en felles forståelse for hvordan en skal fremme utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov. Vi ser at det i enkelte kommune kan resultere i at skolen ikke fanger opp at en elev ikke har forsvarlig utbytte av opplæringen, og at det heller ikke fanges opp at en elev ikke har det trygt og godt på skolen.

Vi ser også at det i små kommuner er små fagmiljø og få ressurser. Her kan det være utfordrende å jobbe tverrsektorielt med fokus på at eleven får den hjelpa og støtten han/ hun trenger.

I vår dialog med kommunene ser vi at noen kommuner/ skoler har utfordringer med å skaffe tid og rom til samhandling internt i skolen for å jobbe med kompetanseutvikling og erfaringsdeling. I enkelte kommuner får vi tilbakemelding om at PPT ikke har kapasitet til å jobbe med systemrettet arbeid med å utvikle kompetanse eller bidra med organisasjonsutvikling. Vår erfaring er at dette ikke avhenger av størrelsen på kommunene, men ressursene kommunen har i PP-tjenesten.

I 2020 rekrutterte vi to kommuner inn i Læringsmiljøprosjektet. Begge kommunene deltar med alle skoler, barnehager, skoleeier og PP-tjenesten etter avtale med Utdanningsdirektoratet. Prosjektet hadde oppstart høsten 2020 og vil vare i to år. Begge kommunene er også trukket ut i oppfølgingsordningen, og deltar i Læringsmiljøprosjektet som et ledd i dette. Hovedmålet til prosjektet er å sikre gode og trygge barnehage- og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser. Deltakerne skal få økt kompetanse om forebygging, avdekking og håndtering av mobbing og andre krenkelser.

Gjennom Inkluderende barnehage- og skolemiljø (IBS), samlingsbasert tilbud får både barnehager og skoler tilbud om kompetanseutvikling i barnehage- og skolemiljø. Vi har hatt kommuner med i alle puljene fra starten i 2017, til sammen 21 kommuner og 4 friskoler. Tilbudet gir mange kommuner kompetanse som er viktig for barn og unge i Troms og Finnmark. (se også 3.3.3.1.3.1)

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle barnehage- og skoleeiere har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Barnehage

I forbindelse med oppstart av regional ordning for kompetanseutvikling ble det gjennomført en enkel kompetansekartlegging i barnehagene i Troms og Finnmark. Dette arbeidet viste at mange barnehageeiere kan slite med analysekompetansen når det gjelder å vurdere hvilken kompetanse barnehagene trenger for å nå sine mål og innfri kravene i rammeplanene for deretter å gjøre målrettede tiltak.

Samarbeidsforumene i Troms og Finnmark har satt søkelys på denne prosessen. Vi har informert alle barnehageeiere skriftlig og på møte i Teams at kravet for tildeling av tilskuddsmidler er forankret i lokalt definerte behov, og at disse behovene skal være basert på lokale analyser og faglig dialog med vår U/H sektor. Mange av våre barnehageeiere har tatt i bruk ståstedsanalysen og pedagogisk analyse. I tillegg informerer vi sektor jevnlig om ulike verktøy for strategisk kompetanseplanlegging. I samarbeid med UiT, Norges arktiske universitet, skal vi i slutten av mai 2021 arrangere en større digital konferanse med dette som tema. Målgruppen for konferansen er kommunale og private barnehageeiere, regionale kompetansenettverk og barnehagemyndigheter.

Vi får tilbakemeldinger på at barnehageeiere som deltar i ReKomp får god hjelp av U/H til å arbeide med analyse og drøfting av kompetansebehovene underveis. Vi mener at det fører til at barnehagen bedre bruker den kompetansen barnehagen har. Barnehagene får for eksempel hjelp til å se om de må utvikle ny kompetanse eller endre kompetansen de allerede har.

Vi vil fortsette å ha fokus på at alle barnehageeiere får systemer for å vurdere og analysere kompetansebehovet for å nå sine mål og innfri kravene i rammeplanen.

Skole

Fylkesmannen gjennomførte høsten 2020 et nettseminar i analysekompetanse for alle skoleledere og skoleeiere med vekt på bruk av skoleindikatorer. Deltakelsen var stor.

Oppfølgingsordningen:

Vi ser en variasjon i analysekompetansen lokalt og hvilken kapasitet som finnes til å gjøre et godt analysearbeid. Vi vet også at for at kompetansetiltakene skal treffe, så krever dette at skolens ansatte har eierskap, og er med på å uttrykke et kompetansebehov. Her opplever vi at veilederne gjør en viktig jobb for å bevisstgjøre skoleeier slik at analyseprosessen også omfatter skolenivået. Videre er vi usikre på om kommunene får utnyttet mulighetene som ligger i ordningen. Grunnen til vår usikkerhet er at vi ser at kommunene og skolene har begrenset kapasitet og ressurser til å arbeide med kvalitetsutvikling. Det er derfor viktig at veilederne fortsetter å spille en viktig rolle i veiledningen av kommunene.

Gjennom oppfølgingsordninga har kommunene som er trukket ut fått kompetanseheving i å analysere egne resultater i grunnskolepoeng, elevundersøkelser og nasjonale prøver med sikte på å forbedre kvaliteten og resultatene i opplæringa.

Desentralisert kompetanseutvikling

Desentralisert kompetanseutvikling er organisert gjennom skoleeiernettverkene i fylket. Alle skoleeiere er med i nettverkene, med unntak av de statlige og private videregående skolene og noen få private grunnskoler.

I forbindelse med utbetaling av midler til desentralisert kompetanseutvikling, stilles det krav til deltakende nettverk om at det er gjort en kartlegging av

kompetansebehov. Skoleeierne som deltar i desentralisert kompetanseutvikling, har bekreftet at de har gjort kartlegginger av kompetansebehov som grunnlag for valg av tiltak. Det er fortsatt noen av nettverkene som oppgir at de ikke har gjort kartleggingen i samarbeid med UH de har inngått partnerskap med.

Ut over det som er nevnt, har ikke Fylkesmannen inngående kunnskap om hvorvidt skoleeiere har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter, eller om kvaliteten på disse systemene. Samarbeidsforumet fortsetter arbeidet med å sikre kvaliteten i systemene for kompetansevurdering og analysearbeidet når vi reviderer våre systemer etter de nye retningslinjene for tilskuddsordningen.

Samarbeidsforumet har tilrettelagt for at UiT skal kunne gjøre seg kjent med kompetansebehovet i alle skoleeiernettverk. Dette skal tas med i arbeidet med å revidere felles langsiktig plan for Troms og Finnmark fylke.

Tiltak møter lokale behov og er forankret i langsiktige kompetanseutvplaner (fra kapittel 3.4.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sikrer at prioritering av tiltak møter lokale kompetansebehov og er forankret i langsiktige kompetanseutviklingsplaner

Barnehage

I Troms og Finnmark valgte vi å etablere to samarbeidsforum, et i Troms og et i Finnmark pga av de lange avstandene. I 2020 ble det bestemt at vi i 2021 starter prosessen med å slå sammen de to samarbeidsforumene til ett.

Samarbeidsforum Troms

Kommunene i tidligere Troms fylke har over lang tid vært, og er fremdeles, organisert i fem regionale nettverk. Med Longyearbyen er det 22 kommuner som tilhører dette samarbeidsforumet.

Samarbeidsforumet består av representanter fra barnehagemyndigheten, barnehageeier, UiT, Samisk høgskole, KS, Utdanningsforbundet og Fylkesmannen. Fagforbundet, Sametinget og PBL har vært invitert inn jevnlig.

Samarbeidsforum og de regionale kompetansenettverkene gjennomførte en kompetansekartlegging i alle barnehagene i Troms basert på temaene i kompetansestrategien. Resultatene fra denne kartleggingen ble forankret i langsiktig kompetanseutviklingsplan for barnehagene i Troms 2019 - 2022.

I 2020 ble det satt i gang 8 kunnskapsbaserte tiltak ut fra lokale behov hvor flere barnehager inngår i lærende nettverk. Fagsamlingene legges til nettverkens kommune/region. Samarbeidsforumet er aktivt med å prioritere, dimensjonere, tildele midler og evaluere kompetansetiltakene underveis.

Pga av koronapandemien stoppet tilbudene delvis opp i perioden mars til juni. Alle tilbudene ble igangsatt digitalt igjen etter sommerferien.

Samarbeidsforum Finnmark

Samarbeidsforum i Finnmark består av representanter fra barnehagemyndigheter, kommunale og private barnehageeiere, UH-sektoren og Fylkesmannen. Andre aktører inviteres jevnlig. Samarbeidsforumet har fastsatt en langsiktig kompetanseplan for barnehagene i Finnmark basert på lokale kompetansebehov. Samarbeidsforum har sikret at prioriteringer av tiltak møter lokale behov som er forankret i den langsiktige kompetanseutviklingsplan.

Kompetansenettverkene har inngått partnerskapsavtaler med UH-sektor som forplikter til samarbeid og ansvar.

Pga av koronapandemien har tilbudene delvis stoppet opp, men UH- sektor og barnehager har funnet gode digitale løsninger.

Skole

Samarbeidsforum Troms og Finnmark - Dekomp

Samarbeidsforumet består av en representant fra hvert av de ulike skoleeiernettverkene – her også en representant fra hvert av friskolenettverkene, representanter fra lokal UH, samt representanter fra lærerorganisasjon og KS. Fylkesmannen har påsett at alle nettverkene har inngått samarbeidsavtaler med UH for å kartlegge kompetansebehov og sammen utvikle langsiktige planer. De enkelte skoleeiernettverkene har sammen med sine respektive utviklingspartnere fra universitet eller høgskole (UH) kartlagt kompetansebehovene i sine nettverk, og prioritert tiltak. Vi har en omforent plan etter disse inngåtte partnerskapsavtaler for hele fylket.

Samarbeidsforumet arbeider med å gjøre planen mer langsiktig etter det UiT finner i sin nye analyse av kompetansebehovet i hele fylket. I denne planen skal også kompetansebehov knyttet til Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering inngå.

Kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap med UH (fra kapittel 3.4.1.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Alle samarbeidsforum sikrer at barnehage- og skolebaserte kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap mellom barnehage-, skoleeiere og UH

Barnehage

I våre langsiktige kompetanseplaner sikrer vi at tilbudene som gis er barnehagebasert og at det tar utgangspunkt i rammeplanens innhold og intensjoner.

UiT Norges arktiske universitet samarbeider med barnehagene og nettverkene om innhold og arbeidsmåter. Hensikten er å bidra i utvikling av barnehagenes samlede kunnskap, holdninger og ferdigheter gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling.

Det er utarbeidet Partnerskapsavtale som bygger på langsiktig kompetanseutviklingsplan for barnehagene i Troms og Finnmark.

Formålet med partnerskapsavtalen er å sikre et gjensidig og godt samarbeid mellom barnehageeiere i Troms og Finnmark og UiT- Norges arktiske universitet, Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP) og Samisk høyskole.

UiT og Samisk høyskole skal i samarbeid med barnehageeiere bidra med barnehagebasert kompetanseutvikling hvor målet er å utvikle og gjennomføre kompetansetiltak utfra barnehagenes behov.

Erfaringen med partnerskapsavtalene så langt har ført til et mer likeverdig og gjensidig forpliktende samarbeid mellom barnehageeier og UiT/Samisk høyskole.

Skole

I den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling i skole har Fylkesmannen stilt som vilkår for å få utbetalt tilskudd at det er inngått avtale med UH for gjennomføring og/eller kartlegging og utvikling av kompetansetiltak. Dette gjelder også for pilotkommunene for Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering.

Samarbeidsforum Troms og Finnmark har per 31.12.2020 ikke klart å få på plass en modell for sitt arbeid som sikrer alle kompetansetiltak gjennomføres i partnerskap mellom skoleeiere og UH. Dette har sammenheng med blant annet fylkessammenslåing, sammenslåing av samarbeidsforumene i Troms og Finnmark, koronautbruddet og forventning til ny tilskuddsordning. Samarbeidsforumet er i gang med å lage en slik modell.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har ansvaret for koordinering av fjernundervisning i nordsamisk språkopplæring i hele landet. Det er etablert et langvarig samarbeid med Samisk Høyskole om etterutdanning for fjernundervisningslærere i nordsamisk. I 2020 ble det avholdt tre nettseminarer med didaktikk og digital undervisning som tema til erstatning for en fysisk fagsamling pga Covid-19 situasjonen. Fylkesmannen og Samisk Høyskole har samarbeidet om å utvikle et 15 studiepoengs videreutdanningstilbud i fjernundervisningspedagogikk for nordsamiske lærere som tilbys fra høsten 2021.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har systemer for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

Troms og Finnmark har hatt svært mange kommuner inne i oppfølgingsordningen siden ordningen startet opp, og flere har fortsatt i oppfølgingsordningen med bakgrunn i at resultatene ikke har vært innenfor de nasjonale målene. Fylkesmannen gjennomførte i februar, mars og april digitale møter med skoleeier, kommunedirektør og noen steder også politisk ledelse i kommunene for å forankre arbeidet. Vi gjennomgikk indikatorene og forklarte detaljert bakgrunnen for at de var trukket ut, og kommunene hadde fått mulighet til å forberede hvordan de så på situasjonen i egne skoler. For noen kommuner var denne bevisstgjøringen på egne resultater viktig og nødvendig i forberedelsen for oppstart av arbeidet.

Tidligere år har det blitt arrangert kurs i analysearbeid for kommunene for å kunne bruke egne tall i grunnlaget for å analysere utfordringsbildet og lage en utviklingsplan med tiltak.

Generelt erfarer vi fra fylkesmannen at det er krevende, spesielt for de små kommunene, å se flere statlige ordninger i sammenheng og få de til å fungere sammen og få til en helhetlig skoleutviklingsprosess. Det er i flere kommuner ikke kapasitet til å samkjøre alle prosesser og arbeide etter en rød tråd i skoler og barnehager.

Alle kommuner som deltar er svært fornøyde med at forfasen er utvidet i tid og at det er rom for kartlegging, analyse og valg av tiltak tidsmessig.

Den spesielle situasjonen med covid-19 har ført til at de fleste møter har foregått digitalt for kommuner, veiledere og fylkesmannen. Noen få veiledningsmøter er gjennomført fysisk. Vi har erfart at digitale plattformer ikke kan erstatte fysiske møter fullt ut når det skal gjennomføres vanskelige samtaler med erkjennelse og mulighet for å få til en felles motivasjon for endring. Kommunene har hatt noe ulik framdrift, men alle er nå i slutfasen med å kartlegge og analysere sin situasjon. De skal videre i februar/mars 2021 vurdere hvilke tiltak de ønsker og hvilke miljøer de vil søke hjelp hos i gjennomføringsfasen som skal iverksettes fra høsten 2021 med støtte fra valgte veiledere og kompetansemiljøer.

Tidligere Finnmark:

I 2020 ble seks nye kommuner trukket ut, og fire har vært med i tidligere uttrekk. To av kommunene deltar også i Læringsmiljøprosjektet og har derfor en

forfase som er tilpasset. Disse kommunene har ønsket en kortere innføring i analyse av egne tall, og det er leid inn to lokale veiledere for å gi denne kompetansen.

Tre kommuner er midt i forfasen og har to statlige veiledere som bidrar i prosessen i et samarbeid med fylkesmannen.

En kommune i tidligere Finnmark har ikke ønsket å gå videre i arbeidet med oppfølgingsordningen til tross for flere møter der også embetsledelsen har deltatt.

Tidligere Troms:

Troms har hatt ni kommuner inne i oppfølgingsordningen siden denne ble innført. I 2020 ble fire nye kommuner trukket ut. Fylkesmannen gjennomførte i vår møter med skoleansvarlig, kommunedirektør og politisk ledelse i alle disse fire kommunene for å forankre arbeidet; noe vi mener ga god uttelling og har vært helt nødvendig. Ikke minst var dette viktig for å oppdatere kommunene på sine egne resultater, dvs. grunnlaget for uttrekket. Ikke alle var like klar over status i egen kommune.

Veiledere fra lokal UH, veilederkorpset og ikke-lokalt UH skal bistå kommunene i arbeidet i forfasen med å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov. Dette har vært et krevende arbeid også for Fylkesmannen, men har blitt godt mottatt av kommunene.

Det har derfor vært svært ulik framdrift i kommunene. Det er helt nødvendig at dette er en prosess kommunen må eie selv, men med god hjelp og støtte fra veilederne. Signalene så langt er at de ønsker videre hjelp og støtte fra enten nasjonalt veilederkorps, lokalt UH eller ikke-lokalt UH.

Målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Alle kommunene i Troms og Finnmark som har avsluttet arbeidet i oppfølgingsordningen i 2020 eller er i oppfølgingsordningas gjennomføringsfase nå har kartlagt, analysert og laget et utfordringsbilde med tiltak.

Det har vært ulik framdrift i arbeidet blant kommunene. Ulike faktorer har påvirket framdriften. Vi ser at kommuner og skoler som har stabilitet i personalet (skoleeier, ledere og annet personal) har de beste forutsetningene for å få til god framdrift.

De vanligste tiltakene er: Kvalitetssystemarbeid hos skoleeier og i skolene, lederveiledning, arbeid med å forbedre læringsmiljøet og øke elevenes læringsutbytte, arbeid med grunnleggende ferdigheter, arbeid med profesjonelle læringsfellesskap, utarbeide system for oppfølging av nasjonale prøver, elevundersøkelse og kartlegginger i skole og barnehage, utarbeide kvalitetsplaner/utviklingsplaner og samkjøring med fagfornyelsen.

Kommunene som er i forfasen har kartlagt, og holder på med analyse og utfordringsbilder med tanke på å komme med gode tiltak. Fra fylkesmannens side har vi understreket hvor viktig det er å analysere situasjonen og ikke velge tiltak for tidlig.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Fase 1 i Covid-19 evaluering gjennomført.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i virksomhets- og økonomiinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og sosialdepartementet

Ingen avvik

3.2.3 Barne- og likestillingsdepartementet

Ingen avvik

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Ingen avvik

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Vi registrerer avvik på to områder:

1. Tilsyn med kommunene : Gjennomført 2 Måltall 10

2. Øvelser med kommunene: Gjennomført 6 Måltall 10

Bakgrunn for avvikene beslutning om å benytte egne ressurser til håndtering av Covid-19, men også er håndtering av Covid-19. Det er foretatt en vurdering av Årsak til avviket er styring av ressurser og kapasitet i egen organisasjon og i kommunene

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Ingen avvik.

3.2.7 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Vi har avvik i tilsynsaktiviteten på introområdet. Kun ett tilsyn ble gjennomført i 2020. Dette skyldes i hovedsak at planlagte tilsyn på våren ble utsatt pga covid-19 og vakanser i avdelingen. En samlet risikovurdering om tilsynsaktiviteten på skoleområdet og på introduksjonsområdet resulterte i at tilsyn med opplæringsloven ble prioritert.

For øvrig ingen andre avvik.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Landbruk: Siden vi store deler av 2020 ikke har kunnet reise eller delta fysisk i møter har særlig mobiliserings- og utviklingsarbeidet blitt satt kraftig tilbake. Vi har gjennomført noen digitale møter, men det kan ikke erstatte fysiske møteplasser. Når vi ser den negative utviklingen i det tradisjonelle jordbruket, råvaretilgangen til industrien samt i tilleggsnæringer som grønt reiseliv, lokalmat og Inn på tunet/Ut på vidda, er dette bekymringsfullt.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive:

- Hvordan kommunene i fylket ivaretar sitt ansvar for kvalifiseringsprogrammet, og om det har skjedd endringer i dette etter at lovendringene trådte i kraft 1. januar 2019
- Om NAV-kontorene har oversikt over personer som er i målgruppen for programmet
- utfordringer knyttet til at alle personer i målgruppen for programmet blir vurdert for deltakelse og får tilbud om program hvis de fyller vilkårene loven setter
- Hva kjennetegner NAV-kontor som ivaretar sitt ansvar for kvalifiseringsprogrammet på en god måte
- Fylkesmannens arbeid for å legge til rette for at kommunene ivaretar sitt ansvar for programmet i henhold til regelverket og på en god måte

I Troms og Finnmark er antall KVP deltakere i kommunene lav. Vi har noen kontor som arbeider godt med KVP, men de fleste opplyser å ikke ha kapasitet til oppfølging og at det er vanskelig å fylle programmet med gode og treffende tiltak for den enkelte deltaker.

Fylkesmannen har ikke opplevd store endringer etter lovendringene, men henvendelser kan tyde på at NAV kontorene har blitt mer usikker på anvendelse av loven, og da særlig tolkning av inngangsvilkårene for rett til KVP.

Kontorene har ganske god oversikt over aktuelle kandidater, særlig langtidsmottakere av økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven. Likevel ser vi at mye av det kartleggings- og oppfølgingsarbeidet som gjennomføres dreier seg om statlige tiltak og rettigheter. De utfordringene NAV kontorene opplyser om, dreier seg om kapasitet og ressurs innad i kontorene med manglende tid til oppfølging og finne aktuelle tiltak.

Dedikerte medarbeidere, tydelig ansvarsfordeling og arbeid i team kjennetegner de kontorene som ivaretar sitt ansvar for KVP godt. Dette har også sammenheng med at i kontorer med dedikerte personer på KVP, er også ledelsen oppmerksom på KVP som rettighet, og prioriterer dette arbeidet på lik linje med andre rettigheter etter lovverk i stat og kommune.

Sammen med NAV Fylke foretok Fylkesmannen høsten 2020, en kartlegging av KVP arbeidet på alle NAV kontor i Troms og Finnmark. Hovedfokus i kartleggingen dreide seg om behov for opplæring, kompetanseheving og gjenopptak av KVP-nettverk. Kontorene kom med mange gode innspill og forslag som tenkes gjennomført i 2021. Blant annet vil KVP-nettverk for NAV-ansatte bli prioritert. NAV kontorene etterlyser arenaer der konkrete saker, utfordringer og muligheter kan drøftes med andre.

NAV kontorene i Troms og Finnmark er delt inn i 6 (7) geografiske områder (GEO områder), og en tenker nettverk i de enkelte områdene som en begynnelse.

Fylkesmannen gjennomførte i desember 2020 fagdager i ett GEO område, der lov og rundskriv ble gjennomgått og diskutert, samt at man i ettertid hadde «saksdrøftingsverksted» rundt aktuelle KVP deltakere fra hvert kontor og mulig innhold i program.

Fylkesmannen har mottatt få tilbakemeldinger på at Covid 19- pandemien har påvirket arbeidet med KVP i negativ grad. Enkelte tiltak har blitt stanset. Flere samtaler med KVP veiledere viser likevel at viljen til gjennomføring, kreativitet og fleksibilitet har økt under utfordringene i 2020.

For øvrig har Fylkesmannen informert alle NAV kontor om dedikert kontaktperson på KVP området hos Fylkesmannen, noe som har ført til jevnlig veiledning knyttet til KVP i de enkelte kontor.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal beskrive kommunenes erfaring med aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år. Herunder om aktivitetsplikten bidrar til overgang til arbeid og utdanning.

Fylkesmannens generelle inntrykk er at NAV-kontorene bruker aktivitetsplikten som et bidrag til overgang til arbeid og utdanning. Vi har i 2020 ikke mottatt klagesaker eller henvendelser som gir oss grunnlag for å hevde annet. Aktivitetstilbudene fremstår som enkle og tilpasset de brukerne og det formålet tiltaket har.

Fylkesmannen er kjent med at enkelte tiltak ble stoppet pga pandemien, mens andre tiltak har kunne fortsette.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal vurdere og beskrive om og hvordan digitalisering/DIGISOS påvirker tilgjengelighet til og kvalitet på de sosiale tjenestene.

Bruken av Digisos økte voldsomt i fylket etter at pandemien brøt ut. Flere kontor fikk Digisos og kontorene meldte om flere søknader via Digisos. Fylkesmannen fulgte denne utviklingen tett. Tilgjengeligheten økte for brukerne og flere NAV-kontor fikk tilbakemeldinger om at dette var veldig gode løsninger. Fylkesmannen fulgte med på hvilke kontor som hadde hvilke løsninger av Digisos og når de fikk det. Dette var tema i flere møter og NAV Troms og Finnmark støttet også opp om et økt trykk for å få flere kontor til å ta i bruk fullversjonen av Digisos.

Fylkesmannen kan ikke se at digitalisering av søknadene har hatt noen negativ innvirkning på saksbehandlingen eller oppfølgingen av brukerne. Heller tvert om.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns områder i årsrapport for 2020.

Etter sammenslåingen av embetene i nord, har vi fått et større fagmiljø og bedre kvalitet i tjenestene. Dette har vært tidkrevende og gått ut over kvantiteten, dvs at enkelte oppdrag ikke lot seg gjennomføre i den grad det var ønskelig og krevd.

Fylkesmannen har brukt mye tid på å harmonisere forståelsen av klagesaksbehandling og gjennomføring av tilsyn etter sammenslåingen. Kvaliteten har blitt gradvis bedre, men kompetanseflukt har påvirket prosessen til å ta lengre tid enn ønskelig. I slutten av 2020 fikk vi et større fokus på områdeovervåking, noe som vil bedre kvaliteten på arbeidet på flere områder betraktelig.

Gevinstrealisering (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Arbeids- og sosialdepartementets områder i årsrapport for 2020.

Sammenslåing av Fylkesmannen i Troms og Fylkesmannen i Finnmark har ført til et større fagmiljø. Det har gitt oss flere å spille på, og vi har utarbeidet gode rutiner. Tjenestene har blitt mindre sårbare enn før, og det er flere å spille på lag med. Det har ført til større gjennomføringsevne, for eksempel gjennom digital opplæring og innspilling av opplæringsvideoer i sosialtjenesteloven, samt kortere saksbehandlingstider. Vi mener også at sammenslåingen har ført til større aktivitet ut mot Nav-kontorene på opplæringsområdet, noe som igjen kommer innbyggerne til gode.

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven, informasjonsarbeid overfor kommunene om faglig veileder for innhold og kvalitet i tilbudet, samt gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

I Troms og Finnmark var det seks krisesentre i 2020. Enkelte av disse var også incestsentre. Vi har ikke åpnet nye tilsyn, men avsluttet et gammelt tilsyn i en kommune som i lengre tid manglet et skriftlig krisesentertilbud til sine innbyggere.

Vi har hatt flere samarbeidsmøter med RVTS og hadde et samarbeidsmøte med RVTS og daglig ledere av krisesentrene i fylket. Fylkesmannen ble da kjent med at ikke alle krisesentrene hadde godt nok tilbud for å etterleve kravene i krisesenterloven. Tilgjengeligheten for kvinner og barn fremsto som god, men ikke for alle andre grupper.

Det ble lagt planer for arbeid mot kommunene for å gjøre kommunene bedre kjent med sitt ansvar jfr. krisesenterloven. Dette følges opp i 2021 samtidig som det skal vurderes tilsyn.

Faglig veileder for innhold og kvalitet i krisesentertilbudet ble sendt ut på mail til kommunene. I forbindelse med pandemien har mer informasjon vært sendt på e-post, og i regi av BUFdir har vi vurdert oppfølging av kommuner der vi ha sett behov for dette i forbindelse med kartlegginger i krisesentrene.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	0
Antall krisesentertilbud i fylket	6
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2018	3
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2018	4
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2019	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2019	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	0

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser... (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal redegjøre for bakgrunnen for og konsekvenser av eventuelle nedleggelse av krisesentrene eller reduksjon i tilbudet.

Ingen krisesentre ble lagt ned i fylket i 2020.

I forbindelse med pandemien var det bekymring for at krisesentertilbudet ble redusert. Det var signaler på dette i fylket tidlig i pandemien, men dette viste seg å være misforståelser. Alle krisesentrene viste seg å kunne stille opp med mer bemanning ved behov, selv om de i perioder hadde svært få beboere.

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader... (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall behandlede søknader, og fattede vedtak inndelt i innvilgelser, avslag og avisninger knyttet til hver sakstype, etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova i årsrapporten. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes fylkesmannen differensiere rapporteringen for saker ut ifra sakstype, dvs. etter om sakene gjelder bokstav a), b) eller c).

Fylkesmannen skal rapportere på andelen separasjons- og skilsmisessøknader som er mottatt digitalt.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ektskapsloven	Separasjon, jf. § 20	528	518	0	10	64 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	420	398	13	9	64 %
Ektskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	23	19	0	4	26 %
Ektskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ektskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivf familiemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ektskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	19	15	3	1	0 %
Ektskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ektskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ektskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ektskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ektskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	40	39	1	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak... (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Fylkesmannen bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Fylkesmannen har ikke fattet vedtak etter barneloven i 2020.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid... (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område, herunder om meking. Dette kan for eksempel være hvilke typer saker som dominerer, utviklingstrekk og utfordringer. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter Fylkesmannen.

Fylkesmannen mottar mange henvendelser, særlig over telefon, fra foreldre og fra barneverntjenester som trenger veiledning på problemstillinger i forhold til barneloven. Foreldre som kontakter oss ber særlig om veiledning på fordeling av reisekostnader ved samvær og saksbehandling ved samværssaker for retten. Barneverntjenestene søker særlig veiledning på problemstillinger der barneverntjenesten er inne i en foreldrekonfliktsak, dette gjelder særlig undersøkelser og tiltak i høykonfliktsaker. Veiledning skjer i all hovedsak over telefon, men vi får også en del skriftlige henvendelser. På Fylkesmannens årlige barnevernledersamling, blir lovendringer også på barnelovens område gjennomgått.

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker... (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall saker hvor det er gitt ut opplysninger om den adoptertes opprinnelige foreldre i saker hvor fylkesmannen har gitt adopsjonsbevilling.

Fylkesmannen har i 2020 gitt ut opplysninger om den adoptertes biologiske opphav i 14 saker. Vi har også behandlet 7 farskapsaker og 11 saker med spørsmål om adopsjon.

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn... (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Fylkesmannen har ikke gjennomført tilsyn med familievernkantorene i 2020. Vi hadde tilsyn med alle 6 kontorene i 2019. Vi har ikke fått risikoinformasjon i løpet av 2020 som har gjort det nødvendig med tilsyn. Nye tilsyn planlegges i 2022.

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkantor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2020	Antall gjennomførte tilsyn i 2019	Antall gjennomførte tilsyn i 2018
6	0	6	0

Fylkesmannen skal redegjøre for implementeringstiltak... (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Utgår.

Fylkesmannen skal utarbeide en årsrapport... (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)**Rapportere på**

Oppgaven er flyttet til VØI 5.3.8.24.

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.12 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal redegjøre for embetenes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Buudir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i fylkesmannens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

Alle tjenestene i Troms og Finnmark har etablert en formalisert akuttberedskap. Flere tjenester har inngått interkommunale samarbeid om akuttberedskap, og her har de "store" tjenestene i Troms og Finnmark, som Tromsø, Harstad, Alta, Hammerfest, "tatt ansvar" og vært på tilbudssiden. Vi har gjennom rapportering og på våre dialogmøter, etterspurt organisering, erfaringer og evaluering av akuttberedskapen. Vi ber fortløpende om evaluering av ordningene i vår dialog med kommunene.

Vi vurderer at kommunene i Troms og Finnmark har gjort en god jobb for å få på plass akuttberedskap. Vi har ingen kommuner som vi per i dag vurderer at ikke har en forsvarlig akuttberedskap. Det er lange avstander i Troms og Finnmark, og avstandene blir lengre når det inngås interkommunale samarbeid om akuttberedskapen. Vi har veiledet mye på mulige løsninger og organiseringer for å ivareta responstid. Vi vurderer at kommunene er kreative og finner gode løsninger i godt samarbeid, eksempelvis med andre kommuner.

Flere av kommunene som drifter akuttberedskap innen egen kommune, har gitt uttrykk for at dette er kostnadskreven og utreder nå interkommunale samarbeid. Vi har bedt om orientering fra disse kommunene dersom det blir endring i organiseringen.

Vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i Troms og Finnmark:

Fylkesmannen har i 2020 fulgt opp våre kommuner/tjenester gjennom dialogmøter, tilsynsmessig oppfølging, råd og veiledning, og oppfølging etter rapporteringer. Det har som del av dette vært en viktig oppgave for oss å bidra til at tjenestene har håndtert utbruddet av covid-19 på en trygg og effektiv måte, både ved at tjenestene er åpne og tilgjengelige, og at de sikrer at barn og unge som trenger det får riktig hjelp til riktig tid, også under pandemien. Dette vil vi fortsette med i 2021.

Barneverntjenestene i Troms og Finnmark er preget av store ulikheter når det gjelder kvalitet og risiko. Både de store og de små tjenestene kan ha utfordring med å holde god kvalitet og noen rapporterer om betydelige avvik på ett eller flere områder. De minste tjenestene er svært sårbare ved at de er få i tjenesten, og det er store utfordringer knyttet til å rekruttere og holde på kvalifisert personell. Vi ser at tjenester kan bli stående med vakante stillinger over lang tid. I Troms og Finnmark er det 5 tjenester som har 2 eller færre ansatte. Dette er vi bekymret for, og etterspør derfor kommunens vurdering av interkommunalt samarbeid i vår dialog med tjenestene.

De store tjenestene har oftest bedre tilgang på kvalifisert personell, men kan ha andre utfordringer. Eksempler kan være stor saksmengde, sykemeldinger, utfordringer i forhold til ledelse og styring.

Vi ser det som kvalitetsøkende at flere tjenester i Troms og Finnmark tar del i de kompetansehevende tiltak som blir tilbudt fra Buudir. Flere av våre tjenester har gjennomført tjenestestøtteprogrammet, 4 tjenester har hatt veiledningsteam, 7 har startet opp med veiledningsteam høsten 2020, og de fleste av tjenestene er med i læringsnettverk. Utfordringen er at tjenestene bør være stabile personellmessig før kompetansehevende tiltak settes iverk, og det er ei utfordring flere tjenester sliter med.

I 2020 har vi hatt 4 tjenester vi har fulgt særlig opp på grunn av store utfordringer i tjenestene, herunder mangel på oppfyllelse av lovkrav, personalutfordringer, ledelse- og styringsutfordringer. Disse har blitt fulgt opp gjennom råd og veiledning, tilsyn, ekstraordinære dialogmøter.

I 2020 har vi hatt stort fokus på barnevernreformen som trer i kraft fra 2022. Både gjennom kontakt med enkelte kommuner og på andre digitale arenaer gjennom året hvor vi har møtt tjenestene/ kommunene.

Rapportering på tiltak i gevinstrealiseringsplanen (fra kapittel 7.3.2.13 i TB)

Rapportere på**Rapporteringskrav på tiltak i gevinstrealiseringsplanen**

- *Søknadsbehandling separasjon og skilsmisssaker*

Fylkesmannen skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte embetene. Embetene skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

- *Tilsyn etter barnevernloven med forskrifter*

Fylkesmennene bes redegjøre kort for status på arbeidet i årsrapporten for 2020.

Separasjon og skilsmisse:

Fylkesmannen følger med på utviklingen og de signaler vi får angående sentralisering av saksbehandlingen. Det er kommet få signaler og henvendelser om dette i 2020. Vi benytter Disam og følger videreutviklingen av dette verktøyet.

Tilsyn etter barnevernloven:

Vi har fra tidspunkt for sammenslåingen arbeidet bevisst og strategisk for å arbeide mest mulig sømløst på tvers av den gamle fylkesgrensen, og vurderer at vi har lyktes godt med dette innen området med tilsyn etter barnevernloven. Vi fikk raskt, og med bred involvering av alle medarbeiderne innen fagområdet, utarbeidet felles rutiner, maler og planer for gjennomføring av de ulike tilsynene. Disse bygger på retningslinjer og veiledere fra Statens helsetilsyn, og oppdateres og evalueres fortløpende i samsvar med disse. Tilsynsteamene settes i stor grad sammen av medarbeidere på tvers av våre to lokasjoner, og vi vurderer at vi oppnådd gevinstrealisering i form av enhetlig saksbehandling og virkningsfulle tilsyn. Vi arbeider kontinuerlig med å vurdere egne muligheter for forbedringer på å levere best mulig kvalitet og rettssikkerhet innen riktig tid. Siden institusjonstilsynene etter retningslinjene i all hovedsak skal gjennomføres med fysiske tilsynsbesøk, sammenholdt med at vi gjennom året har gjennomført 76 institusjonstilsyn, finner vi imidlertid grunn til å bemerke at gevinstrealiseringen ikke har medført økonomiske besparelser, men heller økte utgifter på grunn av geografien i vårt fylke og delt lokasjon.

Tros- og livssynssamfunn (fra kapittel 7.3.2.14.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over:

- Nye registrerte/uregistrerte trossamfunn og nye livssynssamfunn
- Trossamfunn som er slettet hos fylkesmannen
- Ev. tilsyn med trossamfunn og forstander.

Det ble ikke registrert noen nye trossamfunn eller nye livssynssamfunn i 2020.

Ingen trossamfunn ble slettet hos fylkesmannen i 2020.

Det har ikke være tilsynsaktivitet på dette området, utover ordinær håndtering av flytting av forstandere og prester.

Oversikt over antall saker... (fra kapittel 7.3.2.15.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

Fylkesmannen har behandlet 87 søknader om tillatelse til å spre asken for vinden samme år. Av disse ble 85 innvilget, og 2 avslått.

Avslagsprosenten er særlig lav på dette området fordi vi forsøker å gi god og utfyllende veiledning til de som tar kontakt om hvilke rammer som eksisterer i regelverket.

Vi har ikke hatt til behandling noen søknader om privat gravplass eller behandlet klage over enkeltvedtak truffet av kommune i medhold av gravferdsloven

Oversikt over antall saker i hver kategori... (fra kapittel 7.3.2.16.1 i TB)**Rapportere på**

Oversikt over antall saker i hver kategori og utfallet i disse sakene.

I 2020 mottok vi 6 søknader om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene i helligdagsfredloven. Disse 6 ble behandlet, hvorav 5 resulterte i avslag og 1 av søknadene delvis ble innvilget.

Vi mottok 1 søknad om forskrift om typisk turiststed. Denne ble imidlertid avsluttet etter at vi ikke mottok tilleggsopplysninger fra kommunen, og søker videre fremholdt at søknaden heller skulle behandles som en søknad om dispensasjon fra åpningstidsbestemmelsene.

Langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalite (fra kapittel 7.3.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Antall kommuner som integrerer planlegging av de kommunale helse- og omsorgstjenestene i det ordinære økonomi- og planarbeidet i kommunen

I Troms og Finnmark har det i 2020 vært jobbet aktivt med plan- og planuttalelser. Også i forbindelse med Leve hele livet. Det har blant annet vært gjort kartlegging av planstatus i kommunene i januar 2020, og kommunale helse- og omsorgsplaner har vært på høring i embetet. Med bakgrunn i dette er det lagt en status for helse- og omsorgsplanene i kommunene.

Status for helse- og omsorgsplaner i helse- og omsorgssektoren i kommunene i Troms og Finnmark i januar 2021:

7 kommuner har en helse- og omsorgsplan som fungerer som verktøy for styring, 21 kommuner har sin planstrategi for 2020-2023 prioritert å lage en helse- og omsorgsplan.

Denne oversikten er svært nyttig, og kommunene har fått veiledning på sitt planarbeid via flere ulike kanaler. Statsforvalteren vil i 2021 ha en aktiv dialog med kommunene med tanke utarbeidelse av planer som er forankret i kommunedelplanens samfunnsdel.

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket ut (fra kapittel 7.3.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av hvorvidt retninger og målsetninger i kvalitetsreformen for eldre – Leve hele livet utvikles i fylket.

Pandemien har ført til utfordringer også i arbeidet med eldreformen Leve hele livet. Til tross for dette er vår vurdering at vi har oppnådd de fleste av målsettinger for kvalitetsreformen Leve hele livet i 2020. Regionalt støtteapparat utarbeidet en gjennomføringsplan for 2020. Planlagte aktiviteter første halvår, for første halvår måtte avlyses på grunn av Covid- 19. Det medførte også redusert aktivitet i det regionale støtteapparatet. Flere kommuner signaliserte at de hadde nok med å planlegge og følge opp koronnsituasjonen denne våren, og lite n tid til å prioritere andre oppgaver. I tillegg bidro ansatte/sykepleiere i USHT i smittevernarbeid i sin vertskommune. Så forsinkelsen som det nasjonale støtteapparatet har estimert til 6 måneder er vi enig i.

I tråd med nasjonale føringer har kartlegging og planoppfølging vært en stor satsning og prioritet, med mål om at kommunene må ta stilling til reformen lokalt, og planlegge for hvordan dette skal gjennomføres lokalt.

Helse- og sosialavdelingen et nært tverrfaglig samarbeid med planseksjonen i embetet om høringsuttalelser til kommunale planer, og planfaglig veiledning til kommunene. I 2020 har avdelingens bidrag til slike høringsuttalelser i hovedsak handlet om hvordan Leve hele livet er synliggjort og forankret i overordnede plantyper som kommunal planstrategi og kommuneplanens samfunnsdel. Dette betyr at vi har god kunnskap over hvordan kommunene ligger an i planleggingen i helse- og sosialsektoren.

Fylkesmannen gjennomførte i januar 2020 en kartlegging i av planstatus i helse- og omsorgssektoren i kommunene. 34 av 39 kommuner svarte på kartleggingen, hvor det også ble spurt om kommunene ønsket å delta på arbeidsmøter med veiledning/planlegging til planarbeid. 30 kommuner takket ja til dette. Når svar på kartleggingen ble mottatt, fulgte Fylkesmannen opp overfor enkelt kommuner ved dialog på e-post og telefon. I desember ble det arrangert fire digitale webinarer/arbeidsmøter for kommunene i Troms og Finnmark hvor 15 kommuner og 60 deltakere. Deltakere var helse- og omsorgsledere og kommuneplanleggere. Leve hele livet – satsningen var utgangspunkt for disse møtene, og medlemmer av det regionale støtteapparatet deltok også på disse. Kommunene ble bedt om å gjøre et forarbeid hvor de skulle gjøre seg kjent med planstatus i egen kommune. Deltakerne ga gode tilbakemeldinger på nytten av disse møtene. På grunn av lavt deltakerantall ble det også gode dialoger med alle. Dette arbeidet videreføres i 2021.

Det har også vært dialog og veiledning til kommunene knyttet til kompetanse- og innovasjonstilskuddet i alle møter. Videre har vi bygget inn tilbakemeldinger i tilskuddsbrevene på Kompetanse- og innovasjonstilskuddet i 2020. Vi har berørt kommuner som har laget en plan for

kompetanseheving, og anmodet de som ikke hadde gjort dette om å gjøre det. Vi er også tydelig på at en slik plan bør knyttes til en helhetlig pleie og omsorgsplan, som igjen bør være en del av kommuneplanens samfunnsdel. Fylkesmannen har på alle mulige måter tydeliggjort for kommunene at gode planer også vil ha betydning ved søknad på tilskuddet.

En av våre ansatte har i løpet av våren forelest 2 ganger for kolleger hos Fylkesmannen i Oslo og Viken. Om dette team. Forelesningen ble tatt opp, og skulle vises i dialogmøter med kommunene i Oslo og Viken.

Flere av aktivitetene i 2020 har vært festet opp mot øvrig overordnet kommunedialog som går ut fra embetet. Den demografiske utfordringen i nord ble i stor grad tematisert i Fylkesmannens hovedmøte med ordførere og rådmenn i januar 2020, der dette ble belyst av en rekke forelesere.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark arrangerte et høstmøte høsten 2020 med ordførere, rådmenn i kommunene og Fylkeskommunen i Troms og Finnmark. Tema var blant annet demografi, og Leve hele livet ble presentert av Fylkesmannen, også med søkelys på og oppfordring til kommunene om å ferdigstille planene. I folkevalgtopplæringen er kommunebilder et overordnet dokument, her er også eldreformen Leve hele livet omtalt.

Internt i embetet har vi godt samarbeid og dialog med øvrige avdelinger og det er etablert faste møter på tvers av avdelingene. Med landbruksavdelingen har vi åpen dialog om matledesatsningen, men de har ingen aktivitet for tidligst i slutten av 2021 i vårt fylke. Dette følges opp videre, i 2020 har vi hatt et samarbeid med Landbruksavdelingen om et arrangement for kommunene med tema "Inn på tunet", og "ut på vidda" og får på denne måten vist frem gårdsbruk og reindrift som alternative omsorgsarenaer. Vi har en god og tett dialog med planseksjonen i Justis og kommunalavdelingen. Embetet har ansatt en fyrvokter for satsningen barn og unge, her er vi i gang for å øke fokuset på å knytte dette arbeidet opp mot eldreformen.

Våren 2020 ble det ikke avholdt noen møter eller konferanser. Koronna-situasjonen påvirket arbeidet med reformen i embetet, og kommunene brukte mye ressurser med planlegging og håndtering av koronna- situasjonen lokalt. Store deler av det regionale støtteapparatet, ansatte/sykepleiere i USHT ble også tatt ut av sine ordinære jobber for å bidra i smittevernsarbeid i sine vertskommuner.

I november ble det arrangert dialogmøte/nettverksmøte «Fra plan til handling», hvor målgruppen var helse- og omsorgsledere, men på grunn av det ble avholdt digitalt ble andre ledere, planleggere og kontaktpersoner for Leve hele livet også invitert. Møtet ble åpnet av vår fylkesmann. Helseministerens statssekretær holdt også et innlegg.

Nettverksarbeidet har vært mindre prioritert i 2020, også på grunn av Covid-19 situasjonen. Fysiske samlinger er blitt avlyst på grunn av smitteverntiltak. Kartlegging på dialogmøtene i 2019 viste et ønske om videreføring av flere nettverk, men det åpnes for nye om det er behov for det. Dette vil være et tema på dialogmøter i starten av 2021.

Fylkesmannen har i løpet av 2020 invitert flere samarbeidspartnere til samarbeid. Vi er i dialog med Fylkeskommunen, i oktober var en representant med på møte i det regionale støtteapparatet. Dette samarbeidet jobbes videre med. Det samme gjelder Helseforetaket, her er vi også i dialog.

Hvordan dette samarbeidet blir skal det gis tilbakemelding på innen kort tid. Invitasjon til elderråd, også til Sametinget blir sendt i midten av januar. Dette arbeidet har tatt ekstra lang tid på grunn av sammenslåingen av fylkeskommunene.

Fylkesmannen har bidratt til å gjøre utlyste tilskudd kjent for kommunene. Tilskuddet til sårbare eldre, ble godt mottatt i vårt fylke. Det var mange gode søknader fra små frivillige lag og foreninger til større organisasjoner. Flere av tiltakene det søktes tilskudd til kan knyttes opp mot Leve hele livet med samarbeid på tvers av generasjoner, kommune, frivillige lag og organisasjoner. Disse vil følges opp fremover.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på måloppnåelse for tilskuddsordning til kommunene 0765.62

I 2020 tildelte Fylkesmannen kommunalt rustilskudd til 21 av 39 kommuner. 5 av kommunene var nye søkere i 2020. Midlene ble fordelt på 37 ulike prosjekter, og totalt 44,5 stillinger. Tallene var omtrent de samme i 2019.

Rapportering IS 24/8 viser en jevn økning i antall årsverk til voksne med rus/psykisk helseproblemer fra 523 i 2015 til 700 i 2019. Fra 2019 til 2020 er det ingen endring i antall årsverk.

For barn og Unge viser rapporteringen en nedgang, fra 203 årsverk i 2019 til 165 årsverk i 2020. Ikke siden 2016 har antall årsverk til barn og unge vært lavere enn i 2020.

Totalt har tjenester til personer med rus og psykisk helseproblematikk blitt styrket fra 648 årsverk i 2015, til 867 årsverk i 2020. Den svakeste økningen er i årene 2018 og 2019, med en svak nedgang i antall årsverk fra 2019 til 2020.

Dersom man sammenligner kommuner som mottar kommunalt rustilskudd, og de som ikke gjør det, med utviklingen i antall årsverk innrapportert i IS 24/8 fra 2019 til 2020, er det ingen vesentlige forskjeller. Det er altså omtrent like stor andel av kommuner i begge grupper som rapporterer flere, færre eller det samme antall årsverk fra 2019-2020.

Det er dermed usikkert hvorvidt tilskuddet fortsatt bidrar til en varig kapasitetsvekst i det samlede kommunale tilbudet til personer med rusmiddelproblemer.

Kommuner som mottok kommunalt rustilskudd i 2020, og som har rapportert om nedgang i årsverk fra 2019-2020 vil bli fulgt spesielt opp ved tilskudds

behandlingen i 2021.

Samlet vurdering av hvorvidt... (fra kapittel 7.3.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt det kommunale rusarbeidet i fylket er utviklet i henhold til retning og målsettinger i Opptreppingsplanen for rusfeltet (2016-2020).

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har vurdert utviklingen opp mot de tre innsatsområdene i opptreppingsplanen.

Overordnet vurderer vi at kommunene har utviklet sine tjenester knyttet til rus og psykisk helse i tråd med målsetningene i opptreppingsplanen.

Kommunene rapporterer om 38 færre årsverk til barn og unge. Dette utgjør en risiko for at flere unge ikke får hjelp før de utvikler rusmiddelproblemer.

Kapasiteten i tjenesten for voksne er ikke styrket fra 2019 til 2020 isolert sett. Det har likevel foregått en jevnlig styrking i antall årsverk over mange år. De siste to årene har styrking av ressurser i tjenestene flatet ut, men det pågår fortsatt en styrking av samhandling og samhandlingsverktøy, eks FACT - team. Dette betyr en mulig dreining mot mer ambulante tjenester og mer samhandling mellom nivåene. Innsatsområdet vurderes derfor som ivarett/under utvikling, her kan nevnes implementering av pakkeforløp.

Fylkesmannen er likevel bekymret for at en presset kommuneøkonomi kan føre til at etablerte tilbud kan bygges ned eller at tilbud utviklet ved hjelp av tilskuddsmidler ikke videreføres i ordinær drift. Fylkesmannen har gjort et anslag på frie inntekter i 2020 for kommunene i Troms og Finnmark der kun 4 av 39 kommuner er anslått å ha en positiv realvekst.

Landsomfattende tilsyn fra 2017 og 2018 viser at det er behov for fortsatt innsats på kvalitet og kompetanse i tjenestetilbudet. Tilsynet viste blant annet mangelfullt kartleggings og utredningsarbeid på somatiske forhold, rusmiddelsituasjon og psykisk helse i halvparten av kommunene. Det samme gjaldt evaluering av iverksatte tiltak og samhandling mellom instansene internt i kommunene.

Det er ikke registrert en vesentlig endring i brukere som vurderes å ikke ha en tilfredsstillende bosituasjon. Dette gjelder spesielt mennesker med ROP-lidelser, der det mangler tilstrekkelige og tilpassede tjenester. Tromsø kommune har særlige utfordringer på dette området.

Kommunalt rustilskudd har medført at flere kommuner er i en prosess med å ansette erfaringskonsulent. Det gjenstår fortsatt en del arbeid i kommunene for implementering av verktøy for brukermedvirkning på alle nivå, for eksempel er det få kommuner i fylket som har tatt i bruk verktøyet feedback - informerte tjenester.

De aller fleste kommunene rapporterer årsverk/innsats knyttet til aktivitet, under halvparten av kommunene rapporterer innsats knyttet til arbeidstiltak.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark prioriterer søknader om kompetansetiltak til kommunale rus og psykisk helse tjenester, som er i tråd med nasjonale faglige retningslinjer utgitt av Helsedirektoratet, over kompetanse og innovasjonstilskuddet.

Tjenestene til innsatte i fengsel har ikke blitt ytterligere styrket i 2020.

Rapportere på resultatoppnåelse... (fra kapittel 7.3.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddsordningen til kommunene 0762.64.

Besvares i punktene under.

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet... (fra kapittel 7.3.3.4.2 i TB)

Rapportere på

Samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptreppingsplanen.

Halvparten av kommunene som mottok tilskudd i 2019 innen opptreppingsplanen for habilitering og rehabilitering overførte ubrukte midler fra 2019 til 2020, og fortsatte sin aktivitet da. Fylkesmannen følger med i utviklingen på feltet gjennom kommunedialogen, som består av kontakt med etatsledere og andre i form av telefoner, e-post, planveiledning, høringsuttalelser, opplæring, nettverksarbeid o.a. Embetet har laget kommunebilder for alle 39 kommuner i 2020, som er vår samlede kunnskap om hver kommune innen alle embetets fagområder. Kommunebildene brukes som grunnlag for dialogmøter med kommuneledelsen. I kommunebildene har vi bl.a. beskrevet status for kommunen innen habilitering og rehabilitering. I januar 2020 gjorde embetet en kartlegging av planstatus i helse- og omsorgssektoren i kommunene i Troms og Finnmark. Halvparten av kommunene oppga at de hadde en plan for habilitering og rehabilitering, men et flertall av disse planene var utdatert som styringsverktøy. Gjennom 2020 har embetet hatt en omfattende virksomhet med planveiledning til kommunene, bl.a. knyttet til kommunal planstrategi. Plan for habilitering og rehabilitering har vært vektlagt i denne veiledningen.

Rapportering på Opptreppingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Rapportering på Etablering og utvikling av kommunale frisklivs-, lærings- og mestringstilbud 2019.

I 2019 fikk 9 kommuner i Troms tilskudd til etablering og utvikling av kommunale frisklivs, lærings- og mestringstilbud. I tillegg ble det tildelt tilskudd til et interkommunalt samarbeid hvor 8 kommuner i Midt-Troms deltok. I årene fra 2012 til 2018 har totalt 16 av 24 kommuner mottatt tilskudd innen denne ordningen. Tilskuddsordningen har fungert meget godt. Søknadene fra kommunene har vært konkrete og gode. Hovedvekten av søknadene har vært knyttet til lokale frisklivssentraler, men vi har også tildelt noe midler til tiltak innen læring og mestring. Det er forskjeller kommunene imellom mht. faglig innretning, forankring, finansiering, kompetanse og bemanning. Frisklivssentralenes posisjon og legitimitet i kommunene er styrket i løpet av perioden 2012 til 2019, dvs. de årene Fylkesmannen har administrert tilskuddet. Vår samlede vurdering er at kommunene har hatt stabil bemanning og god kompetanse, og at arbeidet som er utført for tilskuddet har vært i tråd med målene for ordningen. Rapporteringen fra kommune har vært meget informativ, og har gitt Fylkesmannen et godt bilde av aktiviteten. Rapportering, regnskap og revisjon har vært levert innen fristene. Frisklivscentral og lærings- og mestringstilbud tas i stadig større grad inn sammen med andre forebyggende elementer i helhetlige helse- og omsorgsplaner i kommunene. Det sørger for langsiktighet og forankring, og er en meget positiv utvikling. Frisklivssentralene og lærings- og mestringstilbud ble tidligere sett på som «noe ekstra» som kom i tillegg til de lovpålagte helsefremmende og forebyggende tjenestene etter kommunehelsestjenesteloven § 3-2. Det synet er i ferd med å endre seg. Friskliv, læring og mestring er i ferd med å finne sin rettmessige plass i helheten i kommunens helse- og omsorgstjenester.

Mot slutten av 2019 hadde Fylkesmannen i Troms og Finnmark ubrukte midler innen tilskuddsordningen «Styrking av habilitering og rehabilitering i kommunene». Midlene ble utlyst og fordelt til kommuner som også hadde mottatt tilskudd i 2019 til etablering og utvikling av kommunale frisklivs, lærings- og mestringstilbud. Grunnen til at vi gjorde dette var todelt: 1) Frisklivssentralene gir tilbud som ligger innenfor fagområdene habilitering og/eller rehabilitering. 2) Frisklivssentralene drives godt, har stabil bemanning og god kompetanse, og avgir gode rapporteringer innen fristen. Dermed er det svært sannsynlig at ekstra midler til frisklivssentralene for å styrke habilitering og rehabilitering vil bli benyttet til relevante formål.

Rapportering på Opptreppingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.4 i TB)**Rapportere på**

Rapportere på resultatoppnåelse for tilskuddordning til kommunene 0762.60

Rapportering på Opptreppingsplan for habilitering og rehabilitering 2017-2019 (fra kapittel 7.3.3.4.5 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av i hvilken grad tilbudet utvikles i henhold til målsetting i regelverk for tilskuddsordning.

Den nasjonale opptreppingsplanen innen habilitering og rehabilitering, med tilskuddsordning, hadde et tidsperspektiv fra 2017 til 2019. Noen av kommunene som fikk midler i 2019 overførte midler til 2020.

Fylkesmannen gjennomførte en kartlegging i januar 2020 av planstatus i helse- og omsorgssektoren i kommunene i Troms og Finnmark. Da spurte vi bl.a. om kommunene hadde en plan for habilitering og rehabilitering.

Etter kartleggingen var det mye kontakt med kommunene på e-post og telefon, hvor vi bl.a. veiledet om at krav om en kommunalplan for habilitering og rehabilitering er forankret i forskrift.

I løpet av 2020 ga helse- og sosialavdelingen høringsuttalelser til 67 kommunale planer, og dekket da 36 av våre 39 kommuner. I de aller fleste uttalelsene omtalte vi krav til plan om habilitering og rehabilitering.

I november og desember 2020 gjennomførte vi fire nettseminar om planarbeid i helse- og omsorgssektoren. Planarbeid innen habilitering og rehabilitering var blant temaene. Vi hadde 60 deltakere fra 15 kommuner. Gjennom vårt fokus på planarbeidet har vi bidratt betydelig til målsettingen om å styrke arbeidet med habilitering og rehabilitering i kommunene.

Rapportering på Omsorg 2020, herunder Demensplan 2020 (fra kapittel 7.3.3.5.1 i TB)**Rapportere på**

Samlet vurdering av i hvilken grad det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket planlegges og utvikles i henhold til retning og målsettinger i Omsorg 2020, samt en vurdering av hvordan utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester ivaretar sin rolle overfor kommunene i fylket.

Samlet vurdering av i hvilken grad det kommunale helse- og omsorgstilbudet i fylket planlegges og utvikles i henhold til retning og målsettinger i Omsorg 2020, samt en vurdering av hvordan utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester ivaretar sin rolle overfor kommunene i fylket.

Kommunene har ulike utfordringer, og en oversikt via kommunebildene gir hver enkelt kommune en pekepinn på hvilken retning kommunen må ta. Fylkesmannen er på tilbudssiden med veiledning til både kommunene, enkeltpersoner og andre aktører.

De fleste kommuner jobber godt med å styrke sitt tjenestetilbud, men det er store variasjoner på omfanget av utviklingsarbeidet. Desentraliserte grunnutdanninger som sykepleie, vernepleie, ulike masterutdanninger og fagskoleutdanninger bidrar til økt kompetanse i kommunene. Når det gjelder ABC- utdanningene er det stor søknad til disse, spesielt innen Mitt livs ABC, Demensomsorgen og velferdsteknologi som har økt betraktelig. Helselederutdanningen i regi av BI er også en populær utdanning, det er nå 17 studenter under utdanning fra Troms og Finnmark. Støtten til denne utdanningen i regi med omsorg 2020 ønsker vi å videreføre.

I forbindelse med rapportering på ubrukte tilskudd i 2020, ser vi dessverre at flere kommuner ber om å få overført en stor del av kompetansetilskuddet til 2021. Det samme gjelder for innovasjonsprosjekter som ikke er igangsatt på grunn av det ikke har vært kapasitet i kommunene på grunn av Covid-19. Det blir her også nevnt omdisponering av personal.

Velferdsteknologisatsningen er videreført i 2020. Målet er integrering i alle kommunene. Dessverre trakk Alta kommune seg fra det Nasjonale velferds teknologiprogrammet NVP Finnmark, men Vadsø kommune overtok rollen. I tillegg er det prosjekter i regi av Nasjonalt velferdsteknologi i Harstad og Bardu. Nordreisa kommune fikk innvilget søknad i 2020, videreførte et ikke dette arbeidet. Planlagte fysiske møter er blitt utsatt på grunn av Covid-19.

Mange kommuner er godt i gang med implementering av velferdsteknologi, men som kjent tar dette lenger tid enn beregnet. Dette arbeidet skal følges opp videre i 2021. Det planlegges også nettverk for velferdsteknologi i 2021, i regi av regionalt støtteapparat. Fylkesmannen deltar på møter i regi av den Nasjonale velferdsteknologisatsningen, som i år har vært arrangert digitalt.

Det er også gitt tilskudd til flere innovasjonsprosjekter i fylket som omhandler velferdsteknologi, blant annet USHT samisk har fått innovasjonstilskudd til Virtuell avdeling.

Nettverksarbeid som er etablert og fungerer videreføres. Demensnettverk, velferdsteknologinettverk, nettverk for ledere i sykehjem, hjemmetjenester og nettverk for faglig ansvarlige i tjenester for utviklingshemmede. Ressursgruppe Kap. 4A, samiske pasient og Kap. 9. Langsiktig arbeid hvor flere av våre oppdrag kan formidles. Flere av disse ble avlyst/ikke kommet i gang på grunn av pandemien.

Det gis uttalelser til Husbankens investeringsordning til sykehjem og omsorgsbolig. Fylkesmannen gir bidrar med sin fagkompetanse uttalelser slik at utforming og tilretteleggings skjer i tråd med faglig retningslinjer, Spesielt fokus på omsorgsplasser som får tilskudd til personer med demens og kognitiv svikt, slikt at utforming og tilrettelegging skjer i tråd med Demensplan 2020 og i tråd med ansvarsreformen for mennesker med utviklingshemming.

Iplos -det var planlagt fysiske samlinger i oktober 2020 i Sør- Varanger kommune og Tromsø kommune. Disse ble avlyst på grunn av Covid- 19. Har vært gjennomført digitalt i regi av Helsedirektoratet.

Det har vært stor oppmerksomhet på samarbeid med USHT om innovasjonsprosjektene, og Fylkesmannen har jobbet bevisst med opplæringstiltak i regi av USHT som er i tråd med pasientsikkerhetsarbeid.

Gjennom Leve hele livet og samarbeid i regionalt støtteapparat har vi hatt søkelys på prosjekter som kan knyttes opp mot eldreformen, for å sikre gode satsninger. Prosjekt som har fått tilskudd er blant annet KlinObs kommune, Ambulerende dagtilbud til hjemmeboende personer med demens, Sterk og stødig og flere.

Vi deltar i USHT samarbeidsråd to ganger i året. Eldreformen Leve hele livet har styrket samarbeidet mellom Fylkesmannen og USHT, også samarbeidet på tvers av USHTene.

USHT jobber aktivt ut om mot kommunene, spesielt ser vi en økt aktivitet i USHT Finnmark og USHT samisk.

Statsforvalteren har et godt samarbeid med USHT Troms og Finnmark. Det jobbes aktivt ut mot kommunene. Pandemien førte også her til lavere aktivitet og kontakt våren 2020, på grunn av at ansatte i USHT ble omdisponert til smittevernsoppgaver i vertskommunen.

Statsforvalteren har gjennom dialog og andre møter i regi av Leve hele livet god oversikt over USHT s aktiviteter. Gjennom de ulike tilskuddsordningene får vi en oversikt over både kompetansesatsing og innovasjonsprosjekter i kommunene. Dette gir oss en god oversikt over hver enkelt kommune, som også sees i sammenheng med andre oppdrag i avdelingen.

Rapportering på Omsorg 2020, herunder Demensplan 2020 (fra kapittel 7.3.3.5.2 i TB)

Rapportere på

Vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2020, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig.

Gjennom folkevalgtopplæringen våren og høsten 2020 ble det lagd kommunebilder for hver kommune. Kommunebildet gjengir embetes «bilde» og inntrykk av kommunen på de tjeneste og forvaltningsområdene der Fylkesmannen er overordnet myndighet. Disse ble presentert for hver kommune. Kommunenes demografi og utviklingsbilde var et viktig tema på disse møtene, på alle områder.

For omsorgstjenestene ble det tatt utgangspunkt i sentrale nøkkeltall på flere områder. Her ble det også sett på behov for årsverk i helse- og omsorgssektoren frem i tid, og sammenlignet med antall eldre over 80 år i 2025 og 2040. For mange kommuner ble dette en tankevekker, spesielt i flere små, hvor det ikke vil være hender nok til å ivareta de eldre som vil trenge hjelp til pleie og omsorg. Kommunene ble også presentert det vi ser de jobber godt med prosjekter og planer, for eksempel om de har en vedtatt demens plan. Her er også søkelys på dagplasser for hjemmeboende med demens for å nevne noe.

Hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark har vi valgt å knytte arbeidet vårt med Omsorgsplan 2020 og Demensplan 2020 tett opp mot våre aktiviteter i eldrereformen Leve hele livet. Det vil si at satsningene sees i sammenheng og at kommunenes satsning på demensomsorg også følges opp her.

De fleste kommunene har demensteam med personale som har kompetanse innen demens. Flere lokale demensforeninger samarbeider med kommunen om pårørende- skoler. Tilskuddet til sårbare eldre har også gitt midler til samarbeidsprosjekt med demensforening, frivillighet og kommune. Dette ønsker vi å følge opp videre i forbindelse med Leve hele livet.

Det avholdes demensnettverkssamlinger årlig i regi av USHT.

Det gjenstår ennå en del for å nå målene i flere av våre kommuner i Troms og Finnmark. Det er gledelig å se at enkelte kommuner også vedtar å bli et demensvennlig samfunn.

Samarbeidet med USHT om tilrettelegging for Demensomsorgens ABC viser også en økning. Med få unntak deltar de fleste kommunene på dette kompetansetilbudet.

Kompetanse- og innovasjonstilskuddet er også nevnt, der vi ser det søkes på alle utdanningsnivå, og der det ikke søkes i det hele tatt. Også som en informasjon til å søke tilskudd. Til slutt gis det en kommentar på utfordringsbilde til kommunen med bakgrunn i kommunebildet. Kommunene får tilsendt dette før møtet, slik at de kan forberede seg, og komme med tilbakemeldinger. Disse bildene sier noe om hva som er viktig å planlegge frem i tid. De gir også Fylkesmannen, og oss som jobber med dette en god oversikt over kommunene som tas med i det videre arbeidet med demensomsorgen.

Så vår vurdering er at Fylkesmannen har en oversikt over mange av kommunene med bakgrunn i dette. Dette viser at flere kommuner er på god vei, for det jobbes godt i mange kommuner. Men det bør jobbes videre med forankring av planer, og hvordan kommunene vil legge til mer til rette for en økende gruppe personer med demenssykdom og oppfølging av deres pårørende. Kommunebildene vil også følges opp, og være en del av vårt verktøy i det videre arbeidet.

Rapportering på Kompetanseløft 2020 (fra kapittel 7.3.3.6.1 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tilskuddsmidler mellom tiltak som inngår i kap 761, post 68 Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd pr. 01.05.

Samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunen, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, herunder tilgangen på desentraliserte og deltidsutdanninger innen helse- og sosialfagutdanninger.

De fleste kommuner i Troms og Finnmark søker kompetanse- og innovasjonstilskuddet. Kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd er av stor betydning for kompetanseutvikling i kommunene. I 2020 søkte 14 av 18 kommuner i Finnmark og 19 av 21 kommuner i Troms på ulike kompetansetiltak.

I tillegg er det gitt Kompetanse- og innovasjonstilskudd til alle tre USHT i fylket.

I Finnmark er det desentralisert sykepleierutdanning i Sør- Varanger kommune med oppstart hvert 4. år. Her planlegges nytt kull fra høsten 2022. Ønsket er oppstart hvert år. I Alta er det oppstart for nytt desentralisert kull i januar 2021, et kull startet opp januar 2019. Fra januar 2021 startet et deltidsstudium for samisk språklige i Kautokeino. Det er også samlingsbaserte sykepleierutdanninger i Tromsø, Bardufoss, Finnsnes og Storslett.

Studiesentret i Midt-Troms, som har desentralisert bachelorutdanning i sykepleie og vernepleie, gis også støtte fra Kompetanse- og innovasjonstilskuddet.

Nasjonal lederutdanning BI: - 17 studenter fra Troms og Finnmark som er under utdanning pr dags dato.

Fylkesmannen har prioritert tilskudd til utdanning/kompetanseheving innen psykisk helse- og rusfeltet.

Offentlig opplæringskontor i Lakselv har desentralisert utdanning av helsefagarbeidere fra hele Finnmark. Dette er et tilbud som svære mange av kommunene benytter seg av 18 av 19 kommuner i 2019. 2019 fullførte 14 studenter fra 7 kommuner fagbrev, og 93 var under utdanning. Tilsvarende utdanninger finnes i Troms med kontorer i Harstad, Skjervøy og Finnsnes.

Nasjonalt kompetansesenter Aldring og helse har de siste årene gitt fagskoletilbud i Alderspsykiatri i Alta med studenter fra hele Finnmark. I Troms gitt det flere ulike fagskoletilbud, som både er samlingsbasert og digital.

Fylkesmannen samarbeider med Meadlearn og fylkeskommunen og Nasjonalt kompetansesenter om fagskoleutdanninger etter «Finnmarksmodellen». To nye fagskoletilbud har vært startet opp hver høst i Finnmark i forskjellige kommuner. Kommunen har vært vertskommuner, og tilbudet er etter kommunens behov for kompetanse. Dette har vært et svært populært tilbud. Dette er satt på vent i 2020, etter fylkessammenslåingen. Statsforvalteren har dialog med fylkeskommunen, og det forventes oppstart igjen fra høsten 2021. Da som Fagskolene i Troms og Finnmark.

ABC- utdanninger, de fleste kommuner søker tilskudd. Det gjøres en grundig og god innsats i kommunene godt hjulpet av USHT. Mitt livs Abc og Demensomsorgens ABC er de som har flest deltakere.

Jobbwinner- har et samarbeidsprosjekt med 4 kommuner i Øst- Finnmark for å rekruttere helsepersonell.

Det er også gitt tilskudd til et rekrutteringsprosjekt, et samhandlingsprosjekt mellom UiT, kommunene i Øst-Finnmark og Øst-Finnmark regionråd. Hvor formålet er å legge til rette for gode samarbeid innen utdanning, forskning, formidling og innovasjon. Målet med prosjektet er å sikre og styrke rekruttering

av nøkkelpersonell til kommunene gjennom tilrettelegging av høyere utdanning. Samt at samarbeidet skal styrke faglig innovasjon og tjenesteutvikling i regionen. Ønsket er å styrke rekruttering og beholde nøkkelpersonell i kommunene.

Fylkesmannen er kjent med at mange kommuner, både små og store, har utfordringer med å rekruttere helsepersonell, spesielt sykepleiere og vernepleiere, men også annet helsepersonell. Erfaringene tilsier at det har stor betydning for rekruttering og stabilisering at studietilbudet er nært der studentene bor og lever. Mange kommuner har signalisert at flere ønsker utdanning, både grunn- og videreutdanning, men kostnadene med reise og opphold blir så store at utdanning innen disse yrkene blir valgt bort. Kompetanse- og innovasjonstilskudd som tildeles blir for lite i forhold til kostnader. Ønske fra mange kommuner er økt satsning og større tilskudd til utdanning som det er størst etterspørsel etter. Fylkesmannen i Troms og Finnmark tenker at dette er en mulighet for å øke rekrutteringene til etterspurte utdanninger i Troms og Finnmark.

Det er stor aktivitet på kompetanseområdet i Troms og Finnmark. Året 2020 har vært spesielt. Vi vil få en fullstendig oversikt over hvor mange som har startet utdanningsløp når vi mottar rapportering for Kompetanse- og innovasjonstilskuddet. Fylkesmannen har fått positive tilbakemeldinger på utsettelse på tidsfrister m.m. Helse- og omsorgslederne i kommunene har hatt et stort arbeidspress i året som er gått. Det er mange små kommuner, og ofte de samme lederne som skal ivareta tilskudd, kompetanepåfølgning og smittevern. Og det har vi stor forståelse for. Mange oppgaver har blitt stående på vent! Flere kommuner, store og små i hele fylket, har søkt om overføring av kompetansemidler fra 2020 til 2021, på grunn av Covid-19 kan det se ut som dette har påvirket oppstart av flere utdanninger/kurs som det er gitt tilskudd til.

Involvering av brukere og pårørende i tilsyn med tvungen somatisk helsehjelp (fra kapittel 7.3.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Vi ber fylkesmennene evaluere involveringen av brukere og pårørende i tilsynet med praktiseringen av tvungen somatisk helsehjelp i den kommunal helse- og omsorgstjenesten, jf. oppdrag 3.3.1.3.11 En samlet vurdering sendes til Statens helsetilsyn, og fristen utvides til våren 2021. Statens helsetilsyn vil utarbeide en rapportmal.

Fylkesmannen har ikke gjennomført tilsyn med praktisering av tvungen somatisk helsehjelp i den kommunale helse- og omsorgstjenesten i 2020. Disse tilsynene (sykehjem) er utsatt til 2021 på grunn av koronasituasjonen.

Evaluerer hvordan samtaler med brukere i tilsyn med bruk av tvang fungerer (fra kapittel 7.3.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Vi ber om at fylkesmannen evaluerer hvordan samtaler med brukere i tilsyn med bruk av tvang fungerer, jf. oppgave 5.3.8.12 i VØI. En samlet vurdering sendes Statens helsetilsyn innen 31.12.2020. Statens helsetilsyn vil utarbeide en rapportmal.

Tilsynene er utsatt til 2021.

Rapportering på gevinstrealiseringsplanen S (fra kapittel 7.3.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmennene bes redegjøre kort for status på gevinstrealiseringsplanen for oppgavene på Statens helsetilsyns områder i årsrapport for 2020.

Helse- og sosialavdelingen har etter sammenslåingen fått til en harmonisering av saksbehandling og tilsyn, samt enhetlige og forbedrede rutiner. Vi har nå en effektiv faglig styring og god restansenedbygging og oversikt. Større fagmiljø gjør oss mindre sårbare og gir en bredde i kompetansen. Vi er nå sterkere rustet for å videreutvikle samarbeidet med fylkeslegen i Nordland. Vi har en gevinstrealisering på kvalitet og robusthet, men store avstander og økt fokus på egeninitierte tilsyn, vil ikke redusere kostnadene, dvs. ingen gevinstrealisering på kostnader, men det var vel heller ikke forventet.

Rapportering på gevinstrealiseringsplanen Helsedirektoratet (fra kapittel 7.3.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Helsedirektoratet viser til gevinstrealiseringsplan i forbindelse med sammenslåing av embeter, som er utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

Fylkesmannen skal i tråd med dette gjennomføre en kompetansekartlegging, for å sikre god ressursutnyttelse. Rapportering på kompetansekartleggingen, og endringer foretatt på bakgrunn av denne, meldes i årsrapport for 2020.

Rapportering på gevinst skjer først i forbindelse med årsrapportering for 2022.

Kompetansekartlegging ble utført i 2018 og oppdatert i 2019. Det ble også utført en forenklet kompetansekartlegging i 2020 før innplassering i de tre nye seksjonene: spesialisthelsetjenester, kommunehelsetjenester og fagutvikling.

Tilsyn av verger (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på totalt antall kontrollerte vergeregnskap i 2020. Det skal oppgis hvor mange av disse vergeregnskapene embetet har plukket ut og kontrollert basert på egne risikovurderinger.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall vergemål som det er ført tilsyn med i 2020 utover regnskapskontroll, både planlagte og hendelsesbaserte. Fylkesmannen skal i tillegg kort beskrive hva tilsynene har avdekket og hvordan avvik er fulgt opp.

I 2020 har Fylkesmannen i Troms og Finnmark totalt kontrollert 394 vergeregnskap. Av disse har vi plukket ut 14 selv. I tillegg har vi bedt om at 48 vergeregnskap plukkes ut blant kontrollaktivitetens 380 vergeregnskap.

Vi har også sjekket at vi har mottatt vergeregnskap fra alle verger med regnskapsplikt. I januar 2021 mangler vi 32 vergeregnskap for 2019, og vi har oppfølging på alle vergene dette gjelder.

I tillegg til dette kommer gjennomgang av *sluttregnskap* i alle saker der vergemålet avsluttes. I 2020 oppdaterte vi våre rutiner på området og SRF er orientert om disse. Arbeidet med sluttregnskap er omfattende, da vergemål avsluttes nærmest daglig på grunn av dødsfall eller at vilkår ellers er bortfalt. Videre er det et problem at vergene ikke sikrer seg tilgang til kontoutskrifter i tide, slik at vi får ekstraarbeidet med å tilskrive banker direkte.

Etter vergeregnskapsgjennomgangen er det opprettet tilsyn med 7 verger.

Det er opprettet 59 oppfølgingsaktiviteter etter vergeregnskapsgjennomgangen. Det kan da være registrert flere aktiviteter på samme vergehaver. Disse oppfølgingsaktivitetene omfatter bl.a. veiledning på: føring av skattemelding, utfylling av fullstendighetserklæring, innsending via Altinn m.m.

Ifølge tildelingsbrevet pkt. 3.3.2.1.4 skulle embetene gjennomføre tilsyn i tråd med føringer fra SRF. SRF ga føringer på utvalget av verger som skulle kontrolleres i 2020, og hvilke forhold som skulle undersøkes. Konkret dreide det seg om verger som hadde mellom 3 og 21 oppdrag, og som har hatt oppdrag siden før 1. juli 2013. I Troms og Finnmark utgjorde dette 38 verger. Av disse er 7 advokatverger og de fleste andre er faste verger. 4 av tilsynene må slutføres i 2021. Her manglet intervju og konklusjon.

Arbeidet med dette tilsynet er gjennomført av en ansatt på kontorsted Vadsø og en ansatt på kontorsted Tromsø. Vi har distribuert spørreundersøkelse til alle aktuelle verger. To av vergene besvarte undersøkelsen muntlig, etter avtale med oss. Vi har foretatt stikkprøvekontroll av enkeltoppdrag for hver verge. Antall utvalgte saker har vært i henhold til SRFs anbefaling. Ut over dette har vi gjennomført telefonintervju med verge, i den grad svar fra undersøkelsen har gitt oss grunn til det. Intervjuet har da fokusert på de tema der vi har vært usikker på vergens forståelse av regelverk eller håndtering av deler av oppdraget. Tilsynene avsluttes med avsluttende brev til vergen.

Det klare hovedinntrykket fra dette tilsynet er at disse vergene håndterer sine oppdrag på en tilfredsstillende måte. Det er som nevnt snakk om stort sett faste verger og advokatverger, som vi allerede har god kjennskap til og der mange har deltatt på flere fastvergesamlinger.

Når det gjelder oppstartsmøter med vergehavere og plikten til å høre vergehaver før det foretas disposisjoner, gjorde svarene i undersøkelsen fra noen av vergene oss usikre på om deres praksis var i tråd med regelverket. Dette ble i så fall fulgt opp gjennom intervju. Alle intervju har vist at vergenes svar hadde sammenheng med hvordan spørreskjemaet kunne oppfattes og ikke at vergene hadde feil lovforståelse. I vårt avsluttende brev understreket vi da hvordan regelverket er å forstå, men altså mer som en bekreftelse av vergenes muntlige redegjørelse.

Noen av tilsynene avdekket følgende forbedringspunkter:

* Vergen hadde ikke nærmere kunnskap om samtaleverktøyet "For Øye". Vi orienterte da nærmere om verktøyet og hvordan vergen kunne gjøre seg kjent med det.

* Et par verger hadde i noen få saker bankkort i sitt navn, som ga tilgang til vergehavers brukskonto. Formålet har vært, av særskilte grunner, å kunne ta ut kontanter som gis videre til vergehaver. Vi har bedt vergene vurdere om denne løsning er nødvendig og har også understreket hvordan dette må dokumenteres gjennom vergeregnskap.

* En advokatverge har ikke sendt inn krav om godtgjøring så hyppig som vi har bedt om. Vergen skal få dette i orden fremover.

Noen av tilsynene har avdekket avvik fra regelverket:

* Stikkprøvekontroll viste at 4 verger hadde vergemål der vergen ikke var å jour med å overføre midler over 2G til kapitalkonto. Dette ble fulgt opp i disse konkrete sakene og kom i orden.

* En verge hadde ikke konkret løsning for makulering av dokumenter i avsluttede saker. Vi har bedt om tilbakemelding på hvordan dette skal komme i orden.

* En alminnelig verge har ikke levert vergeregnskap for 2019 i to av sine oppdrag. Dette følges opp og dersom det ikke kommer i orden, må vi vurdere fratakelse av oppdragene.

* En alminnelig verge har i flere år vært sen med innlevering av vergeregnskap i sine oppdrag.

Det skal rapporteres på hvor mange vergemål det er ført tilsyn med ut over regnskapskontroll. Vi tar her utgangspunkt i informasjon som kan hentes ut fra

VERA på bakgrunn av at "tilsynsaktiviteten" er brukt i enkeltsaker. Ifølge denne oversikten er det gjennomført saksbasert tilsyn i 29 vergemål i 2020. Det må gjentas at en regnskapskontroll kan ha som konsekvens at det opprettes tilsynssak i VERA. Samme vergemål blir i så fall en del av begge statistikker. Vi er også kjent med at ved en feil er i hvert fall en tilsynssak ikke behandlet gjennom "tilsynsaktiviteten" i VERA. Poenget er at det er en viss underrapportering på antall faktisk gjennomførte tilsyn i vårt fylke.

De fleste tilsyn avdekker ikke lovbrudd og den vanligste oppfølging vil eventuelt være noe veiledning eller råd til vergen. Når aktiviteten konkluderer med "avvik" er det klart vanligste at det ikke blir orden på alvorlige mangler ved levering av vergeregnskap. Oppfølgingen blir da bytte av vergemål (eksempelvis sak 216688, 34122 og 14979). I en sak (176810) fikk vi ikke tilfredsstillende forklaringer på alle overføringer fra sønn/ vergemål, men avsluttet saken da vergehaver døde og øvrige arvinger var kjent med situasjonen. Det har eksempelvis vært nødvendig å gi en vergemål grundigere veiledning knyttet til forsikring og hvilke disposisjoner som krever Fylkesmannens samtykke (267125) og i et vergemål (14979) var oppfølging fra oppnevnt vergemål generelt så passiv i å løse sitt oppdrag, at vergebyste kom raskt på plass.

Antall kontrollerte vergeregnskap og antall kontrollert på bakgrunn av egne risikovurderinger

Antall totalt kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall leverte vergeregnskap	Antall verger under oppfølging	Antall verger som er fratatt oppdrag
380	380	98	3

Fratakelse av vergeoppdrag (fra kapittel 7.3.4.1.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på hvor mange verger som er fratatt sitt oppdrag i 2020 som en konsekvens av funn i regnskapskontrollen.

Fylkesmannen skal også rapportere på antall verger som har blitt fratatt vergeoppdrag i løpet av 2020 på bakgrunn av andre tilsyn og en kort redegjøre for årsaker til fratakelsene.

Vi har fratatt 1 verge 3 vergeoppdrag som følge av funn i regnskapet eller som konsekvens av at regnskapet ikke er levert inn.

Vi har opprettet tilsyn med 7 verger etter vergeregnskaps-gjennomgangen.

Vi har opprettet 59 aktiviteter med oppfølging etter regnskapet, herunder har vi flere aktiviteter på samme vergehaver. I tillegg er det 32 saker hvor vi ikke har mottatt vergeregnskap, disse følges opp.

Det er ingen verger som er fratatt vergeoppdraget sitt i løpet av 2020 på bakgrunn av andre tilsyn enn regnskapskontroll.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Fylkesmannen skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Fylkesmannen skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Fylkesmannen skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Vi viser til tabell nedenfor når det gjelder innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel.

Samlet gjennomsnittlig saksbehandlingstid for søknader om fri rettshjelp, søknader om fri sakførsel, samt behandling av egeninnvilgelser var i 2020 på like under 30 dager. Restanser per 31.12.2020 var 65.

Fritt rettsråd

Vi mottok totalt 179 søknader i 2020. Av totalt 66 innvilgede søknader, ble det i 9 vedtak gitt økonomisk dispensasjon. Totalt ble det utbetalt dekning av utgifter til advokat som fritt rettsråd med kr 2 554 623. Dekning av egne utgifter og utgifter til sakkyndig beløp seg til kr. 104 041. I tillegg ble kr. 753 710 utbetalt som fri sakførsel i salærkrav fremsatt av kontrollkommissjonen for UNN.

Av de 66 avslagene på søknader om fritt rettsråd som er truffet i 2020 er 35 av disse gitt pga. økonomisk overskridelse, og 31 av avndre grunner.

Utgiftene til fritt rettsråd er fordelt på følgende måte pr. saksområde:

Utlendingssaker § 11 (1) nr. 1, jf. stykkprisforskriften
(spf) § 5(2) nr. 1 a kr. 172 909

Utlendingssaker § 11 (1) nr. 1, jf. spf § 5(2) nr. 1 b: kr. 92 940

Klager i asylsaker § 11 (1) nr. 1, jf. spf § 5(2) nr. 1
c: kr. 162 914

Andre utlendingssaker § 11(3): kr. 5 300

Barnevernsaker § 11 (1) nr. 2: kr. 159 960

Andre barnevernssaker § 11 (3): kr. 0

Erstatning for straffeforfølgning § 11 (1) nr. 3: kr. 121 566

Voldsofre § 11 (1) nr. 4: kr. 96 320

Vurdering av anmeldelse § 11 (1) nr. 6: kr. 118 890

Undersøkelse og behandling uten eget samtykke § 11 (1) nr. 8: kr. 235 436

Skiftesaker § 11 (2) nr. 1 og 2, jf. spf § 5 (2) nr. 7 a: kr. 168 289

Barnefordeling § 11 (2) nr. 1, jf. spf § 5 (2) nr. 7 b: kr. 240 100

Familie (både pkt. 1.2.11 og 1.2.12) § 11(2)nr 1 og 2, jf. spf § 5(2) nr. 7
c: kr. 107 116

Andre familiesaker: kr. 0

Personskadeerstatning § 11 (2) nr. 3: kr. 59 324

Oppsigelse/utkastelse fra bolig § 11 (2) nr. 4: kr. 16 552

Oppsigelse/avskjed i arbeidsforhold § 11 (2) nr. 5: kr. 96 416

Voldsoffererstatning § 11 (2) nr. 6: kr. 54 452

Klagesaker etter folketrygdloven § 21-12, § 11 (2) nr. 7: kr. 290 631

Andre saker (alle øvrige saker): kr. 335 257

Fri sakførsel

Vi mottok 9 søknader i 2020. Av 3 innvilgede ble det gitt økonomisk dispensasjon i 2 saker. 1 sak ble avslått på grunn av inntekts/formuesoverskridelse og 11 ble avslått av andre grunner.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	188	179	9
Innvilgede søknader	69	66	3
Avslåtte søknader	78	66	12

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk... (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på forventet forbruk på kap. 470, post 01 inneværende og påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes.

Totalt forbruk på kap. 470, post 01, var i 2020 på kr. 3 412 375. Vi har grunn til å tro at forventet forbruk i 2021 vil bli omtrent som i 2020, dvs. ca kr. 3,4 millioner totalt. Totalt forbruk på kap. 470, post 01 vil imidlertid som kjent også være avhengig av salærfastsettelsen som skjer av kontrollkomisjonens leder, og som Fylkesmannen utbetaler. Her kan vi i liten grad forskuttere utviklingen.

Rapportering på resultater på brukerundersøkelsen (fra kapittel 7.3.4.2.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten kort redegjøre for resultatene i brukerundersøkelsen blant brukerne av retts hjelpsordningen, jf. oppdrag 3.3.1.4.2 i supplerende tildelingsbrev 1.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark mottok kun 4 svar på brukerundersøkelsen om fri retts hjelp. Samtlige svar er utfylt av en advokat/retts hjelp, og i alle disse sakene er det krysset av for at utfallet ble helt eller delvis innvilgelse. Samtlige har krysset av for "helt enig/enig" "svært fornøyd" eller "fornøyd" på

de fleste spørsmål. En krysset i tillegg av for "vet ikke" på spørsmål 5 og 6. I to av svarene kommenteres det at saksbehandlingstiden med fordel kunne vært kortere. Dette knytter seg nok til, som nevnt under hovedmål 3, at vi på juridisk seksjon i perioder har hatt noe lengre saksbehandlingstid på rettshjelpssøknader enn vanlig, grunnet restansenedbygging på plan- og bygningsrettsområdet.

Status øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for status på gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene.

Det er gjennomført øvelser i 6 av 39 kommuner.

Kompetanseheving om totalforsvaret i kommunene (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal kort redegjøre for tiltak som er gjennomført for å heve kompetansen i kommunene.

Det er ikke gjennomført særlige kompetansetiltak med kommunene om totalforsvaret i 2020. Årsak til dette er håndtering av Covid-19. Det er sendt ut informasjon til kommunene.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan

Gjeldende FylkesROS for embetet er for perioden 2019-2021.

Oppfølging av tiltak i oppfølgingsplanen har ikke hatt fokus i 2020.

Det pågår revisjon av Fylkes-ROS. Denne ferdigstilles i løpet av 2021. Sentrale aktører i Fylkesberedskapsrådet (FBR), kommuner og aktører uten for FBR bidrar inn i dette arbeidet.

Status scenario fylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Fylkesmannen holder på med å utarbeide en egen sikkerhetsgradert ROS-analyse for Troms og Finnmark. Scenario sikkerhetspolitisk krise/krig er ikke tema i den nåværende analysen.

Analysen vil inneholde to scenarier. Scenariene skal utformes slik at de løfter frem diverse problemstillinger som vi anser vil være utfordrende for det sivile samfunnet i Troms og Finnmark.

Scenario 1 er en hybrid hendelse som øker i intensitet.

Scenario 2 bygger på scenario 1, men med økt konfliktnivå og begrenset væpnet konflikt.

Normalisering etter hendelse vil også inngå som del av begge scenarier.

For hvert scenario vil vi analysere samfunnsbelastningen. Det skal gjennomføres et intervjuer med mange aktører for å få et innblikk i hvilke kritiske samfunnsfunksjoner som vil være særlig utsatt/relevant i den sammenheng.

Øst-Finnmark sivilforsvarsdistrikt og Midte Hålogaland sivilforsvarsdistrikt bistår oss i arbeidet med analysen.

Med forbehold av Covid-19 situasjonen ser vi for oss ferdigstillelse av analysen våren 2021.

Regionale tiltak gjennomført i arbeidet med forebygging og beredskap (fra kapittel 7.3.4.7 i TB)

Rapportere på

Hvilke tiltak vurderer embetet har vært viktigst for å ivareta fylkesmannens ansvar for samordning i arbeidet med forebygging og beredskap?

Å ha en robust EKOM struktur som sikrer at vi har velfungerende digitale plattformer for kommunikasjon som viktig med samvirkeaktører. Covid-19

situasjonen har understreket dette.

At vi i embetet i dag har en organisering og en kompetanse som gjør at vi kan ivareta vår rolle som samordner i arbeidet med forebygging og beredskap.

Høy frekvens i møteaktivitet med kommunene og Fylkesberedskapsrådet.

Forsterket EKOM i Finnmark (NKOM prosjekt). Dette er avgjørende for å kunne kommunisere med kommuner og regionale aktører , ikke minst under hendelser.

Gevinstrealisering: helhetlig og systematisk tilnærming i oppfølging av kommuner (fra kapittel 7.3.4.8 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tiltak i gevinstreiseringsplanen: Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for enhetlig og systematisk tilnærming til samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i oppfølging av kommunene.

Embetet har, for å sikre enhetlig og systematisk tilnærming til kommunene, utarbeidet rutiner for oppfølging av kommunene i tilsyn, øvelser og veiledning. Det er utarbeidet nye varslingsrutiner og veiledningsmaterieill.

Vi har en tverrfaglig tilsynsgruppe som har som oppgave å se på en mer enhetlig tilnærming i embetet utøvelse av tilsyn med kommunene. Samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben inngår i denne tilsynsgruppen.

Det er foretatt en arbeidsfordeling mellom ansatte i samfunnssikkerhets- og beredskapsstaben hvor vi har tatt hensyn til den enkelte sin fagkompetanse. Dette for å få en best mulig utnyttelse av den samlede kompetansen i enheten.

Gevinstrealisering: styrke samordningsrollen innen samfunnssikkerhetsarbeidet (fra kapittel 7.3.4.9 i TB)

Rapportere på

Rapportering på tiltak i gevinstreiseringsplanen: Redegjør kort for status på arbeidet med å tilrettelegge for felles tilnærming og systematisk oppfølging av regionale aktører.

Vi har i 2020 søkt å videreutvikle samarbeidet med regionale aktører. Det har vært gjennomført et betydelig antall møter med FBR, både hele og deler av det. Det store møteaktiviteten har gjort til at alle aktører er blitt bedre kjent med hverandre og fått mer innblikk i hvordan ulike aktører opererer. Dette er også et godt utgangspunkt for å etablere en felles kultur i FBR.

Embetet har hatt møter med mange av aktørene på regionalt nivå, enten knyttet til konkret sak eller som et bli kjent tiltak.

Vi benytter i stor utstrekning digitale plattformer i vår dialog med regionale aktører. Det gjør det mye lettere og enklere å ha den jevn og fortløpende dialog med disse. Når det gjelder utvikling av samarbeid, rutiner osv. knyttet til sikkerhetsgraderte forhold, vil vi fortsatt i stor utstrekning måtte møtes fysisk.

Embetene er flinke til å dele ideer og metoder med hverandre som det mulig å bygge videre på eller gjenbruke i eget embete. Dette muliggjør etablering av gode rutiner og felles arbeidsmåter.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstreiseringsplanen, rapportere på hvilke tiltak som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av embetene og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten

Miljø

Vi har i 2020 etablert rutiner for tilsynsaktivitet, og har iverksatt planer for økt tilsynskvalitet og tiltak for å oppfylle kravet om lik praksis i embetet. Vi har deltatt på opplæringsdager på tilsyn i regi av Miljødirektoratet og deltatt i nasjonal tilsynsforum. Dette er viktig for å sikre lik praksis mellom fylkene. I utarbeidelse av egne tilsynsplaner har vi sett på frekvens og risikovurdert tilsynsobjekter ut ifra kjennskap til bedrifter og utarbeidet tilsynsplaner basert på dette. Vi har over mange år hatt et etterslep på frekvensbasert tilsyn og får opp langt flere tilsyn enn det vi har anledning til å gjennomføre i løpet av et år når vi gjør uttrekk i saksbehandlingsverktøyet "Forurensning". For å effektivisere mht. reisekostnader utarbeider vi et kart over tilsynene i fylket og planlegger tilsyn ut i fra dette, slik at vi kan gjennomføre flere tilsyn når vi reiser til et område. Dette er imidlertid vanskelig å få til med de nasjonale tilsynsaksjonene, og for å få ned reisekostnader og klimaavtrykk hadde det vært en fordel om de nasjonale tilsynsaksjonene ikke var fastsatt til spesifikke uker.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på hvilke tiltak som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Miljø

Vi har arbeidet med å harmonisere saksbehandling på miljøfeltet i det nye embetet, og har veiledet kommunene innenfor en rekke saksfelt:

- Vi arrangerte i desember et nettseminar for vårt nettverk om marin forsøpling i Troms og Finnmark kalt «Kysten vårres» blant annet for kommunene i fylket. Vi ser et stort engasjement i kommuner mht. ryddetiltak.

- Vi har hatt målrettet veiledning på forsøpling i det nye fylket. Vi har blant annet bistått kommunene med veiledning i vanskelige forsøplingsaker.

- Vi har også belyst utfordringen med spredning av plast langs veiene som følger av bruken av brøytestikker av plast som kommer på avveie. Her har vi i brev utfordret veieeierne (blant annet kommune) om å vurdere miljøvennlige alternativer, og gode innsamlingsordninger.

- Kommunene i fylket har fått tett oppfølging på motorferdselregelverket, og enkelte saker er fulgt opp med lovighetskontroll. Mange kommuner i Troms og Finnmark jobber for å etablere gode rutiner og ønsker å etterleve regelverket. De gir uttrykk for at de ønsker tettere oppfølging for å sikre lovlig praksis. Sammenslåinga av de tidligere embetene har medført lik oppfølging og veiledning på motorferdselregelverket. - Fylkesmannen har i 2020 hatt tett oppfølging av kommunene i Finnmark og Nord-Troms om etablering av kommunale forskrifter om snøskuterløyper hjemlet i nasjonal forskrift (nf.) § 4a. Samtlige kommuner i Finnmark og Nord-Troms har/har hatt forskrifter om snøskuterløyper fastsatt av Fylkesmannen etter nf. § 4 jf. motorferdselloven § 5 tredje ledd. De samme kommunene har planer om å fastsette kommunale forskrifter etter nf. § 4a før snøskutersesongen 2021-2022. Flere kommuner har startet prosessen (varsel om oppstart) eller sendt forslag til forskrift på høring i 2020. I juni 2020 ble det gjennomført fysisk samling for kommunene i Nord-Troms om krav til prosess og utredning i nf. § 4a hvor samtlige kommuner deltok. Tilsvarende har blitt avholdt både fysisk og digitalt for kommunene i Finnmark i 2018 og 2019. Tiltakene har etter vår vurdering gitt god kvalitet på prosess og utredninger i de fleste kommuner og skapt forutsigbarhet for kommunene da det sjeldent har vært nødvendig å påklage forskrifter.

- Fylkesmannen har fulgt opp kommuner i løpende saksbehandling gjennom veiledning og møter, og vi har god kontakt med kommunene i plansaker hvor vi har gitt skriftlige uttalelser om hvilke naturtyperdata som finnes for de aktuelle planene der hvor det er relevant.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer (referanse i tildelingsbrevet: 3.1.4.1.4).

Viser til tabell under.

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av kriteriesett	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum
Bekjempelse av trossøpalme i regi av Tromsø kommune, flere øyer: Håja, Røsholmen, Gåsvær, Sandøya, Bjørnøya, Sommarøy, Trømsøya, Kvaløya og en lokalitet på fastlandet.	Fjerne isolerte forekomster av trossøpalme på øyer, bekjempe og hindre spredning	trossøpalme	Bekjempelse	Vellykket. Må følges opp videre.	40 000
					40 000

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak for å ta vare på eller innhente kunnskap om truede arter og naturtyper (referanse i VØI: 5.1.5.11).

Vi har ikke prioritert oppfølging av handlingsplaner for trua naturtyper og trua arter i 2020 utover behandling av søknader om tilskudd til dette formålet på 82 posten. I tillegg er det gjennomført kartlegging av hekkende horneddykker i Nordland, Troms og i Oppland som oppfølging av handlingsplan for horneddykker. I høst har vi etablert en skjøtselsgruppe for arbeidet med naturtyper og søkt om supplerende midler til bedre gjennomføring av oppgaven i 2021.

Vi har oppdatert noe kunnskap i relevante fagdatabaser men har fortsatt mye data liggende som burde vært tilgjengelig som kunnskapsgrunnlag for beslutninger som påvirker naturmangfold. Vi har ikke hatt ressurser til å oppdatere alt vi har liggende. Vi har søkt om supplerende tildeling i 2021 for å fullføre denne oppgaven i 2021.

Vi administrer og veileder brukere i sensitive artsdatabasen fortløpende.

Vi viser til ESS for oversikt over tilskudd på 82-posten.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Utdyping og vurdering av gjennomført tiltak	Sum
						0

Deponier og finansiell sikkerhet (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Deponier og finansiell sikkerhet: Rapportere på status med arbeidet med kravstilling om finansiell sikkerhet i tillatelsene (referanse i tildelingsbrevet: 3.14.4.11).

Pr. 31.12.2020 har vi 6 aktive deponier i Troms (4) og Finnmark (2) hvor alle har tillatelse fra Statsforvalteren. Alle tillatelsene har krav om finansiell sikkerhet, og alle har fremskaffet slik sikkerhet (bankgaranti)

Deponi og PFAS (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Deponi og PFAS: Rapportere på status med arbeidet med reviderte tillatelser for deponier som trenger det (referanse i tildelingsbrevet: 3.1.4.4.9).

Vi har vurdert om andre deponier utover det ene som har en tillatelse med særvilkår for mottak av PFAS-masser, skal få revidert tillatelsene. Vi har konkludert med at vi gjør denne vurderingen først dersom deponiene ber om tillatelse til å kunne ta imot denne typen avfall. Vi ønsker å hente erfaringer fra vårt ene (PFAS) deponi før vi avgjør hvilket nivå på renseløsning som er nødvendig. Vi ser imidlertid at det vil kreve betydelig investeringer for deponieier dersom disse må bygge om gjeldende renseanlegg for sigevann.

Skjønnsmidler (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)

Rapportere på

Omtale av prosess med kommunene i tildelingen av skjønnsmidler for 2021.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark hadde i utgangspunktet 108 millioner kroner i skjønnsramme til fordeling på kommunene i 2021. 42 millioner kroner i basisskjønn og 25 millioner kroner i DAA-kompensasjon ble fordelt i september og presentert i statsbudsjettet for 2021. 41 millioner kroner ble holdt tilbake til fordeling i 2020.

Av de tilbakeholdte midlene ble det satt av 15,5 millioner kroner til prosjektskjønn og 5,1 millioner kroner til felles satsninger. 5,4 millioner kroner var satt av til kriseskjønn og resterende midler var satt av til ressurskrevende brukere og reserve.

Skjønnsmidlene ble fordelt etter en metodikk som var videreført fra året før som var første år med felles fordeling av skjønnsmidler i Troms og Finnmark. Det var en høringsrunde med KS og kommunene i 2019 for å komme fram til en felles metodikk for skjønnsmiddelfordeling. Det ble da besluttet et nytt felles rammeverk for skjønnsmiddelfordelingen. Det var lagt til grunn at dette skulle prøves ut i to år før evaluering og dette er brukt i 2020 ved fordelingen av skjønnsmidler for 2021.

Vi har lagt vekt på å kompensere for forhold som ikke ivaretas av inntektssystemet og andre tilskuddsordninger. I det nye rammeverket har vi prøvd å identifisere faktorer som gir de enkelte kommunene størst utfordringer økonomisk. Det innebærer blant annet at vi har sett spesielt til kommuner som har hatt spesielt stor befolkningsnedgang og kommuner som har spesielt store egenandeler når det kommer til ressurskrevende tjenester. Andre enkeltfaktorer som er spesielle for enkeltkommuner har blitt kompensert gjennom kriseskjønnet etter søknader fra kommunene.

Fylkesmannen har også fordelt ekstra skjønnsmidler i 2020 som er kommet som følge av koronapandemien. Fordelingen er blant annet bygget på rapportering fra kommunene om kostnadsvekst, inntektssvikt og besparelser. Vi ha hatt tett kontakt med kommunene og gjennomført to runder med rapportering som vi har tatt hensyn til ved fordelingen av disse skjønnsmidlene.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene. Kort om fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i ISORD, og formidling av resultatene.

Omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Fylkesmannen lyste i 2020 ut prosjektskjønnsmidler til interkommunale samarbeid innen digital infrastruktur og digitalisering av tjenestene, kommunal planlegging, barn og unge (Fyrtårnsatsinger) og barnevern. Det ble sendt ut informasjon til alle kommunene med blant annet satsingsområder og frist og informasjon ble også lagt ut på vår hjemmeside. I utlysingen ble kommunene oppfordret til å gå sammen om å søke om prosjektskjønnsmidler. Det ble videre åpnet for å støtte flerårige prosjekter. Til sammen kom det inn totalt 41 søknader fordelt på 21 kommuner, og med et søknadsbeløp på 39,8 mill. kr. Fylkesmannen fordelte gjennom ISORD 19,6 mill. kr. På bakgrunn av de 41 innkomne søknaden støttet Fylkesmannen 27 prosjekter innen satsingsområdene.

10 av prosjektene som fikk støtte i 2020 var videreført fra 2019. Vi har presisert i vår tilbakemelding til kommunene om at videreføring av prosjekter forutsetter tilfredsstillende rapportering. Kommunene ble bedt om å rapportere på fremdrift, eventuelt sluttrapport, innen 1. februar 2021.

Kommunene har blitt tryggere på prosjektarbeid og har fått et høyere fokus på utviklingsarbeid. Erfaring fra utviklings-/prosjektarbeid i andre kommuner er viktig for motivasjon og har stor overføringsverdi.

Fylkesmannen har ved flere anledninger (blant annet Vintermøtet med ordførere og rådmenn og økonomiforum for økonomiansatte i kommunene) trukket frem spesielt vellykkede prosjekter. Presentasjon av disse prosjektene har vært godt tatt imot blant andre kommuner. Vi vil trekke frem noen spesielt spennende prosjekter:

Kommunesamarbeid i Midt-Finnmark som er et samarbeid mellom Gamvik, Nordkapp, Lebesby og Porsanger kommune. Formålet med prosjektet er å gi bedre tjenester til befolkningen og forsøke å omdisponere ressurser for å jobbe smartere med nærings- og samfunnsutvikling. Gjennom et forpliktende samarbeid mellom fire kommuner håper kommunene å få til synergier som gir økonomiske besparelser, økt kvalifisering og deling av kompetanse mellom deltakerkommunene. Rapporteringen viser at prosjektleder startet opp 1. februar 2020 og brukte en periode på å få oversikt over prosjektet. Felles kommunemøte ble avlyst pga korona. Dette vanskeliggjorde informasjons og forankringsarbeidet i kommunene. Det ble laget felles sak til kommunestyrebehandling i juni. Det ble besluttet fem samarbeidsområde: 1. IKT og digitalisering 2. Økonomifunksjoner 3. Kompetanseutvikling og 4. Barnevern /barnevernsvakt og 5. Regionalt plankontor inkl. byggesak og oppmåling. Konkretisering og felles mandat ble utarbeidet som en bestilling til fem innen de arbeidsgrupper som ble satt i arbeid høsten 2020. Det foreligger rapporter fra alle arbeidsgruppene samt en felles oppsummering som er lagt frem for de fire kommunestyrene. Prosjekt- og styringsgruppa har besluttet i første omgang å gå videre med konkret samordning av tjenesteområdene Barnevern, plan og IKT i 2021. Det skal jobbes videre med ytterligere utredning på økonomisjefnivå innen området økonomifunksjoner i 2021. Fylkesmannen er medlem av prosjektets styringsgruppe, med møte- og talerett.

Interkommunalt samarbeid i Vestre-Varanger er et samarbeid mellom kommunene Berlevåg, Tana, Nesseby og Båtsfjord. Prosjektets formål er at kommunene skal identifisere relevante samarbeidsområder og iverksette samarbeid på disse områdene. Helt vesentlig i dette prosjektet er prinsippet om balansert vertskommune. I dette ligger at ingen av kommunene skal styrke seg selv på bekostning av andre. Snarere skal kommunen finne fram til hvilke komparative fordeler de enkelte har, og at hver av kommunene blir vertskommune for enkelte sektorer – på vegne av de andre. Effektmål: Økt spesialisering i hver kommune gir sterkere og mer robuste fagmiljøer, større avstand til brukerne på enkelte områder, og mer profesjonell og effektiv tjenesteproduksjon. Fylkesmannen er medlem av prosjektets styringsgruppe, med møte- og talerett.

Regionale motorer for IKT-drift og digitalisering er et samarbeid mellom kommunene Harstad, Alta og Hammerfest som startet opp høsten 2020. Formålet med prosjektene er å invitere andre kommuner i fylket inn i et samarbeid for å finne gode løsninger som sikrer at: kommunene har en profesjonell, stabil og sikker IKT-drift og infrastruktur med løsninger som bidrar til at det blir enklere for våre ansatte å levere gode tjenester til våre innbyggere, de ansatte i kommunene har tilgang til og får bistand fra brukerstøtte, den samlede IKT-, innovasjons og digitaliseringskompetansen koordineres og brukes mer effektivt på tvers av kommunene i samarbeidet for å: redusere sårbarhet i IKT-drift og utvikling, ta imot nasjonale prosjekt for alle kommunene i samarbeidet, i fellesskap drive utvikling og innovasjon slik at kommunene oppnår digitaliseringsmålene. Harstad og Alta/Hammerfest kommune være behjelpelig for andre kommuner som har et behov for bistand til drift av sine IKT-løsninger. Siden alle kommuner har ulike løsninger, må bistand til drift for den enkelte kommune organiseres som et eget prosjekt hvor en i fellesskap kommer frem til de beste løsningene. Fylkesmannen er medlem av prosjektets styringsgruppe, med møte- og talerett.

Totalforsvaret 2020 er et samarbeid mellom kommunene Sørreisa, Bardu og Målselv. Hensikten med dette kommuneprosjektet er å identifisere tiltak for å sikre nødvendige kommunale funksjoner ved mobilisering av totalforsvaret, samt å utvikle et konsept for tilsvarende prosesser i andre kommuner. Kartlegging, analyse og tiltakoppfølging vil gjennomføres på en rekke områder ut fra prosjektets mål og innhold, som er delt inn i ulike tema, med utgangspunkt i at de normale ressursene reduseres for kommunen og omdirigeres til Forsvaret. Prosjektet startet opp i 2018 og skal etter planen avsluttes i løpet av 2021.

Totalforsvaret - Harstad kommune skal gjennomføre et pilotprosjekt i samarbeid med Fylkesmannen. Formålet med prosjektet er å analysere og tilpasse Harstad kommunes drift innenfor et totalforsvarskonsept, samt gjennomføre kartlegging og analysearbeid i samsvar med regionale og nasjonale føringer. I dette skal det også utvikles en nasjonal veileder til bruk for andre kommuner. Prosjektet er svært omfattende, og er nybrotts- og utviklingsarbeid på et område som har vært i en planmessig «møllpose» siden slutten av den kalde krigen. Prosjektet ble påbegynt i 2018 og skal etter planen avsluttes i løpet av 2021.

Begge totalforsvarsprosjektene følges tett opp av Fylkesmannen.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Fylkesmannen har mottatt en mengde anmodninger i 2020 om å forta lovlighetskontroll av eget tiltak. Ingen av disse har resultert i at vi har gjennomført en formell lovlighetskontroll av eget tiltak. De undersøkelser og vurderinger vi likevel er nødt til å gjøre i disse sakene er i mange tilfeller like arbeidskrevende som en lovlighetskontroll av eget tiltak ville vært.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	11	1	12
På eget initiativ	0	4	4

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.3.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet i embetet.

Fylkesmannen har i 2020 gjennomført kurs for de nye kommunestyrene i kommuneøkonomi, kommunelov og kommunal planlegging. På grunn av koronapandemien måtte de fleste av samlingene gjennomføres digitalt. Dette har gitt oss god kompetanse i bruk av digitale verktøy. Innenfor kommuneloven ble det særskilt fokusert på reglene om saksbehandling i folkevalgte organer, forholdet mellom kommunestyret og administrasjonen, inhabilitet og lovlighetskontroll. I den daglige veiledningen av kommunene er det særlig spørsmål om habilitet, lovlighetskontroll og forholdet mellom kommunedirektør og kommunestyret (i lys av endringene i ny kommunelov), som har gått igjen. Vi ser behovet for at departementet prioriterer arbeidet med å oppdatere sine veiledere, spesielt knyttet til lovlighetskontroll og interkommunalt samarbeid. Det bør også utarbeides en veileder om reglene for saksbehandling i folkevalgte organer.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.3.3 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Fylkesmannen fikk høsten 2019, i regi av NIVI Analyse, gjennomført en kartlegging som viser status for interkommunalt samarbeid mellom kommunene i Troms og Finnmark (NIVI Rapport 2019:4). Omfang, samarbeidsformer og hvilke tjenester det samarbeides om fremgår av rapporten. Funnene i rapporten ble formidlet til kommunene på vårt vintermøte for ordførere og kommunedirektører i Alta i slutten av januar 2020, og under våre kurs for de nye kommunestyrene som vi gjennomførte i løpet av året. Alle kommuner har også fått oversendt en egen datafil med oversikt over sine egne samarbeid. Dette håper vi skal bidra til at den enkelte kommune enkelt kan oppdatere denne og dermed ha god og samlet oversikt over sine egne samarbeidsområder.

Gjennom prosjektskjønnsmidler har vi prioritert støtte til interkommunale prosjekter der kommunene tar sikte på utrede mulighetene for vertskommunesamarbeid. Dette gjelder særlig samarbeid innenfor områdene IKT og digitalisering, plan, barnevern og administrative tjenester. Vi deltar i styringsgruppen i flere slike prosjekt, og vil særskilt trekke frem utredning av interkommunalt samarbeid i Midt-Finnmark mellom kommunene Porsanger, Gamvik, Nordkapp og Lebesby og interkommunalt samarbeid i Vestre-Varanger mellom kommunene Berlevåg, Båtsfjord, Tana og Nesseby. Et sterkere og mer strukturert samarbeid i disse delene av Finnmark vil kunne være et viktig steg i riktig retning for ivaretagelse av kommunenes ansvar som samfunnsutvikler, tjenesteleverandør og rettsikkerhetsinstans. Vi vil fortsette vårt sterke fokus på dette i 2021, både gjennom tildeling av prosjektskjønnsmidler og ved deltakelse i styringsgrupper i de største og viktigste prosjektene.

Fylkesmennene skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 28 annet ledd, samt hvor mange tilfeller klager har fått helt eller delvis medhold i klager etter offentleglova § 32.

I 2020 har vi behandlet 24 klagesaker etter offentleglova fra Troms og Finnmark fylkeskommune og kommuner i Troms og Finnmark. Av disse ble 11

stadfestet og 12 ble tatt helt eller delvis til følge gjennom opphevelse eller omgjøring.

Vi behandlet i tillegg 2 klager over avslåtte anmodninger om partsinnsyn etter forvaltningsloven, hvorav begge ble tatt helt eller delvis til følge.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på fylkesmannens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Regionale statsetater har skjerpet sin holdning til innsigelser, og reiser konkrete innsigelser der et fagområde ikke er tilstrekkelig ivaretatt. Regionale statsetater vektlegger det kommunale selvstyret og møter ofte kommunen med løsningsorienterte uttalelser. Det er mange utfordringer med sikker byggegrunn i Troms og Finnmark, og derfor har NVE reist relativt sett mange innsigelser basert på manglende utredninger som grunnlag for avbøtende tiltak. NVE har slik sett ikke vært uenig i kommunens forslag til formål eller lokalisering av et formål.

Alle innsigelsene fra regionale statsetater har vært godt begrunnet og relevante, og Fylkesmannen har ikke vurdert det som aktuelt å avskjære en innsigelse i noen planer i 2020.

Fylkesmannen erfarer at dialog om en innsigelse ofte fører til en rask og løsningsorientert planprosess. Det er få saker som ender med en mekling.

Ut fra vår tilnærming til samordningsoppgaven, forholder vi oss til de plandokumentene som kommunen legger ut til offentlig ettersyn og høring, og løser opp innsigelser gjennom drøftinger med kommunen i etterkant. Vi erfarer at dette gir ryddige planprosesser med klare momenter som må løses. Vi erfarer at justeringer av plandokumentene i høringsfasen - for å unngå å reise en innsigelse - gir et merarbeid og mer uklare planløp.

Vår løsning forsterker også kommunens rolle og oppgave som planmyndighet i dialogen med andre sektormyndigheter. Videre deltar Fm på alle drøftingsmøter kommunen har med andre regionale statsetater, og vi erfarer at dette også gir en trygghet for kommunene samtidig som vi fører tilsyn med andre etaters oppgaveløsning.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til fylkesmannen	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av fylkesmannen	4. Antall planer med innsigelse fra fylkesmannen og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	12	0	0	20
Fylkesmannen	0	0	0	0
Avinor	1	0	0	0
Biskopene				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet				
Forsvarsbygg	2	0	0	0
BaneNor				
Kystverket	2	0	0	0
Luffartstilsynet				
Mattilsynet	3	0	0	0
NVE	7	0	0	0
Oljedirektoratet				
Politiet				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	2	0	0	0
Statsbygg				

Fra og med 01.01.2017... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Fra og med 01.01.2017 rapporterer alle embetene byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten for 2020 skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten for 2020 skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Vi viser til rapportering på resultatmål 3.3.1.1.2.1. Fristen ble ikke forlenget i noen saker.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
164	75	138	142	0	0	0

Tabellen synes ikke å ha innhentet alle ekspederte byggesaker for 2020. Det riktige antallet er 169 behandlede byggesaker i 2020. Finner frem til dette tallet ved å søke på ekspederte byggesaker i Sysam.

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.7.1 i TB)**Rapportere på**

Fra og med 01.01.2017 skal alle embetene rapportere plansaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for fylkesmennene.

- Av årsrapporten for 2020 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Vi viser til rapportering på resultatmål 3.3.1.1.2.1. Fristen ble ikke forlenget i noen saker.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	17
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	217
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	16
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	3

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.8.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på antall lærlinger i 2020. Det skal også framgå innenfor hvilke fag.

Fylkesmannen har ikke hatt lærlinger dette året, har gode erfaringer med lærlinger i foregående år, og planlegger nye initiativ når muligheten for lærlinger er tilstede.

Rapportering på fellesføring 2019 (fra kapittel 7.3.6.9.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for hvordan rekrutteringsarbeidet har vært innrettet for å nå 5 %- målet og de øvrige målene for inkluderingsdugnaden, jf. Rundskriv H-3/18.

Gjennom 2020 fortsatte virksomheten arbeidet for å forsøke innfri målet om at minimum fem prosent av nyansettelser i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Embetet deltok for andre gang i traineeprogrammet i staten, og vi klarte å rekruttere inn en HR-trainee høsten 2020. Vi mener at vår erfaring med å delta i traineeprogrammet i staten i 2019, kompetanseheving og bevisstgjøring om inkluderingsdugnaden for ledere, gjorde at vi klarte å rekruttere inn en trainee. Embetet sørger for å ivareta inkluderingsperspektivet i rekrutteringsprosessen.

Vi opplever ofte søkerne som krysser av for nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en, ikke oppfyller våre generelle kompetansekrav. Det er svært få av søkerne som oppgir at de har nedsatt funksjonsevne, eller hull i CV'en. Det er kun på vår utlyste trainee-stilling at vi har hatt søkere som oppfyller både

krav om utdanning og nedsatt funksjonsevne eller hull i CV.

I tillegg til å rekruttere inn en trainee, har vi i samarbeid med NAV tatt inn en medarbeider på arbeidstrening. Vi jobber systematisk med å få et tettere samarbeid med NAV lokalt om dette. Embetet utarbeidet i 2020 en handlingsplan for inkluderingsdugnaden.

Faste ansettelser 2020 - Nyansatte totalt: 45

Nyansatte fra målgruppene i 2020 :1

Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en: 2,2 %

Fellesføring 2019 - motvirke arbeidslivskriminalitet (fra kapittel 7.3.6.10.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal i årsrapporten redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetenes anskaffelser er innrettet for å gjennomføre dette hensynet, jf. rundskriv H-8/17.

Vi følger statens regelverk for anskaffelser i tillegg til egne interne rutiner for innkjøp. Ved behov, etter en risikovurdering, kontrollerer vi arbeidskontrakter og evt. stikkprøvekontroll av timelister.

Gevinstrealisering på planområdet (fra kapittel 7.3.6.11.1 i TB)

Rapportere på

Embetene skal gi en kort, årlig samlet vurdering og rapportering i årsrapporten på egen ressursbruk knyttet til arbeid med og medvirkning i planprosesser (som formidling, høringsuttalelser, dialog og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser). I tilknytning til rapporteringen på ressursbruk skal det også gis en vurdering av kvaliteten på arbeidet.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har en egen planseksjon med fagpersonell avgitt fra de andre fagavdelingene. Planseksjonen innehar derfor i det alt vesentlige fagkompetanse for å ivareta embetets arbeid med kommunale planer etter plan - og bygningsloven.

Vi erfarer at dette er en målrettet oppgaveløsning med en effektiv ressursbruk. Det frigjør ressurser i de andre fagavdelingene som kan brukes til annen etatsspesifikk oppgaveløsning. Modellen sikrer en likebehandling av alle plantypene i fylket, og sikrer at kompette oppbygging og erfaring om planarbeid og kunnskap om kommunene i fylket utvikles i seksjonen. Det gir fylkesmannen et godt grunnlag for dialog og samhandling med kommunene.

Planseksjonen fører også dialogen med andre regionale statsetater og etablerer slik sett også kunnskap om andre fagområder og nettverk for en rask informasjon om planarbeid i andre etater. Det etableres også en god kunnskap om andre fagområder som kan anvendes i ulike faser av planløpet mhp veiledning ved oppstart til kommuner og tiltakshavere samt ivaretagelse av aktuelle fagområder i høringsfasen.

Tilbakemeldinger fra kommunene viser at de er fornøyd med samordningsrutinen i seg selv og vår måte å løse oppdraget på. Fylkesmannens uttalelse blir alltid vektlagt og tatt i mot konstruktivt.

Noen kommuner ønsker også at Fylkesmannen skal samordne alle uttalelser fra regionale myndigheter, herunder også Fylkeskommunen og Sametinget.

I øyeblikket er det 14 stillinger i Planseksjonen, som samordner alle type planer etter PBL og tjenester innenfor GIS-området.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Universell utforming eksternt mot kommunene:

Universell utforming knyttet opp mot folkehelse og er tema i alle plansaker på ulike plannivåer. I 2020 har vi skaffet en oversikt over representasjonsordningen i kommunene (barn og unge, rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og seniorråd). Alle får tilbud om bistand/veiledning i planarbeidet. Veiledningen er ikke ensidig rettet mot disse, men alle planleggere i forbindelse med planbehandling. Planforslagene er tyne på beskrivelse av hvordan universell utforming er ivaretatt i planforslaget. Vi anbefaler derfor en tilleggsbestemmelse om at ved søknad om rammetiltak skal det dokumenteres hvordan universell utforming er ivaretatt. Avvik skal redegjøres for og godkjennes av kommunen. I 2020 har vi fremmet 3 innsigelser for temaet universell/folkehelse. I tillegg er det gitt merknader i 43 planforslag. Når vi gir merknader er det fordi vi ser at tiltak reiser noen utfordringer som må ivaretas. Den nasjonale satsingen "Leve hele livet" er koblet opp mot universell utforming i samfunns- og arealplansaker.

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en kort omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling knyttet til ulike diskrimineringsgrunnlag i aktuell lovgivning.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark er utpekt som pilot for implementering av CRPD, FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Vi har innledet et samarbeid med en gruppe kommuner som skal bidra til å øke bevisstheten rundt tilrettelegging for at mennesker med funksjonsnedsettelse skal få oppfylt sine rettigheter og bli inkludert i samfunnet på en god måte. Universell utforming er her et sentralt punkt.

Likestilling og tiltak for å motvirke diskriminering er blant de tema som tas opp i kommunedialogen knyttet til arbeidet med samfunns- og arealplaner. Likestillingshensyn er innarbeidet i embetets interne planretningslinjer og fagdirektørene er ansvarlige for å følge opp likestillingsutfordringer på eget fagfelt.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid i håndhevingssakene per 31.12. Dere skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for saker etter § 9 A-6 der det er gjort vedtak er 46 dager.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)**Rapportere på**

Fylkesmannen skal beskrive de vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynsystema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

Barnehageloven

Under redegjør vi for valgene vi har gjort:

Nesseby kommune: Tilsyn etter barnehageloven §§ 8 og 16. Kildene for tilsynet var BASIL som viste at det ikke var barnehagefaglig kompetanse i kommuneadministrasjonen og at kommunens eneste barnehage er organisert sammen med skole i et oppvekstsenter der rektor også var virksomhetsleder og delegert barnehagemyndighetsrollen. I tillegg viste våre egne kilder at barnehagemyndigheten i liten grad har deltatt på våre samlinger om regelverk. Vi vurderte derfor at risikoen var stor for at barnehagemyndigheten blandet rollene som barnehageeier, arbeidsgiver og barnehagemyndighet og at de i liten grad gjennomførte myndighetsoppgaver som veiledning og tilsyn, noe tilsynet også avdekket. Mulige konsekvenser for barn er at de ikke får et godt og likeverdig tilbud av høy kvalitet.

Dyrøy kommune: Tilsyn etter barnehageloven §§ 8 og 16. Kildene for tilsynet var BASIL som viste at det ikke var barnehagefaglig kompetanse i kommuneadministrasjonen. Siste tilsyn vi gjennomførte med kommunen (2016) konkluderte med at kommunen ikke gjennomførte myndighetsoppgaver som veiledning og tilsyn. Tilsyn i særlig tilfelle med en kommunal barnehage i kommunen i 2019, viste at barnehagemyndigheten ikke hadde kontakt med barnehagen. Med dette som bakgrunn vurderte vi at risikoen var stor for at barnehagemyndigheten fortsatt ikke gjennomførte myndighetsoppgaver som veiledning og tilsyn, noe tilsynet også avdekket. Mulige konsekvenser for barn var at de ikke fikk et godt og likeverdig tilbud av høy kvalitet. Tilsynet ble gjennomført digitalt.

Målselv kommune: Tilsyn etter barnehageloven §§ 8 og 16. I dette tilsynet fikk vi varsel om at barnehagemyndigheten ikke påså regeletterlevelse i barnehagen. Med dette som bakgrunn vurderte vi at mulige konsekvenser for barn var at de ikke fikk et godt og likeverdig tilbud av høy kvalitet. Vår risikovurdering var i tråd med funnene fra tilsynet.

Alta kommune: Tilsyn med § 19g. Kilde i dette tilsynet var klager og henvendelser fra foreldre på mangel på vedtak for barn med nedsatt funksjonsevne. Vi vurderte at kommunen hadde lav forståelse for forvaltningsloven og at konsekvenser for barn med nedsatt funksjonsevne ikke fikk et egnet tilrettelagt barnehagetilbud. Vår risikovurdering var i tråd med funnene fra tilsynet.

Tilsyn i særlig tilfelle, Giellavealgu manaidgardi: Tilsynsystema og tilsynsobjekt ble valgt på bakgrunn av henvendelser fra foreldre over tid og fordi barnehageeier ikke hadde rettet seg etter pålegg gitt i kommunens tilsyn med barnehagen. Klagen dreide seg om dårlig barnehagemiljø i barnehagen og at foreldre ikke ble tatt på alvor i dialogen med barnehagen. Barnehageeier har hatt gjentatte veiledninger fra PPT, barnehagen har deltatt i IBS og Fylkesmannen har gjennomført veiledning uten at situasjonen for barn og foreldre bedret seg. Mulige konsekvenser for brudd i barnehageloven var at barn ikke fikk et trygt og godt barnehagemiljø som legger grunnlag for trivsel, utvikling og læring. Vår risikovurdering var i tråd med funnene fra tilsynet.

Opplæringsloven

Vi har i 2020 valgt å ha tilsyn med skolemiljø og spesialundervisning. Bakgrunn for valget av disse tema er at vi vurderer konsekvensene av regelbrudd for svært store for elevene. Vi ser av klagesaker, håndhevingssaker og henvendelser at mange elever får store problemer med sin skolegang og også konsekvenser for den enkelte også utenom skoletiden. Dårlig skolemiljø over tid virker inn på helsesituasjonen til barn og unge og vi mener derfor at det er svært viktig å prioritere dette området. Vi vurderer at manglende kvalitet i spesialundervisningen fører med seg mange av de samme konsekvensene for elevene som dårlig skolemiljø og i mange tilfeller henger også disse to temaene sammen. I mange saker ser vi at manglende utbytte av opplæringen virker inn på skolemiljøet og dårlig skolemiljø virker også inn på elevenes utbytte av opplæringa.

Vi har valgt å gjennomføre tilsyn med aktivitetsplikten i tilsynene med elevens skolemiljø. Bakgrunnen for dette er det vi ser i håndhevingssakene og den betydningen aktivitetsplikten har for at skolene i det hele tatt skal følge med, oppdage og sette inn tiltak for å hjelpe elever som ikke opplever sitt skolemiljø som trygt og godt.

På området spesialundervisning har vi valgt å ha tilsyn med temaene fatte vedtak og planlegge, gjennomføre og evaluere spesialundervisningen. Valgene av tema er basert på vår kunnskap om konsekvensene for elevene ved manglende gjennomføring av spesialundervisningen. Vi ser også i klagesaker at skolene har mangler i sine vedtak og at elever blant annet har avvik fra læreplanene uten at dette er hjemlet i vedtak eller anbefalt i sakkyndig vurdering. Vi erfarer også at skolene i for liten grad hører elevene og vurderer barnets beste i vedtak og gjennomføring av spesialundervisningen.

Vi har valgt å gjennomføre tilsynene stedlig for å få best mulig effekt overfor skolene og skoleeier. Ved å gjennomføre åpnings- og sluttmøter som del av tilsynet får vi en god mulighet til å gjennomgå regelverket og påpeke mangler vi har avdekket i tilsynet. Ved gjennomføring av tilsynene mener vi det er viktig å få fram elevens stemme og vi snakker med elever både i tilsyn med læringsmiljø og spesialundervisning.

Tilsynsobjektene er valgt ut fra de risikovurderinger som danner grunnlag for våre tilsyn. Vi har satt inn tilsyn der vi ut fra vurdering av risiko mener det er stor sannsynlighet for brudd på lovverket. Resultatene av våre tilsyn viser også at vi har truffet godt i våre risikovurderinger i og med at vi avdekker mange brudd på lovverket i alle våre tilsyn.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

I klagesaker, hvor vi har opphevet kommunens vedtak, ber vi om å få kopi av det nye vedtaket. Dette gir oss konkrete eksempler som viser oss kommunens evne til å endre praksis og ta til seg ny regelverksforståelse. Dersom vi ser av vedtakene at det er samme type mangler som går igjen, f.eks knyttet til forvaltningslovens krav om begrunnelse og innhold, tar vi ofte direkte kontakt med barnehagemyndigheten for generell veiledning. Vår erfaring er at dette blir godt mottatt ute i kommunene, og vi har også positiv erfaring med bruk av verktøy som Teams. Vi når flere kommuner som ellers ikke hadde hatt anledning til å dra på fysiske regelverkssamlinger, men også ved at vi kan dele dokumenter når vi fører veiledning.

Ved bekymringsmeldinger, der vi enten står som kopimottaker eller sender disse direkte til barnehagemyndigheten, ber vi som hovedregel om å få kopi av barnehagemyndighetens avgjørelse. Dette gir oss også et bilde av kommunens oppfølging, og evt valg av veiledning eller tilsyn.

Vi har utarbeidet interne rutiner der vi registrer alle henvendelser, bekymringsmeldinger og klager fordelt på hver enkelt kommune. På den måten får vi en bedre oversikt over våre 39 kommuner, som vi så kan bruke som en del av vår risikoanalyse. Funn her kan danne grunnlag for valg av tema på regelverkssamlinger eller den månedlige nyhetssendingen.

Vi har også innført rutiner der vi setter hverandre som kopimottakere når vi besvarer henvendelser fra barnehagesektoren. På den måten får vi delt kunnskap, og vi får en bedre oversikt over om dette er enkeltstående tilfeller eller noe som berører flere.

På opplæringsområdet har vi også system der alle klagesaker og henvendelser blir registrert. Vi har ikke kapasitet til å gjennomføre tilsyn med alle skoler og kommuner der vi ser at det er mange brudd på regelverket. Vi gjennomfører derfor en god del veiledningsmøter med enkelte skoler. På disse møtene deltar også skoleeier og vi spisser vår veiledning inn mot områder der vi har avdekket brudd på regelverket. Dette gjelder særlig områdene spesialundervisning og læringsmiljø. I enkelte saker etter håndhevsordningen gjennomfører vi slike møter både underveis og i etterkant av vår saksbehandling.

Vi har mange skoler med i oppfølgingsordningen, og her kan vi både gjennom egne ansatte og ved bruk av veilederne som er engasjert, sette fokus på regelverket. Det er også flere kommuner som deltar i satsingen på inkluderende barnehage- og skolemiljø. Disse kommunene følges tett av våre medarbeidere som har ansvaret for denne satsingen.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Barnehage

Vi har hatt en økning på over 60% i antall klager fra 2019 til 2020.

Hovedårsaken til dette er flere klager på vedtak om satser og tilskudd til private barnehager. Ellers er det som tidligere år flest klager på individuelt tilrettelagt barnehagetilbud for barn med nedsatt funksjonsevne, og retten til spesialpedagogisk hjelp. Det er ca like mange klager som ender med at vedtaket blir opphevet, ofte pga manglende individuell vurdering og begrunnelse, som det er vedtak som stadfestes.

Vi har mottatt mange bekymringsmeldinger fra foreldre der fylkesmannen ikke er klageinstans. Vi tror at dette skyldes den begrensede muligheten foreldre har til å klage på barnehagens tilbud samt liten kjennskap til kommunens rolle som barnehagemyndighet.

Bekymringsmeldingene fra foreldre gjelder f. eks psykososialt miljø, ledelse, foreldresamarbeid, pedagogisk tilbud og ivaretagelse av barna. Vi sender regelmessig denne type henvendelser til den aktuelle kommune med anmodning om å utøve sitt ansvar for å påse regelverketterlevelse.

Fylkesmannens veiledning og skriftlige tilbakemeldinger til kommunene og foreldre bidrar ofte til at henvendelsene ikke fører til konkrete klagesaker. Dette har i 2020 særlig omhandlet klager vedrørende covid-19. Fylkesmannen prioriterer også å bruke tid på dette arbeidet ved å besvare disse raskt.

Skole

Også i 2020 har vi opphevet en stor andel av klagen på standpunkt. Det har vært flere klager på skoleplassering der elevens læringsmiljø har vært en viktig faktor. Vi har også flere klager på særlig farlig skolevei i 2020. I vår klagebehandling ser vi at kommunene i for liten grad tar hensyn til barnets beste og at barn blir hørt i sakene som angår dem selv. Dette påpeker vi i vår saksbehandling og dette er også et satsingsområde i vårt embete. Vi får også mange henvendelser fra foresatte som opplever at deres barn ikke får den spesialundervisningen de har krav på. Vi opplyser i disse tilfellene om at det er klagerett også på gjennomføringen av spesialundervisningen og dette medfører igjen på at vi får inn klager på området. Vi har dyktige og erfarne jurister som gjennomføre klagebehandlingen på enkeltvedtak.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 10	0				
Barnehageloven § 16	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	1	0	0	0	1
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	5	3	2	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Barnehageloven § 16 a	3	1	1	0	1
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 19 e	0				
Barnehageloven § 19 g	4	2	2	0	0
Barnehageloven § 19 h	0				
	13	6	5	0	2

Barnehagelov § 19 f, 1 klagesak, klage på skyss (omgjøring/fullt medhold) 1 klagesak § 18a (språkkrav/disp sak avvist) Klage miljørettet helsevern (avvist)

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	1	0	1	0	0
	1	0	1	0	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	39	0	9	30	0
Standpunkt i orden og oppførsel	1	0	1	0	0
Skyss, § 7-1	5	2	0	3	0
Skoleplassering, § 8-1	9	0	7	2	0
Spesialundervisning, § 5-1	5	2	0	3	0
Sum	59	4	17	38	0

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Retten til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	1	0	0	0
	1	1	0	0	0

Kompetansetiltak på fagopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre for hvilke kompetansetiltak dere har gjennomført på fagopplæringsområdet, og hva dere har gjort for å øke regelverksetterlevelsen i sektor.

Vi holder på å etablere et team bestående av pedagoger og jurister som skal lage en oversikt over hvilke områder innenfor videregående opplæring vi får flest henvendelser på, herunder fagopplæringen. Målet er at teamet skal opparbeide seg spesialkompetanse på regelverket knyttet til videregående skole og fagopplæringen. Grunnet turnover i seksjonen og stort arbeidspress er vi ikke ferdige med dette arbeidet.

For å holde oss oppdatert har noen medarbeidere deltatt på nettseminar om fagopplæringen. Vi veileder i saker knyttet til dette regelverket, men har ikke mange henvendelser på området.

Vi har god dialog med skoleeier i fylkeskommunen, og har som intensjon at de skal bli invitert inn på seksjonsmøte, hvor de informerer oss om hvordan de følger opp ulike lovkrav, og på hvilke lovområder de opplever som problematisk å tolke.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal redegjøre kort for status på arbeidet med kompetanseutvikling for barnehager og skoler i fylket, herunder vurdere hvordan samarbeidsforum sikrer systemer for at tiltakene møter lokale behov og gjennomføres i partnerskap med UH. Fylkesmannen skal også rapportere i egne tabeller på deltakelse i kompetansetiltak i regional ordning for barnehage og desentralisert ordning for skole.

Fylkesmannen skal gi sin vurdering av hvordan kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom barnehager og skoler.

Rekomp:

Kartlegge og analysere kompetansebehov

I forbindelse med oppstart av regional ordning for kompetanseutvikling ble det gjennomført kompetansekartlegging i barnehagene i Troms og Finnmark. Dette arbeidet viste at mange barnehageeiere kan slite med analysekompetansen når det gjelder å se hvilken kompetanse barnehagene trenger for å nå mål og innfri kravene i rammeplanen, og for deretter å gjøre målrettede tiltak.

Samarbeidsforumene i Troms og Finnmark har satt søkelys på denne prosessen. Vi har informert alle barnehageeiere skriftlig og på møte i Teams at kravet for tildeling av tilskuddsmidler er forankret i lokalt definerte behov, og at disse behovene skal være basert på lokale analyser og faglig dialog med U/H sektor. Tilbakemelding viser at mange barnehageeiere har tatt i bruk ståtstedsanalysen og pedagogisk analyse som kartleggingsverktøy.

I samarbeid med UiT, Norges arktiske universitet skal vi i slutten av mai 2021 arrangere en større digital konferanse med dette som tema.

Vi får tilbakemeldinger på at barnehageeiere som deltar i ReKomp får god hjelp av U/H til å arbeide med analyse og drøfting av kompetansebehovene underveis. U/H samarbeider med barnehagene og nettverkene om innhold og arbeidsmåter. Vi mener at det fører til at barnehagen bedre bruker den kompetansen barnehagen har. Barnehagene får for eksempel hjelp til å se om de må utvikle ny kompetanse eller endre kompetansen de allerede har.

Prosesser samarbeidsforum har for å prioritere kompetansetiltak og bruk av midler.

I Tromsregionen anbefaler vi at barnehageeiere inngår i et lærende nettverk i kommunene eller på tvers av kommunene når de søker om deltakelse i regional ordning. Hvis enkelte barnehager søker, vurderer Samarbeidsforum om disse kan inngå i nettverk i egen region eller gå sammen med barnehager fra andre regioner basert på tema. Søknaden om kompetanseutvikling må være forankret hos eier basert på lokale behov. Barnehagene/barnehagenettverkene melder sine ønsker for kompetansebehov via UiT sin nettside. UiT sender deretter en samlet oversikt over innmeldte kompetansebehov til de regionale kompetansenettverkene. Nettverkene vurderer og prioriterer søknadene i sin region. Samarbeidsforum gjør en endelig prioritering og gir tilbakemelding til barnehagene.

Finnmarksregionen er delt inn i tre kompetansenettverk der kommunale og private barnehager inngår. Kompetansekartleggingen som barnehagene har gjort, er sammenfattet i kompetansenettverkene. Deretter har kompetansenettverkene foreslått prioriteringer av barnehager og tiltak. For å sikre at tiltakene møter lokale behov, er kompetansenettverkene sammenfattet i langsiktig kompetanseplan.

Begge samarbeidsforumene prioriterer og dimensjonerer utfra den langsiktige kompetanseplanen og tildelte midler. Kompetansetilbudene blir evaluert fortløpende. Utfra tilbakemeldinger og endring av kompetansebehov i barnehagene justeres, videreføres eller endres tilbudene i samarbeid med universitet eller høyskole.

Hva skal til for at kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller i barnehagene.

ReKomp er med på å sette søkelyset på hvor viktig kompetanseutvikling basert på lokale behov er. En utfordring er å gjøre ordningen kjent for alle barnehageeiere. Sammen med de regionale kompetansenettverkene har vi stort fokus på å gjøre ordningen kjent for alle. Dette er en forutsetning for det videre implementeringsarbeidet.

Målet om at alle barnehageeiere skal ha systemer for å analysere kompetansebehovet opp mot mål og rammeplan er nødvendig. Men på veien dit ser vi at dette målet kan være en utfordring for små barnehager med mangel på kvalifisert ansatte. Spesielt ser vi at små private barnehager med mangel på barnehagelærere og som ikke deltar i nettverk med andre barnehager kan falle utenfor. Det samme gjelder for små kommuner med mangel på barnehagelærere og barnehagefaglig kompetanse i administrasjonen. Større private barnehager og flere kommuner jobber nå aktivt med kvalitetssystemer, lederutvikling og kompetanseutvikling satt i system. Det er viktig at arbeidet med ReKomp sørger for at barnehager som trenger det, får støtte og veiledning til å kartlegge sine kompetansebehov.

Dekomp Troms og FinnmarkStatus på arbeidet med kompetanseutvikling for skoler i fylket:

Det er gjennomført kompetansetiltak etter behov hos de enkelte skoleeierne (bl.a. ledelse av kompetanseutvikling, kartlegge og analysere, fagfornyelsen, læringsmiljø, kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering). Samarbeidsforumet har ikke konkretisert felles områder for kompetanseutvikling for hele fylket i en langsiktig plan – med unntak av fagfornyelsen). Kommunegruppa Gamvik, Lebesby og Porsanger er med i oppstartsfasen av Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkludering, og har i løpet av 2020 etablert samarbeid med Samisk høyskole for å følge opp arbeidet med dette løftet.

Vurdering av hvordan samarbeidsforum sikrer systemer for at tiltakene møter lokale behov og gjennomføres i partnerskap med UH:

Alle skoleeiere ser behov for kompetanseutvikling. Vi ser tendenser til at skoleeiere primært ønsker at samarbeidsforumet tildeler kompetansemidler etter en mer objektiv tildelingsmodell – etter antall skole og ansatte. Det er en utfordring for samarbeidsforumet til å få til en prioritering ut fra der behovet er størst for å utjevne forskjeller.

Det har i 2020 vært tilfeller med utfordringer knyttet til partnerskap mellom skoleeiere og UH. Dette kan dreie seg om at det ikke er inngått konkret nok avtale om innholdet og organisering av kompetanseutviklingen. Forumet har startet arbeidet med å forbedre sine systemer etter disse erfaringene sett opp mot de nye retningslinjene for tilskuddsordningene.

Vurdering av hvordan kompetansemodellen på sikt kan bidra til å utjevne kvalitetsforskjeller mellom skoler:

Samarbeidsforum må bort fra en modell for tildeling etter antall skoler og ansatte til tildeling etter behov basert etter kartlegging og analyse i samarbeid mellom eiere og UH og etter en felles innstilling til samarbeidsforum.

Det må arbeides med å få en felles forståelse av dette hos alle i samarbeidsforumet.

Kompetanseutvikling i skole - fordeling av midler til UH-institusjoner

Navn på UH som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 62525
Høgskolen i Innlandet	1 481 697	10
Universitetet i Sørøst-Norge	1 408 000	9
UiT Norges arktiske universitet	4 483 721	30
Samisk Høgskole	150 000	1
Totalt	7 523 418	50

Kompetanseutvikling i skole - fordeling av midler til skoleeiere

Skoleeiere	Antall skoleeiere som er tildelt midler på prosjekt 62525	Beløp tildelt (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 62525
Kommuner	38	5 676 525	38
Fylkeskommuner	1	1 228 583	8
Friskoler	7	595 458	4
Totalt	46	7 500 566	50

Kompetanseutvikling i skole - deltakelse og gjennomføring

	Antall offentlige skoler	Antall private skoler	% av det totale antallet skoler som finnes i embetet
Hvor mange grunnskoler har gjennomført kompetansetiltak?	179	15	98 %
Hvor mange videregående skoler har gjennomført kompetansetiltak?	22	0	88 %
Totalt	201	15	

Kompetanseutvikling i barnehage - kompetansetiltak (hovedtildeling)

	Beløp tildelt FM (kr)	% av totalt beløp som FM er tildelt på prosjekt 21000
Barnehagebasert kompetansetiltak	8 744 000	100
Andre kompetansetiltak		
Midler tildelt prosjekt 21000 i første supplerende tildelingsbrev (hovedtildeling)	8 744 000	100

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til UH-institusjoner

Navn på UH som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt barnehagebasert kompetansetiltak
UiT, Norges arktiske universitet	2 900 000	33
UiT, Norges arktiske universitet	700 000	8
Samisk høyskole	100 000	1
Høgskolen i Innlandet	510 000	6
Totalt	4 210 000	48

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til barnehageeiere

Barnehageeiere	Antall barnehageeiere som er tildelt midler på prosjekt 21000	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt barnehagebasert kompetansetiltak
Kommunale eiere	22	1 512 000	17
Private eiere	43	700 000	8
Totalt	65	2 212 000	25

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse og gjennomføring av barnehagebasert kompetansetiltak

Barnehagebasert kompetansetiltak	Antall kommunale barnehager	Antall private barnehager	% av barnehager i embetet
Hvor mange barnehager har totalt gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak i 2020?	161	59	71 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Barnehagen som pedagogisk virksomhet?	78	38	37 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Kommunikasjon og språk?	74	24	31 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning?	57	17	23 %
Hvor mange barnehager har gjennomført barnehagebasert kompetansetiltak knyttet til tema: Barnehagens verdigrunnlag?	0	0	0 %

11 samiske barnehager, 5 private og 6 kommunale har gjennom Samisk høyskole hatt samisk språk, kultur og tradisjonell kunnskap som tema.

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% av beløp som er tildelt andre kompetansetiltak
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget		
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	2 650 000	100
Totalt	2 650 000	100

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget			0
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	59	22	81
Totalt	59	22	81

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i oppfølgingsordningen har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har svært mange kommuner som har vært med i oppfølgingsordningen og hatt veilederkorps fra skoleåret 2018/2019 og avsluttet sin periode i juni 2020. Fylkesmannen finner det vanskelig å gi en generell vurdering av om de tiltakene kommunene har valgt har bidratt til bedret læringsmiljø og læringsutbytte. Dette varierer fra kommune til kommune og tiltak vil måtte fortsette over noe tid for at det vil ses direkte i de målte indikatorene som uttrekket er basert på: grunnskolepoeng, nasjonale prøver og elevundersøkelser.

Fylkesmannen har vært opptatt av at kommunene må velge tiltak etter sine egne utfordringer og behov. Vi ser at den nye forfasen er til god hjelp i å velge de riktige tiltakene når denne fasen nå går over lengre tid. Noen kommuner i de forrige rundene valgte tiltak uten en grundig analyse på forhånd.

I tidligere Finnmark er det fire kommuner som har avsluttet oppfølgingsordningen i juni 2020 uten å bli trukket ut videre i samme ordning eller til å delta i andre statlige tiltak. To av kommunene har hatt stabil skoleeier og skoleledere i perioden og har hatt utbytte av systemarbeid for kvalitet, gjennomført planlagte tiltak og utviklingsarbeidet kan ses igjen i kvalitetsmålinger. De to andre og mindre kommunene har hatt utskiftninger hos skoleeier og har ikke fått ønsket kontinuitet i arbeidet. Tiltakene er likevel gjennomført og ser ut til å ha bedret læringsmiljøet.

Tre av kommunene ble ikke trukket ut til oppfølgingsordningen videre pga forbedrede resultater, mens en kommune var med blant de ti kommunene i landet som ble særskilt vurdert. Det ble enighet om at kommunen hadde kapasitet og kompetanse til selv å implementere utviklingsarbeid og planverk videre i skolene sine.

De tre mindre kommunene som startet i oppfølgingsordningen i 2019 og avslutter i juni 2021 har alle tre hatt svært ustabile forhold med skifte av medarbeidere hos skoleeier og i skoleledelse. Arbeidet sammen med veilederkorps og fylkesmannen er gjennomført, men det har vært preget av ustabile rammer i kommunene. Alle tre kommuner har nå fått stabil skoleledelse og er i bedre stand til å slutføre arbeidet i oppfølgingsordningen inneværende skoleår.

Alle kommunene i tidligere Finnmark har benyttet seg av den statlige veilederordningen med veilederkorps. Fylkesmannen ser at det er ulikt hvordan veilederkorpsene arbeider, og ulikt hvordan kommunene klarer å gjøre seg nytte av veiledningen til praksisendring.

Det er seks kommuner som ble trukket ut i oppfølgingsordningen i 2020, og av de er det fire som tidligere har deltatt, to kommuner som er slått sammen

til en og en som ikke har vært i oppfølgingsordningen tidligere. Dette betyr at resultatene i flere kommuner ikke kan dokumenteres å ha bedret seg vesentlig, og de fortsatt har behov for systematisk kvalitetsarbeid gjennom oppfølgingsordningen

I tidligere Troms er det to kommuner som har avsluttet oppfølgingsordningen i juni 2020. En av kommunene har manglet kontinuitet både på skoleeiersiden og skoleledersiden. Utskifting av personal har ført til at kommunen ikke har hatt den framdriften man skulle ønske. Den andre kommunen har hatt godt utbytte av å være med i oppfølgingsordningen. Framdriften i arbeidet har vært god.

I juni 2021 vil det være tre kommuner i tidligere Troms som avslutter oppfølgingsordningen. Den ene av disse kommunene har fått på plass en leder på skoleeiersiden som er veldig engasjert og kunnskapsrik i/på skoleområdet. Dette kombinert med kontinuitet i personalet i skolen har ført til god progresjon i utviklingsarbeidet. De to andre kommunene har hatt ustabile forhold både på skoleeiernivå og skoleledernivå. Ustabile rammer i disse to kommunene har påvirket framdriften i kvalitetsutviklingsarbeidet. Alle disse tre kommunene i gamle Troms har benyttet seg av den statlige veilederordningen med veilederkorps.

Fire kommuner fra tidligere Troms ble trukket ut i oppfølgingsordningen i 2020. Alle disse fire er nå inne i siste del av forfasen hvor man skal definere kompetansebehov og velge tiltak før gjennomføringsfasen starter høsten 2021.

Rapportering på forvaltning av tilskuddsordningene (fra kapittel 7.3.8.8 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gi en egenvurdering av hvordan embetet forvalter tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene og gjeldende regelverk. Fylkesmannen skal redegjøre for eventuelle avvik i utføringen av forvaltningen og gi en omtale av iverksatte tiltak.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark vurderer selv at vi forvalter tilskuddsordningene i henhold til retningslinjene for den enkelte tilskuddsordning og bestemmelsene om økonomistyring i staten. Tertialrapporter er levert innenfor de satte rapporteringsfristene.

Vi legger vekt på at kravene til rapportering er slik at vi kan vurdere om tilskuddene blir brukt etter hensikten.

I 2020 er det på grunn av smittevernsituasjonen mange barnehager som ikke har fått gjennomført planlagt vanntilvenning og svømmeopplæring for barnehagebarn. Vi har derfor fattet noen vedtak om overføring av midlene til våren 2021.

Vi har også i 2020 hatt et stort etterslep på tilskudd til samisk i grunnopplæringen utenfor samiske distrikt. Vi arbeider aktivt inn mot kommunene for å få de til å søke om statstilskudd innenfor fristene. Vi ønsker fortsatt og melde om at satsen for statstilskudd for kommuner utenfor det samiske forvaltningsområdet som baserer samiskopplæringen på fjernundervisning, er lav i forhold til de reelle utgiftene kommunene har.

Gevinstrealisering på barnehage- og grunnopplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.9 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen skal fylkesmannen redegjøre for realiseringen av gevinst på oppgavene informasjon- og veiledning, klagesaksbehandling og tilsyn. Fylkesmannen skal i tillegg tabellrapportere på ressursbruk og kvalitet for nevnte oppgaver.

Informasjon og veiledning:

Informasjon og veiledning rettet ut mot våre 39 kommuner, spredt ut over et geografisk område på størrelse med Skottland, er krevende, men arbeidet vi startet i 2019 med i større grad å legge til rette for og benytte nye og digitale metoder for informasjonsformidling og veiledning, har i 2020 virkelig skutt fart. Koronapandemien har på dette området uten tvil gitt svært god drahjelp, da kommunikasjon, informasjon og veiledning i all hovedsak er blitt gjennomført digitalt i perioden fra og med mars og ut året. Teams ble tatt inn som del av vårt digitale utstyr kort tid før pandemien var et faktum, som ledd i vårt arbeid med å ta i bruk forbedrede digitale metoder i arbeidet med økt gevinstrealisering. Teams har vist seg å være et svært nyttig digitalt verktøy.

Nyhetssendingen vi systematisk gjennomfører hver måned til skole og barnehagesektoren går nå til alle kommunene i Troms og Finnmark, og er blitt godt kjent og har god oppslutning også i Troms-området av fylket. Vi gjennomfører sendingen fast en gang i måneden. Nytt av året er at vi også tar opp sendingene og legger opptaket tilgjengelig på hjemmesiden vår, slik at de kan gjenbrukes i sektor. Gjennom pandemien har vi gjennomført flere «ekstrasendinger» ut fra det i perioder økte behovet for informasjon og veiledning til sektor. Vårt interne arbeid med å klargjøre innhold til sendingene og å gjennomføre sendingene, gjennomføres på tvers av lokasjonene, og involverer medarbeidere både på barnehage- og skoleområdet. I tillegg- for å fremme den tverrfaglige og tverrsektorielle innsatsen- har vi etter behov hatt med medarbeidere fra andre fagområder, for eksempel fra barnevern og fra helse- og sosialområdet.

Vi har i 2020 også, både ved hjelp av intern og ekstern kompetanse, gjennomført og publisert flere webinarer innen sentrale fagområder. Flere av disse er tatt opp, og kan gjenbrukes, hvilket er til nytte for kommunene og ressursbesparende for oss.

Dialogmøter med kommunene, tilrettelagt for toveis-kommunikasjon og direkte veiledning, har gjennomgående også blitt gjennomført digitalt gjennom året. Også dette gjennomføres på tvers av lokasjonene, og bidrar til gevinstrealisering ved at vi internt hos oss har fått en bredere spredning av kunnskapen om lokale forhold.

Kommunene i vårt fylke er svært forskjellige – vi har mange av de helt små med færre enn 3.000 innbyggere, noen litt større, og Tromsø som den i

særklasse største med 77.000 innbyggere. Vi vurderer fortløpende hvordan vi best mulig kan gjøre vår digitale veiledning og informasjon til de ulike kommunene målrettet og brukervennlig, eksempelvis ved inndeling i grupper/klynger. Vi ser imidlertid at det ved ulike tema og sammenhenger kan variere hvordan vi vil vurdere at gruppesammensetningen blir mest hensiktsmessig, og dette må vi kontinuerlig vurdere og arbeide videre med også i 2021.

Vi vurderer at vi i 2020 har hatt en betydelig gevinstrealisering ved økt og forbedret bruk av digitale verktøy. Vi har i stor grad tatt i bruk mer effektive kanaler for informasjon og veiledning, og antallet fysiske møter og samlinger er redusert. I tillegg har vi arbeidet strategisk og bevisst for å løse disse oppgavene på tvers av kontorstedene, hvilket har bidratt både til større robusthet og bredere forankring av lokalkunnskapen internt hos oss.

Klagesaksbehandling (herunder saker etter håndhevingsordningen) og tilsyn:

Vi har videreført arbeidet med å sikre enhetlig praksis og større grad av likebehandling. Vi vurderer at det fortsatt er viktig at vi i vår oppgaveløsning setter sammen medarbeidere på tvers av kontorstedene for å sikre enhetlig praksis og lik skjønnsutøvelse. Dette gir også gevinst ved at vi oppnår mer robuste fagmiljø og mindre sårbarhet. Vi ser blant annet at vi er bedre rustet bemanningsmessig, både på kapasitet og kompetanse, i forbindelse med ferieavviklinger. Vi bygger videre på grunnlaget fra første driftsår etter sammenslåingen, og de avklaringer og beslutninger vi der arbeidet frem for hva som skal være vår omforente og felles praksis, og erfarer at vi på tilsyns- og klagesaksområdet bruker mindre tid og kapasitet på dette i år (og tilsvarende mer når det kommer til kompetanseutviklingsoppgavene).

Vi har også videreført arbeidet, på tvers av kontorstedene og seksjonene, med utvikling av felles rutiner og maler på flere fagområder, samt arbeidet med hvordan vi skal gjøre gode og treffsikre risikovurderinger. På ledernivå, på tvers av lokasjonene, utveksler vi ukentlig informasjon og vurderinger om situasjonen i fylket på barnehage, skole og barnevernområdet. Vi oppnår ved dette en bredere kunnskap om lokale forhold, og en mer samstemt oppfølging av regelverksbrudd.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.8.10.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) skal fylkesmannen rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

I 2020 har vi hatt 7 klager på introduksjonsordningen med følgende innhold og utfall:

Stans av program	1 sak stadfestet
Fortengelse av program	4 saker - 2 omgjort og 2 opphevet
Avslag på program	1 sak - stadfestet
Midlertidig stans	1 sak - stadfestet

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.8.10.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (introduksjonsloven) skal Fylkesmannen oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

På området norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere har vi hatt en klagesak. Saken omhandlet klage på avslag om fritak fra plikt til å avlegge avsluttende prøve i muntlig norsk. Utfallet av klagen ble stadfestelse.

Fylkesmannen skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.8.10.3 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Fylkesmannen skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

På grunn av pandemien har Fylkesmannen i Troms og Finnmark ikke avholdt statsborgerseremonier i 2020. Normalt avholder vi statsborgerseremonier på våren og på høsten. Vi kom ikke i gang med forberedelser før pandemien slo til våren 2020.

Vi valgte å sende ut boken *Velkommen som ny statsborger* med hilsen til alle nye statsborgere i Troms og Finnmark, både vår og høst. Vi sendte ut totalt 565 bøker.

Fylkesmannen skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.8.10.4 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannen skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av introduksjonsloven). I tillegg skal fylkesmannen rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. introduksjonsloven.

I første halvår av 2020 var det totalt 1452 voksne som deltok i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og skoleeierne oppgav at de har brukt 137,45 årsverk på denne opplæringen.

I andre halvår av 2020 var det totalt 1249 voksne som deltok i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og skoleeierne oppgav at de har brukt 120,86 årsverk på denne opplæringen.

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.8.10.5 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Fylkesmannen skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Det vises til rapporteringen under pkt. 3.3.3.2.1.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene samlet per 31.12.2020, samt antall enheter/landbrukskontor i kommunene i embetet.
- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindriftsforvaltning per 31.12.2020.
- Ressurser benyttet til planlegging og gjennomføring av kontrollplanen på landbruks- og reindriftsområdet.

Se tabell

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos FM per 31.12.2020	19.0
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos FM per 31.12.2020	17.0
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2020 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	0.8
Antall årsverk brukt til kontroll hos FM i 2020 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.2	3.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2020 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1	12.0
Antall personer hos FM som har arbeidet med kontroll i 2020 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.2	7.0
Antall enheter/landbrukskontor i fylket per 31.12.2020	29.0
Antall samlede årsverk i landbruksforvaltningen i kommunene per 31.12.2020	40.0

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark gjorde en undersøkelse i 2019 som viste at 32% av kommunene ikke hadde rutiner for ajourhold av AR5. Vi har ikke hatt en tilsvarende undersøkelse for 2020. Vi oppfordrer kommunene til å få på plass slike rutiner. Vi gjennomfører en undersøkelse i 2021 som vil avdekke om våre oppfordringer har hatt effekt.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Kommuner uten ajourføring/oppdatering	Antall kommuner som ikke har ajourført/oppdatert	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	8 %	3	39

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning... (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)

Rapportere på

Gi en overordna vurdering av kontrollresultatene i forbindelse med forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak.

I 2020 er det gjennomført forvaltningskontroller med Teams som møteplattform. Vi har varierende erfaringer med kontroller gjennomført på Teams. Teams er ikke et optimalt verktøy for å gjennomføre kontroll. Det har vært noen tekniske utfordringer i det å bruke Teams som møteplattform. For eksempel kan deling av skjerm være utfordrende for de kommunene som ikke bruker Teams i det daglige. Konkrete eksempel på ting som blir vanskeligere å se på er kommunens arkivsystem og kart. I tillegg forsvinner noe av det menneskelige aspektet ved et kontrollmøte når man har det på Teams. Det kan være vanskeligere å få til en god dialog, særlig i de tilfellene der Fylkesmannens medarbeidere og kommunens ansatte ikke kjenner hverandre så godt fra før. Det er også vanskelig å få til et godt intervju mens man deler skjerm, fordi møtedeltakere ikke ser hverandre under skjermdelingen.

Funn som går igjen på kontrollene er mangelfull risikovurdering i forbindelse med kontrollutplukk, arkivering og journalføring, avvik mellom gårdskart og landbruksregister og arealer oppgitt i søknad om produksjonstilskudd. Det er flere kommuner som følges opp etter kontrollen også inn i 2021.

Forvaltningskontrollene viser at vi treffer ganske godt med våre risikovurderinger, både med tanke på typen ordning som kontrolleres og utvalgt kommune.

Erfaringen er at forvaltningskontrollene er viktig, med tanke på å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kontrollene blir som regel positivt mottatt av kommunene. Resultatene av forvaltningskontrollene viser at kommunene har mange av de samme utfordringene. Dette er nyttig for oss å ta med i videre veiledning av kommunene.

Kontrollene viser også at det er krevende der det kun er én ansatt saksbehandler i kommunen som jobber med landbruksforvaltning. Ofte jobber også denne ansatte med saker som ikke gjelder landbruk. Det er ikke enkelt å være alene på et fagområde og samtidig være tilstrekkelig oppdatert på alt av regelverk. Deler av regelverket er også krevende for kommunene å sette seg inn i.

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Rapportere om antall saker hvor anmeldelse er vurdert og antall saker som er anmeldt.

Fylkesmannen har ikke anmeldt noen saker i 2020. Det er en produksjonstilskuddssøknad for 2020 som Fylkesmannen behandler i førsteinstans. I denne saken har vi vurdert at foretaket forsettlig har gitt uriktige opplysninger i søknaden. En eventuell anmeldelse vurderes når forvaltningssaken er endelig avgjort.

Avkortinger produksjonstilskudd (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Gi en kort analyse/vurdering av kommunenes arbeid med avkorting ved feilopplysninger, herunder:

- Vurdering av om kommunen følger opp og avkorter i tilfeller der det er godkjent en lavere verdi enn det søker selv har oppgitt i søknad om produksjonstilskudd, og hva som er årsaken til at det ev. ikke avkortes.
- Vurdering av om kommunenes avkortingsbeløp ligger på et nivå som anses i tråd med retningslinjene gitt i rundskriv, og om det er store forskjeller mellom kommuner i hvordan avkorting vurderes.
- Vurdering av om kommunenes skriftlige begrunnelse for avkorting er tilstrekkelig og i tråd med [saksbehandlingsrundskrivets](#) beskrivelse av hva som må vurderes (kap. 6.15.3).

Kommunene følger opp avvik og begrunner sine vurderinger. Kommunene blir fulgt opp av statsforvalteren, og kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd er tilfredsstillende. Produksjonstilskudd er alltid tema på forvaltningskontroller og nytilsatte i kommunene får opplæring fra statsforvalteren.

I avkortninger følges normer for avkortninger. Statsforvalterens inntrykk er at kommunene forvalter dette nogenlunde likt, med gode begrunnelser. Dette er noe vi vil følge med på videre.

Utveksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer. Herunder:

- Er sakene som sendes fra Mattilsynet til landbruksforvaltningen i tråd med beskrivelsen av hvilke saker som skal sendes over (punkt 3 i rutinen)?
- Får både kommunen og fylkesmannen kopi av vedtak samt oversendelsesbrev i saker som er omfattet av rutinen (punkt 3 og 5 i rutinen)?
- Gjennomføres det jevnlig møter mellom landbruksforvaltningen og Mattilsynet i tråd med rutinen punkt 6 og saksbehandlerrundskrivet kap. 2?

I saker omfattet av avtalen "[Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd](#)", skal landbruksforvaltningen vurdere om grunnvilkåret «vanlig jordbruksproduksjon» er oppfylt, jf. forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 2. Som hovedregel skal ikke forskriftens § 11 om avkorting grunnet brudd på annet regelverk brukes. Vi ber Fylkesmannen gi en kort vurdering av hvordan kommunene har fulgt opp denne praksisendringen og hvordan den har fungert i 2020.

Mattilsynet sender de sakene som er i tråd med punkt 3 i rutinen. De sender kopi både til Fylkesmannen og kommunen. Statsforvalteren og Mattilsynet har gode rutiner for informasjonsutveksling.

Vi har to faste møter i året med en gjennomgang av avtalen, enkeltsaker blir nevnt og andre tema kan diskuteres.

Enkeltsaker følges opp ved behov. I 2020 hadde vi en ny sak. Denne er fulgt opp av kommune, Mattilsyn, Fylkesmannen og andre parter.

På reindriftsområdet har vi hatt kontinuerlig kontakt i forbindelse med beitekrisen, konfliktsaker der reindriften ønsker vurdering av dyrevelferd samt oppfølging av andeler med aktivitetsnekt. Mattilsynet er medlem i beredskapsutvalget for reindriften.

Vi har generelt god dialog og informasjonsutveksling både på husdyr- og reindriftssiden.

Utteksling av informasjon i saker om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Antall saker der foretaket ikke oppfyller grunnvilkårene	Antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)				
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)	1	0	1	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)				
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)				

Vedkommende har fått utbetalt arealtilskuddene og beitetilskuddene. Kommunene har fulgt opp praksisendringen bra.

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

Rapportering på vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlede saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avvikling	1	0	0	1
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	0	0	0	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	1	0	0	1
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	2	0	0	2

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.8 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på:

- Gjennomførte møter i samarbeidsforumet med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Gjennomførte møter i beredskapsutvalgene for reindrift
- Antall presentasjoner av prosjektet "Ut på vidda" på seminarer, konferanser etc.
- Status for etablering av prosjektet "Ut på vidda" som en permanent ordning.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriften arealbrukskart i løpet av året.

"Ut på vidda"-program

Programmet har hatt betydelig redusert aktivitet grunnet Korona krisen og beitekrisen i reindriften. Nedstengning av turismen har ført til usikkerhet hos etablererne med tanke på innsats og satsning på Ut på vidda. Disse faktorene har påvirket Ut på vidda-arbeidet i betydelig grad. I 2020 har vi

hatt utfordringer med planlagte informasjonstiltak som reiser, møter og konferanser og har måttet velge andre løsninger.

Vi har benyttet Informasjonskanaler nyhetsbrev ut til alle kommuner, nettside, facebook, teamsmøter.

Vi har hatt tre kommunemøter med Sørreisa, Alta og Karasjok. Planlagte møter med Tromsø, Hammerfest, Namsos kommuner er utsatt til 2021. Embetsledelsen har også trukket frem Ut på vidda i kommunesamlinger og i de årlige forventningsbrev.

Vi har hatt intern informasjon rettet mot avdelingene landbruk, reindrift, helse og oppvekst.

Ved utgangen av 2020 har vi registrert 19 godkjente reindriftsfamilier fra Finnmark til og med Trøndelag. I tillegg er 6 familier under godkjenning (utsatt til 2021 pga korona). Målet er 30 godkjente familier innen utgangen av 2021.

I 2020 ble det utarbeidet ny strategiplan vinter/vår 2020 som ble godkjent i styringsgruppa 3. mai 2020.

Ut på vidda som permanent ordning og program har brukt nettverket, erfaringer og inspirasjon fra Inn på tunet helt fra start i 2016, og har deltatt på nettverksmøter i 2020.

Vi har gjennom 2020 samarbeidet med Inn på tunet om en søknad for styrking og videreutvikling av lærings- og omsorgstjenester på for grunnskolen (1-10 klasse) med særlig fokus på området lærerutdanning og etterutdanning for lærere. Det har vært møter med Norges arktiske universitet/lærerutdanningen, Tana videregående skole og Tromsø kommune. Vår søknad for region Troms og Finnmark ble ikke antatt av Landbruksdirektoratet høsten 2020, men kan fortsatt bli en satsning i 2021.

Fra 2020 er det etablert tilskuddsordning for Ut på vidda-tilbydere – etablerertilskudd og tilskudd til bygninger/utstyr. Ut på vidda har i samarbeid med landbruksdirektoratet utformet kriterier og forordninger for etablerings-tilskudd og tilskudd til bygninger/utstyr for Ut på vidda-tilbydere. Ved utgangen av 2020 hadde 9 etablerere søkt om tilskudd.

Samarbeidsforum

Samarbeidsforumet mellom Sametinget og NRL er nå etablert og vi har avtaler om faste halvårige møter med og Sametinget og NRL om reindriften i Troms og Finnmark. På møtene gis det en gjensidig orientering om aktuelle saker og prioriteringer, samt drøfting av mer prinsipielle sider av forvaltningen av reindriften. Det holdes også egne møter om forvaltning av rovvilt og reindrift med Sametinget og NRL.

Beredskapsutvalget

Beitekrisen i 2020 gjorde at beredskapsutvalget hadde fem møter våren 2020. I tillegg har beredskapsutvalgets leder vært i kontinuerlig kontakt med utvalget medlemmer.

Arealbrukskart

Det er ikke oppdatert noen arealbrukskart i løpet av 2020, trolig skyldes dette at fagsystemet enda ikke er oppdatert og at næringen har hatt mer enn nok med å håndtere beitekrisen vinteren 2020.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.9 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av embeter skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og avløsning til ferie og fritid, og regionale miljøtilskudd

Fylkesmannen bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen fastsatt tidspunkt.

Både eiendomslovgivningen og husdyrkonsesjonsregelverket var små fagområder i de gamle embetene. Reindriftslovgivningen var et stort fagområde i embetet Finnmark, men ikke i Troms. Vi ser at vi vil kunne få bedret kvaliteten i forvaltningen totalt sett pga. et noe større fagmiljø. Risikoen er knyttet til om vi får beholde ressursene våre og at vi er avhengig av noen få nøkkelpersoner. Det er likevel mindre sårbart enn tidligere. På reindriftsområdet er det etablert et eget juristforum der jurister fra de to andre embetene med ansvar for reindriftsforvaltning også deltar. Forumet skal bidra til likebehandling og mer ensartet veiledning av reindriften i alle tre fylkene. Det er også utarbeidet en rekke rutinebeskrivelser for håndtering av saker som har bidratt til en mer ensartet oppfølging innenfor våre tre reinbeiteområder. Det er etablert et liknende forum for behandling av Melding om reindrift og tilskudd.

Når det gjelder kontroll av kommunene er ikke gevinstpotensialet like stort. Ved en stadig forbedring av rutinebeskrivelser og øvrig internkontroll forventer vi mer ensartet forvaltningspraksis i vårt område. Vi har mange kommuner og store avstander. En videreutvikling av digital kommunikasjon i kombinasjon med fysiske møter vil kunne gi en bedre oppfølging av kommunene.

Arktisk landbruk (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)

Rapportere på

Rapporter om prioriteringer, gjennomførte tiltak og oppnådde resultater for midlene til arktisk landbruk.

ARKTISKE MIDLER 2018, 2019 og 2020

De fleste prosjektene går over flere år og det er tidlig å si noe konkret om resultatene for alle prosjektene ennå.

I 2018 prioriterte vi prosjekter innen Mat og reiseliv, Potet, grønt og bær, Tang og tare. Det ble innvilget tilskudd på 2 millioner til 5 søknader

Prosjekter som er avsluttet:

Seljelid AS, Fra tomme fjøs til fulle fat, kr 192 500. Har sett på muligheten til å bruke ledige driftsbygninger til dyrking av mikrogrønt.

Vevelstad kommune, Blå åkre og grønne enger, kr 240 000. Et kunnskapsinnhentingssprosjekt som hadde som mål å samle tilgjengelig kunnskap om bruk av tang og tare som ressurs i landbruket. Prosjektet har gjennom møter og samtaler med forskere, deltakelse på kurs og konferanser, samt innhenting og bearbeiding av fagstoff, utarbeidet en rapport som tar for seg temaet på en oversiktlig og lettfattelig måte.

Fylkesmannen, Mobilisering grasbasert melk- og kjøttproduksjon kr 567 500. Prosjektet er bare delvis gjennomført, restmidler er inndratt. Årsaken til dette er at prosjektet var knyttet opp mot merkeordningen for grasbasert kjøtt- og melkeproduksjon som Debioinfo har arbeidet med å få på plass.

Hovedformålet med prosjektet var å gjøre denne ordningen kjent blant produsenter i Nord-Norge. Merkeordningen er ennå ikke tatt i bruk og vi er nå informert om at den kun vil omfatte foretak som allerede er debiogodkjent. Siden merkeordningen ikke er tatt i bruk, og ordningen har endret seg vesentlig fra det som var beskrevet da det ble søkt om midler til prosjektet, kunne ikke prosjektet gjennomføres som opprinnelig planlagt. Det er utarbeidet rapport som sammenligner økonomien i grasbasert produksjon med annen produksjon

I 2019 ønsket vi særlig å prioritere prosjekter knyttet til:

- omsetning av potet, grønt og bær i landsdelen
- formidle og synliggjøre verdien av beiteressursene i det arktiske landbruket
- å skape arenaer for samhandling i det arktiske landbruket
- aktivitet som kan bidra til å synliggjøre verdien av landbruket i landsdelen

Det ble innvilget tilskudd på 2 millioner til 5 søknader

Prosjekter som er avsluttet:

NIBIO Tjøtta, Formidling av erfaringer og synliggjøring av verdier knyttet til beiteressursene og beitebruken i det arktiske landbruket kr 300 250. Prosjektet hadde som hovedmål å synliggjøre verdier knyttet til beiteressursene og beitebruken i det arktiske landbruket, bl.a. gjennom formidling av erfaringer fra FoU, som øker bevisstheten hos den allmenne forbruker. Serveringsbransjen var også en aktuell målgruppe. Et sentralt delmål er å sette fokus på voksen sau som bærekraftig råvare.

Prosjektet sin nytteverdi var høyere enn forventet – dette siden aktivitetene og ringvirkningene ble langt større enn man hadde sett for seg. Publisering via sosiale media, blogger, kronikker og innlegg i diverse lokale og regionale aviser er en viktig årsak til oppnådd nytteeffekt.

TFK/Nordnorsk landbruksråd, Forstudie samhandlingsarenaer for det arktiske landbruket kr 101 000. Prosjektet konkluderer med at Nordnorsk landbruksråd vil gå videre med å søke et forprosjekt som skal omhandle kompetanseoverføring, gi bonden økt verdiskaping på gården, og samtidig øke stoltheten.

I 2020 var prioriteringene

- utvikling av potet-, grønt- og bærnæringa
- bedre utnyttelse av beite- og grovfôressursene i det arktiske landbruket
- å utvikle nye arenaer for samhandling og samarbeid i det arktiske landbruket
- aktivitet som kan bidra til å synliggjøre betydningen av å produsere mat i landsdelen
- aktiviteter som kan bidra til klimatilpasning eller utslippsreduksjoner i det arktiske landbruket
- mobilisering for å få frem nye produsenter og nye produkter med basis i det arktiske landbruket

Det kom inn hele 28 søknader med en søknadssum på til sammen 13 millioner, det ble bevilget 4,07 millioner i tilskudd til totalt 10 søknader. Av disse er det bare ett som er avsluttet:

Troms og Finnmark Fylkeskommune v/Senja videregående skole: Etablering av arktisk fagskoletilbud for landbruket i landsdelen, kr 100 000. Dette har vært prøvd før, og en måtte da gi opp på grunn av manglene forankring sentralt i Fylkeskommunen. Tilskuddet ble nå gitt til å jobbe med forankring. Prosjektet er avsluttet uten at en har oppnådd målet, og midlene er inndratt. En har istedenfor besluttet å inngå samarbeid med fagskolen Innlandet som har en del desentraliserte tilbud.

De andre prosjektene som fikk tilskudd var:

Nordnorsk landbruksråd: Forprosjekt Stolt Arktisk bonde, kr 225 000 – videreføring av forstudien fra 2019.

Nibio: Grøntproduksjon i nord - mot en bærekraftig framtid, kr 100 000.

Nibio: Bruk av moderne teknologi for å dokumentere tap av rein og sau til fredet rovvilt i Nordland, kr 300 000.

Nibio: Formidling av erfaringer og synliggjøring av verdier knyttet til beiteressursene og beitebruken i det arktiske landbruket kr 300 000. Prosjektet er en videreføring av tilsvarende prosjekt i 2019. Korona-situasjonen har gjort at en del aktiviteter er utsatt – en del gjøres digital.

Nordland Fylkeskommune: Nordnorsk kompetansesenter for matproduksjon kr 750 000

Norsk landbruksrådgiving: Utprøving og testing av grassorter og noe potet kr 250 000

Norsk landbruksrådgiving: Teknorådgiving potet, grønnsaker og bær i Nord-Norge 2020-2022 kr 800 000. Økt produksjon av potet, grønnsaker og bær er en viktig satsing for Nord-Norge. Pågående prosjekter gjør at vi ser en økt interesse for å starte opp, og behovet for rådgiving er stort. Men avstandene er lange og landbruksrådgivinga har ikke kapasitet til å rekke over alt med dagens finansieringsordning – derfor ser de på nye måter å bruke teknologi på i rådgivinga.

Norsk landbruksrådgiving: Forprosjekt kartlegging av behov for lokalt tilpasset klimaregnskap og nye muligheter for bruk av arealdata kr 525 000

Olav Grundnes i samarbeid med produsentorganisasjonen Ottar - utvikling av nye potetsorter for Nord-Norge 2020-2023 kr 720 000 -

To av søknadene omhandler utvikling og utprøving av nye sorter, og det var flere som vi dessverre ikke hadde nok midler til. Utvikling og utprøving av nye sorter tilpasset et arktisk klima i stadig endring er en viktig, og stadig vedvarende, jobb som krever mye ressurser. Det jobbes med dette både fra Nibio og landbruksrådgivinga, men opplevelsen er at det finnes alt for lite midler til dette arbeidet.

Arbeidet for utsatte barn og unge (0-24) (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Vi viser til oppgave 5.2.2.1 Koordinert innsats for utsatte barn og unge og deres familier (0-24 samarbeidet) i VØ1.

Fylkesmannen skal redegjøre for sitt strategiske og langsiktige arbeid for utsatte barn og unge og deres familier, inkludert hvilke tiltak som er gjennomført for å samordne regionale innsatser og for å styrke samarbeidet mellom sektorer og tjenester i kommunen. Fylkesmannen skal videre vurdere hva som har lyktes godt og hva som er mer utfordrende i arbeidet.

Fylkesmannen har i 2020 videreutviklet sin satsing på barn og unge, herunder også barn og unge i utsatte livssituasjoner, i det som omtales som Fyrtårn barn og unge. Dette er embetets hovedsatsings-område, og i vår strategi 2020+ har vi satt som overordnet mål å samle regionen for barn og unge. Dette arbeidet er en videreføring av arbeidet med 0-24 samarbeidet og Sjumilssteget. Viktig tiltak innledningsvis i satsingen har vært tilsettingen av vår fyrvokter barn og unge, og arbeidet med å utforme en strategi for arbeidet.

Gode oppvekstvilkår og framtidssikter for barn og unge er vår viktigste målsetting. Vi skal sørge for at barn og unges rettigheter oppfylles på de områdene vi rår over og bidra til at kommunene gjør det samme.

Vår veiviser for Fyrtårn barn og unge er FNs konvensjon for barns rettigheter. Vi skal bidra til å øke kunnskapen og forståelsen om barnekonvensjonen, og se sammenheng mellom denne, egne arbeidsområder og samordninger på tvers - både internt i embetet, med kommunene og fylkeskommunen, regional stat og øvrige samarbeidspartnere. Barnets beste, gode medvirkningsprosesser for og med barn og unge, og ett særlig blikk for ivaretagelsen av samiske barns rettigheter står sentralt i alt vi gjør.

Våre utvalgte innsatsområder sorterer under barnekonvensjonens rettigheter på denne måten: Retten til beskyttelse, retten til helse og utdanning og retten til gode levekår.

Vi skal jobbe forebyggende og med tidlig innsats for barn og unge i sårbare livssituasjoner og samordne arbeidet for å beskytte barn fra å bli utsatt for vold og overgrep. Retten til et trygt og godt læringsmiljø for alle barn skal høyt på dagsorden, og vi skal bidra til at og at alle barn som trenger det får tilgang til god psykisk helsehjelp. Vi skal også bidra til å sikre at barn som trenger det får oppfylt sine rettigheter til spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Vi skal også løfte et barnrettlig perspektiv på hva gode levekår betyr for barn og unge i vårt fylke, særlig rettet mot barn i vedvarende lavinntekt, barn med funksjonsnedsettelse og for klima og miljø.

Arbeidet med fyrtårn barn og unge videreføres i 2021, og det treårige 0-24 prosjektet i Finnmark ble avsluttet i 2020. På grunn av pandemien kunne flere av de planlagte tiltakene i 2020 ikke gjennomføres. Fylkesmannen har likevel gjennom digitale møter hatt tett oppfølging av de to deltakende prosjektkommunene i sluttfasen og har veiledet andre kommuner som har jobbet spesielt med 0-24 satsingen. Vi har og hatt god og tett dialog med våre regionale samarbeidspartnere og det nasjonale 0-24 sekretariatet.

Norge har på vegne av Fylkesmannen gjort en erfaringsoppsummering av prosjektet. Rapporten er sendt til det nasjonale 0-24 sekretariatet (lenke:<https://0-24-samarbeidet.no/wp...>).

Vi vurderer at erfaringene vi har gjort oss gjennom 0-24 prosjektet absolutt er viktig å ta med seg inn i vår fyrtårnsatsing barn og unge, der flere kommuner skal mobiliseres og veiledes. Prosjektet har også gitt Fylkesmannen åpning for tettere samarbeid med fylkeskommunen, KS og regionale kompetansesenter som jobber mot samme målgruppe. Videre fremkommer det i oppsummeringen at koordinering av innsatsen og henvendelsene til kommunene er viktig for deltakelse fra våre kommuner.

Gjennom pandemien, og spesielt i vår da barnehager og skoler var fysisk stengt, har vi hatt fokus på særskilt sårbare barn og unge. Vi har gjennom brev, eposter, møter og nyhetssendinger bedt kommunene kartlegge hvilke barn og unge som trenger et tilbud og sikre at de får det. Kommunene har rapportert på at dette er fulgt opp.

Det todelte målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todeltede målet for rovviltpolitikken.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark forvalter fredet rovvilt etter forvaltningsplanen for rovvilt i region 8. Landbruksavdelingen samarbeider med miljøavdelingen som har hovedansvaret for rovviltforvaltningen i fylket. Landbruksavdelingen deltar også på møtene i rovviltnemda. Høsten 2020 deltok medarbeidere på landbruk i saksbehandlingen av søknader om erstatning sau tappt til fredet rovvilt.

Bestandsutvikling – rovvilt

I registringssesongen 19/20 ble det registrert 11 gaupefamilier, 8 i Troms og 3 i Finnmark. Dette er 1 mer enn bestandsmålet på 10 og 6 flere enn året før. Vi ligger fortsatt under bestandsmålet basert på de siste 3 årene.

Det ble registrert 18 jerveynglinger i 2020, bestandsmålet er 10. For jerv ligger vi såpass høyt over bestandsmålet at utfordringene er å begrense veksten. Regulering av bestand gjennom lisensjakt har ikke lyktes i jakt sesongen 2019/2020. For jaktåret 2020/2021 har jakten på jerv i Troms lyktes, og kvoten i A-området i Troms ble nesten fylt allerede i 2020.

For bjørn er de nyeste bestandsregistreringene som er klare fra 2019. Denne viste 2,6 ynglinger som er en oppgang fra 2,4 året før. Bestandsmålet er på 6. Det som har preget bestandsregistrering av bjørn er at det har vært mye meldinger om bjørneaktivitet nær bebyggelse i Karasjok. Det er også erstattet hund til fredet rovvilt, hvor sportegnene på åstedet stammet fra bjørn, men skadevolder er vurdert ukjent fredet rovvilt.

For kongeørn har de i ny rapport fra Rovdata, konkludert med at kongeørnbestanden i region 8 har økt. Antallet har ikke økt så mye, men presisjonen på beregningen har blitt betydelig sikrere. Videre har de funnet at overlevelsen til ungene i regionen er stabil, men viser en synkende trend.

Rovvilt og beitedyr

Reindriftsåret 2019/2020 bar preg av en tidlig vår med lite snø, og en vinter med mye snø og beitekrise. Dokumentasjonsgraden lå omtrent på samme nivå om året før. Rovvilt situasjonen bar preg av noen større skadesituasjoner i Porsanger, Måsøy og Alta. Statsforvalteren har hatt tett og konstruktiv dialog med de aktuelle siidaene. Det ble brukt mye akuttmidler for å forebygge rovvilt skader vinteren 2020, blant annet mer midler knyttet til bjørn på våren enn tidligere. Kongeørn er fortsatt den største skadevolderen, men vi har samtidig hatt det største totale dokumenterte tapet til gaupe siden reindriftsåret 13/14. Dette sammenfaller også med registreringer av antall gaupefamilier.

Sauenæringa hadde beitesesongen 2020 lavere tapstall enn tidligere, og differansen mellom omsøkte sau og lam tatt av rovvilt og dyr erstattet var mindre enn tidligere år, med rundt 500 dyr når normaltapet er trukket fra. Antall sau og lam dokumentert drept av rovvilt i 2020 var veldig lavt i forhold til tidligere år. Skadevolderen med flest dokumenterte tilfeller av skader på sau var hund. Rovviltregistreringene da spesielt for gaupe sammenfalt med områdene med de største tapene, dette forklarer gapet mellom antall erstattet og dokumentasjonsgraden for erstatningen året 2020. Det har heller ikke vært større bjørneskader i 2020 foruten noen få kadavre dokumentert i Bardu. I Bardu kommune var det tap av sau forårsaket av binne med to unger, i et B- område for beitedyr. I dette tilfellet fremsto utfordringen i den todeltede målsætningen om både fredet rovvilt og beitedyr. En av de berørte saueiere er nå i prosess med omstilling fra sauehold.

Data fra søknader om produksjonstilskudd i 2020 viser at det er 529 foretak med opplysninger om sau og lam på utmarksbeite. Det er en stor andel av disse foretakene som har opplevd tap over normaltap i 2020, av disse er det også mange foretak med store tap. Nøkkeltall fra produksjonstilskuddsdataene:

- 63 av foretakene opplevde store tap på utmarksbeite i 2020. Med store tap menes i denne sammenhengen minimum 10 % tap. Dette utgjør 12 % av foretakene.
- 176 foretak hadde tap over normaltap for voksen sau i 2020. Som normaltap regnes da 3 %. Dette utgjør 33% av foretakene.
- 237 foretak hadde tap over normaltap for lam i 2020. Som normaltap regnes da 5 %. Dette utgjør 45 % av foretakene.

Totalt 85 foretak søkte om erstatning for tap av sau til fredet rovvilt. Dette utgjør 16 % av de som har oppgitt i søknad om produksjonstilskudd at de har hatt dyr på utmarksbeite. Andelen som søker erstatning, er relativt lav i forhold til andelen med tap over normaltap. Statsforvalteren har inntrykk av at det er flere foretak som mener de har utfordringer med tap til rovvilt, men at mange likevel velger å ikke søke erstatning. Dokumentasjonsgraden er lav. Det er vanskelig å finne kadaver, årsaker til dette kan være at beiteområdene er store og at kadaver forsvinner fort i naturen.

Forebyggende og konfliktdependende tiltak

I tillegg til rovvilt erstatninger for sau og rein har Statsforvalteren prioritert å fortløpende svare på henvendelser om skadefellinger og akutte tiltak, samt å ekspedere brev om forebyggende og konfliktdependende tiltak, kontrollere rapporter og utbetale midler. Det gikk mye ressurser til å få oversikt over tiltakene og veilede i forbindelse med FKT-søknader og utbetalinger.

Region 8 var tildelt 15 millioner til fordeling på søknader om forebyggende og konfliktdependende tiltak. Om lag halvparten av dette ble brukt direkte i reindriften, delvis begrunnet i beitekrisen. Vi opplever at det er vanskelig å skille mellom ordinær drift og forebyggende tiltak i reindriften. Det er vanskelig å si om tiltakene har tapsforebyggende effekt i reindrifta. For mange er nok midlene mer en nødvendig kompensasjon for merarbeid og tap som fører med rovviltbelastningen.

I sauenæringa opplever vi at de forebyggende tiltakene har god effekt. Det største summene gikk i 2020 til tidlig nedsanking, beredskapsarealer, flytting av sau til mindre rovviltutsatte områder og til e-bjeller/radiobjeller.

Ressurssituasjonen - korona

Koronapandemien har indirekte ført til fravær på ansatte, og slik tatt mange arbeidsdager fra rowiltarbeidet. Beitekrisen for reindriftsnæringa vinteren 2020 ga økt trykk på rowiltrelaterte henvendelser. Videre har det tatt ressurser i rowiltarbeidet å samkjøre praksis mellom de tidligere embedtene samt å veilede næringen i hva dette betyr for dem.

Vi har også prioritert å svare på klager for rowiltstatning. Annet arbeid i rowiltforvaltningen har måttet nedprioriteres. Inn i 2021 er det fortsatt et gap mellom bemanning og oppgaver.

Statsforvalteren har på denne bakgrunn ikke klart å være i forkant med informasjon og veiledning, det har gitt økt pågang fra enkeltpersoner per telefon og e-post til saksbehandlere. Å kvittere ut disse henvendelsene har tatt tid fra saksbehandling. Det blir ikke tilstrekkelig tid til å lære seg å bruke saksbehandlingsverktøy effektivt, eller til å sette seg inn i retningslinjer, føringer eller annet faglig påfyll.

Rowiltnemnda for region 8

Klima- og miljødepartementet oppnevnte den 11. mars 2020 medlemmer fra fylkestinget til rowiltnemnda. Av disse var det to nye faste medlemmer og tre nye varamedlemmer. Nye medlemmer fikk ikke tilfredsstillende opplæring i 2020.

Statsforvalteren har prioritert direkte oppfølging av næringa fremfor mer indirekte sekretariatsarbeid knyttet til rowiltnemnda. Møter i rowiltnemnda har likevel blitt gjennomført per Teams.

I september ble det holdt et rowiltnemndsmøte per Teams med presentasjoner fra Miljødirektoratet, Bondelaget, Statens naturoppsyn og Mattilsynet. På dette møtet rettet rowiltnemnda en anmodning til Statsforvalteren i Troms og Finnmark om å prioritere sekretariatsarbeidet, løpende oppgave tilknyttet rowiltforvaltning og ressurser til rullering av forvaltningsplanen fra 2013. Vi kommer til å prioritere arbeid med forvaltningsplanen i 2021.

Risiko og sårbarhet ved barnevernsinstitusjonene i fylket (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle embeter skal i løpet av 2020 ta i bruk det elektroniske verktøyet som er utarbeidet i samarbeid med fylkesmennene, for å få en systematisk oversikt over risiko og sårbarhet ved barnevernsinstitusjonene i sitt fylke. Risikoinformasjonen vil kunne aggregeres fra dette digitale verktøyet for årsrapportering 2020. Helsetilsynet har sendt ut eget brev til embedtene om rapportering for året 2019.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har tatt risikoverktøyet i bruk, men på grunn av digitale utfordringer, endringer med nedetid fra Compilo sin side, og at vi ikke har fått ny brukermanual, har vi ikke kommet i havn med risikovurderingen på alle områder på alle institusjonene våre. Dette gjør at vi per nå ikke kan hente ut risikoinformasjonen fra det digitale verktøyet.

Endringer i kommunestrukturen (fra kapittel 7.3.10.4.1 i TB)

Rapportere på

Fylkesmannens rapportering skal inneholde:

- en vurdering av sammenhengen mellom embedets organisering av arbeidet med oppdraget og tiltak og observerte effekter i kommunene
- en vurdering av hva embedets erfaringer med organisering og tiltak har å si for neste års strategi (læring/forbedringspotensial), samt beskrivelse av andre relevante faktorer som embedet mener det er viktig at departementene kjenner til i arbeidet med å få til flere kommunesammenslåinger.

Vi har i 2020 videreført arbeidet med å styrke vårt kunnskapsgrunnlag om kommunene i Troms og Finnmark. Vi har i denne forbindelse utarbeidet kommunebilder for alle kommunene i fylket, basert på samme metodikk som Fylkesmannen i Trøndelag. Arbeidet har involvert alle fagavdelinger og har vært et viktig bidrag til å løfte frem og tydeliggjøre nytten av det tverrsektorielle arbeidet på embedet. Kommunebildene egner seg både som et verktøy i den overordnede kommunedialogen og i fagavdelingenes kommunerettede arbeid. Dette gjelder blant annet:

Ved generell risikovurdering, det vil si som grunnlag for om embedet bør initiere møte med noen kommuner på overordnet nivå som følge av svikt i tjenester og i oppfyllelse av lovfastsatte krav.

Ved avdelingenes risikovurdering på tilsynsområdet, ved tildeling av avdelingsvise tilskuddsmidler til kommunene og som grunnlagsinformasjon for fagmøter på avdelingsnivå med kommunene.

Som grunnlagsinformasjon ved tildeling av skjønnsmidler.

Når det skal gis innspill til kommunale planstrategier og andre kommunale planer.

Til bruk som informasjon til folkevalgte om status og utfordringer i egen kommune og bevisstgjøring av både politisk og administrativt nivå om kommunens samlede utfordringsbilde, herunder behov for å søke samarbeid med andre kommuner.

Vi gjennomførte i løpet av 2020 dagssamlinger for de nyalgte kommunestyrene og administrativ ledelse i fylkets kommuner. Tema på samlingene var innenfor kommunal planlegging, kommuneøkonomi og kommunalrett. Kommunebildet ble i forkant av møtet med den enkelte kommune oversendt kommunedirektøren, som videresendte dette til alle representantene i kommunestyret og administrativ ledelse. De folkevalgte og administrasjonen fikk da, i forkant av møtet, god innsikt i hvordan Fylkesmannen vurderer kommunens leveranse og utfordringer innenfor embetets ansvarsområder. Vi har i all hovedsak fått gode tilbakemeldinger fra kommunene på systematikk og innhold i kommunebildene, spesielt fra de folkevalgte.

Kommunebildene vil fortløpende bli benyttet som et viktig grunnlag i vår samlede risiko- og sårbarhetsvurdering av kommunene. Dette vil blant annet inngå som en viktig premisse for hvilke kommuner embetet vil gjennomføre dialogmøter med i inneværende år. Arbeidet med utvikling og oppdatering av kommunebildene vil fortsette i 2021, slik at dette er godt implementert i forkant av innføringen av det nasjonale kommunebildekonseptet. For å sikre kvaliteten og samhandlingen internt på embetet er vi nå i ferd med å etablere en fast redaksjonsgruppe der alle fagavdelinger skal være representert med minst en person på seksjonsledernivå.

For deler av Finnmark, vil utvikling av det interkommunale samarbeidet i faste samarbeidskonstellasjoner måtte være et nødvendig steg på veien mot fremtidige kommunesammenslåinger. De avstandsmessige og klimatiske forholdene gjør det nødvendig å utvikle nye samarbeidsformer som sikrer at kommunene kan ivareta sine roller som samfunnsutvikler, tjenesteleverandør og rettssikkerhetsinstans. Utvikling av det interkommunale samarbeidet, basert på vertskommunemodellen, vil på kortere sikt utgjøre en viktig del av løsningen for disse kommunene. Fylkesmannen deltar i styringsgruppen i flere av de kommunale prosjektene der dette utredes. Det er viktig at regional og sentral stat, herunder KMD, særlig støtter opp om de helt nødvendige initiativene som kommunene i Midt-Finnmark (Porsanger, Gamvik, Lebesby og Nordkapp) og i Vestre-Varanger (Berlevåg, Båtsfjord, Tana og Lebesby) har tatt for å utvikle sitt interkommunale samarbeid.

Tiltak for å løse boligsosiale problemstillinger i kommunen (fra kapittel 7.3.10.5.1 i TB)

Rapportere på

Beskriv innsatsen med de to tiltakene i tiltaksplanen for Bolig for velferd 2018-2020 gjennomført av regionale aktører under fylkesmannens ledelse.

Embetet har med ledelse av fagkoordinator planseksjonen:

- * Etablert Regionalt samarbeidsforum for boligsosiale problemstillinger februar. Fokus: Barn og unge - koordinert innsats. Lansert Foyer i Nord sammen med Husbanken som en aktuell boligmodell for vanskeligstilte unge. "Leve hele livet".
- * Gjennomført spørreundersøkelse i alle kommunene om hva som er de største boligsosiale utfordringene i kommunene. Samarbeid med KS.
- * Utarbeidet planretningslinje med utgangspunkt i PBL for aktuelle fagavdelinger sitt boligsosiale arbeid i tilbakemelding på kommunenes planer. Workshop for fagavdelingene i samarbeid med Husbanken.

Boligsosiale problemstillinger i kommunene

Tiltak 1: Boliger og oppfølgingstjenester for mennesker med rusavhengighet og psykiske lidelser	Tiltak 2: Egnede boliger for vanskeligstilte barnefamilier	Ev. tiltak 3 eller flere
1. Fokuserte tilbakemeldinger på dette området til kommunene via våre uttalelser til Husbankens investeringstilskudd til boliger for personer med rus/ psykiske lidelser. 2. Poengtert for kommunene via oppfølging i kjølvannet av LOT ROP. 3. Høyt boligoppfølgingsfokus fra vår side via tildeling av tilskuddene Kommunalt rusarbeid og tilbud til voksne med langvarige og sammensatte tjenestebehov. 4. Dialog med kommunene i tilknytning til deres egenrapportering om boligsituasjon i brukerplan	Temaet var problematisert i sosialfaglig nettverk for NAV-kontorene i fylket.	

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

I 2020 ble det innført en ny budsjettfordelingsmodell der tildelingen avhenger av ulike kriterier og vektninger innenfor de ulike departementenes fagområder. Modellen er innført med en overgangsperiode på tre år, som innebærer at vi oppnår full budsjetteffekt i 2022. For oss innebærer den nye modellen en reduksjon i tildelingen på ca. 6 mill.

For å tilpasse oss den nye budsjettsituasjonen har vi startet arbeidet med et langtidsbudsjett. Målet er å bringe embetets budsjett på de ulike fagområdene mest mulig i samsvar med tildelingen på de ulike departementenes fagområder, men dette vil likevel ikke utelukke lokale strategiske prioriteringer. Arbeidet med langtidsbudsjettet viser at vi både skal redusere våre utgifter, og at ressursbruken per departementsområde må justeres for at budsjett og regnskap i større grad skal gjenspeile tildelingen vi mottar for å utføre våre oppgaver for de ulike departementene. En sammenlikning mellom ressursbruk for 2020 og tildeling med 100 % effekt av ny fordelingsmodell viser f.eks. at ressursbruk for HOD og LMD må reduseres med henholdsvis 5 mill. og 2,9 mill. for tilpasning til departementenes andel av tildelingen. Parallelt med langtidsbudsjettet vil det også igangsettes en effektiviserings- og OU-prosess for å realisere gevinster i tråd med forventningene til større fagmiljøer i embetet.

I 2020 har vi også gjennomgått bruken av resultatområder, og dette har medført betydelige korrigeringer i ressursrapporteringen sammenliknet med 2019. Fra 2019 er planarbeidet organisert i en egen seksjon under Justis- og kommunalavdelingen, og i 2019 rapporterte vi planarbeidet på resultatområdet tilhørende KMD-fag. Planseksjon utfører oppdrag på vegne av mange departement, og fra 2020 gjenspeiles dette også i bruk av

resultatområder for de aktuelle departementene, f.eks. ASD, BFD, HOD, JD, KLD og LMD. Samlet utgjør denne endringen ca. 8 mill. Gjennomgangen har også medført andre mindre justeringer i bruk av resultatområder. Sammenlikningen av ressursrapporteringen med foregående år er derfor noe krevende.

Året 2020 har vært et spesielt og krevende år for embetet, og driften har vært sterkt preget av koronasituasjonen. Pandemihåndteringen har krevd betydelige ressurser, og flere avdelinger/staber har hatt beredskapsvaktordninger. Det har vært størst merbelastning på stab for samfunnssikkerhet og beredskap, helse- og sosialavdelingen og oppvekst- og barnevernavdelingen og dette har medført at andre oppgaver er blitt nedprioritert. Det nevnes også at reindriftsavdelingen har hatt en betydelig merbelastning som følge av reinbeitekrisen der unormalt store snømengder gjorde beitene utilgjengelige for reinen.

Gjennom året har hatt perioder med hjemmekontor, og sentrale og lokale reiserestriksjoner har medført begrensninger i utadrettet aktivitet, særlig gjelder dette tilsyn og gjennomføring av samlinger og konferanser med fysisk oppmøte. Vi har også tatt i bruk nye arbeidsformer og møteplasser for å opprettholde aktivitet og ha kontakt med våre samarbeidspartnere, f.eks. bruk av webinarer. På den andre siden har mindre reising og god effektivitet på hjemmekontor også gitt positive utslag på restansesituasjonen og saksbehandling generelt utenom kriseledelse.

Avvik i årsrapporten for 2019 er fanget opp, og det er tatt grep som omorganisering, omprioritering og bemanningsøkning. Det har gitt gode resultater for restansenedbyggingen på helse- og sosialområdet. På miljøområdet er det gjort omprioriteringer for å kunne ta fatt i oppdrag som tidligere ikke er gitt tilstrekkelig prioritet. Det er også lagt ned stor arbeidsinnsats for å få ned saksbehandlingstiden for plan- og byggesaker, men vi opplever økende saksmengde og flere komplekse saker.

Høsten 2020 startet også ombyggingen av Statens hus i Vadsø, og i oktober flyttet alle våre ansatte ut av bygget og inn i midlertidige lokaler. Det vil i ombygningsperioden påløpe betydelige utgifter, og for 2020 er det brukt ca. 1,5 mill.

Samlet ressursbruk for kap. 0525 viser en økning på 0,8 mill. fra 2019 til 2020, eller 0,5 %. Lønnsutgiftene øker med 5,9 mill., og vi øker med 2,8 årsverk. Det innebærer at reise- og driftsutgiftene går betydelig ned, noe som i stor grad kan knyttes til koronasituasjonen. Mindreforbruk for 2020 er på 8 mill., som søkes overført for å kunne gjennomføre omstillingen på en forsvarlig måte. Samlet ressursbruk for fagdep. viser en nedgang på 4,7 mill. fra 2019 til 2020, eller 10 %. Reduksjonen knytter seg hovedsakelig til avlyste eksamener i grunnskole- og videregående skole innenfor Kunnskapsdepartementets område. Viser til kommentarer under for nærmere beskrivelse av endringer.

Andre: Fagmidler: Reduksjonen skyldes vakanse i et prosjekt om atomsikkerhetsarbeid i Andrejevabukta. Prosjektet sikres ved kjøp av tjenester.

ASD: Sammenliknet med 2019 er det liten endring for samlet ressursbruk (bevilgning og fagmidler) hensyntatt korrigerer for planarbeidet. For bevilgning skyldes endringen økt bemanning.

BFD: Sammenliknet med 2019 er det liten endring for bevilgning og fagmidler. Fra høsten 2020 ble det tilsatt en fyrvokter, som er en del av embetets satsing på barn og unge.

HOD: Sammenliknet med 2019 øker ressursbruken i bevilgning, som skyldes mindre vakanser og pandemihåndtering.

JD: Sammenliknet med 2019 øker ressursbruken i bevilgning med styrking av vergemålsområdet, fri rettshjelp og samfunnssikkerhet og beredskap. I tillegg kommer en økning som skyldes korrigerer for planarbeidet.

KD: Sammenliknet med 2019 er det en betydelig endring i samlet ressursbruk. For bevilgning har det vært flere vakanser og utført mer arbeid på prosjekter i 2020 enn året før. For fagmidler bidrar avlyste eksamener i grunnskole og videregående skole likevel til redusert ressursbruk for fagmidler.

KLD:

Sammenliknet med 2019 øker ressursbruken for bevilgning, noe som skyldes mindre vakanser enn i 2019, økt bemanning og noe mindre arbeid på prosjekter. I tillegg kommer økning som skyldes korrigerer for planarbeidet.

KMD-adm: Sammenliknet med 2019 er det liten endring for bevilgning.

KMD-fag: For bevilgning skyldes reduksjonen hovedsakelig korrigerer for planarbeidet som utføres for fellesskapet på vegne av mange departement.

LMD: Hensyntatt korrigerer i bruk av resultatområder for planarbeidet viser ressursrapporteringen en reduksjon for LMD som følge av regionreformen og overføring av oppgaver til fylkeskommunen. For fagmidler skyldes reduksjon mindre reintelling.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2020	Fagdep. 2020	Kapittel 0525, 2019	Fagdep. 2019
Arbeids- og sosialdepartementet	2 126	4 245	774	4 690
Barne- og familiedepartementet	6 692	1 857	6 987	1 620
Helse- og omsorgsdepartementet	25 670	6 134	23 550	6 366
Justis- og beredskapsdepartementet	9 569	11 287	6 817	11 224
Klima- og miljødepartementet	26 472	8 296	22 452	8 285
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	50 196	1 984	58 606	1 947
Kunnskapsdepartementet	12 341	7 333	13 678	10 621
Landbruks- og matdepartementet	28 003	1 117	27 515	1 720
Andre	140	200	68	703
Sum	161 209	42 453	160 447	47 176

Beløpet totalt og per departementsområde stemmer med regnskapet for 2019 og 2020. Vi har utfordring knyttet til at det ikke er helt samsvar mellom hva de ulike departementene bidrar med av ressurser inn til embetet og hvordan vi bruker midlene. Avviket er spesielt stort innenfor HOD sine områder hvor vi bruker mye mer penger på dette fagområdet enn hva tildelingen fra HOD skulle tilsi. Dette går utover oppgaveløsningen for andre departementsområder.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Året 2020 har vært et spesielt og krevende år for embetet, og driften har vært sterkt preget av koronasituasjonen. Pandemien har ført til endrede arbeidsmåter med mye hjemmekontor og digitale møter. Vi har også håndtert en reinbeitekrise der unormalt store snømengder og nedising gjorde beiteene utilgjengelige for reinen.

Med bakgrunn i dette og de økonomiske rammebetingelsene for 2020,

mener vi at embetet har løst samfunnsoppdraget på en god måte. Embetet utfører oppgaver for en rekke departementer og direktorater, og erfaringen er at oppgavene finansieres ulikt. Videre er tilgangen på fag- og prosjektmidler ujevn og til dels uforutsigbar over året. Tildelingene/ belastningsfullmaktene er fordelt på 62 ulike kapitler og poster. Dette utgjør en betydelig utfordring med hensyn til styring av den samlede økonomien for embetet.

Regnskapet for kapittel 0525 post 01 viser et mindreforbruk på 8,1 mill., som er noe høyere enn prognosen per 2. tertial. Årsaken til mindreforbruket er redegjort for i regnskapsrapporteringen, og det må også ses i sammenheng med mindreforbruket fra 2019.

Den nye budsjettfordelingsmodellen i sektoren innebærer både reduserte økonomiske rammer for embetet, og at ressursbruken per departementsområde må justeres for bedre samsvar med tildelingen fra de respektive departementene. Overføring av årets mindreforbruk til 2021 vil bidra til at vi kan gjennomføre den nødvendige omstillingen på en bedre og mer kontrollert måte.

Se også fylkesmannens beretning kap.1 og øvrig redegjørelse i årsrapporten. For embetets regnskapsresultat for alle kapitler og poster viser vi til årsregnskapet kapittel 6.

3.6 Andre forhold

Husprosjektet ved kontorsted Vadsø

Hovedsetet til Statsforvalteren i Troms og Finnmark har lokaler i Bygg B i Statens hus i Vadsø. Statsbygg fikk i 2019 i oppdrag av KMD å gå i gang med forprosjektet for renovering av bygget. Forprosjektet startet opp i oktober 2019 og har pågått frem til høsten 2020. Hovedprosjektet er nå godt i gang og rivningsarbeidet pågår i bygget. Etter ombygging vil vi få nye moderne lokaler som er tilpasset vår aktivitet, og som i stor grad er tilpasset endringer.

2020 har vært et krevende år for embetene på grunn av pandemihåndteringen. Embetet har vært gjennom store omstillinger etter sammenslåing til nytt embete. Husprosjektet med aktivitetsbaserte arbeidsplasser medfører en tilpassing til dette konseptet. Forprosjektet har krevd stor grad av medvirkning fra de ansatte for å komme frem til ett endelig skisseprosjekt. Hver avdeling har hatt en representant i en husgruppe som har gjennomført medvirkningsprosesser på avdelingene i alle saker relatert til Husprosjektet.

Husprosjektet omfatter totalrenovering av et eksisterende bygg, noe som gjør at bygget må tømmes og forlates i byggeperioden. Prosessen med tømming, pakking og flytting til midlertidige lokaler har blitt gjennomført våren/sommeren 2020.

Statens hus skal være klart til innflytting 1. juni 2022. Da skal embetet flytte tilbake og inn i åpne kontorlandskap. Dette betyr at omstillingsfasen for embetets ansatte i Vadsø fortsetter og vil være kontinuerlig frem til utgangen av 2022.

Implementering av barnekonvensjonen og fortsatt utvikling av Sjumilsstegmetoden

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har i 2020 videreført det koordinerende ansvaret for implementeringen av barnekonvensjonen i kommunene og embetene.

Vi har gjennom året gjennomført dialogmøter med Bufdir hvoretter aktuelle og prioriterte aktiviteter for oppdraget har blitt fastsatt. Vi har i 2020 rekruttert inn vår fyrvokter til satsingen Fyrtårn barn- og unge (se. pkt. ?). Hun startet 1. oktober, og har gått inn i rollen som nasjonal koordinator for dette arbeidet. Vi hadde i en kort vakansperiode god bistand av Fylkesmannen i Agder sitt medlem i den nasjonale gruppa til å ivareta koordineringsansvaret.

I 2020 har vi arbeidet med medvirkning som fokusområde, og herunder har vi vært særlig opptatt av kommunale ungdomsråd som organ for medvirkning

og å spre informasjon og kunnskap om den digitale veilederen for ungdomsråd. På vårt Vintermøte i slutten av januar, med deltagende ordførere og rådmenn fra alle 39 kommuner i Troms og Finnmark, var barn og unges rett til medvirkning og ny kommunelov vedr. dette tema. Vi løftet frem gode eksempler fra arbeid med ungdomsråd fra Hammerfest kommune og fra Regional ungdomssatsing i Nord-Troms (RUST). Vi løftet frem den digitale veilederen, og hadde paneldebatt om hva ordførere og kommunene kan gjøre for å slippe barn og unge mer til. Både ungdommer fra ungdomsråd og ordførere deltok i debatten, i tillegg til Barneombudet og representant fra Fylkesmannen. Medvirkningsperspektivet videreføres på vårt Vintermøte i 2021, og vi har utviklet oss videre ved at vi denne gangen også har tatt med oss representanter fra ungdomsrådene med i selve planlegging av tema og agenda for årets møte.

Et viktig innsatsområde for Sjumilssteget har vært arbeidet med å få på plass en kartlegging av hvilke kommuner som har aktive ungdomsråd. Det ble tidlig etablert et samarbeid med Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) om en større kartlegging/undersøkelse de skulle gjøre mot kommunene. Sjumilsstegets arbeidsgruppe ble inkludert, med omforent siktemål å innarbeide spørsmål som gjelder ungdomsråd i undersøkelsen. Sjumilsstegets arbeidsgruppe har utviklet forslag til spørsmål som kan gi mer dekkende informasjon om status for ungdomsrådene i Norge. Etter løpende dialog og samarbeid med NIM om dette, fikk vi beklageligvis i slutten av september kontra-beskjed fra NIM om at det likevel ikke lot seg gjøre å ta med spørsmålene knyttet til ungdomsråd i sin kartlegging/undersøkelse. Kartleggingen har ut fra dette ikke kunnet la seg ferdigstille i 2020, men arbeidsgruppen arbeider videre med gode alternativer for gjennomføring av dette.

Etter forslag fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark, ble det av Fylkesmennenes arbeidsutvalg lagt føringer for at alle embetene skal være representert i den nasjonale Sjumilssteggruppen. Samtlige embeter meldte inn sin representant til koordinator for Sjumilssteget i løpet av oktober, og alle de nye medlemmene deltok på en halvdagssamling i november. Fokus her var å lære mer om Sjumilssteget og starte en dialog om status i embetene og veien videre. I tillegg deltok Barneombudet og Unicef med innledninger om rettighetsskoler og barns medvirkning. I desember avholdt arbeidsgruppen sitt første møte med representanter for alle embeter.

Også for arbeidsgruppa har årets aktiviteter blitt preget av korona-pandemien, med begrensninger på reiser og fysiske samlinger. Det må likevel legges til grunn at arbeidsgruppa, både i sin interne og eksterne virksomhet, også gjennom pandemiåret 2020 har opprettholdt fokus på å løfte bruken av barnekonvensjonen og ikke minst viktigheten av at barn og unge får oppfylt sine rettigheter til medvirkning.

Arbeidsgruppa har ellers i 2020 også prioritert arbeid med en opplæringspakke for å samle informasjon og ressurser om implementering av barnekonvensjonen. Denne vil tas med til videre diskusjon med den nye arbeidsgruppa i 2021.

Prosjektarbeidet i Andrejevabukta 2020

DSA besluttet å innvilge NOK 17 062 00 for gjennomføring av prosjekter i Andrejevabukta 2020. I beløpet er NOK 5 500 000 inkludert som FMTFs administrative utgifter.

Mål for arbeidet i Andrejevabukta: Det prinsipielle utgangspunktet for norsk innsats i Andrejevabukta er å legge til rette for fjerning og trygg lagring av brukt brensel og radioaktivt avfall ved anlegget, og å sikre at Norges innsats inngår i en helhetlig ramme. Det legges til grunn at dette fortsatt er en viktig sak bl.a. i møter og kontakter med andre land som bidrar med finansiell støtte og russiske spesialister samt i den internasjonale koordineringsgruppen for Andrejevabukta der FMTF deltar.

Overordnet mål i Andrejevabukta var å bidra til å:

forebygge radioaktiv forurensning av Barentshavets økosystem og redusere risikoen for ulykker og forurensning fra området.

etablere trygge og gode arbeidsforhold for personalet som skal fjerne radioaktivt avfall og brukt kjernebrensel.

bidra til sikker håndtering og fjerning av brukt kjernebrensel snarest mulig, på en mest mulig kostnadseffektiv og sikker måte.

Følgende prosjekter ble gjennomført og avsluttet i 2020:

Utvikling, produksjon og testing av forseglingsbeholdere ved uttak av skadet/ødelagt/defekt SNF-elementer fra tørrlagringstankene i B 153.

Miljøkonsekvensanalyse ved uttak av SNF fra tørrlagringstank 3A og konsekvenser for driftsoperatørene.

Utbedre fundament og drenering til ny transformator. Transformatorstasjonen skal forsyne Andrejevabukta med elektrisitet til erstatning av gammel transformatorstasjon.

Norsk finansielt bidrag til en fjerde uttransport av brukt kjernebrensel i slutten av 2019. Prosjektet omfattet uttak av brenselstaver fra tørrlagringstankene 2A og 2B, overførte disse til 14 transportkonteinere som deretter ble skipet til Murmansk hvor de blir mellomlagret før jernbanetransport til PO Majak.

Det var ei forutsetning for norsk finansiering av sjøtransporten at en miljøkonsekvensanalyse er utarbeidet. Analysen er godkjent av russiske tilsynsmyndigheter, FMBA (Føderale medisinske biologiske byrå) og kvalitetssikret av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet.

Tiltakene som er beskrevet ovenfor, bidro til å oppfylle de overordnede mål for Norges innsats i Andrejevabukta.

Internasjonalt miljø samarbeid

Fylkesmannen har over mange år bidratt til å gi mer kunnskap om miljøstanden i grenseområdet mellom Norge, Russland, Finland og Sverige gjennom det grensenære samarbeidet under Den norsk-russiske miljøvernkommissjonen, Barentssamarbeidet, Nordkalottsamarbeidet og Den norsk-finske grensevassdragskommissjonen. Prosjektene som er gjennomført i 2020 har bidratt til mer kunnskap om miljøstanden i grenseområdene, til mer kompetanse hos Fylkesmannen og har bidratt til en bedre miljøvernforvaltning i Troms og Finnmark. Prosjektene har også bidratt til et utstrakt samarbeid mellom forvaltning og forskning i Norge og våre naboland. Prosjektene er også vært med på å avdekke, overvåke og kartlegge miljøskader i Troms og Finnmark som skyldes utslipp i naboland. Prosjektene fremskaffer data som er nødvendige for en god forvaltning av naturmangfold, grenseoverskridende vernaområder, felles dyrestander og vannressurser. Samlede resultater av prosjektsamarbeidet er: kompetanseoppbygging internt og kunnskapsutveksling mellom naboland, samarbeid om og utvikling av miljøforvaltningsoppgaver, samarbeid med aktører om bærekraftig naturbasert reiseliv og besøksstrategier i tilknytning til vernaområder. Prosjektene er også med på å styrke russisk deltagelse i internasjonalt miljøvern samarbeid.

4 Styring og kontroll i embetet

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold ved embetets planlegging, gjennomføring og oppfølging

Strategisk og helhetlig styring skjer på følgende måte hos Fylkesmannen i Troms og Finnmark:

Ledergruppa hadde i 2020 **jevnlige ledermøter**. På grunn av pandemien hadde vi kun fire fysiske ledermøter, mens resten var digitale møter, til sammen 20 ledermøter.

På grunn av **pandemien** etablerte vi en **egen kriseorganisering** underveis i året med en strategisk koronagruppe hvor de mest involverte lederne og embetsledelsen er representert, og en operativ koronagruppe som ledes av fylkeslegen med medarbeidere/ledere fra ulike avdelinger. Både strategisk og operativ koronagruppe har hatt to møter pr. uke etter at vi innførte den nye kriseorganiseringen.

Både arbeidet med å implementere vår **nye strategiplan** (Strategi 2020+) og oppfølging av aktiviteter i **VP'en**, ble ikke helt som vi hadde forventet på grunn av merarbeidet vi fikk som følge av håndteringen av pandemien. Vi har i løpet av året flyttet ressurser internt mellom avdelinger og staber for å gi avlastning til de enhetene som har stått i front, og dette har igjen ført til at alle planlagte oppgaver og aktiviteter ikke har latt seg gjennomføre. Vi har for eksempel i all hovedsak ikke arrangert eksterne kurs og konferanser i 2020. Vi har heller ikke i 2020 klart å overholde saksbehandlingsfrister innenfor alle områder. Det er særlig innenfor helse og sosial og plan- og byggesaksbehandling, vi har hatt store restanser. Styringssystemet vårt er tilgjengelig på Lengst nord.

Direktørene har **ukentlige avdelingsledermøter** med sine seksjonsledere for å følge opp resultater og aktiviteter som fremkommer av VP'en. I tillegg kommer **jevnlige avdelingsmøter** med litt ulike møtrefrekvens, og **årlige medarbeidersamtaler** med alle ansatte.

I 2020 hadde vi planer om å fortsette med vårt **lederutviklingsprogram** som vi startet opp med i 2019, men gjennomføringen av dette ble også påvirket av pandemien. Vi klarte å gjennomføre en fysisk samling for utvidet ledergruppe før nedstengingen av Norge og to digitale dagssamlinger etter mars. Formålet med lederprogrammet og samlingene har vært å styrke fellesskapet, bli bedre kjent på tvers, styrke lederteamene, tenke mer helhetlig, løfte hverandre og ikke minst deling av lederkunnskap og lederpraksis. Temaer på de samlinger vi har hatt har vært teambygging, lederskap, ledelse, hvordan vi bedre kan lykkes med å løse tverrfaglige oppgaver, prioritering av arbeidsoppgaver og internkontroll. Vi har også hatt faglig påfyll innenfor temaer som krenkelsener i arbeidslivet og varsling og håndtering av personalsaker.

Medbestemmelse blir regelmessig ivare tatt gjennom faste møter i vårt **IDF-utvalg**. Vi har et aktivt og godt partssamarbeid med minimum månedlige møter. Utvalget ledes av fylkesmannen selv.

Vi har i tillegg et aktivt **arbeidsmiljøutvalg** som tok initiativ til at vi gjennomførte en digital HMS-prat om det å jobbe på hjemmekontor i mai 2020, og en digital vernerunde i november 2020.

4.1.1 Embetets risikostyring

Det gjennomføres en risikovurdering av alle oppgaver/oppdrag i vår virksomhetsplan. I tillegg foretar vi risikovurderinger ved budsjettrevideringer og fortløpende gjennom året.

Embetet bruker Risk Manager. Avviksbehandling blir utført i avviksmodulen. Kvalitetsdokumentene som retningslinjer og lignende, blir revidert etter behov i dokumentstyringsmodulen.

Risikostyring på HMS- og informasjonssikkerhetsområdet blir også gjennomført i Risk Manager.

Områder med høy risiko i 2020 har vært klagesaksbehandling innen byggesak og klagesaker innen helse. Det er gjort tiltak for å redusere risiko fortløpende gjennom året bl.a. har det vært satt inn ekstra ressurser for å kompensere på disse områdene.

4.1.2 Embetets internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Vårt internkontrollsystem er basert på kravene i økonomiregelverket og styringsdokumentene fra KMD. Internkontrollsystemet består blant annet av virksomhetsplaner, delegeringsreglementer både på embets- og avdelingsnivå, risikostyring og interne rutiner.

Virksomhetsplanene (overordnet og avdelingenes) beskriver prioriteringer, ansvar og risiko knyttet til våre oppgaver i KMDs virksomhets- og økonomiinstruks (VØI) og i tildelingsbrevet (TB). Delegeringsreglementene beskriver hvordan fylkesmannens myndighet er delegert til avdelingsdirektører og videre til seksjonsledere.

Vi benytter oss av Risk Manager til rapportering av avvik, annen rapportering og dokumentstyring. Avvik lukkes ved at det iverksettes tiltak med frist for oppfølging og interne rutiner.

Når det gjelder HMS og arbeidsmiljø, har HR vært ute i avdelinger og informert om viktigheten av å melde inn avvik og forbedringsforslag i Risk Manager. Det har resultert i at vi høsten 2020 fikk inn om lag 30 store og mindre avvik. Vi jobber systematisk med å lukke disse avvikene. Vi synes samtidig at det er positivt at vi får denne formen for tilbakemeldinger. På denne måten kan vi ta tak i utfordringer i arbeidsmiljøet knyttet til organisering og prioritering av arbeidsoppgaver, samt tydeliggjøring av ansvar og roller. Vi gjennomførte også embetets første digitale vernerunde høsten 2020 hvor vi også inn i 2021 vil jobbe med systematisk forbedringsarbeid og videreutvikling av våre HMS-rutiner.

Fra 2019 fikk FMFA ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra FMFA. Fylkesmannen har et selvstendig ansvar for å følge opp informasjonssikkerhetsarbeidet i det løpende arbeidet i embetet. Rutiner for dette er etablert.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen i embetet

Bemanning

Vi hadde ved årsskiftet 217,2 årsverk. Vi har i all hovedsak god tilgang på godt kvalifiserte søkere, men ved noen få utlysninger er det utfordrende å få kvalifiserte søkere til vårt hovedkontor i Vadsø. Vi er ikke lønnsledende i fylket, men kan tilby utviklende og varierte oppgaver sett i sammenheng med gode velferdsordninger. Ved noen rekrutteringer har vi ikke kommet i mål på grunn av lønnsforventninger vi ikke har kunnet innfri. Alt i alt opplever vi likevel at vi er en veldig attraktiv arbeidsplass. Vår turnover var på 6,4 % i 2020. Vi er glad vi har klart å stabilisere vår bemanning etter fusjonen i 2019.

Kapasitet

Med kapasitet forstås vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og dette kan bli utfordrende for enkelte avdelinger. Vårt sykefravær økte fra 4,6 til 5,2 % i 2020. Dette rammer ulike enheter forskjellig. Ved langtidsfravær prøver vi å ta inn vikarer.

Merarbeidet knyttet til pandemihåndteringen har ført til ressursutfordringer for oss. På grunn av lite møte- og reiseaktivitet fikk vi mer tid til saksbehandling, men perioden med nedstenging våren 2020 med stenging av barnehager og skoler var krevende for mange av våre medarbeidere.

Kompetanse

Vi er en solid kunnskapsorganisasjon. De fleste av våre medarbeidere har høyere utdanning i form av minimum bachelorgrad, men de fleste har master og vi har også noen medarbeidere med doktorgrad.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Embetet har relativt få eiendeler. Kjøp av alt inventar gjennomføres i HR- og økonomiavdelingen og finansieres gjennom embetets felles driftsbudsjett. FMFA har oversikt over maskinvare.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Årsrevisjonen fra Riksrevisjonen i 2019 ble gjennomført uten merknader. Årsrevisjonen for 2020 er ennå ikke ferdigstilt.

Arbeidet med å etablere et felles internkontrollsystem for det nye embetet er godt i gang.

Informasjonssikkerhet:

Det har vært en del uklarheter om rollefordeling mellom FMFA og fylkesmennene. Under møtet mellom FMFA og fylkesmennene seinhøstes ble dette avklart. 2020 ble stort sett brukt til videre formidling av informasjon fra FMFA. Fokus har vært på informasjonssikkerhetsinstruksen samt om datasikkerhet på hjemmekontor. Det er brukt mye ressurser på å etablere trygg og god fysisk sikring i våre midlertidige lokaler i Vadsø som skal benyttes inntil lokalene for hovedsetet er renovert om bygd om.

Embetet har et etablert sikkerhetsutvalg, som planlegges reetablert primo 2021, og har deltatt i det oppnevnte nasjonale utvalg for informasjonssikkerhet.

Et eget møte med gjennomgang av informasjonssikkerhet og rutiner i ledergruppa er gjennomført i andre halvår.

Arbeidet med internkontrollsystem med avviksrapportering er godt i gang og videreføres.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Fylkesmannen i Troms og Finnmark har et felles arbeidsmiljøutvalg med 6 medlemmer. Hovedfokus for arbeidsmiljøutvalget i 2020 har vært å følge med på arbeidsmiljøet og planlegge og gjennomføre digital HMS-prat i mai 2020 og digital vernerunde i november 2020. Husprosjektet i Vadsø har også vært et gjennomgående tema i møtene hvor vi i oktober flyttet midlertidig ut alle våre medarbeidere i Vadsø i to midlertidige kontorer. Vi hadde et sykefravær på 5,2 % i 2020, hvor vi så at sykefraværet økte litt høsten 2020.

Inkluderingsdugnaden

Gjennom 2020 fortsatte virksomheten arbeidet for å forsøke innfri målet om at minimum fem prosent av nyansettelser i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Embetet deltok for andre gang i traineeprogrammet i staten, og vi klarte å rekruttere inn en HR-trainee høsten 2020.

Vi mener at vår erfaring med å delta i traineeprogrammet i staten i 2019, kompetanseheving og bevisstgjøring om inkluderingsdugnaden for ledere, gjorde at vi klarte å rekruttere inn en trainee. Embetet sørger for å ivareta inkluderingsperspektivet i rekrutteringsprosessen.

Vi opplever ofte søkerne som krysser av for nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en, ikke oppfyller våre generelle kompetansekrav. Det er svært få av søkerne som oppgir at de har nedsatt funksjonsevne, eller hull i CV-en. Det er kun på vår utlyste trainee-stilling at vi har hatt søkere som oppfyller både

krav om utdanning og nedsatt funksjonsevne eller hull i CV.

I tillegg til å rekruttere inn en trainee, har vi i samarbeid med NAV tatt inn en medarbeider på arbeidstrening. Vi jobber systematisk med å få et tettere samarbeid med NAV lokalt om dette. Embetet utarbeidet i 2020 en handlingsplan for inkluderingsdugnaden.

Faste ansettelse 2020 - Nyansatte totalt: 45

Nyansatte fra målgruppene i 2020 :1

Andel nyansatte med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en: 2,2 %

4.3 Andre forhold

Ikke noe å rapportere.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor embetet som kan påvirke embetets evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Fylkesmannen i Troms og Finnmark vil fortsette arbeidet med å tilpasse virksomhetens drift til nytt lavere bevilgningsnivå. Vi vil i løpet av første halvår 2021 vedta et langtidsbudsjett og opprette en stillingsbank som verktøy for gjennomføring av nedbemanning og intern omfordeling av ressurser. Alderssammensetningen hos våre ansatte tilsier at nedbemanning kan skje ved naturlig avgang.

Omfordeling av ressurser vil skje i henhold til tildeling fra våre oppdragsgivere. Helse og sosialavdelingen legger i dag beslag på langt mer midler enn vi får tildelt, andre fagområder får færre ressurser enn forutsatt. Skjevfordelingen internt kan forklares med ekstra ressurser til restansenedbygging og automatisk videreføring av budsjettnivå fra før sammenslåingen.

Turnoveren i embetet har utviklet seg positivt, men det er fortsatt slik at for visse typer stillinger det betydelig mer krevende å rekruttere til hovedsetet. I arbeidet med revisjon av vårt personalpolitiske dokument er det nødvendig å diskutere om det finnes nye virkemidler for å bøte på dette.

Embetet er inne i sitt tredje år og organisasjonsutviklingen fortsetter. Våre to største avdelinger har nå fått en mer funksjonell struktur med mindre og mer faglig spissede seksjoner. Det er en viktig forutsetning for mer spesialisering og å kunne ta ut gevinster i form av økt kvalitet og effektivitet.

I tråd med statens mål om å minske klimaavtrykket, har vi redusert våre reisebudsjetter med om lag 25 prosent i 2021 og forventer at redusert reisetid vil gi mer tid til saksbehandling.

Styrke samiskkompetansen

Å få til god samhandling med våre samiske kommuner er viktig for å bedre kommunedialogen. Karasjok-prosjektet er kommet godt i gang, og Statsforvalteren vil få en nøkkelrolle i oppfølging og veiledning av kommunen når konsulentene snart trekker seg ut. I tillegg forbereder vi nå hvordan vi kan bistå Kautokeino kommune som har store samfunnsmessige utfordringer, både sosialt og næringsmessig. Kommunen har en svært ensidig næringsstruktur knyttet til reindrift og det er igangsatt et omfattende omstillingsprogram støttet av fylkeskommunen. Statsforvalteren er i dialog med kommunen og fylkeskommunen for å vurdere hvordan omstillingen kan utvides til også å omfatte kommunale tjenester og bidra til en positiv samfunnsutvikling.

Fylkesmannen har tidligere tatt opp med KMD behovet for å styrke samiskkompetansen ved embetet med en samisk språkkonsulent. Vi ser behovet for å kunne kommunisere mer og bedre på samisk. Embetsledelsen har også til vurdering om vi kan brekke ut Statsforvalterens fagmiljøer ved kontorene i Kautokeino og Karasjok, slik at vi kan være tettere på og betjene våre samiske kjernekommuner på flere fagområder som f.eks. helse og sosial og oppvekst. Med utgangspunkt i omstillingsutfordringene i Karasjok og Kautokeino, ønsker vi en dialog med Kommunal og moderniseringsdepartementet om det behovet Statsforvalteren ser for økt tilstedeværelse i indre Finnmark.

Bærekraftsutfordringen forsterker seg

Befolkningsutviklingen lengst nord er bekymringsfull. En nedgang på 1143 innbyggere i 2020 gjør at Troms og Finnmark er det fylket som har størst reduksjon i folketall. Siden årtusenskiftet har fødselsoverskuddet skrumpet inn fra 1152 i 2000 til 218 i 2020.

Samtidig ser vi en rask økning i andelen eldre i kommunene, og en slik demografi er ikke bærekraftig. Uten betydelig innvandring av arbeidskraft, vil det ikke være mulig å stabilisere folketallet og holde i

gang nøkkeltjenester i kommunen og sikre arbeidskraft til privat sektor.

Sammen med Fylkesmannen i Nordland og Helse Nord møtte Fylkesmannen i Troms og Finnmark våren 2019 en rekke departementer der vi tegnet et bilde av en landsdel med kommuner som ikke vil være i stand til å ivareta innbyggernes behov, med stadig færre i arbeidsdyktig alder og stadig flere eldre over åtti år. I etterkant av dette har vi fått Norman-utvalget Det handler om Norge (NOU 2020:13) som fastslår at dagens bosettingsmønster er under press og foreslår nye virkemidler.

24 av 39 kommuner i Troms og Finnmark har nå færre enn 3000 innbyggere. Av disse har fire færre enn tusen innbyggere. Det er for tiden ingen sammenslåingsprosesser på gang. Fylkesmannen har derfor med sine prosjektskjønnsmidler stimulert til utvikling av nye modeller for kommunesamarbeid på flere tjenesteområder. Målet er større og mer stabile fagmiljøer og mindre sårbar tjenesteproduksjon, for å trykke rettsikkerheten til innbyggerne.

Velfungerende kommunale tjenester er viktig for bosetting. Den nye utredningen om generalistkommunens fremtid er derfor viktig. Det er nødvendig å finne nye svar i en situasjon hvor store oppgaver er i ferd med å vokse små kommuner over hodet.

Nord-Norge omtales gjerne som Norges viktigste strategiske interesseområde og mulighetenes region med sine rike naturressurser og spennende utviklingsmuligheter. Da er det et stort paradoks at folketallet går ned, og at landsdelen blir stadig mer avhengig av import av arbeidskraft.

Kompetansebygging

Statsforvalteren ser behov for å ruste kommunene med ny oppdatert kompetanse på ulike fagfelt som plan, klima og miljø, oppvekst og pleie og omsorg. Dette kan skje ved nyrekruttering, men vel så viktig er det å satse på de som allerede jobber i kommunene. Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet (UiT) er vår viktigste leverandør av kandidater og ny kunnskap til nord om nord. Selv om universitetet har campus flere steder i fylket, er det nødvendig med flere studietilbud enda nærmere der folk jobber og bor. Med slik tilrettelegging kan det bli mer attraktivt å jobbe i mindre kommuner i

distriktene. Gevinsten ved mindre turnover vil være mer stabile fagmiljøer og tjenester av høyere kvalitet for innbyggerne. Statsforvalteren vil gå i dialog med UiT med ønske om nye og mer skreddersydde desentraliserte utdanningsstilbud på sektorområder med behov for påfyll av ny kunnskap.

Reindrift

Reindriften i fylket har vært gjennom en meget belastende beitekrise forrige vinter, og er i noen grad fortsatt preget av dette. I tillegg lever næringen presset på flere måter. Næringen sliter med svak økonomisk bærekraft, og internt preges store deler av næringen av alvorlige konflikter bl.a. knyttet til beiterettigheter. Distriktene viser seg ute av stand til å løse konflikter, slik Reindriftslovens bestemmelser om selvstyre legger opp til. For Statsforvalteren betyr dette at vi må påta oss jobben som meglere og konfliktløser, før vi kan få løst våre egentlige oppgaver. Konfliktnivået i næringen skjerpes ytterligere av kampen om arealene til ulike utbyggingsformål. Klimautviklingen går heller ikke i favør av en beitenæring som reindrifta. Belastningen fra rovdyr bidrar også til nevnte press. I sum er det grunn til å regne med at alle disse forholdene representerer betydelige utfordringer fremover i tid, for næringen selv så vel som Statsforvalterens forvaltningsansvar.

Samfunnsikkerhet og beredskap

Revisjonen av FylkesROS er forsinket, men vil bli ferdigstilt i 2021. Store avstander, små kommuner og raske klimaendringer gjør oss sårbare og er viktige momenter i utviklingen av scenariene. Det er lagt opp til bred involvering fra Fylkesberedskapsrådets medlemmer. Arbeidet med gradert del, et sikkerhetspolitisk scenario, har vært hemmet av manglende tilgang til gradert digital kommunikasjon i en periode hvor fysiske møter ikke har vært mulig. Pandemien er en alvorlig påminnelse om betydningen av gode beredskapsplaner. FylkesROS vil bli supplert av en handlingsplan og plan for øvelser.

Det er utviklet et nært og godt sivil-militært samarbeid i fylket. Dette er viktig for den samlede evnen til krisehåndtering.

5.2 Konsekvenser for embetets evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Bedre samordnet regional stat

Fylkesmannen har tatt ulike initiativ til bedre koordinering av regional stat. De fleste oppdragene våre både kan løses bedre og mer effektivt om staten kan opptre mer samkjørt. Samtidig kan vi imøtekomme kommunenes ønske om å møte oss samlet. Statsforvalteren vil inngå flere bilaterale samarbeidsavtaler med ulike deler av regional stat og KS i fylket som ledd i bedre samordning. I tillegg fortsetter vi dialogen om hvordan vi bedre kan utnytte hverandres etablerte møtearenaer. Deling av kommunekunnskap er viktig for å få et best mulig bilde av de samlede utfordringene i den enkelte kommune og i fylket som helhet.

Barn og unge – medvirkning

Statsforvalteren i Troms og Finnmark har lagt lista høyt når vi har sagt at denne regionen skal bli den beste å vokse opp i. Sist høst fikk vi besatt stillingen som fyrvokter for barn og unge, en stilling som både skal sikre god intern koordinering og god samhandling med aktører som jobber innenfor barn og unge-feltet. Fyrvokteren er også et viktig bindeledd til barn og unge selv. Gjennom fyrtårnsatsingen vil vi sette medvirkning på dagsorden og bidra til at barn og unge blir sett og hørt, slik Barnekonvensjonen og Grunnloven gir dem rett til.

Barn og unge er fremtiden og regionen sliter med nedgang i folketallet. I dette perspektivet er det ekstra viktig å lytte til «fremtiden» - de som kommer etter og som vi ønsker skal fortsette å bo i nord. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har utviklet et nært samarbeid med fylkesungdomsrådet og bygger nå ut denne kontakten til også å omfatte de nye lovpålagte kommunale ungdomsrådene. Vår ambisjon er å leve opp til de unges eget slagord «Ikke noe om oss, uten oss» fordi dette kan gi oss verdifulle innspill, og vi ønsker å inspirere andre til å jobbe på samme måte.

Husprosjekt Vadsø – OU-prosess i embetet

Moderniseringen av hovedsetets lokaler i Statens Hus er en viktig begivenhet og gjør at Statsforvalteren fra sommeren 2022 skal kunne fremstå på en langt mer presentabel måte og enda viktigere; våre ansatte vil få en arbeidsplass som tilfredsstillende gjeldende krav til inneklima og universell utforming.

Byggearbeidene i Statens Hus ble igangsatt i januar, og prosjektet er i rute. Det settes av nødvendige ressurser i embetet til oppfølging av byggprosjektet. Det foreligger en beslutningsplan for første halvår og vi legger stor vekt på involvering av ansatte. Vi opplever at dialogen med Statsbygg er god, og at både Statsbygg og arkitektene er lydhøre for våre innspill.

Lokalisering i midlertidige lokaler byr på visse utfordringer knyttet til trangboddhet og mindre mulighet til samhandling. Dette vil vi etter beste evne løse med ekstra HMS-tiltak. Samtidig vil vi legge til rette for jobbing hjemmefra der dette er hensiktsmessig.

Statsforvalteren i Troms og Finnmark er en relativt ung organisasjon. Vi ser likevel behov for en fornyet gjennomgang av vår interne organisering for å møte kravene til gevinstrealisering med vekt på spesialisering og effektivisering. Vi tar sikte på å starte dette arbeidet over sommeren.

For hovedsetet blir 2021 et mellomår etter utflytting og før tilbakeflytting til Statens Hus. OU-prosessen skal også bidra til å forberede overgangen til nye arbeidsmåter tilpasset aktivitetsbaserte arbeidsplasser i de nye lokalene ved kontorsted Vadsø.

Reversering av regionreformen?

Diskusjonen om reversering av fylkessammenslåingen har blusset opp for fullt, og alt tyder på at dette blir en hovedsak i valgkampen, i hvert fall i Finnmarkdelen av fylket. Fylkesrådet har bestilt en utredning fra fylkesadministrasjonen om hvordan «skilsmissem» kan organiseres og gå raskest mulig. I en situasjon hvor regionen mer enn noen gang trenger en proaktiv fylkeskommune, preges fremdriften i politiske saker av utsettelse. Fylkeskommunen

har f.eks. ikke fått vedtatt en planstrategi i løpet av det første året i valgperioden, noe som er til hinder for oppstart av nye planprosesser. Politikktviklingen i Troms og Finnmark fylkeskommune bærer ellers preg av tilpasninger, slik at skilsmissen skal bli enklest mulig. Vedvarende støy rundt fylkeskommunen og et offentlig ordskifte preget av krangel og strid, er ikke noen god reklame for Vadsø. Statsforvalteren er bekymret for at dette kan slå negativt ut for rekruttering til hovedsetet.

5.3 Andre forhold

Ikke noe å rapportere.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Troms og Finnmark.pdf](#)

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK
Org. nr.: 967311014

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Fylkesmannen i Troms og Finnmark sitt årsregnskap for 2020. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer og oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2020.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at 585 751 637 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet.

Etter Riksrevisjonens mening gir Fylkesmannen i Troms og Finnmark sitt årsregnskap et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter for 2020 og kapitalposter pr 31. desember 2020, i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon (ISSAI 2000–2899). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og ISSAI 130 (INTOSAI¹ etikkregler), og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Ledelsen er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative

¹ International Organization of Supreme Audit Institutions

regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen. Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsen og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Det overordnede departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig finansiell revisjon.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverket for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen, og informerer det overordnede departementet om dette.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen, og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten. Uttalelsen gis med moderat sikkerhet og bygger på ISSAI 4000 for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk med betydning for økonomistyring i staten.

Oslo, 31.05.2021

Etter fullmakt

Tor Digranes
ekspedisjonssjef

Kari Kay
avdelingsdirektør

Beretningen er godkjent og ekspedert digitalt